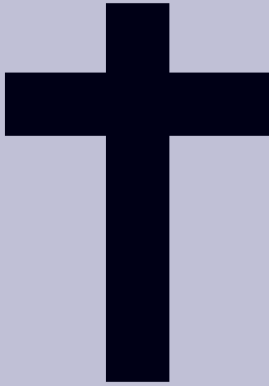

Udi Bible

Udi Scripture translation

Udi Bible

Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0

Contents

Mark	1
Luk'a	45
ioan	117

Mark'en şampi Mûq Xavar Bëşin öyit

Me girkə şampi Mark'en süft'ə ap'ost'ol P'avelane İsusı Mûq Xavara yəymişbsuna köməybey. Oşa isə şo Rima köçp'i miya İsusı c'ək'p'i p'as's'e şagirdaxun soğo bakala Pet'eraxune sagala əşbsa burqi. Axırı Q'onçux İsusen göynul eşeğat'an İz şagirdxo dirist' dünyəne karoozbi Mûq Xavara yəymişbsunane tapşurbey. P'et'eri Mark'eynak' İzi İsusaxun bakala vədine ak'it'oğo, t'e hadisəğo exlət'bsuni me girke bex c'eySunast'a gele köməye bəke. Mark'en me girkə Rima, təxminən 57-60-ci usenxone şampe.

Mark'en şampi girk t'iyəmi Mûq Xavarxo bəğat'an boxoy tene zap'e. Girke boş İsusı zombsuni barada bakala hadisəox t'ema gele tene, şot'aynak' ki, Mark'en gelo İsusı biq'i eşurxo q'a Şot'ay hər şeyə amdər k'inək' hisb-sunane ak'est'un çuresa. Şot'ay hələ İsayə xavareçalen pi "Buxaçugoy yaq'abi, me dünyəne əzyət zap'k'ala sa K'ul" baksunane ak'est'a.

Girk İsusı nanaxun baksunaxun təə, ama Şot'ay k'unuk'baksunaxune burqesa. Oşa Şeytanen Şot'o şinəyişbsunaxun, mot'oxun oşa isə İsusen İz q'ulluğa burqsunaxune exlətesa. İsusen dirist' Galileyina tarapi Buxaçugoy Padçağluği baradane karoozbsa, ak'est'ala möcüzəğon İzi Buxaçugoy C'ək'p'iyo baksunane ak'est'a. Axırda İsus xaçane t'əqt'esa, xib ği oşa isə p'uri ganuxun bəyinebaksə. Axırncı bəndurxost'a İsusı İz şagirdxo ak'esuni q'a Şot'ay göynul eşesuni baradane exlətesa.

İsus İzi saturbëş avabakest'i k'inək'e bisa. Metər xavareçalxon piyoroş bito hari bex p'anep'sa. Şo amdərşoy günaxə İz p'iyen os'kseynak' yaq'abaki sa Çark'est'al, Buxaçugon amdərşo əyit tadi sa Q'urbaney. Me Mûq Xavara qəbulbsunenəl yan hələ me dünyəne Buxaçugoy Padçağluğa yaynak' ga həzirbiyan baksə.

Girke boş bakaloroş:

1:1-13 İsusı eyseynak' həzirluğ

1:14-9:50 İsusı Galileyina bakala q'ulluğ

10:1-52 Galileyinaxun Yerusəlimə eysun

11:1-15:47 İsusı Yerusəlimə baki axırncı ğimxo

16:1-8 İsusı bəyinbaksun

16:9-20 Bëyinbaki Q'onçuğoy İzi şagirdxo ak'esun saal göynul eşquesun

K'unuk'bal İoani yaq' həzirbseynak' eysun

(*Mat'. 2:1-12; Luk'. 3:1-18; İoan. 1:19-28*)

¹ Buxaçuğoy Ğar İsus Xrist'osiMüq Xavar metære burqesa.

² Xavareçal İsayay girke boş şameşi k'inək':

«Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vi yaq'a həzirbale». *

³ «Çöle car sak'alt'ay səse eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala ganxo düzbanan"». †

⁴ Şameşi k'inək'əl, K'unuk'bal İoan meydane c'eri amdarxo içoğoy günaxxoy bağışlayınşakseynak' toobabsuna, mot'ay nişan k'inək'əl k'unuk'baksunane çöle karoozbsay. ⁵ Bütüm İudeyin oçala bakalorox saal Yerusalisa yəşəyişala amdarxo şot'ay t'öğölt'un eysay. Şot'oğon içoğoy günaxxo ozanet'un exst'ay, İoanenal şot'oğo İordan oqe boş k'unuk'ebşay.

⁶ İoanen buşe xayaxun paltare layey, iz biyex t'olaxun q'ayinşe ğaçey. Çərtk'ən saal cir uç'e uksay. ‡

⁷ Şot'in metære karoozbsay: «Zaxun oşa zaxun gele Zorbone eysa. Zu sal k'os'baki Şot'ay torok'ali bağa şadbsuna layiğ tezu. ⁸ Zu vəx xenenez k'unuk'bsa, ama Şot'in vəx İvel Urufen k'unuk'bale».

İsusi k'unuk'baksun saal sinəyişaksun

(*Mat'. 3:13-4:11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13*)

⁹ T'e ğimxo İsus Galileya oçali Nazaret' şəhərexun hare. İoanenal Şot'o İordan oqe boş k'unuk'ebi. ¹⁰ İsus xenaxun c'eğat'an hat'e saad göyurxoy qayesuna saal Urufi göyərçin k'inək' İz loxol şiysunane ak'i. ¹¹ Göynuxun sa səse hari: «Hun Bez gele çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

¹² Mot'o uk'ala k'inək' Urufen Şot'o çöləne zapi taşeri. ¹³ Şo çöle q'ırx ği manedi. Me q'ırx ğinast'a Şeytanen Şot'o sinəyişebi, Şot'o əqnə heyvanxoy aranene efi. Angelxon isə Şot'o q'ulluğt'unbsay.

İsusi İz q'ulluğa burqsun

(*Mat'. 4:12-17; Luk'. 4:14-15*)

¹⁴ İoan biq'əsit'uxun oşa İsusen Galileyina hari Buxaçuğoy Müq Xavaranekaroozbsay. ¹⁵ Şot'in nexey:

* 1:2 1:2 Mal. 3:1 † 1:3 1:3 İsa. 40:3 ‡ 1:6 1:6 2 Padç. 1:8 § 1:11 1:11 İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 9:7; Luk'. 3:21-22

«Vaxt' ene p'ap'ene, Buxaçuğoy padçağluğ İşabakene. Toobabanan, Müq Xavara vëbakanan!» *

Samci şagirdxo

(Mat'. 4:18-22; Luk'. 5:1-11)

¹⁶ İsus Galileya göle t'öğen c'ovakat'an xena tor bosala Simona q'a iz viçi Andreyane ak'i. Me amdarxo çəlibiq'alexney. ¹⁷ İsusen şot'oğö pine: «Bez baç'anexun ekinan, Zu vëx amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz». ¹⁸ Şot'oğon hat'e saad torurxo boseri Şot'ay baç'anexunt'un taşi. ¹⁹ İsus samal bëş taşi Zavday ğar İak'ova q'a şot'ay viçi İoanane ak'i. Şot'oğon lodk'in boş arşi torurxot'un yamaluq'bsay. ²⁰ İsusen hat'e saad şot'oğö k'alepi. Şot'oğonal içoğoy bava Zavdaya əyiteşi əşp'alxoxun lodk'ina efi Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

İsusi amdaraxun murdar urufa c'evksun

(Luk'. 4:31-37)

²¹ Şorox K'efernaumat'un hari. Şamat' ği eğat'an İsusen sinagoga başi zombsane burqi. ²² Şot'ay zombsuna bütüm məətt'əlt'un manst'ay, şot'aynak' ki, şot'oğö k'anun zombalxo k'inək' təə, Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. † ²³ Hame vədə me sinagoga içust'a murdar uruf bakala sa amdare başi. ²⁴ Murdar urufen harayepi: «Ay nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibseynek'en hare? Zu avazu Hun Şunu! Hun - Buxaçuğoy İvelonu!» ²⁵ Ama İsusen murdar urufa əmirebi: «Şip' çurpa, me amdaraxunal c'eki!» ²⁶ Murdar urufen me amdara jik'p'i ost'ar haraypsun şot'oxun c'ere. ²⁷ Bütüm q'ıya baft'i sunsunaxun xavart'un haq'i: «Mo hik'ə? Maninesa təzə sa zombsune! İz ext'iyərəl t'etərə ki, murdar urufxo əmirebsa, şoroxal İçu tabit'unbaksa».

²⁸ İsusi barada bakala exlət Galileya oçali hər tərəf usum yəymişaksane burqi.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun

(Mat'. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)

²⁹ Şo sinagogaxun c'eğala k'inək' İak'ovaxun q'a İoanaxun sagala Simoni q'a Andreyi k'oyane taşi. ³⁰ Şorox t'ıya bağat'an avat'unbaki ki, Simoni q'aynako q'ızdırmin boş bask'ene. ³¹ İsusen şot'ay t'öğöl taşi iz kulaxun biq'i alanebi, çuğoy q'ızdırmal hat'e saad şire. Çuğon şot'oğö q'ulluğbsane burqi.

* 1:15 1:15 Mat'. 3:1-2 † 1:22 1:22 Mat'. 7:28-29

³² Biyəsin bəğ batk'it'uxun oşa bütüm azariğə saal içoğoy boş murdar uruf bakalxo İsusı t'öğölt'un eçeri. ³³ Bütüm şəhəri amdarxo çomoy t'öğölt'un gireşi. ³⁴ Şot'in cürbəcür azar baft'i gele amdarxone q'olaybi, gele murdar urufxone şəp'esi. Ama murdar urufxo əyitpsuna icaza tene tadi, şot'aynak' ki, şot'oğon İsusı Şu baksuna avat'unıy.

İsusı İz q'ulluğa davamsun
(Luk'. 4:42-44)

³⁵ Savaxt'an üşenen hələ işiğ bitinut' İsus hayzeri k'oyaxun c'ere, Şo amdar nu bakala sa gala taşi t'et'ıya afırınepi. ³⁶ Simonen q'a iz t'öğx bakalt'oğon isə İsus qəvesat'un burqi. ³⁷ Şot'o bəğəbi pit'un: «Bitot'in Vane qəvesa». ³⁸ İsusen şot'oğə pine: «Ekinan q'erəz ganxo - hərrəmine bakala ayizmoğə tağen, t'et'ıyal karoozbaz, şot'aynak' ki, Zu mot'aynak'ez hare».

³⁹ Hametər, İsusen taşi bütüm Galileyina, t'ıya bakala sinagogxokaroozəsay, murdar urufxone şəp'esay. †

İsusı cuzam azara baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Luk'. 5:12-16)

⁴⁰ Sa ği cuzam azara baft'i § sa amdaren İsusı t'öğöl hari İz bəş çökt'i xoyinşebi: «Axırı Hun çureğayın za təmizbes bankon». ⁴¹ İsusı şot'o goroxe hari. İz kula boxodi şot'ay loxol laxi pine: «Çurezsa, təmizbaka!» ⁴² Mot'o uk'ala k'inək' t'e amdar cuzamaxun təmizbaki q'olayebaki. ⁴³ İsusen hat'e saad şot'o yaq'abadi ⁴⁴ möhk'əm tapşurebi: «Bəğa, me barada şuk'k'ala sa əyit ma upa, ama taki va bəyinşen bəğəq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak'al vi cuzamaxun təmiz baksuna görə Moiseyən bürmişi q'urbanxo eça». *

⁴⁵ Ama t'e amdaren c'eri me bəkit'oğə bitot'aynak' exlətp'i hər gala yəymişebi. Şot'aynak'al İsus ene şəhərə qay bayes tene baksay. Şo şəhərəxun t'öğx, şuk'k'al nu bakala galane manst'ay, amdarxo isə hər tərəfəxun İz t'öğölt'un eysay.

2

İsusı p'aralıçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)

¹ Sa hema ği oşa İsus p'urum K'efernaumane hari. Şot'ay k'oya baksuni xavaral dirist' şəhərə yəymişebaki. ² Şot'ay

† 1:39 1:39 Mat'. 4:23; 9:35 § 1:40 1:40 cuzam azara baft'i - iz bədən yara baft'i. Me azari s'i - cuzamey. * 1:44 1:44 Lev. 14:1-32

t'öğöl t'eq'ədər gele amdare hari ki, sal c'öş çomoy bəş çurk'alal ga tene mandey. İsusen şot'oğoynak' Buxaçuğoy əyitəne karoozbsay.

³ Me vədine bip tanen p'araliçen duği sa amdara Şot'ay t'öğöl eşt'unt'un çuresi. ⁴ Ama gele amdaxoy topbaksuna görə şot'o İsusi t'öğöl eçes tet'un baki. Şot'aynak'al İsus bakala k'ojin belxun ga qaypi, t'e p'araliçen duği amdara nasilk'in boş t'et'iin oq'at'un sıvk'i. ⁵ İsusen şot'oğoy vələğa ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Bez ğar, vi günaxxo bağışlayinşebaki».

⁶ Ama t'et'iya arsi sa hema k'anun zombalen* içoğoy ük'e boş fikirt'unbsay: ⁷ "Me amdaren k'ə əyite? Axiri mo Buxaçuğoy tərsinəne! Tək Buxaçuğoxun başq'a günaxxo şina bağışlayinşes bakon?" ⁸ İsusen hat'e dayğa şot'oğon içoğoy ük'e boş k'ə fikirbsuna İz urufen q'amişaki pine: «Mo hetər fikirxone ef beyne eysa? ⁹ Manu hasande? P'araliçen duğit'u "vi günaxxo bağışlayinşebaki" upsun, yoxsa "hayza, vi nasilk'ina ext'a taki" upsun? ¹⁰ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoye günaxxo bağışlayinşala ext'iyər bune».

Oşa p'araliçen duğit'u pine: ¹¹ «Va nexzu, hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!» ¹² Azariyal hat'e saad hayzeri iz nasilk'ina ext'i bütümt'ay piin bəş c'eri taneşi. Bütüm mat mant'undi. Camaaten Buxaçuğoy alxışp'i next'uniy: «Yan hələ metər əş teyan ak'ey».

İsusi günaxkərxo düz yaq'a k'alpsun
(Mat'. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)

¹³ İsus p'urum göle t'öğöle taşi. Şot'ay t'öğx gele amdare eysay, Şot'inal camaata zomebsay. ¹⁴ Yaq' c'ovakat'an naloggirbala gala arsi Halfay ğar Levina (şot'ay s'iya Mat't'al next'uniy) ak'i şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». Şoval hayzeri İsusi baç'anexune taşi.

¹⁵ İsusi baç'anexun tağalxo geleney. Şot'aynak'al İsus Levin k'oya sulfin bel arsi şum uk'at'an gele naloggirbalxo q'a q'erəzəl günaxkərxo hari Şot'oxun q'a İz şagirdxoxun sagala şumt'un kəyi. ¹⁶ Fariseyxoxun† bakala k'anun zombalxon İsusi günaxkərxoxun q'a naloggirbalxoxun sagala şum uksuna ak'i, Şot'ay şagirdxo pit'un: «Mot'in het'aynak'e naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala şum uksa?» ¹⁷ İsusen mot'o ibakat'an şot'oğoy pine:

* **2:6** 2:6 k'anun zombal - Moiseyi k'anunxo saat' avabakala, şot'oğoy məninə q'andırışala, t'e k'anunxo hetər əməlsuna zombala amdard. † **2:16** 2:16 farisey - iudeyxoy dini icmoğoy nəəl ki sek't'oğoy üzvi

«Sağlamt'oğoy tene, azarit'oğoye doxt'ura eht'iyəc bu. Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo k'alpseynak'ez hare».

Ğuruxi əmxun bakala sual
(Mat'. 9:14-17; Luk'. 5:33-39)

¹⁸ İoani şagirdxon q'a fariseyxonğuruxt'un efsay. Sa ği bəzi amdarxo İsusı t'öğöl hari xavart'un haq'i: «Het'aynak' İoani q'a fariseyxoy şagirdxon ğurux et'unfsa, ama Vi şagirdxon ğurux tet'un efsa?» ¹⁹ İsusen şot'oğoye coğabe tadi: «Bəy içoğoy t'öğöl bakat'an iz q'onagxon ğurux et'unfon? Heq'ədər ki, bəy içoğoy t'öğölə, şot'oğoy ğurux efsuna eht'iyəc butene. ²⁰ Ama bəyə içoğoy t'öğölxun taşala ğimxo eğale, hat'e vədəl ğurux efalt'un. ²¹ Şuk'k'alən bisi paltara təzə parçinaxun yamaluq' duteneğon. Tene, təzə yamaluq' bisi paltaraxun çukeğon, zığbaki gaal samalal pise ak'eğon. ²² Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxo batenekon. Tene, finen tuluğxo t'öpəvək'on, ham fi, hamal tuluğxo zayebakon. Təzə fina təzə tuluğxoy boşt'un bakon».

Şamat' ğine əmxun zombsun
(Mat'. 12:1-8; Luk'. 6:1-5)

²³ Sa Şamat' ğine İsus əkini boşt'ane c'ovaksay. T'et'iin c'ovakat'anal İz şagirdxon sünbülxo həvq'sat'un burqi. † ²⁴ Mot'o ak'ala fariseyxon Şot'o pit'un: «P'oy mot'oğon het'aynak't'un Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxo biq'sa?» ²⁵ İsusen şot'oğoye coğabe tadi: «Davidi q'a iz t'öğöl bakalt'oğoy busa, içoğoy köməyə eht'iyəc bakat'an k'ə bsuna sal k'altenanpe ki? ²⁶ Şo samci bəyinş Evyatari vədinst'a irəziluği çadıra başi bəyinşxoxun başq'a şuk'k'ala uksuna icaza nu tadeğala, Q'onçuğoy həsrəbaki şumurxone kəyi, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». §

²⁷ Oşa İsusen şot'oğoye pine: «Şamat' ği amdareynak'e yaranmışake, amdar Şamat' ğineynak' təə. ²⁸ Amdari Ğar isə Şamat' ğineyalq'onçuxə».

3

İsusı kul p'araliç amdara Şamat' ğine q'olaybsun
(Mat'. 12:9-14; Luk'. 6:6-11)

¹ İsus p'urumal sinagogane başi. T'et'iyə kul p'araliç sa amdare buy. ² Bəzi amdarxoy pul İsusı loxoley, şot'aynak' ki, şot'oğon yaqt'unbəğsay bəyn İsusen me amdara Şamat' ğine q'olaybala, yoxsa təə. ³ İsusen kul p'araliç amdara pine: «Bəş c'eki!» ⁴ Oşa isə hərrəmine bakalt'oğoy

loxole bəği pi: «Mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ yoxsa pislüğ bsuna? Şinesa elmoğo çark'est'una, yoxsa bespsuna?» Ama şorox şip' çurpet'uniy. ⁵ İsusen me amdarxoy loxol bəği şot'oğoy pulmoğon lazım bakalt'u nu aksun çuresunane ak'i. T'e vədə Şot'in azarina pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.

⁶ Fariseyxon t'et'iin c'erit'uxun oşa hat'e saad İrodi tərəf bakalt'oğoxun sagala İsusə hetər əfçibsuni barada maslaatsat'un burqi.

İsusi baç'anexun eğalt'oğoy gelebaksun

(Mat'. 4:24-25; Luk'. 6:17-19)

⁷ İsus İz şagirdxoxun sagala göle t'öğxe taşi. Şot'ay baç'anexun isə Galileyinaxun gele camaate eysay. ⁸ İsusi biq'i əşurxo ibaki, Şot'ay t'öğöl İudeyinaxun, Yerusali-maxun, İdumeyinaxun, İordan oqe t'iyəmi tərəfəxun, Sure saal Sidoni hərrəminəxunal et'unsay. ⁹ Amdar t'eq'ədər geleney ki, İsusen İçu maq'at'un sıxışt'ırışı pi, İz şagirdxoxun İçeynak' sa lodk'a həzir efsunane xaişbi. ¹⁰ Axırı Şot'in gele amdarxone q'olaybey, isəəl bütüm azari bakalt'oğon Şot'o lafst'eynak' içoğo best'unbsay. * ¹¹ Murdar urufxon isə İsusə ak'at'an Şot'ay bəş past'eşi ost'aar harayt'unney: «Hun Buxaçuğoy Ğarnu!» ¹² Ama İsusen şot'oğ İzi şu baksuna bayanbsuna q'adağanebsay.

P'as's'e şagirdi təyinbaksun

(Mat'. 10:14; Luk'. 6:12-16)

¹³ Sa ği İsus buruğo laşi İz c'ək'p'i amdarxo İz t'öğöle k'alpi, şoroxal hart'un. ¹⁴ Şot'in p'as's'e tana c'ək'p'i apost'ole təyinbi ki, şorox həmişə İz t'öğöl bakat'un. Me amdarxon Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbalt'uniy. ¹⁵ İsusen şot'oğ murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

¹⁶ Metərлуğen, İsusen me p'as's'e tanane təyinbi: P'et'er s'i tadeşi Simon, ¹⁷ Benerageş s'i tadeşi Zavdayi ğar İak'ov saal şot'ay viçi İoan - Benerageş «S'əq'e ğarmux» upsune - ¹⁸ Andrey, Filip', Varfolomey, Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Tadday, Kənançi † Simon ¹⁹ saal oşa İsusə xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsus saal Baal-Zevul

(Mat'. 12:22-32; Luk'. 11:14-23)

* **3:10** 3:10 Mrk'. 4:1; Luk'. 5:1-3 † **3:18** 3:18 Kənançi - rimluğoy əleyinə əq'əşit'oğ tadeşi s'i.

²⁰ Sa ği İsus sa k'oyane başı. Camaat p'urumal şot'ay bel giresane burqı, İsusen q'a iz şagirdxon sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay. ²¹ İsusi ailingen me barada ibakat'an şot'o eşt'eynak' yaq'ane baft'i. Şot'aynak' ki, fikirt'unbsay ki, Şot'in İz haq'ılane açesp'e.

²² Yerusolimaxun hari k'anun zombalxon isə next'unıy: «Şot'ay boş murdar urufxoy kalo bakala Baal-Zevule başe! Baal-Zevuli zorene murdar urufxo c'evksa». † ²³ İsusen k'anun zombalxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pit'oğoy barada məsələğon exlət'p'sane burqı: «Şeytanen Şeytana hetərə şep'eşes bakon? ²⁴ Əğər sa padçağluğ iz boş cöyebaksasa, t'e padçağluğ vərəne bakon. ²⁵ Əğər sa k'oj iz boş yaq'ax tene taysasa, t'e k'oj şareğon. ²⁶ Əğər şeytanenal iç iz əleyinə eqeşi için-içuxun düşmənluğəbsasa, şot'in porttenebon, şot'ay axire eğon. ²⁷ Axırı şuk'k'alən zorba amdari k'oya başı süft'ə t'e amdari kul-tura ğaç'p'inut' şot'ay k'oja fütq'p'es batenekon.

²⁸ Vəx düzinəz nex: amdarxoy bütüm günaxxo q'a Buxaçuğo bñhi tağala əyitmux şot'oğo bağışlayınşakes banekon. ²⁹ Ama İvel Urufa nu çalxala əyitmux sal sa amdara tene bağışlayınşakal, şot'ay günaxal iz ozane həmişəluğ mandale». §

³⁰ İsusen mot'o şot'oğon "şot'ost'a murdar uruf" upsuna görəne exlətp'i.

*İsusi Buxaçuğoy əyitə əməlbalt'oğə İz ailə hesabbsun
(Mat'. 12:46-50; Luk'. 8:19-21)*

³¹ Hame vədə İsusi Nana q'a viçimux hari p'at'unp'i. Şot'oğon çölin tərəf çurpi şot'o k'alpseynak' amdart'un yaq'abi. ³² Kala sa top amdar İsusi hərrəmine arşeney. Şot'o p'ap'est'unbi: «Vi Nana q'a viçimux çölin tərəf çurpet'un, Vat'un k'ale». ³³ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Bez nana q'a viçimux şuva?» ³⁴ Oşa İz hərrəmine arşit'oğoy loxol bəği pine: «Mone, Bez nana q'a viçimux miyane. ³⁵ Şot'aynak' ki, şiin Buxaçuğoy əyitə əmələbsasa, Bez viçi, xunçi saal nana şone».

4

*Şareğala şile barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Luk'. 8:4-15)*

¹ İsusen p'urumal göle t'öğöl amdarxo zombsane burqi. İz hərrəmine t'eq'ədər amdare giresey ki, İç laşi lodk'inane arsi, amdarxo isə göle t'öğöl, q'ariluğat'uniy. *

² İsusen şot'oğö gelesə şey məsələğone zombsay. Şot'in pine: ³ «Ümüx laxanan: sa əkinçi şil şarpsane c'eyse. ⁴ Şark'ala vədine şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöle bist'a, q'uşurxonal hari şot'oğö t'uk't'i ut'unksa. ⁵ Sa hemo k'ul gelesə nu bakala - jəluğ galane bist'a. K'ul mal baksuna görəl usum göyünəbaksə. ⁶ Ama bəğ c'eğat'an iz tum bəğəloy nu baksuna görə usum şerebaki q'arinebaksə. ⁷ Sa hemo şaşurxoy aranene bist'a. Şaşurxon kalabaki şot'oğö haqlayınşt'unbsa, me şilurxonal bar tet'un tast'a. ⁸ T'iyəmiyoroş isə bərəkətlu oçalat'un bist'a. Şot'aynak'al göyünbaki, kalabaki avuzt'unbaksə, şot'oğöy bəzit'oğon otuz, bəzit'oğon altmış, bəzit'oğonal sabaç q'at gelesə bart'un tast'a». ⁹ Oşa İsusen pine: «İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an».

¹⁰ Camaat şareşit'uxun oşa İz p'as's'e şagirden q'a İz baç'anexun tağalt'oğon şot'oxun məsələğoy baradat'un xavar haq'i. ¹¹ İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluği sir vəynak'e qayesə, ama t'iyəmint'oğoynak' hər şey məsələğone exlətesə ki,

¹² "Bəğəq'at'un, ama maq'at'un ak'i,

İbakeq'at'un, ama maq'at'un q'amışaki.

Tene, Buxaçuğoy fırıpi bağışlayınşt'unbakon"». †

¹³ Oşa İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Vən me məsəlinə tenan q'amışaksasa, t'e vədə t'iyəmi məsələğö hetər q'amışakalnan?»

¹⁴ Əkinçinin şark'alo Buxaçuğoy əyite. ¹⁵ Bəzi amdarxo yaq'e t'öğöl bit'i şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə it'unbaksə, ama şeytanen hat'e saad hari içoğoy boş bit'esə əyitə ext'i taneşt'a. ¹⁶ Bəziyoroş jəluğ gala şaresə şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki şot'o hat'e saad müqluğen q'abult'unbsə, ¹⁷ ama içoğost'a tum nu baksuna görə porttet'unbsə, əyitə görə təgibbaksuna q'a içoğö əzyət baksuna ak'ala k'inək' t'e əyitəxun qoşt'unbaksə. ¹⁸ Şaşurxoy arane bit'i şilurxo moroxe: şot'oğon əyitə it'unbaksə, ¹⁹ ama me dünyəni narahatçiluğxo, var-dövlətə feret'baksun q'a q'erəz şeymoğö bakala tamax arane başi əyitə q'əq'ənnə, əyitənal bar tene eşt'a. ²⁰ Bəzi amdarxo isə bərəkətlu oçala

* 4:1 4:1 Luk'. 5:1-3 † 4:12 4:12 İsa. 6:9-10; İoan. 12:39-40; Ap'ost'. 28:26-27

şaresi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki q'abult'unbsa, oşaal otuz, altmış, nəəl ki lap sabaç q'at gele bart'un eşt'a».

Çırağı barada məsələ
(Luk'. 8:16-18)

²¹ İsusen q'erəzəl sa məsəl şot'oğon exlətebi: «Ef zənden, çırağa q'ave nəəl ki taxt'e oq'a laxseynak' et'unçon? Tə! Şo çırağı q'ave loxolt'un laxsa. † ²² T'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər but' sa şeyal tene bu ki, nu qayegane. § ²³ İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

Usk'uni barada məsələ
(Mat'. 7:2; Luk'. 6:38)

²⁴ İsusen şot'oğon sa məsələl exlətebi: «Ef ibakalt'oğoy barada yönbəri fikirbanan: mani usk'unen usk'aynan, vöynak'al hat'e usk'unen usk'eğale, hələ avuzal tadeğale. * ²⁵ Şot'aynak' ki, şii bunesa, şot'o samalal gele tadeğale, ama şii tene busa, iz bakaloval içuxun haq'eğale». †

Zoğ duği şile barada məsələ

²⁶ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Mone, sa amdaren şile şare. ²⁷ Şo basek'sa, hayest'a, şil isə zoğ duği kalanebaksa. Əkinçinen mot'ay hetər bex c'eyşuna sal avatenebaksa, ²⁸ axırı oçalen içine mot'oğon bsa. Süft'ə zoğə c'eyşə, oşa sünbül, samal oşal sünbülü dənooxe kalabaki ap'sa. ²⁹ Əkin neşum bakat'an isə əkinçinen usumluğən mixane exst'a, şot'aynak' ki, exe vədə p'ap'ene». †

Xardali şile barada məsələ
(Mat'. 13:31-32,34; Luk'. 13:18-19)

³⁰ Oşa İsusen p'urum pine: «Buxaçuğoy padçağluğa het'uxun sa biq'en? Şot'o mani məsəlinen ak'est'en? ³¹ Şo xardali şiləne oşq'arst'a: oçali çoyel bit'eğala şilurxoy ən mis'ik'o baalkayın, ³² kalabaki bütüm bost'ani bitk'iğoxun alloye baksa. İz taymuxal t'e boydane baksa ki, göynul purk'ala q'uşurxon şot'ay xojina mese biq'sa».

³³ İsusen mot'oxun q'erəzəl gele məsələoxxe exlətp'i. Şot'in me cürəne karoozbsay ki, şot'oğon İçu q'amışakes bakat'un. ³⁴ Şot'oğon məsəlsuz hik'k'al nexteney, ama İz şaqirdxoxun tək mandat'an şot'oğon hər şeyə q'andırışbsay.

‡ 4:21 4:21 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 4:22 4:22 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 4:24 4:24 Mat'. 7:2; Luk'. 6:38 † 4:25 4:25 Mat'. 13:12; 25:29; Luk'. 19:26 ‡ 4:29 4:29 Yol. 3:13; İoan. 4:44

İsusi tufana bask'est'un

(*Mat'. 8:23-27; Luk'. 8:22-25*)

³⁵ Hat'e ği biyəbakat'an İsusen İz şagirdxo pine: «Ek-inan göle t'e tərəf c'ovaken». ³⁶ Şagirdxoval camaataxun cöybaki İsus bakala lodk'ina arsi tat'unşi. İçoğoxun sagala q'erəz lodk'oxal enesay.

³⁷ Bürdən zorba sa tufane əqəsi. Ləpoğon lodk'ina t'etərə duğsay ki, xe iz boşə buybaksay. ³⁸ İsus lodk'in baç'anin tərəf İz bula bera laxi bask'enedey. Şagirdxon Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, yan həysə batk'alyan! Yəni mot'in Va naraat tene bsa?» ³⁹ İsusen hayzeri muşa q'adağanebi, gölə isə "çurpa, şip'baka!" pine. Muş çurepi, bəğğəloy sa şip'luge baki.

⁴⁰ İsusen şot'oğox pine: «Het'aynak'nan meq'ədər q'İbsa? Hələ vəst'a vələğ tene bu?» ⁴¹ Şagirdxo q'iyen haneq'i. Şot'oğon sunaxun "mo hetər Amdare ki, muşal, göləl İçu tabinebaksax?" pi xavart'un haq'say.

5

İz boş murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun

(*Mat'. 8:28-34; Luk'. 8:26-39*)

¹ Şorox göle t'e soğox tərəf bakala gadaraluğoy oçalat'un taşi. ² İsus lodk'inaxun siğala k'inək' gərəməzəluğaxun iz boş murdar uruf bakala sa amdare Şot'ay bəş c'eri. ³ Şox gərəməzəluğane yəşəyinşbsay, şuk'k'alən şot'o lap zincirləyinşiyal efes tene baksay. ⁴ Hema kərəm şot'o k'andallayinşiyal ğaçp'et'uniy, ama şot'in k'andalxoval xoxep'say, zincirxoval k'as'enedey. Şuk'k'ali şot'o şip'p'ala zor aytenesay. ⁵ Həmişə, üşə-ğena gərəməzəluğa, buruxmoğox harayenedey, için içü jələyinşbsay.

⁶ Şot'in İsusax əxiləxun ak'i t'it'eri Şot'ay bəş bineti, ⁷ harayk'a pine: «Ay İsus, Ala Arsit'ay Ğar, zaxun k'ən çuresax? Hun bakan vi Buxaçux, za əzyət ma tada!» ⁸ Şot'aynak' ki, İsusen şot'o "ay murdar uruf, me amdaraxun c'eki!" peney.

⁹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in coğabe tadi: «Bez s'i Q'oşune, şot'aynak' ki, yan geleyan». ¹⁰ Şot'in İsusax içoğox t'e oçalaxun maq'an şep'əsi pi xoyinşbsane burqı. ¹¹ T'et'iyax - buruğox döşel kala sa bəq'e sürünene otarişbsay. ¹² Murdar urufxon İsusax xoyinşt'unbi: «Yax me bəq'ürxox boş yaq'aba, barta şot'oğox boş bağen». ¹³ İsusen icaxa tanedi. Murdar urufxoval amdaraxun c'eri bəq'ürxox boşt'un başi. P'ə hazar bul

böq'ə İša bakala sürü hat'e saad q'ayinaxun oq'a, gölə baft'i q'əq'əneşi.

¹⁴ Böq'bəğalxon t'it'eri me barada şəhərmoğə q'a ayizmoğə exlətt'unbi. Camaatal me baki əşurxo tamaşabseynak'e hari. ¹⁵ Şot'oğon İsusi t'öğöl hari mot'oxun bəş içust'a sa q'oşun murdar uruf bakala amdari paltar lapi saal haq'ullayınşaki arst'una ak'i q'it'unbi. ¹⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə camaata iz boş murdar uruf bakala amdari bel harit'oğə q'a böq'ürxoy barada exlətt'unbi. ¹⁷ T'e vədə t'e oçali amdarxon İsusə xoyinşbsat'un burqi ki, içəğoy oçalaxun c'eğane.

¹⁸ İsus lodk'ina arşat'an murdar urufxoxun təmizbaki amdaren İsusə xoyinşebi ki, içüval ext'ane. ¹⁹ İsusen tene barti, ama pine: «Vi k'oya, vi İşat'oğoy t'öğöl taki, Q'onçuğon vaynak' bit'oğə saal vaynak' hetər ük' bok'ospusun ak'est'una şot'oğə exlətp'a». ²⁰ Me amdarenal taşi İsusen içeynak' bit'oğə dirist' Dek'ap'olis bölginə exlətpsane burqi, bitoval məət't'əlt'un mandı.

*Çuğoy q'olaybaksun saal mis'ik' xuyəri bəyinbaksun
(Mat'. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)*

²¹ İsus lodk'inen p'urum göle me tərəf bakala q'arılığa c'erit'uxun oşa İz bel gele amdare gireşi. ²² Me vədə sinagogi kalat'oğoxun soğə, Yair s'iyen sa amdare hari. Şot'in İsusə ak'i Şot'ay turinoq'a bineti. ²³ Şot'o gele xoyinşbi pine: «Bez xuyər elmoğoy loxole. Eki vi kulmoğə şot'ay loxol laxa ki, q'olaybaki yəşəyinşeq'an».

²⁴ İsusə şot'oxun sagala taneşi. Şot'ay baç'anexun t'eq'ədər amdare eysay ki, Şot'o male manst'ay çaxçuxk'at'un. ²⁵ T'et'iya içust'a p'as's'e usene ki, p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. ²⁶ Şə cürbəcür doxt'urxone tarapey, şot'oğoy loxol iz bakalt'u laxeney, ama p'urumal şaat' tene baksay. İz vəzyət taysun samalal pise baksay. ²⁷ Me çuğon İsusi barada ibakeney, şot'o görəl şot'in amdarxoy boş't'an c'ovaki baç'anexun taşi İsusi paltara lafedı. ²⁸ Şot'aynak' ki, metərə fikirbsay: «Hik'k'al tene, Şot'ay paltara laft'ayiz q'olaybakoz». ²⁹ Hat'e saad şot'ay p'i taysun bot'ebaki, içinal hisebi ki, azaraxun q'olayebaki. ³⁰ İsusen isə avanebaki ki, İçuxun sa zore c'eri, amdarxoç fırpı xavare haq'i: «Bez paltara laft'iyə şuvay?» ³¹ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Amdarxoy kiyelxun galk'ala tene. Me camaati boş Va şin lafst'una hetərə avabakes bakon?» ³² Ama İsusi piin hələl mot'o bit'une qəvesay. ³³ Çuğon içü k'ə baksuna avaney. Şə iz

q'iyexun t'ut'upsun hari İsusı turinoq'a bitı bütümə Şot'o exlətebi. ³⁴ İsusenal şot'o pine: «Bez xuyər, vi vëbaksunen va çark'esedi. Arxayın taki, eneyal azarayıñşmabaka!»

³⁵ İsusen hələ əyiteney, hame vədine sinagogı kalat'ay k'oyaxun amdarxo hari şot'o pit'un: «Vi xuyər p'ure. Ene məəlimə het'aynak'en naraat'bsa?» ³⁶ Ama İsusen me əyitə fikir tene tadi. Şot'in sinagogı kalat'u pine: «Ma q'ıba, təkc'ə vëbaka!»

³⁷ Şot'in P'et'eraxun, İak'ovaxun saal şot'ay viçi İoanaxun başq'a şuk'k'ala İz baç'anexun eysa tene bartı. ³⁸ Şorox sinagogı kalat'ay k'oya p'ap'at'an İsusen hay-küy balxo q'a ost'aar öñök'alxone ak'i. ³⁹ İsus bona başı şot'oğö pine: «Het'aynak'nan hay-küy bi öñöne? Əyel p'urıtene, hat'etər basek'e». ⁴⁰ Şot'oğön İsusı loxol axşumt'unpi. İsusen isə bütümə c'öş c'evk'it'uxun oşa əylin bava-nanaxun saal İçuxun harit'oğoxun sagala əyel bask'i galane başı. ⁴¹ İsusen əylin kiyexun biq'i şot'o pine: «T'alıt'a k'um!» Mo "ay mis'ik' xuyər, va nexzu: hayza!" upsune. ⁴² Xuyərənal hat'e saad hayzeri tarapsane burqi. Şot'ay p'as's'e yəşə buy. T'et'ıya bakalorox mat mant'undi. ⁴³ İsusen şot'oğö tapşürebi ki, me barada şuk'k'alən maq'an avabaki, oşa isə əylə ukunq'at'un tadi pine.

6

İsusı İz yurdnu nu q'abulbaksun (Mat'. 13:53-58; Luk'. 4:16-30)

¹ İsus t'et'iin c'eri İz doğma yurdnune hari. İz şagirdxoval İçuxuney. ² Şamat' ği eğat'an Şot'in sinagoga karoozbi zomebsay. Şot'o ümüxlaxala amdarxoy gelet'in məət'təl mandı nexey: «Me amdarast'a me şeyurxo mayına? Mo hetər haq'ıla kot'o tadeşe? Me cürə möcüzöğö hetərə bsa? ³ Yəni mo hat'e iz nana Mariya, iz viçımuxal İak'ov, İosif, İoan saal Simon bakala ust'a tene ki? Hələ iz xunçımuxal memiya, beşi aronet'un yəşəyınşbsa!» Hametər şot'oğön İsusı tet'un q'abulbsay.

⁴ Ama İsusen şot'oğö pine: «Xavareçal saycə iz yurdnu, q'oomxoy arane saal ailin boş hörmətlü tene. Mandı hər gala!» *

⁵ Metərluğen, Şot'in t'et'ıya sa hema azarın loxol İz kula laxı q'olaybsunaxun başq'a sal sa möcüzə ak'est'es tene

* 6:4 6:4 Mat'. 13:57; Luk'. 4:24; İoan. 4:44

baki. ⁶ İsus şot'oğost'a vëluğ nu baksuna ak'i mæət't'äle manst'ay.

*İsusi İz p'as's'e şagirdə q'ulluğeynak' yaq'absun
(Mat'. 10:1-15; Luk'. 9:1-6; 10:1-12)*

Oşa İsusen zombsun hërrëminə bakala ayizmoğo tarapi-firnepi.

⁷ İsusen p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğo p'ə tan-p'ə tan karoozbsane yaq'abi. Şot'oğo murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi. ⁸ Şot'oğo tapşurebi ki, yaq'a çombağaxun başq'a hik'k'al - nə şum, nə toray, nəəl təngə maq'at'un ext'i. ⁹ İçoğoy turel torok'ala lapeq'at'un, ama badalbseynak' paltar maq'at'un ext'i. ¹⁰ İsusen şot'oğo pine: «Maya sa k'oya bağaynan, t'e şəhərexun c'eğamin hat'e k'oya mandanan. ¹¹ Maya vəx nu q'abulbi, vəx ümüxlaxsun nu çureğayt'un, t'etiin c'eğat'an ef turin tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğoynak' sa nişanq'an baki!» †

¹² Metərluğen, şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şot'oğon karoozbi amdarxo toobabsunat'un k'aley, ¹³ murdar urufxot'un c'evksay, c'əyin ləəmdi gele azariğot'un q'olaybsay. ‡

*Me əşurxo biq'ala amdar şuva?
(Mat'. 14:1-12; Luk'. 9:7-9)*

¹⁴ Hametər bütüm me əşurxo hari padçağ İrodi ümüğo p'anep'i, şot'aynak' ki, jomo bakalt'in İsusaxune əyitey. Bəzi amdarxon next'uniy: «Mo K'unuk'bal İoane p'uri ganuxun bəyinbake, şot'o görəne içust'a me cürə zor bu». ¹⁵ T'iyəmint'oğon isə "mo İlyane", bəzit'oğonal "t'evaxt'in xavareçalxollarik' sa xavareçale" next'uniy. § ¹⁶ Ama İroden mot'o ibakat'an pine: «Mo, zu iz bula bot'est'i İoane. Şo bəyinebake!»

¹⁷ Me İroden iz viçi Filip'i çuux İrodiya görə İoana biq'est'i zindanane badest'ey. Şot'in İrodiya içeynak' çuuxe haq'ey, ¹⁸ İoanen isə şot'o "viçey çuğo haq'sun Buxaçuğoy k'anunaxun düz etenesa" peney. ¹⁹ Mot'oxun oşa İrodiyan İoani loxol kin efi şot'o besp'est'uni q'ərarane hari. Ama iz kiyexun hik'k'al aytenesay, ²⁰ şot'aynak' ki, İroden İoani düzgün saal İvel sa amdar baksuna avaney, şot'oxun qibi

† **6:11** 6:11 T'e vaxt' iudeyxo t'iyəmin ölkinəxun qaybakat'an içoğoy turel arsi tozal şap't'unst'ay. Me hərəketə içoğoy azuk'axun bakalt'oğoynak' bsunen isə şot'oğoval Buxaçuğoy nu çalxalt'oğoxun sa biq'sunane ak'est'ay. Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 ‡ **6:13** 6:13 İak'. 5:14 § **6:15** 6:14-15 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

şot'o q'orişebşay. Düze, İoani exlətxoxun oşa İrod içul etenesay, ama p'urumal şot'ay exlətxon içü zapeney.

²¹ Sa ği İrodiyay kiyel şaat' fürsəte koft'i. İroden iz nanaxun baki ğine sarayi amdarxo, q'oşuni kalat'oğö saal Galileyin şilə amdarxo q'onaxluğə tadi. ²² Q'onaxluği vədine İrodiyay xuyəren bona başı əçinepi. Mo İrodi q'a q'onağxoy xoşel t'eq'ədərə hari ki, padçağen xuyərə pine: «Vi ük'en balt'u zaxun çureki, zu va tadoz». ²³ Oşa elasp'i p'urumal pine: «Zaxun k'ə çureğayin, lap bez padçağluği qıt'uval çureğayin, va tadoz». ²⁴ Xuyəren isə c'eri iz nanaxune xavar haq'i: «Zu k'ə çureğaz?» Şot'in coğabe tadi: «K'unuk'bal İoani bula». ²⁵ Xuyərenal hat'e saad padçağı t'öğöl t'it'eri pine: «Çurezsa ki, həysə sa sinin boş K'unuk'bal İoani bula za tadan». ²⁶ Padçağ beyköfe baki, ama iz elasa q'a q'onağxo görə xuyəri əyitə oq'a saksun tene çureşi. ²⁷ Şot'in hat'e saad içü q'orişalt'oğoxun sunt'u yaq'abi İoani bula eşt'unane əmirbi. T'e amdarenal zindana taşi İoani bula ozanaxun duği ²⁸ şot'o sa sinin boş xuyəreynak' eneçeri. Xuyərenal şot'o iz nanane tadi.

²⁹ İoani şagirdxon mot'o ibakat'an hari şot'ay meydə ext'i mağarinat'un laxi.

İsusi qo hazar tana boşevksun

(*Mat'. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14*)

³⁰ Ap'ost'olxo İsusi t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğon içoğö tadi tapşuruğxo bex p'ap'epsuni q'a camaata zombsuni barada Şot'aynak' exlətt'unbi. ³¹ İsusen pine: «Ekinan isə şuk'k'al nu bakala sa gala tağen, cöycə samal dincəyişəken». Axiri eğal-tağal gele baksunaxun sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

³² Şoroxal lodk'ina laşi içan-ıçoğoynak' şuk'k'al nu bakala sa galat'un taşi. ³³ Ama tağat'an camaaten şot'oğö anek'i, gelet'inal çalexı. T'e vədə bütüm şəhərmoğoxun amdarxo turin axışaki t'e gala içoğoxun bəş p'at'unp'i. ³⁴ İsus q'arılığa c'eri kala sa top amdarxo ak'at'an şot'oğoynak' İz ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək't'unıy. İsusenal şot'oğö gele şeymoğoy barada zombsane burqı. *

³⁵ Biyənebaksay. Şagirdxon hari İsusə pit'un: «Mo çöle, hamal ene c'əyine. ³⁶ Camaata tərba, barta taşi me hərrəmine bakala ayizmoğoxun, ganxoxun içoğoynak' sa şey haq'i kəyeq'at'un». ³⁷ Ama İsusen şot'oğö pine: «Şot'oğö ukun vən tadan». Şagirdxon pit'un: «Bərkə

* **6:34** 6:34 Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat'. 9:36

taşi p'əbaç dinaren † şum haq'ayan ki, mot'oğoyan ukest'a?»
 38 Ama İsusen şot'oğo pine: «Takinan, bəğanan bəyn hema şumvəx bu?» Şot'oğonal bəği pit'un: «Qo şum saal p'ə çəliyəx bu».

39 İsusen şot'oğo əmirebi ki, amdarxo dəst'ə-dəst'ə göyün oye loxol arşevk'eq'at'un. 40 Amdarxo baç-baç, əlli-əlli art'unşi. 41 İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəğsun şükürbi afırnepi. Oşa şuma cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. P'ə çəlinəl bitot'aynak' cöyebi. 42 Bitot'in kəyi bot'unşi, 43 hələ avuzin mandi şume saal çəlin k'ot'orxoxun p'as's'e zənbiləl buyt'unbi. 44 Şum kəyit'oğoxun saycə işq'arxoy say isə qo hazar taney.

İsusi xene çoyel tarapsun

(Mat'. 14:22-33; İoan. 6:15-21)

45 Mot'oxun hat'e saad oşa İsusen amdarxo k'oya yaq'abadat'an, İz şagirdxoval məcburebi ki, lodk'ina laşi İçuxun bəş t'e tərəf - Bet'sayda c'ovakat'un. 46 İç isə camaata yaq'abadit'uxun oşa afırıpseynak' buruğone laşi.

47 Üşe lodk'a gölə biyexey, İsus isə q'ariluğa tək çurpeney. 48 İz şagirdxon zorink'ət'un avar zap'ey, şot'aynak' ki, muşen içoğoy çoyele fuyey. Mot'o ak'at'an, üşeni bip'imci saadast'a ‡ İsus gölə çoyelxun şot'oğoy t'öğölə taşi, şot'oğoxun c'ovaksune çureşi. 49 Ama şagirdxon İsusi gölə çoyelxun tarapsuna ak'at'an şot'o sa ak'esun avabaki harayt'unpi, 50 şot'o ak'i içoğo q'iyen haq'enedey. İsusen hat'e saad şot'oğoxun əyitp'i pine: «Ük'lü bakanan, Zuzu, ma q'ıbanan!» 51 Oşa şot'oğoy t'öğöl lodk'inane laşi, muşal şip'e baki. Şorox lap məət'təl mant'undi. 52 Axırı şot'oğon t'ema amdara uk'est'uni möcüzinəl tet'un q'amışakey, içoğoy pulmux hələ k'aç'iney.

İsusi Ginesara azariğo q'olaybsun

(Mat'. 14:34-36)

53 İsus q'a İz şagirdxo gölə c'ovaki Ginesarat'un hari. Q'ariluğa c'eri lodk'ina gəçt'unpi. 54 Şorox lodk'inaxun c'eğala k'inək' camaaten İsusə çalexı. 55 T'e pervare bakala amdarxon İsusi maya baksuna ibakat'an içoğoy azariğo nasilk'in boş şot'ay t'öğöl eşt'at'un burqı. 56 İsusi tağala hər gala - ayizmoğ, şəhərmoğ, bölgöğə azariğə eçeri

† 6:37 6:37 P'əbaç dinar - Sa dinar sa g'iin əşlin haq'q'e. ‡ 6:48 6:48 Üşeni bip'imci saadast'a - Həysət'in vaxt'en üşe saad xibaraxun üqəray arane.

meydana lat'unxsay ki, Şot'ay paltari c'ot'aq'a bakayin lafteq'at'un. Şot'o laft'alorox bitoval q'olayebaksay.

7

Amdara murdar balo hik'ə?
(Mat'. 15:1-20)

¹ Sa ği İsusı t'öğöl fariseyxo q'a Yerusolimaxun bakala sa hema k'anun zombalxone hari. ² Şot'oğon at'unk'i ki, İsusı şagirdxoy bəzit'oğon murdar kulmoğon, yəni pakbaksuni ədətə əməlbinut'tun şuma arst'a. ³ Axırı fariseyxon içan bütüm iudeyxollarik' içoğoy bavoğoxun mandı ədətə tam dəgig əməlt'unbsay. İçoğoy kulmoğos os'k'i pakbinut' şuma artet'unsoy, ⁴ bazarexun harit'uxun oşa kulmoğos os'k'i pakbinut' hik'k'al utet'unkoy. Şot'oğon hələ q'erəzəl gele ədətxot'un əməlbsay. Metər ki, şot'oğon içoğoy ədətə görə lap camurxo, vedroğos, tuncə levet'xoval os'k'i pakt'unbsay.

⁵ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Hət'aynak' Vi şagirdxon bavoğoxun mandı ədətxo tet'un əməlbsa? Şumat'un arst'a, ama kulmoğos tet'un os'k'i pakbsa». ⁶ İsusen şot'oğos pine: «İsaya xavareçalen vəxlarik' p'əçolat'oğoynak', he saat'e şampe!
"Me azuk'en içoğoy muzine Za hörmətbsa,
Ama içoğoy ük' Zaxun əxile.

⁷ İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine,

Bez k'anunxo içoğoy c'evk'i k'anunxont'un əvəzbsa". *

⁸ Vən Buxaçuğoy əmirə t'öğxı bı amdarxoy c'evk'i ədətxonnan taysa». ⁹ İsusen saal şot'oğos pine: «Ef c'evk'i ədətxo əməlbseyrak' Buxaçuğoy əmirə t'öğx bı bost'una hetərəl saat' bacarnanbsa! ¹⁰ Moiseyen k'ə pey? "Nana-bava hörmətba", "nana nəəl bava təhk'ırbala amdara bəsp'anana"! † ¹¹ P'oy vən k'ənan bsa? Sunt'in c'eri uk'ayın ki, "bəzi nana-bava tadala bakalt'u Buxaçuğos q'urbanbsa", ¹² vən t'e amdari iz eht'iyəci boş bakala nana-bava nu köməybsuna pis tenan bəğsa. ¹³ Metər luğen vən vəxun c'evk'i ədəten taysunen Buxaçuğoy əyitə hik'k'alnanbsa! Hələ mot'o oşq'ar q'erəzəl gele əşurxonan bıq'sa!»

¹⁴ İsusen p'urumal camaata İz t'öğöl k'alpi pine: «Bitot'in Za ümüxlaxanan ki, q'amışakanan. ¹⁵ Jomə tağala sal sa şeyen amdara murdar tene bon, ama amdara murdar balo jomoxun c'eğaloroxe». ¹⁶ ‡

* **7:7** 7:7 İsa. 29:13 † **7:10** 7:10 C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16

‡ **7:16** 7:16 Bəzi kiinsamurxost'a me bənd butene: İbakseyrak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!

17 İsus camaataxun cöybaki k'oya eğat'an, İz şagirdxon me əyitmoğoy məninə q'andırışbsunat'un Şot'oxun xaişbi. 18 İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Vənal hələ tenan q'amışaki? Bex tenan bafst'a ki, amdari boş tağala sal sa şeyen amdara murdar bes tene bakon? 19 Şot'aynak' ki, jomo tağala şeymux şot'ay ük'e təə, tapanene taysa, t'iyal mantenest'a». (İsusen me əyitmoğon bito ukunxoy təmiz baksunane ak'est'i.) 20 İsusen İz əyitə davamebi: «Amdara murdar balo isə amdaraxun c'eğalone. 21 Şot'aynak' ki, amdarxoy boşt'an, ük'exune pis fikirxo, əxlagsuzluğ, oğriluğ, bəsp-sun, 22 q'erəz çuğoy loxol bəğsun, tamaxkərluğ, şər bost'un, bic'luğ, pozğunluğ, paxilluğ, Buxaçuğoy əleyinə əyitpsun, loğaluğ saal haq'ılsuzluğ c'eğon. 23 Bütüm me pis əşurxo amdari boşt'ane c'eri şot'o murdar bsa».

Finik'iyalu çuğoy vəbaksun
(Mat'. 15:21-28)

24 İsus t'etiin c'eri Sur oçalane taşi. Şo t'etiya sa k'oyane mandi, İzi miya baksunal şuk'k'ala avabakest'un tene çuresay. Ama mot'o p'urumal c'ap' efes tene baki.

25 T'etiya sa çuğə hari p'anep'i ki, İsus içoğoy aranene. Şoval hat'e saad İsusi t'öğöl hari Şot'ay turinoq'a bineti. Şot'ay xuyərəst'a murdar urufe buy. 26 Şo iç isə Siriin Finik'ina nanaxun baki sa grek' çuuxey. Şot'in İsusə xoy-inşebi ki, iz xuyərəxun murdar urufa c'evk'ane. 27 İsusen şot'o pine: «Barta süft'ə əyloxq'at'un boşı, şot'aynak' ki, əyloğoy şuma ext'i xəyoğə bost'un düz tene bakon». 28 Çuğon isə Şot'o coğabe tadi: «Ay Q'onçux, axırı yan xəyoğonal əyloğoy sulfinaxun oq'a bari k'ot'orxoxunyan ukxa». 29 İsusen çuğə pine: «Vi me əyitə görə arxayin taki! Vi xuyərəxun murdar uruf c'ere».

30 Çuğon iz k'oya hari anek'i ki, iz xuyər gane boş bask'ene, murdar urufal şot'oxun c'erene.

Kar hamal lal bakala sa amdari q'olaybaksun

31 İsus p'urumal Sur oçalaxun c'ere, Sidonal c'ovaki, Dek'ap'olisi tərəfəxun Galileya göləne p'ap'i. 32 T'iya İsusi t'öğöl kar hamal lal bakala sa amdara eçeri xoyinşt'unbi ki, İz kula şot'ay loxolq'an laxi. 33 İsusen t'e amdara t'öox taşeri, İz k'əşəmoğə me amdari ümüxxone laxi, oşa İz k'əşinə çupunaxp'i şot'ay muzane laft'est'i. 34 Şot'in göynul bəği afırınepi, oşal bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Effata!», yəni "qayey". 35 Me amdari hat'e saad ham ümüxxo, hamal muz qayəşi, şot'inal as'ar əyitpsane burqi.

³⁶ İsusen mot'o ak'it'oğo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala hik'k'al maq'at'un exlətpi. Ama heq'ədər gele tapşurebsaysa, t'eq'ədər geleyal bayant'unbsay. ³⁷ Camaat məət't'əl mandeney, şot'oğon next'uniy: «Me amdari bala əşlin toy butene! Şot'ay t'öğöl karurxonal inebaksa, lalurxonal əyitene!»

8

İsusi bip' hazar tanaxun gele amdara boşevksun
(Mat'. 15:32-39)

¹ Hat'e ğimxo p'urumal gele camaate gireşi. Şot'oğoy içoğoxun ukun butet'uxiy, İsusenal şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: ² «Me amdarxo Bez goroxe eysa. Şorox xib ğine ki, Bez t'öğölt'un, içoğoxun ukala şeyal butet'ux. ³ Mot'oğo həysə içoğoy k'ojurxo yaq'abadayiz, yaq'a hal-nuxun bitalt'un, axiri bəziyoroş lap əxiləxunt'un hare». ⁴ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Meq'ədər amdara boşevk'seynak' me çölö mayina şum bəğəbes bakon?» ⁵ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Hema şumyax bu?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

⁶ T'e vədə İsusen camaata pine ki, oq'a arşeq'at'un. Şot'in vüğ şuma ext'i şükürebə, oşa cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybat'un. Şot'oğon şuma payt'unbi. ⁷ Şot'oğost'a sa hema dənə mis'ik' çəliyal buney, İsusen şükürbala afirına bit'uxun oşa mot'oğoval paybsunane əmirbi. Şagirdxonal camaata payt'unbi. ⁸ Amdarxon kəyi bot'unşi. Avuzin mandi k'ot'orxo girbat'an isə vüğ zənbilə buybaki. ⁹ T'et'iyə bip' hazar tana İşa amdare buy.

İsusen şot'oğo yaq'anebadi, ¹⁰ İç isə İz şagirdxoxun sagala lodk'ina laşi Dalmanuta oçalane taşi.

Fariseyxoy İsusaxun sa nişan çuresun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

¹¹ Fariseyxo İsusi t'öğöl hari Şot'oxun höcətbsat'un burqı. Şot'o sinəyişbseynek' çurt'unşay ki, göynuxun eğala sa möcüzəlü nişanq'an ak'est'i. * ¹² Şot'in bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Het'aynak'e me nəsilən möcüzəlü nişan qəvesa? Vəx düzinəz nex: me nəsilə sal sa nişan tene tadeğal». †

Şagirdxoy nu q'amışaksun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

* 8:11 8:11 Luk'. 11:16 † 8:12 8:12 Luk'. 11:29

13 Oşa şot'oğoxun cöybaki p'urumal lodk'ina laşi göle t'e soğo tərəfe c'ovaki. 14 İz şagirdxon şum exst'una eyexun c'evk'et'uniy. Lodk'ina şot'oğoy tək sa dənə şume buy. 15 İsusen şot'oğoy tapşurbi pine: «Eht'iyət'lü bakanan, fariseyxoy əyinəxun q'a İrodi əyinəxun vəx bəğanan». † 16 Şagirdxon isə içoğoy arane exlətp'i next'uniy: «Mot'o beşi şum nu baksuna görəne nex». 17 İsusen mot'o avabaki şot'oğoy pine: «Het'aynak' şume nu baksunaxunnan əyite? Yəni hələ q'amışaki bex baftenanst'a? Het'aynak' ef ük' meq'ədər inadkərə? 18 Ef pulmux baksun-baksun tenan aksa? Ef ümüxxo baksun-baksun tenan ibaksa? Ef eyexun he usuma c'eri! 19 Zu qo şuma qo hazar tane arane cöybi paybat'an bəşt'an mandı k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «P'as's'e». § 20 «P'oy vüğ şuma bip' hazar tane arane cöybi paybat'an k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ». 21 İsusen şot'oğoy pine: «Ama vən hələ q'amıştenanbaki!»

Bet'sayda bakala k'aç'i amdari q'olaybaksun

22 Şorox Bet'saydat'un hari. Miya İsusı t'öğöl sa k'aç'i amdart'un eçeri, Şot'oxun me amdari loxol İz kula laxsunat'un xoyinşbi. 23 İsusen k'aç'in kiyexun biq'i şot'o ayizaxun t'öğxe taşeri. Oşa şot'ay pulmoğoy çupunen şəyinbi, İz kulmoğoy şot'ay loxol laxi xavare haq'i: «Sa şey anksa?» 24 K'aç'inen bəği pine: «Amdarxoz aksa, xodurxot'un oşq'ar, ama tarat'unne». 25 T'e vədə İsusen İz kulmoğoy p'urumal me amdari pulmoğoy loxole laxi, k'aç'i amdari piyelal işiğə hari. Şo q'olayebaki, hər şeyal qay aksane burqi. 26 İsusen şot'o k'oya yaq'abi pine: «Bəğa, sal ayize ma baki».

P'et'eri Xrist'osa çalxsun

(Mat'. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

27 İsus İz şagirdxoxun sagala Filip'a bakala K'eyşariin ayizmoğone yaq'a baft'i. Yaq'a İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Amdarxoy upsuna görə Zu şuzu?» 28 İz şagirdxon Şot'o metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon next'un ki, K'unuk'bal İoan, t'iyəmit'oğon İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, xavareçalxoxun soğonu». * 29 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa»? P'et'eren Şot'o coğabe tadi: «Hun Xrist'osnu». † 30 İsusen İz

‡ 8:15 8:15 Luk'. 12:1 § 8:19 8:18-19 İsa. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mrk'. 4:12 * 8:28 8:28 Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 8:29 8:29 İoan. 6:68-69

şagirdxo tapşurebi ki, İzi Xrist'os baksuni barada şuk'k'ala nu exlətp'at'un.

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun saturbəş avabakest'un
(*Mat'. 16:21-23; Luk'. 9:22*)

³¹ Mot'o pit'uxun oşa İsusen şot'oğö zombsane burqi. Şot'in pine ki, Amdari Ğaren gele əzyət zap'k'alane. Ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o tet'un çalxal, Şot'o bəsp'est'alt'un, ama xib ğinaxun oşa Şo bəyinbakale. ³² İsusen me əyitmoğö qaye nexey. P'et'eren isə Şot'o t'ödx zapi Şot'ay əyite bonet'i. ³³ Ama İsusen fıripi İz şagirdxoy loxol bəği P'et'era pine: «Aça Bezi piin bəşt'an, Şeytan! Hun Buxaçux k'inək' təə, amdar k'inək'en fikirbsa».

İsusi baç'anexun taysuni toy
(*Mat'. 16:24-28; Luk'. 9:23-27*)

³⁴ İsusen İz şagirdxo q'a camaata İz t'öğöl k'alpi metəre pi: «Əgər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaçal ext'i Bez baç'anexunq'an hari. † ³⁵ Şiin iz elmoğö çark'est'un çuresasa, şot'o açəsp'ale, ama şiin Zaxun baki Müq Xavari s'iyal iz elmoğö açəsp'ayin, şot'o çark'est'ale. § ³⁶ Amdareynak' bütüm dünyənə q'azayinşi iz elmoğö açəpsunaxun k'ə xeyirə bu? ³⁷ Amdaren iz elmoğoy əvəze k'ə teya tadon? ³⁸ Me ext'ibərsuz saal günaxkər nəsili arane şiin Zaxun q'a Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İz Bavay tamtarağen İvel angelxoxun sagala eğat'an t'e amdaraxun ot'p'ale».

9

¹ İsusen şot'oğö pine: «Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğoy bəzit'oğon hələ içoğoy ömürə axıra p'ap'esp'inut' Buxaçuğoy padçağluği eysuni zora ak'alt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(*Mat'. 17:1-13; Luk'. 9:28-36*)

² Üq ği oşa İsusen İçuxun P'et'era, İak'ova saal İoana ext'i alloy sa buruğone laşi. Şorox t'et'iyə təkt'uniy.

Bürdən şot'oğoy piin bəş İsusi ak'esun badalebaki. ³ Şot'ay paltar s'aldala, pula taşala mas'i irəngene baki. Oçali çoyel sal sa paltar təmizbalen şot'o metər mas'ibes batenekoy.

⁴ Oşa İlya q'a Moiseyal şot'oğoy nak' akt'unşi. Şot'oğon İsusaxun exlətt'unbsay. ⁵ P'et'eren İsusa pine: «Məəlim!

† 8:34 8:34 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 8:35 8:35 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

He şaat'e ki, yan memiyayan. Eki xib dənə mandala ga biq'en, soğo Vaynak', soğo Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». ⁶ Şot'in içinal avateney k'ə uk'ane, şot'aynak' ki, içoğo q'iyen haq'enev.

⁷ Hame vədə sa asoyen içoğoy loxol xojine saki. Asoyi boş't'an sa səse hari: «Mo Bez çureğala Ğare, Kot'o ümüxlaxanan!» * ⁸ Fırıp'i saal bəğat'an isə içoğoy t'öğöl İsusaxun başq'a ene şuk'k'al tet'un ak'i.

⁹ Buruğoxun şığat'an İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, Amdari Ğar p'uri ganuxun bəyinbakamin t'et'iya ak'it'oğo şuk'k'ala nu uk'at'un. ¹⁰ Şot'oğonal mot'o içoğoy ük'e boş et'unfi, ama içoğoy arane exlətp'at'an "p'uri ganuxun bəyinbaksun" əyitin məninə q'amışaksunt'un çuresay. ¹¹ Şot'oxun isə xavart'un haq'i: «K'anun zombalxon het'aynak't'un nex ki, süft'ə İlya eğalane?» † ¹² İsusen şot'oğo metərə pi: «Düze, İlya süft'ə hari hər şeyə həzirbalane. P'oy Amdari Ğare əmxun het'aynak'e şameşe ki, amdarxon Şot'o tet'un q'abulbal şot'oğoy kiyexunal Şot'in gele əzyət zap'k'ale? ¹³ Ama Zu vəx nexzu: İlya ene hare. İz əmxun şameşi k'inək'əl, k'ə çurt'unşisa şot'ay bel et'unçeri».

*İsusi iz boş murdar uruf bakala ğara q'olaybsun
(Mat'. 17:14-20; Luk'. 9:37-43)*

¹⁴ Şorox içoğoxun nu taşi şagirdxoy t'öğöl eğat'an gele amdari topbaksuna saal sa hema k'anun zombalxoy şagirdxoxun höcətbsunat'un ak'i. ¹⁵ İsusa ak'ala k'inək' amdarxo bütüm məət't'əl mant'undi, Şot'ay bəş t'it'eri Şot'o "xeyirq'an baki" pit'un.

¹⁶ İsusen xavare haq'i: «Şot'oğoxun het'ay əmxunnan höcətbsay?» ¹⁷ Amdarxoy aranexun sunt'in Şot'o coğabe tadi: «Məəlim! Zu vi t'öğöl lalluği urufa biq'esi bez ğaraz eçeri. ¹⁸ Urufen şot'o maya biq'ayın, oçalane saksa, t'e vədəl əylin jomo kəfunale baksa, şot'in uluxxo ğırıc'esest'a, oşal iz bədən dirist' q'arinebaksa. Vi şagirdxoxun xaişezbi ki, me urufa c'evk'at'un, ama tet'un bacarbi».

¹⁹ İsusen isə şot'oğo pine: «Ay nu vəbakala nəsil! Hevaxt'al şirik' vəxun mandoz? Hevaxt'al şirik' vəx portp'oz? Əylə Bez t'öğöl eçanan!» ²⁰ Əylə Şot'ay t'öğölt'un eçeri. Urufenal İsusa ak'ala k'inək' əylə jık'epi. Əyel oq'a biti t'ik'ireney, iz jomoxun kəfe barst'ay. ²¹ İsusen şot'ay bavaxun xavare haq'i: «Me əyel hevaxt'inaxune metər

* 9:7 9:2-7 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:21-22; 2 P'et'. 1:17-18 † 9:11 9:11 Mal. 4:5; Mat'. 11:14

baksa?» Əylin bavan pine: «Əyelluğaxun. ²² Me urufen bəspəynak' kot'o sa hema kərəm aruğo, xənane bose. Ama bacarenbsasa, yax köməyba, yax gorox eki!» ²³ İsusen şot'o pine: «"Bacarenbsasa" nexnu? Vəbakalt'aynak' hər şey mümküne!» ²⁴ Əylin bavan hat'e saad harayepi: "Vəzu! Ama köməyba ki, bezi ük'e nuveluğeynak' ga maq'an mand!"

²⁵ İsusen amdarxoy t'it'eri eysuna ak'at'an murdar urufa q'adağanbi pine: «Ay lalluği q'a karluği uruf, Zu va əmirezbsa, me əylin boş't'an c'eki, eneyal ma baki!» ²⁶ Urufen haraypi əylə ost'aar jık'psun c'ere. Əyel meyid k'inək' bineti, gelet'in pine: «Ko p'urene!» ²⁷ Ama İsusen əylin kiyexun biq'i alanebi, şoval turele hayzeri.

²⁸ İsus k'oya basit'uxun oşa İz şagirdxon cöycə Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy het'aynak' t'e urufa yan c'evk'es teyan baki?» ²⁹ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Me cürə urufxo tək'ə afırınene † c'evk'es baksa».

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun p'urum avabakest'un (Mat'. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)

³⁰ Şorox t'et'iin c'eri Galileyinaxunt'un c'ovaksay. İsusen çurtenesay ki, şinesa mot'oxun xavar bakane, ³¹ şot'aynak' ki, İz şagirdxone zombsay. Şot'oğo metərə nexey: «Amdari Ğara xəyanətbi amdarxoy kiyel tadalt'un, şot'oğonal Şot'o bəsp'alt'un. Purit'uxun xib ği oşa isə Şo bəyinbakale». ³² Şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki, ama Şot'oxun xavar haq'sunal q'it'unbsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-9; Luk'. 9:46-50; 17:1-2)

³³ Şorox K'efernaumat'un hari. K'oya bağat'an İsusen İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Yaq' eğat'an het'ay əmxunnan höcətbsay?» ³⁴ Ama şuk'k'alən qaqtənepi, şot'aynak' ki, yaq' eğat'an içoğoy arane şi ən kalo baksuni əmxunt'un höcət'bey. § ³⁵ İsusen arsi p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi pine: «Ef boş't'an şu samciyo baksun çuresasa, bitot'uxun axırnci, bitot'ayal q'ulluğçiq'an baki». * ³⁶ Şot'in sa mis'ik' əylə ext'i şagirdxoy aranene çurdest'i, oşa əylə İz q'ujel ext'i şot'oğo pine: ³⁷ «Şiin Bez s'iyen metər əyloğoxun sunt'u q'abulbayin, şot'in Za q'abulbale. Za q'abulbalt'in isə tək Za təə, Za Yaq'abit'ual q'abulbale». †

‡ 9:29 9:29 afırınen - Bəzi kiinsamurxost'a: afırınen q'a ğurux efsunen

§ 9:34 9:34 Luk'. 22:24 * 9:35 9:35 Mat'. 20:26-27; 23:11; Mrk'. 10:43-44; Luk'. 22:25-26 † 9:37 9:36-37 Mat'. 10:40; Luk'. 10:16; İoan. 13:20

T'iyəmit'oğoy loxol alaxun oq'a ma bəğə

³⁸ İoanen Şot'o pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufa c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama beş baç'anexun eğalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi».

³⁹ İsusen şot'oğə pine: «Şot'o galmadanan! Bez s'iyen möcüzə ak'est'alo Bez əleyinə bakes batenekon. ⁴⁰ Beş əleyinə nu bakalo isə beş tərəfe. † ⁴¹ Şiin vəxun sunt'u Bez baç'anexun eğalt'oğoxun baksuna görə sa cam xe tadayin, vəx düzinəz nex: əvəzsuz tene mandal. §

T'iyəmit'u pis yaq'a ma taşa

⁴² Şinesa me xurit'oğoxun, yəni Za vəbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a taşayin, şot'aynak' iz ozane kala sa jomok'ojin jə suruk'p'i içü dənizə bost'un kot'oxun saat'e bakon. ⁴³ Əgər vi kiine va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə kulla baki, ama cəhənnəmə, t'e nu açala aruğə bafst'axunsa, sa kulla mandi cənnətə bafst'un saat'e. * ⁴⁴ † ⁴⁵ Əgər vi turene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə turla baki cəhənnəmə bosesaxunsa, axsağ mandi cənnətə bafst'un saat'e. ⁴⁶ † ⁴⁷ Əgər vi pulene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o c'evk'a. P'ə pulla cəhənnəmə baysunaxunsa, sa pulla Buxaçuğoy padçağluğa baysun saat'e. § ⁴⁸ Axırı cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. *

⁴⁹ Qurbaniyo el bakala k'inək' amdari təmizbaksunal şot'ay aruğoxun c'ovaksune. ⁵⁰ El saat' şeye, ama əgər elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina t'ad tades bakon? Barta vəst'a elq'an baki. T'e vədə ef arane serluğal bakale».

†

10

İşq'ar-çuğoy sunaxun cöybaksuni barada
(Mat'. 19:1-12)

¹ İsus t'et'iin c'eri İudeyina, İordan oqe t'e tərəfe taşi. P'urumal amdaxo Şot'ay bel giresay, Şot'inal həmişənin k'inək' şot'oğə zomebsay.

² Sa hema farisey İsusi t'öğöl hari Şot'o İz əyitin loxol biq'seynak' metər sa sualt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'ari iz çuğə c'evksuna icaza bune?» ³ İsusen şot'oğə

‡ 9:40 9:40 Mat'. 12:30; Luk'. 11:23 § 9:41 9:41 Mat'. 10:42 * 9:43 9:43 Mat'. 5:30 † 9:44 9:44 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a.

‡ 9:46 9:46 - Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. § 9:47 9:47 Mat'. 5:29 * 9:48 9:48 İsa. 66:24 † 9:50 9:50 Mat'. 5:13; Luk'. 14:34-35

pine: «Moiseyen vəx k'ə əmirbe?» ⁴ Şot'oğon coğabt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'aren iz çuğö cöybaksuni kağız tadi c'evk'ayin, ıcaza bune». * ⁵ İsusen şot'oğö metəre pi: «Şot'in ke əmirə ef inadkər baksuna görəne tade. ⁶ Ama burqesunast'a Buxaçuğon "şot'oğö işq'ar saal çuuxe yaratmışı". † ⁷ "Kot'o görəl işq'ar iz bava-nanaxun cöybaki iz çuğö gəçəğale, ⁸ me p'öğö sa bədən bakale". Ene şorox p'ə tan təə, sa tane. ‡ ⁹ Mot'aynak'al, barta Buxaçuğon çütt'əyinşit'oğö amdaren maq'an cöybi».

¹⁰ Şorox k'oya bakat'an şagirdxon İsusaxun me barada p'urum xavart'un haq'i. ¹¹ İsusen şot'oğö metəre coğab tadi: «İz çuğö c'evk'i q'erəzt'uxun laşk'oybakalt'in əxlagsuzluğəbsa. ¹² İz işq'araxun c'eri q'erəzt'u tağala çuğonal əxlagsuzluğəbsa». §

İsusi əyloğö xeyir-bərəkət tast'un
(Mat'. 19:13-15; Luk'. 18:15-17)

¹³ Amdarxon İsusi t'öğöl içoğoy əyloğot'un eşt'ay ki, Şot'in İz kula şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkət tadane. Şagirdxon isə şot'oğö tet'un barey. ¹⁴ Mot'o ak'ala İsusen əcuğləyinşəki pine: «Bartanan əylux Bez t'öğöl hareq'at'un! Şot'oğö galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. ¹⁵ Vəx düzinəz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'et'iya sal sa vədə bayes tene bakon». * ¹⁶ Oşa əyloğö q'ujbi İz kulmoğö şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkəte tadi.

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ
(Mat'. 19:16-30; Luk'. 18:18-30)

¹⁷ İsus yaq' c'eğat'an sa amdar t'ist'un Şot'ay t'öğöle hari. İz bəş çökt'i xavare haq'i: «Ay şaat' məəlim, zu k'ə şaat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə bağaz?» ¹⁸ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en şaat' nexə? Buxaçuğoxun başq'a şuk'k'al şaat' tene. ¹⁹ Şot'ay əmirxo avanu: "Bəsmaba. Əxlagsuzluğmaba. Başmaq'a. Şuk'k'ali əleyinə əfçidən şahidluğmaba. Şuk'k'ala feret'mada. Vi bava-nana hörmətba"». † ²⁰ Me amdaren isə İsusə pine: «Məəlim, mot'oğö bitova əyelluğaxun əməlezbsa». ²¹ İsusen şot'ay loxol bəneği, şo İz ük'el basek'i. İsusen pine: «Vi sa şey kame: taki hik'k'ə buvaxsa, toydi kəsibxo payba. T'e vədə

* **10:4** 10:4 K'an. 24:1-4; Mat'. 5:31 † **10:6** 10:6 Burq. 1:27; 5:2 ‡ **10:8** 10:7-8 Burq. 2:24 § **10:12** 10:11-12 Mat'. 5:32; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11

* **10:15** 10:15 Mat'. 18:2-3 † **10:19** 10:19 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20

göynul vi xəzinə bakale. Oşa qaybaka, † Bez baç'anexun eki». ²² Mot'o ibakala t'e amdar pərt baki pəşman taneşi, şot'aynak' ki, iz var-dövlət geleney.

²³ İsusen İz hərrəmine bakalt'oğoy loxol bəği İz şagirdxo pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine!» ²⁴ Şagirdxo Şot'ay əyitmoğoxun məətt'əlt'un mandı. Ama İsusen p'urumal şot'oğoy pine: «Bez ğarmux, Buxaçuğoy padçağluğa baysun \$ heq'ədər çətine! ²⁵ Buşe bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande».

²⁶ Şorox lap məətt'əl mandı sun-suna pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?» ²⁷ İsusen şot'oğoy loxol bəği pine: «Mo amdarxoynak' mümkün tene, Buxaçuğoynak' isə mümkünə. Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' hər şey mümkünə».

²⁸ T'e vədə P'et'eren Şot'o metərə pi: «Ama yax bəğa, yan bitova bosı Vi baç'anexunyan hare». ²⁹ İsusen coğabe tadi: «Vəx düzinəz nex: t'etər sa amdar teno ki, Zaynak' q'a Müq Xavareynak' iz k'oja, viçimoğoy, xunçimoğoy, iz nana, iz bava, iz əyloğoy, iz əkinxo bosane, ³⁰ oşa isə me dünyəni koruğxoy boş mot'oxun sabaç q'at avuzin k'ojurxo, viçimux, xunçimux, nanoox, bavoox, əylux, əkinxo, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinq nu haq'an. ³¹ Ama həysə samci bakalt'oğoy gelo axırncı, axırncı bakalorox isə samci bakalt'un». *

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun xibimci kərəm xavar tast'un

(Mat'. 20:17-19; Luk'. 18:31-34)

³² Bəş İsusə taysay. Şorox Yerusəlimat'un taysay, İsusi şagirdxonal içoğoy naraatt'un hisbsay. Şot'oğoy baç'anexun tağalorox isə q'iyə boşt'unıy. İsusen p'as's'e şagirdə sa t'ödx zapi şot'oğoynak' oşa İz bel eğala əşurxoy əmxun exlətpsane burqi:

³³ «Mone, yan həysə Yerusəlimayan laysa. T'iyə Amdari Ğara samci bəyinqxoy q'a k'anun zombəlxoy kiyel tadalt'un, Şot'aynak' bisuni q'ərar c'evk'i Şot'o Buxaçuğoy nu çəlxəlxoy kiyel tadalt'un. ³⁴ Şot'oğon Amdari Ğara lağa haq'alt'un, Şot'ay loxol çuk'alt'un, tatarlayinqi oşa besp'alt'un. Ama Şo xib ğinaxun oşa bəyinbakale».

† 10:21 10:21 qaybaka - Bəzi kiinsəmurxost'a: qaybaka, vi xaça ext'a. Mrk'.

8:34 \$ 10:24 10:24 Buxaçuğoy padçağluğa baysun - Bəzi kiinsəmurxost'a: var-dövlətə umudbakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun. * 10:31

10:31 Mat'. 20:16; Luk'. 13:30

*Şuva kalo?**(Mat'. 20:20-28)*

³⁵ Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoan İsusa İşalayınşaki pit'un: «Məəlim, Vaxun sa xaişyax bu, çuryansa ki, şo əməlbavax». ³⁶ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «K'ənan çuresa vəynak' baz?» ³⁷ Şot'oğon İsusa pit'un: «Vi padçağluğ tamtarağen eğat'an, barta yaxun soğo Vi yön tərəf, t'e soğo isə tərs tərəfq'an arşi». ³⁸ Ama İsusen şot'oğon pine: «Ef k'ə çuresuna sal vənal tenan q'amış. Bez üğələ camaxun † üğəs banankon? Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakes banankon?» ‡ ³⁹ Şot'oğon coğabt'un tadi: «Bayankon». İsusen şot'oğon pine: «Bez üğələ camaxun vənal üğəlınan, Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakalnan. ⁴⁰ Ama Bez yön nəəl tərs tərəf şi arst'una icaza tast'un Bez ext'iyərə tene. T'e ga şineynak' həzir bakenesa, şot'oğon tadeğale».

⁴¹ Mot'o ibakala mandi vis' şagirdi İak'ovi q'a İoani loxol əcuğone biq'i. ⁴² T'e vədə İsusen şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: «Vən avanan ki, me dünyəne amdaxoy loxol padçağxon q'a kalaluğbalxont'un ağaluğbsa. ⁴³ Ef arane isə barta metər maq'an baki. Barta ef boşt'an kalo baksun çureğalo ef q'ulluğciq'an baki, ⁴⁴ ef arane samci baksun çureğalo bitot'ay nökerq'an baki. § ⁴⁵ Axiri Amdari Ğaral İçu q'ulluğbat'un pi tene hare, harene ki, İçin q'ulluğbi gelet'u İz elmoğoy toyen çark'est'ane».

*K'aç'i Bart'imaye pulmoğoy qayesun**(Mat'. 20:29-34; Luk'. 18:35-43)*

⁴⁶ Şorox Yerixoyat'un hari. Oşa İsus İz şagirdxoxun q'a İz baç'anexun eğala camaataxun sagala Yerixoyaxun c'eğat'an Bart'imay s'iyen sa k'aç'i paygirbal yaq'e t'öğöl arseney. (Bart'imay s'i T'imayi ğar upsune.) ⁴⁷ Şot'in ibakat'an ki, Nazaret'lu İsuse t'eti'in c'ovaksa, harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus! Za gorox eki!» ⁴⁸ Gelet'ine şot'o şip'sun çuresi, ama şot'in samalal ost'aar haraypsane burqı: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!» ⁴⁹ İsusen çurpi pine: «Kot'o miya k'alpanan». Şot'oğonal k'aç'i amdara k'alpi pit'un: «Usum baka, hayza, Şot'in vane k'ale». ⁵⁰ Bart'imayen iz xələtə iz loxolxun c'eq'i bosı, iz ganuxun cupi İsusı t'öğölə taşı. ⁵¹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «K'ən çuresa vaynak'

† 10:38 10:38 cam - İsusı xaçe loxol bisuni nişan. ‡ 10:38 10:38 Luk'. 12:50

§ 10:44 10:42-44 Mat'. 23:11; Mrk'. 9:35; Luk'. 22:25-26

baz?» K'ač'i amdaren Şot'o coğabe tadi: «Ay bez Məəlim, bez pulmoğon ak'eq'an!». ⁵² İsusen şot'o pine: «Tayes bankon, vi vëbaksunen va q'olayebi». Me amdarenal hat'e saad aksane burqi, şo İsusi bač'anexune taşi.

11

İsusi Yerusalima baysun

(*Mat'. 21:1-11; Luk'. 19:28-40; İoan. 12:12-19*)

¹ Şorox Yerusalima İşalayınşaki Zeytun buruğoy döşe bakala Bet'fagena q'a Bet'anyina eğala vədine İsusen İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi ² şot'oğö pine: «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağala k'inək' hələ şuk'k'al nu laşi, gəç sa elemi bala ak'alnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³ Şiin vəxun xavar haq'ayin ki, "mot'o het'aynak'nan bsa?", şot'o upanan "me elemi bala Q'onçuğone lazım, şot'o usumluğen qaydale"».

⁴ Şorox tat'unşi. Sa k'ojin darvazin t'öğöl gəç elemi bala ak'i, şot'o şadt'unbi. ⁵ T'et'iya çurpi amdaron şot'oğoxun xavart'un haq'i: «K'ənan bsa? Me elemi balina het'aynak'nan şadbsa?». ⁶ Şagirdxon İsusen pi k'inək' şot'oğö coğab tadat'an t'e amdaron şagirdxo icaza tat'undi. ⁷ Şot'oğon elemi balina İsusi t'öğöl eçeri içoğoy xələtxo elemi balin loxolt'un past'i. İsus me elemi balin loxol areşi. ⁸ Gelet'in içoğoy xələtxo, bəzit'oğon q'oruğa bakala xodurxoxun bot'eşi tayurxo yaq'a past'unst'ay. ⁹ İsusaxun bəş tağalt'oğon q'a bač'anexun eğalt'oğon metərt'un harayey: «Hosanna! ^{*}

Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u xeyir-bərəkətq'an baki! †

¹⁰ Beş bava Davida əyit tadeşi padçağluğ xeyir-bərəkətluq'an baki!

Ən alloyluğxo hosanna!»

¹¹ İsus Yerusalima harit'uxun oşa xramane başi. T'iya hər şeyə İz piyexun c'ovakesedi. Ama ene biyəney, şot'o görəl İz p'as's'e şagirdaxun sagala Bet'anyinane qaybaki.

İsusi barsuz incilnə xoda ləənətsun

(*Mat'. 21:18-19; Luk'. 13:6-9*)

¹² Əyc'indəri şorox Bet'anyinaxun c'eğat'an İsus bu-sanebaki. ¹³ Əxil sa xazalla incilnə xod ak'i şot'ay t'öğöle taşi ki, bəğane bəyn şot'ost'a meyvə bune yoxsa təə. Ama şot'o İşalayınşakat'an xodal xazalaxun başq'a incilə oşq'ardala hik'k'al tene bəğəbi. İncili vədəl teney. ¹⁴ T'e

* **11:9** 11:9-10 hosanna - əbrani muzin "Buxaçuğö alxışq'anbaki" upsune.

† **11:9** 11:9 İvel məğ. 118:25-26

vədə İsusen xoda pine: «Barta vaxun ene şuk'k'alən meyvə çuki maq'an kəyi!» Mot'o İz şagirdxonal it'unbaki.

İsusi haq'i-toydaxo xramaxun şəp'esun

(*Mat'. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22*)

¹⁵ Şorox Yerusalisa hari p'at'unp'i. İsus p'urum xrame məəlne başi t'et'iya bakala haq'i-toydaxo şəp'esane burqi. Təngə badalbalt'oğoy ist'olxo q'a q'urbanluğ göyərçinxo toydalt'oğoy arşala ganxo taranedi, ¹⁶ yük zap'k'alt'oğoxunal şuk'k'ala xrame məəlinexun c'ovaksa barteneti. ¹⁷ Şot'oğö metər zombsun pine: «Tene şameşe ki,

"Bez k'oj bütüm azuk'xoynak'

Afırıbseynak' bakala k'oj k'aleğale"?) ‡

Ama vən şot'o "füq'k'alxoy mesanan" c'urevk'e!»

¹⁸ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon mot'o ibaki İsusə bəspseynak' yaq' qəvesat'un burqi. Şot'aynak' ki, amdarxo şot'ay zombsuna məət'təl manst'una görə şot'oxun q'it'unbsay.

¹⁹ Biyəbakat'an isə İsus q'a İz şagirdxo şəhərexun c'ert'un.

Q'aribaki incilnə xod vəbaksuni zore nişane

(*Mat'. 21:20-22*)

²⁰ Savaxt'an üşenen şorox incilnə xode t'ödxun c'ovakat'an at'unki ki, incilnə xod tumexun q'aribakene. ²¹ P'et'eren sa ği bəş baki'tu eyex badi İsusə pine: «Məəlim, bəğa! Vi ləənətbi incilnə xod q'aribakene».

²² İsusen coğab tadi şot'oğö pine: «Buxaçuğö ef vəbaksunq'an baki! ²³ Vəx düzinəz nex: şiin me buruğö "hayza, va dənizə bosa!" uk'ayin, iz ük'e boşal şüpineynak' ga efinut' iz uk'alt'ay bex p'apsuna vəbakayin, şo bakale. § ²⁴ Mot'o görəl vəx nexzu: afırık'at'an hik'k'ə çureğaynan vəbakanan ki, şot'o ene haq'enan, ef çureğaloval vəynak' bakale. ²⁵ Afırık'at'an şuxun ef nairəziluğ bunesa, şot'o bağışlayınşanan ki, göynul bakala ef Bavanal ef günaxxo bağışlayınşane. * ²⁶ Əğər vən nu bağışlayınşaynan, göynul bakala ef Bavanal ef taxsırxo tene bağışlayınşal». †

İsusə tadeşi ext'iyər

(*Mat'. 21:23-27; Luk'. 20:1-8*)

²⁷ Şorox p'urum Yerusalamat'un hari. İsus xrame məəlne taranney.

‡ **11:17** 11:17 İsa. 56:7; Yer. 7:11 § **11:23** 11:23 Mat'. 17:20-21; 1 K'or. 13:2

* **11:25** 11:25 Mat'. 6:14-15; 18:35 † **11:26** 11:26 Bəzi kiinşamurxost'a bu bənd butene.

Me vədine samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo şot'o işalayınşaki ²⁸ pit'un: «Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Me əşurxo bseynek' Va me ext'iyərə şine tade?» ²⁹ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zuval vəxun sa şey xavar haq'oz, şot'o coğab tadaynan, Zuval mot'oğö mani ext'iyəren bsuna vəx uk'oz. ³⁰ İoani k'unuk'bsun göynuxuney † yoxsa amdarxoxun? Za coğab tadan!»

³¹ Şot'oğon isə içoğoy arane metərt'un maslaatbi: "əgər uk'ayan 'göynuxun', 'p'oy het'aynak' şot'o tenan vəbaki?' uk'ale". ³² Ama 'amdarxoxun' upsunal q'it'unbsay, şot'aynak' ki, bitot'in İoana seri xavareçale hesabbsay. ³³ Şot'aynak'al İsusə metərt'un coğab tadi: «Avateyan». İsusenal "mot'oğö mani ext'iyəren bsuna Zuval vəx tez uk'al" pine.

12

Pis bağbanxoy barada məsələ
(Mat'. 21:33-46; Luk'. 20:9-19)

¹ T'e vədə İsusen şot'oğoxun məsələğon exlətpsane burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa, şot'ay hərrəminə çəpərebsa, bona ga kaşp'i t'ulq'aç'k'ale düzbsa, nəzərətbseynak' alloy sa q'alane biq'sa. Oşa isə t'e t'ulluğə bağbanxo kirinə tadi iç q'erəz ölkinəne taysa. * ² T'ule vədə hari p'ap'at'an, me amdaren bağbanxoy t'öğöl iz sa nökerə yaq'anebsa ki, içu p'ap'ala paya ext'ane. ³ Ama bağbanxon t'e nökerə biq'i t'ap't'unne, şot'o kulams'i yaq'at'unbsa. ⁴ T'ulluği q'onçuğon şot'oğoy t'öğöl p'urumal sa nökerə yaq'anebsa. Ama şot'ayal bula duği qit'unbsa, içuval biyaburbi şəp't'unsa. ⁵ Q'erəzone yaq'absa, şot'o isə best'unbsa. Metərluğen, şot'in gele nökerə yaq'absa, ama bağbanxon şot'oğoy bəzit'oğö t'ap't'unne, bəzit'oğö isə best'unbsa.

⁶ T'e vədə yaq'abseynek' t'ulluği q'onçuğoy t'öğöl ene şuk'k'al tene manst'a, saycə izi gele çureğala, bakal nu bakal sa ğaraxun başq'a. Şot'inal axırda "bez ğaraq'a bakayin hörmətt'unbon" pi şot'o bağbanxoy t'öğölə yaq'absa. ⁷ Bağbanxon isə içoğoy arane next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en, t'e vədə t'ulluğ yax mandale". ⁸ Hametər, şot'o biq'i best'unbsa, t'ulluğaxun c'evk'i bot'unst'a.

⁹ İsə ef zənden me t'ulluği q'onçuğon hari k'ə bale? Yəni şot'in hari me t'ulluğa əşp'est'alt'oğö tene əfçibal, t'ulluğal

q'erəzt'oğō tene tadal ki? ¹⁰ Yəni me İvel Şama sal tenan k'alpe?

"Barizap'k'alxon t'öox bosı jë

Ən vacib jëne baki.

¹¹ Mo Q'onçuğoy əşe,

Beş piin bësh baki mat mandala sa əşe". †

¹² Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon ak'at'an ki, İsusen me məsəlinə exlətpsunen içoğone lafst'a, Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama camaataxun q'it'unbi. Kot'o görəl Şot'o barti tat'unşi.

Şineynak'esa, şot'oval tadanən

(*Mat'. 22:15-22; Luk'. 20:20-26*)

¹³ T'e vədə şot'oğon İsusə İz əyitmoğoy loxol biq'seynak' fariseyxoxun q'a İrodi tərəf bakalt'oğoxun bəzit'oğō Şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. ¹⁴ Şot'oğon hari İsusə pit'un: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzgün amdarnu, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Şot'aynak' ki, bitot'ay loxol sa piinen bəğsa, Buxaçuğoy yaq'aal düzen zombsa. Upa bəyn, beşi imp'erat'ora nalog tast'un düzgünə? Yan nalog tadalayan, yoxsa təə?»

¹⁵ Şot'oğoy p'əçolaluğa avabakala İsusen pine: «Za Bez əyitmoğoy loxol biq'sunnan çuresa? Zaynak' sa dinar eçanan, bəğaz». ¹⁶ Şot'oğonal et'unçeri. İsusen xavare haq'i: «Təngin loxol bakala şikil saal s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ¹⁷ İsusen şot'oğō pine: «T'e vədə imp'erat'oreynak' bakalt'u imp'erat'ora, Buxaçuğoynak' bakalt'u Buxaçuğō tadanən». Şorox İsusi me coğabi loxol məətt'əlt'un mandı.

Bəyinbaksuni barada sual

(*Mat'. 22:23-33; Luk'. 20:27-40*)

¹⁸ Bəyinbaksun tene bu uk'ala saduk'eyxoy‡ bəziyoroş İsusi t'öğöl hari Şot'oxun xavart'un haq'i: ¹⁹ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metərə şampe: "Əgər sa amdari viçi p'urenesa, şot'ay çuuxal əyelsuze süpür mandesa, şot'in iz p'uri viçey çuğō haq'eq'an ki, şot'ay s'i maq'an açi". Ş

²⁰ Vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, ama izi əyel bakinut' bisane. ²¹ T'e vədə me çuğō p'əmci viçene haq'sa, şot'inal içuxun oşa əyel bartinut' bisane. Xibimcit'inal, bip'imcit'inal, ²² lap vüğümcit'ual şirik' metərə

† **12:11** 12:10-11 İvel məğ. 118:22-23 ‡ **12:18** 12:18 saduk'eyxo - Rime hökmətin tərəf bakala iudeyxoy p'art'in üzviyox. Şot'oğon İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay. Bəyinbaksuna, angelxo saal axırncı ğina isə

tet'un vəbaksay. § **12:19** 12:18-19 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

baksa, şorox bütüm əyel bakinut' bisat'un. Bitot'uxun oşa me çuuxal bisane. ²³ İse axırnci ğine p'uriyorox bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı vüĝ viçey vüĝəranal me çuĝo haq'eney».

²⁴ İsusen şot'oĝo metəre coĝab tadi: «Vən İvel Şamurxo saal Buxaçuĝoy zora nu avabaksuna görənən sərfbaksa! ²⁵ Bəyinbakiyorox nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un taĝal. Şorox göynul bakala angelxo k'inək' bakalt'un. ²⁶ P'urit'oğoy bəyinbaksuna mandat'an isə Moiseyi girke boş Buxaçuĝon şot'o bok'ala şaşe boş'tan "Zu Avrahami Buxaçuşzu, İsaak'i Buxaçuşzu, İak'ovi Buxaçuşzu" upsuna tenan k'alpe ki? * ²⁷ Buxaçuş isə p'urit'oğoy təə, dirist't'oğoy Buxaçuşe. Metərluĝen, vən gele sərfnanbaksa».

Əmirxoy ən əsəso

(*Mat'. 22:34-40; Luk'. 10:25-28*)

²⁸ İçoğoy t'öĝöl bakala k'anun zombalxoxun sunt'in me exlətə inebaki. Şot'in İsusi hetər şaat' coĝab tast'una ak'i Şot'oxun xavare haq'i: «Buxaçuĝoy əmirxoxun ən əsəso manuva?» ²⁹ İsusen coĝabe tadi: «Əmirxoy ən əsəso mone: "İbaka, ay İsrail! Tək beş Buxaçuş bakala Q'onçuxe - Q'onçux. ³⁰ Q'onçuĝo, vi Buxaçuĝo vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuĝen, vi bütüm haq'ilen saal vi bütüm zoren çureki". † ³¹ P'əmcioval mone: "Vi işat'u hun va çureĝalt'ullarik' çureki". ‡ Mot'oğoxun vacib əmir buşene».

³² K'anun zombalen Şot'o pine: «Məəlim, Hun "tək beş Buxaçuşe, Şot'oxun q'erəzo tene bu" upsunen serinan pi. § ³³ Şot'o bütüm ük'en, bütüm haq'ilen saal bütüm zoren çuresun, işat'u hun va çureĝalt'ullarik' çuresunal bütüm bok'osp'akala q'a q'erəz q'urbanxoxun bəşe». ³⁴ T'e amdari metər bəĝəloy coĝab tast'una ak'ala İsusen şot'o pine: «Hun Buxaçuĝoy padçaĝluĝaxun əxil tenu».

Mot'oxun oşa şuk'k'alən İsusaxun sa şey xavar haq'suna ük' tene bi.

Xrist'os şı Ğara?

(*Mat'. 22:41-46; Luk'. 20:41-44*)

³⁵ İsusen xrama zombat'an metəre pi: «Het'aynak't'un k'anun zombalxon Xrist'osa "Davidi ĝar" nexə? ³⁶ Axırı İvel Urufen Davida içü metəre pest'ey: "Q'onçuĝon bez Q'onçuĝo pine:

* 12:26 12:26 C'eys. 3:6 † 12:30 12:29-30 K'an. 6:4-5 ‡ 12:31 12:31 Lev. 19:18 § 12:32 12:32 K'an. 4:35

Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arsa". *

³⁷ Daviden için Şot'o "Q'onçux" pine k'ale, p'oy metəresa Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

Camaatenal Şot'o müq-müq ümüxelaxsay.

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(*Mat'. 23:5-7; Luk'. 20:45-47*)

³⁸ İsusen zombsun pine: «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğon c'ək'eseynak' boxoy paltar lapi tarapsuna, bazarın meydanxo içoğo p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna, ³⁹ sinagogxo, q'onaxluğxo best'a arst'unat'un çuresa. ⁴⁰ Şot'oğon süpür çupuğoy k'ojurxo, oçalxoy məhsula kəyi şart'unne, oşa isə içoğo ak'est'eynak' gele boxoy afırıt'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

Süpür çuğoy nəziri q'utina təngə laxsun

(*Luk'. 21:1-4*)

⁴¹ İsus xrame məəlnə bakala nəziri q'utiğoxun sunt'u İša arşeney. Şot'in t'et'iya amdarxoy hetər təngə laxsunane bəğsay. Dövlətlü amdarxoxun gelet'in t'iya kala təngət'un laxsay. ⁴² Sa kəsib süpür çuğon isə hari p'ə lep't'on, ən xuri təngəne laxi. ⁴³ İsusen İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğo pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon nəziri q'utina bitot'uxun gelene laxi. ⁴⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

13

Axırncı ğine nişanxo

(*Mat'. 24:1-28; Luk'. 21:5-24*)

¹ İsus xrame məəlnexun c'eğat'an İz şagirdxoy sunt'in pine: «Məəlim, bəğa he gözəl jəyurxo, he gözəl binooxe!»

² İsusen şot'o pine: «Me kala binooğon nexə? Şot'oğoxun hik'k'al tene mandal, bito şareğale».

³ Oşa İsus xramaxun çobaço bakala Zeytun buruğoy bel arşi vədine P'et'eren, İak'oven, İoanen saal Andreyen Şot'oxun tək mandat'an xavart'un haq'i: ⁴ «Yax upa, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me əşurxoy usumluğen bex p'ap'suna hetər avabakalyan? Mani nişanxo bakale?»

⁵ İsusen şot'oğo pine: «Bəğanan ki, vəx şuk'k'alən maq'an ferett'i! ⁶ Bez s'iyen gelet'in hari "Zu Şozu" pi, amdarxo ferett'ale. ⁷ Davoğoy q'a davin xavarxoy barada ibakat'an ma q'ıbanan: morox bakalane. Ama mo hələ axır tene.

* 12:36 12:36 İvel məğ. 110:1

⁸ Şot'aynak' ki, millət milləti, padçağluğ padçağluği loxol eşeğale. Gele ganxo oçal galbsun q'a busaluğ bakale. Morox hetər ki əyel bakala çuğoy q'aç'urxoy burqesune.

⁹ Vən isə ayığ bakanan. Amdarxon vəx divanbi sinagogxoy boş tatarlayınşalt'un. Vən Za görə başçığoy q'a padçağxoy bəş çurpi şahidluğbalnan. ¹⁰ Ama axır eşalt'uxun bəş bütüm millətxo Müq Xavarkaroozbakalane. ¹¹ Vəx taşeri divanbat'an isə, ef k'ə upsuni əmxun saturbəş fikirmabanan, şot'aynak' ki, hat'e vədə k'ə upsun lazım bakalt'u vəx İvel Urufen avabakest'ale. Şot'aynak' ki, əyitk'alo vən təə, Şo bakale. * ¹² Viçen viçə, bavan əylə toydale. Əylux bava-nanay əleyinə c'eri şot'oğ bəsp'est'alt'un. ¹³ Za görə bitot'in vəx nifrətbalt'un. Ama axıral şirik' portbalo çark'eğale. †

¹⁴ Vərənlüğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesuna ‡ vən ak'ala vədine - barta k'alk'alt'in mot'o q'amışakeq'an - İudeyina bakalorox buruxmoğoc'at'un t'it'eri. § ¹⁵ K'ojin bel* bakalo k'oyaxun k'ənesa exst'eynak' oq'a şiri iz k'oya maq'an başi. ¹⁶ Çölö bakalo iz xələtə exst'eynak' k'oya maq'an taşi. † ¹⁷ T'e ğimxo bİhi çupuğoy q'a əylə döş tadalt'oğoy vay hala! ¹⁸ Afırıpanan ki, me əşurxo İjena maq'an baki. ¹⁹ Şot'aynak' ki, t'e ğimxo t'etər dəhşətlü bakale ki, Buxaçuğon yaratmışi me dünyəni burqesunaxun həysət'inəl şirik' metər bakitene, bakalaltene. ‡ ²⁰ Əgər Q'onçuğon t'e ğimxoxun nu bot'iniy, sal sa amdar çark'eşes batenekoy. Ama Q'onçuğon c'ək'əsit'oğoy görə - İçin c'ək'p'i amdarxo görə - t'e ğimxoxun bonet'i.

²¹ Əgər şinesa vəx t'e ğimxo uk'ayin ki, "bəğa, Xrist'os memiyane" nəəl ki, "bəğa, t'et'iyane", ma vəbakanan. § ²² Şot'aynak' ki, əfçi xrist'osxo q'a əfçi xavareçalxo əmələ eşale. Şot'oğon nişanxo saal möcüzoox ak'est'alt'un ki, əgər bacarbayt'un c'ək'əsit'oğoval feret't'at'un. ²³ Vən isə ayığ bakanan! Bəğanan, Zu vəx hər şeyə saturbəş exlətezbi».

²⁴ «Ama t'e ğimxo, t'e dəhşətaxun oşa
"Bəğ biq'eğale,

* **13:11** 13:11 Luk'. 12:11-12 † **13:13** 13:9-13 Mat'. 10:17-22; Luk'. 12:11-12 ‡ **13:14** 13:13-14 vərənlüğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesun - İsusen me əyiten "haram bakala sa şeyə q'urban eçala gane loxol laxsuni" baradane nexə. İsusi me pit'oğoy 70-ci usenast'a Yerusalisa bakala q'urban eçala gane belt'un eçerey. § **13:14** 13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 * **13:15** 13:15 k'ojin bel. - T'evaxt' İsraila k'ojurxoy bul düze bake. Metər k'ojurxoy bel amdarxon əşt'unbe, afirit'unpe, useni eğarix vədəmoğoy t'et'iyat'un bask'e.

† **13:16** 13:15-16 Luk'. 17:31 ‡ **13:19** 13:19 Dan. 12:1; Qay. əyit 7:14 § **13:21** 13:21 Luk'. 17:21,23

Xaşenal işiğtenebal.

²⁵ Muç'uliyox göynuxun barale,

Göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale". *

²⁶ T'e vədə Amdari Ğare asoyxoy loxol kala zoren q'a tamarağen eysuna ak'alt'un. † ²⁷ Şot'in İz angelxo yaq'abale, şot'oğonal oçali çoyexun göye axıral şirik', dünyəni bip' t'ödxun İz c'ək'p'it'oğo topbalt'un.

²⁸ İncilnə xoda bəğanan: şo t'up'ullayınşaki xazallayınşakat'an avananbaksa ki, yəy ene işane. ²⁹ Haketər vənəl, me əşurxoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Amdari Ğar ene işane, lap çomost'ane. ³⁰ Vəx düzinəz nex: morox bito hələ me nəsil iz ömürü axıra p'ap'inut' bakale.

³¹ Oçal q'a göy açi tanəğon, ama Bez əyitmux tene açon!».

Nu avabakala ği saal saad

(*Mat'. 25:13-15; Luk'. 12:39-48*)

³² «Ama t'e ğine nəəl t'e saadi hevaxt' eysuni barada şuk'k'alən tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren - saycə Bavane ava. † ³³ Ayığ bakanan, nep'ax ma mandanan, şot'aynak' ki, tenan ava t'e ği hevaxt' eğale. ³⁴ Həysə ef piin bəş əxil yaq' c'eğala sa amdara eçanan. Şo k'oyaxun c'eri iz k'oja k'ulurxone tapşurbsa, şot'oğoy hər sunt'u sa əşe tast'a. Q'aroolçinal iz q'aroolast'a pula nu q'ic'bsunane əmirbsa. Ş ³⁵ Vəxal şot'o görəz nexə, ayığ bakanan, nepax ma mandanan! Şot'aynak' ki, k'ojin q'onçuğoy he vaxt' eysuna - biyəsin, şüneyarine, dadalxon elk'at'an yoxsa savaxt'an - tenan ava. * ³⁶ Barta şot'in bürdən hari vəx nep'ax maq'an ak'i. ³⁷ Həysə vəx uk'alt'oğo isə bütüməz nex: ayığ bakanan!»

14

İsusi bisuni işalayınşaksun

(*Mat'. 26:1-5; Luk'. 22:1-2; İoan. 11:45-53*)

¹ C'ovaksuni axsibayeynak' * saal Əyinsuz Şume axsi-bayeynak' † p'ə ğine mandey. Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon İsusa c'əp'k'in biq'i besp'est'eynak' sa yaq't'un qəvesay, ² ama "mot'o axsibayast'a ma ben, tene amdaxoy arane gərgürçilüğe baft'on" next'uniy.

* **13:25** 13:24-25 İsa. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yol. 2:10,31; 3:15; Qay. əyit 6:12-13 † **13:26** 13:26 Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7 ‡ **13:32** 13:32 Mat'. 24:36 § **13:34** 13:34 Luk'. 12:36-38 * **13:35** 13:35 Mat'. 24:42 * **14:1** 14:1 C'eys. 12:1-14,21-27 † **14:1** 14:1 C'eys. 12:15-20

³ İsus isə me vədinə Bet'anyinaney. Şo cuzamaxun q'olaybaki Simoni k'oya sulfin bel arşat'an sa çuux alabast'er jənaxun düzbaki iz boşal gele toyexlu, nard s'iyen bitk'in c'əyin bakala q'av iz kiyel k'oya başi Şot'ay t'öğöle taşi. Me çuğon q'ave bula xoxp'i iz boş bakala c'əyinə İsusi bele şipi.

⁴ T'e vədə q'onağxoxun bəzit'oğon əcuğləyişəki sun-suna pit'un: «Me toyexlu c'əyin het'aynak'e ams'i gala əşesa?»
⁵ Axırı kot'o xibbaç dinaraxunal † toyex toydi tənginə kəsibxo paybese bakoy». Şot'oğon çuğə töhmətsat'un burqı.
⁶ Ama İsusen pine: «Çuğoxun kulhaq'anan. Het'aynak'nan kot'o incitmişbsa? Kot'in Zaynak' saat' sa əşe biq'i.
⁷ Kəsibxo həmişə ef t'öğöle, ef çureğala vədineyal şot'oğə köməybes banankon. Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal. § ⁸ Çuğon iz bacarbalt'une bi. Bez bədənə oçalaxpseynak' həzirbi c'əyinəne əşp'est'i.
⁹ Vəx düzinəz nex: dünyəni mani gala Müq Xavarkarozbakalesa, me çuğə eyex badi iz biq'i əşlin baradal exlətp'alt'un».

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30*)

¹⁰ Hame vədine p'as's'e şagirdaxun soğə bakala İuda İsk'ariot' İsusə samci bəyinşxoy kiyel tast'uni niyəten şot'oğoy t'öğöle taşi. ¹¹ Samci bəyinşxo müqt'un baki, İuda təngə tast'unal əyitt'un tadi. Şot'inal İsusə şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq' qəvesane burqı.

Axırnci kərəm C'ovaksuni axsibayi ukuna uksun

(*Mat'. 26:17-30; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

¹² Əyinsuz Şume axsibayi* samci ğine, yəni C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ğine şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «C'ovaksuni axsibayi q'urbani ukuna maya həzirben?»
¹³ İsusenal şagirdxoxun p'ranna yaq'abi pine: «Şəhərə takinan, t'et'iya ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan. ¹⁴ Şo mani k'oya bağayin, t'e k'ojin q'onçuğə upanan: "Məəlimen xavare haq'sa: Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi q'urbana ukala otağ maya?"
¹⁵ K'ojin q'onçuğənal vəynak' ala həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya yaynak' həzirluğ bəğanan».

† 14:5 14:5 xibbaç dinar - əşp'ali sa usenluğ haq'q'axun gele. § 14:7 14:7 K'an. 15:11 * 14:12 14:12 Əyinsuz Şume axsibay C'eys. 12:27

¹⁶ Şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şəhərə hari hər şeyə Şot'in pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukunal həzirt'unbi.

¹⁷ Biyəbakat'an İsus p'as's'e şagirdaxun sagala hare. ¹⁸ Şorox sulfin bel arşi şum ukat'an İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: vəxun sunt'in - həysə Zaxun şum ukalt'in - Za toydale». † ¹⁹ Şorox pist'unbaki, sunay bač'anexun "zu tezu ki?" pi Şot'oxun xavar haq'sat'un burqi. ²⁰ İsusen şot'oğö pine: «Ef p'as's'e tanaxun soğone. Zaxun sagala şuma q'ava tork'alo şone. ²¹ Amdari Ğar İz əmxun sameşi k'inək'e taysa. Ama vay t'e amdari hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e amdareynak' sal nanaxun nu bakiniy saat'e bakoy».

²² Şot'oğon ukat'an İsusen şuma exedi, şükürbala afırına pi, şot'o cöybi şagirdxo tadi pine: «Ext'anan! Mo Bezi bədəne». ²³ Oşa came ext'i, şükürbi şot'oval şagirdxone tadi, bitot'inal t'etiin üt'ünği. ²⁴ İsusen şot'oğö pine: «Mo gelet'ay yəşəyinşeynak' barala Bezi p'ine, Təzə İrəzilüği p'i. ‡ ²⁵ Vəx düzinəz nex: Zu Buxaçuğoy padçağluğa təzə fi üğələ ğinal şirik' c'ap'en tadala me meyvinoxun ene üğəletez».

²⁶ Şorox Buxaçuğö alxışp'ala məğurxo məğpit'uxun oşa c'eri Zeytun buruğoy tərəft'un taşi.

P'et'eri danmişaksuna saturběš avabakest'un

(*Mat'. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38*)

²⁷ İsusen İz şagirdxo pine: «Vən bitot'in Za bosı tağalnan, şot'aynak' ki, metərə sameşe:

"Çobana duğoz,

Eğelxo pərən-pərən bakalt'un". §

²⁸ Ama Zu bəyinbakit'uxun oşa vəxun bəş Galileyina taşi t'iya efi yaq'a bəğoz». *

²⁹ P'et'eren Şot'o pine: «Lap bitot'in Va bosı taalğayt'un, zu ketər tez bal!» ³⁰ İsusen coğabe tadi: «Va düzinəz nex: ğe, hame üşe dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu». ³¹ Ama P'et'eren iz uk'alt'ay loxol çurpi pine: «Əgər Vaxun sagala bez bisunal lazım bakayın, Vaxun tez danmişakal!» Mandi şagirdxonal bitot'in hametərt'un pi.

İsusi Get'semani uk'ala ganu afırıpsun

(*Mat'. 26:36-46; Luk'. 22:39-46*)

† 14:18 14:18 İvel məğ. 41:9 ‡ 14:24 14:24 C'eys. 24:8; Yer. 31:31-34 § 14:27

14:27 Zək. 13:7 * 14:28 14:28 Mat'. 28:16

³² Oşa şorox Get'semani uk'ala sa galat'un hari. İsusen İz şagirdxo pine: «Zu afırık'amin vën memiya çurpanan».

³³ Şot'in P'et'era, İak'ova saal İoana isə İçuxune ext'i. Şo gele narahatey, İçu kala sa q'iyene haq'ey. ³⁴ Şot'in pine: «Za t'etər sa dərdene haq'e ki, male manst'a biyaz. Vën həysə memiya çurpanan, ama nepaxmaekinan».

³⁵ İç isə samal bəş taşi çooq'a biti afırınepi ki, mümünesa, İz loxol eğala me əzyət İçu nu laft'ane. ³⁶ Şot'in metərə pi: «Ay Bava, axırı Vaynak' hər şey mümüne. Me əzyət üğəst'ala cama Zaxun əxilba. Ama Bez təə, Vi çureğaloq'an baki».

³⁷ Oşa İsus şagirdxoy t'öğölə qaybaki. Hariyal şot'oğon nep'axe ak'i. Şot'in P'et'era k'alpi pine: «Simon, nep'axnu? Sa saad muğur mandes batenkoy? ³⁸ Muğur mandi afırıpanan ki, Şeytanen vəx maq'an sinəyişi. Şot'o görə ki, urufi niyət şaat'al bakayin, amdar zəife».

³⁹ İsus p'urumal t'et'iin əxilbaki hat'e əyitmoğon afırınepi. ⁴⁰ Qaybakat'an anek'i ki, şorox nep'axt'unsa, şot'aynak' ki, içoğoy pulmux q'ic'esay. Şot'oğon tet'un avay ki, İsus k'ə uk'at'un.

⁴¹ İsus xibimci kərəm şot'oğoy t'öğöl qaybaki pine: «Hələl bask'i dincəyişnanbaksa? Bəse! Vaxt' p'ap'ene! Həysə Amdari Ğar günaxkərxoy kiyel tadeğale! ⁴² Hayzanan tağen. Ene, Za toydiyobal enesa!»

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12*)

⁴³ İsusen İz jomo bakala əyitə hələ pi tene çark'ey, İz p'as's'e şagirdaxun soğon bakala İuda hari c'ere. Şot'ay t'öğöl samci bəyişxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon yaq'abi kiye xançalla q'a saybilla sa dəst'ə amdare buy.

⁴⁴ İsus toydi İudan şot'oğoxun saturbəş əyitpeney: «Zu şot'oğoxun mat'u muçk'ayiz, avabakanan ki, şone İsus. T'e vədə ef amdarxon şot'o biq'i taşereq'at'un».

⁴⁵ Hametər, İuda düz İsusi t'öğöl hari Şot'o "məəlim!" pi muçepi. ⁴⁶ Şot'oxun hari amdarxonal İsus bit'unq'i. ⁴⁷ İsusi t'öğöl bakalt'oğoxun sunt'in xançala zapi samci bəyişi k'ula duği şot'ay ümōğon tumexun bonet'i.

⁴⁸ İsusen şot'oğon pine: «Vën het'aynak'nan Bez baç'anexun amdarfūq'k'ali loxol eğala k'inək' xançalla q'a saybilla hare? ⁴⁹ Hər ği xrama ef piin bəş zomezbsay, sal Za

bitenanq'say. Ama barta İvel Šam bex p'ap'eq'an». † 50 T'e vədə bitot'in İsusə bosı t'it'unt'eri.

51 Saycə kətan parçinen bəc'üresi sa cəyil ğar isə hələl İsusı bač'anexun tanesay. Əsk'ərxon şot'o bit'unq'i. 52 Ama şo parçin boşt'an c'eft'i çuplağ t'inet'eri.

İsus Kala Şurın bəş

(Mat'. 26:57-68; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24)

53 İsusə samcı bəyinşxoy kalat'ay bəşt'un taşeri. T'iya bütüm samcı bəyinşxo, ağsaq'q'alxo saal k'anun zombalx-one giresey. 54 P'et'er isə əxiləxun samcı bəyinşxoy kalat'ay məəlinəl şirik' İsusı bač'anexun enesay. Şo məəlnə başı aruğoy t'öğöl bakala q'aroolçığoxun sagala arşı gamesane burqı.

55 Samcı bəyinşxon q'a Kala Şurina bakalt'oğoy bitot'in amdarxo eçest'i əyitp'est'unst'ay ki, şot'o bəsp'est'eynak' mənə bəğəbat'un. Ama hik'k'al bəğəbes tet'un baksay. 56 Şot'ay əleyinə əfçidən çoyel çurk'alxo geleney, ama şot'oğoy saycət'ay əyitmux sun-sunaxun düz etenesay. 57 Bəzit'oğon isə əfçidən çoyel çurpi pit'un: 58 «Yan Kot'ay metər upsunayan ibake: "Zu amdarxon biq'i me xrama şarpi xib ğiin boş kiin nu biq'es bakala q'erəz sa xram biq'oz"». ‡ 59 Ama şot'oğoyal əyitmux sunaxun düz tene hari.

60 T'e vədə samcı bəyinşxoy kalo turel hayzeri İsusaxun xavare haq'i: «Vi me amdarxo tadala coğab butene? Axırı şot'oğon vi əleyinət'un əyite!» 61 Ama İsus şip' çurpeney, şot'in coğab tene tast'ay. Samcı bəyinşxoy kalat'in p'urum şot'oxun xavare haq'i: «Xeyir-bərəkətlu Bakalt'ay Ğar Xrist'os hunnu?» 62 İsusen şot'o pine: «Zuzu! Vən Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una q'a göynul bakala asoyxoy loxol eysuna ak'alnan». §

63 T'e vədə samcı bəyinşxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zığzığbi* pine: «Ene şahidxo k'ə ehtiyəcyax bu? 64 Kot'in me əyitmoğon izi Buxaçuğə nu çalxsunane ak'est'i! P'oy mot'o k'anən nex?» Bitot'inal İsusı bisuni cazina layiğ baksuna q'ərart'un tadi. †

† 14:49 14:49 Luk'. 19:47-48; 21:37 ‡ 14:58 14:57-58 İoan. 2:19 § 14:62

14:62 Dan. 7:13 * 14:63 14:63 paltara zığzığbi - Me hərəkəten Buxaçuğə bñhi tağala əyitmoğə ibakala amdaren izi me əyitmoğə nu q'abulbsunane ak'est'ay.

† 14:64 14:63-64 Lev. 24:16

⁶⁵ Bəzit'oğon Şot'ay loxol çupsat'un burqı, Şot'ay pulmoğo ğaçp'i "xavareçalluğba bəyn!" pi Şot'o yumbu-ruğlayınşt'unbsay. Mot'oxun oşa q'aroolçığont'un burqı Şot'o t'apsa.

P'et'eri İsusaxun danmışaksun

(*Mat'. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18; 18:25-27*)

⁶⁶ P'et'er isə hələ məəlneney. Me vədine samci bəyinşxoy kalat'ay çuux nökrəxoxun soğoval t'iyane hari. ⁶⁷ Şot'in aruğoy bel gameğala P'et'era ak'i şot'ay loxol bəği pine: «Hunal me Nazaret'lunaxun, İsusaxun sagalanuy». ⁶⁸ Ama P'et'eren mot'oxun danmışaki pine: «Nə avatez, nə q'amıştezbaksa hun het'uxunen əyite». Şo məəlin bağala ganuçe taşi, hame vədineyal dadalen elepi.

⁶⁹ Çuux nökrən P'et'era miyal ak'i iz t'öğöl bakalt'oğoy p'urum pine: «Moval şot'oğoxune». ⁷⁰ P'et'er p'urumal danmışəbaki.

Samal oşa t'et'iya çurpit'oğon p'urum içü pit'un: «Həgigiyal, hun şot'oğoxunnu, axırı hunal Galileyinaxunnu». ⁷¹ P'et'eren içü q'arğışbsun elaspi pine: «Vən uk'ala t'e amdara tez çalxsə». ⁷² Hat'e dayğal dadalen p'əmcı kərəm elepi.

P'et'eren İsusı «dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu» əyitə iz eyex badi önənəpi.

15

İsus Rimen təyini başçı P'ilat'i bəş

(*Mat'. 27:1-2,11-26; Luk'. 23:1-25; İoan. 18:28-19:16*)

¹ Savaxt'an üşenen samci bəyinşxon, ağsaq'q'alxon, k'anun zombalxon saal Kala Şurin bütüm üzviğon maslaabit'uxun oşa İsusı kula ğaçp'i P'ilat'i t'öğöl taşeri şot'o təslimt'unbi.

² P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «İudeyxoy padçağ hunnu?» İsusen coğabe tadi: «Hunen metər nex».

³ Samci bəyinşxon Şot'o gele əşurxost'at'un taxsırkər c'evk'sa burqı. ⁴ T'e vədə P'ilat'en Şot'oxun p'urumal xavare haq'i: «Sal coğab ten tadal? Axırı va mema əşləst'a taxsırkərt'un c'evk'sa!» ⁵ Ama İsusen p'urumal şot'o coğab tene tadi, P'ilat'al mot'o lap məət't'əle mandı.

⁶ Hər C'ovaksuni axsibayast'a P'ilat'en sa ədət k'inək' biq'əsit'oğoy boşt'an amdaxoy çureğalt'oğoxun sunt'u tərebsay. ⁷ Hame vədine biq'əsit'oğoy arane ölkinə gərgürçuluğ sakit'oğoxun sagala amdar besp'i, iz s'i Barabba bakala sa amdare buy. ⁸ Camaatenal P'ilat'i t'öğöl

hari şot'oxun isəəl iz hər usen balt'u bsunane xaişbi. ⁹ P'ilat'en şot'oğö pine: «Çurnansa, vəynak' iudeyxoy padçağa tərbaz?» ¹⁰ Şot'in avaney ki, samci bəyinşxon İsusə paxilluğaxunt'un kiyel tast'un çuresə. ¹¹ Ama samci bəyinşxon amdarxo galt'undi ki, İsusə təə, Barabbın tərbsunaq'at'un çuresi.

¹² P'ilat'en p'urumal şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy k'ənan çuresə? Vən iudeyxoy padçağ uk'ala me amdara k'ə baz?» ¹³ Şot'oğonal harayt'unpi: «Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» ¹⁴ P'ilat'en xavare haq'i: «Axırı kot'in k'ə pisluga be?» Şot'oğon isə "kot'o xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

¹⁵ P'ilat'enal camaati səs bot'bakeq'an pi şot'oğoynak' Barabbina tərebi. İsusə isə tatarlayınşest'it'uxun oşa xaçe loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyele tadi.

Əsk'ərxoy İsusə lağa haq'sun

(Mat'. 27:27-31; İoan. 19:2-3)

¹⁶ Əsk'ərxon İsusə başçı P'ilat'i sarayin məəlnexun bona taşeri içoğoy bütüm dəst'inə topt'unbi. ¹⁷ Şot'o tünd ç'oç'a sa xələt lapest'i, oşa şaşaxun tac əldi İz belt'un laxi. ¹⁸ Şot'oğon İsusə "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi lağat'un haq'say. ¹⁹ Şot'ay bel gəşen dut'unğsay, İz loxol çut'unney, İz bəş çökt'i bult'un k'os'bsay. ²⁰ Boşşamin lağa haq'i axşumpit'uxun oşa, Şot'ay loxolxun tünd ç'oç'a xələtə c'eq'i İz paltara lapest'i Şot'o xaçe loxol t'əq'st'eynak't'un taşeri.

İsusə xaçe loxol t'əq't'esun

(Mat'. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25)

²¹ Hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen sa K'irenalı hat'e yaq'ene c'ovaksay. Şo Aleksandri q'a Rufusi bavaney. Əsk'ərxon Şot'o biq'i İsusə xaça taşt'unat'un məcburbi. *

²² İsusə K'olgot'a uk'ala galat'un eçeri. «K'olgot'a» - «Kəllin ga» upsune. ²³ Şot'o q'aç' bot'ala dərmən gərbi fi tast'unt'un çuresi, ama Şot'in tene üği.

²⁴ Şot'oğon İsusə xaçe loxol t'əq't'undi. İz paltara isə "şu hik'ə kofedo-kofedo" pi çöp bosı içoğoy arane cöyt'unbi. †

²⁵ Şot'o xaçe loxol t'əq't'at'an xibimci saadey. ‡ ²⁶ Şot'ay best'a İz taxsıra ak'est'ala metər şame buy: İudeyxoy PADÇAĞ. ²⁷ Şot'oxun sagala amdar fūq'suni loxol biq'əsi p'ə

* 15:21 15:21 Rim. 16:13 † 15:24 15:24 İvel məğ. 22:18 ‡ 15:25 15:25 xibimci saad - Həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy.

tanal xaçe loxol t'əq't'undi. Sunt'u İz yön tərəf, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf. ²⁸ §

²⁹ Eǵal-taǵalxon içoǵoy bula jĭk'p'sun Şot'o laǵat'un haq'say, "k'ə baki, ay xrama şarpi xib ğiin biq'alo! ³⁰ İse va çark'est'a, xaçaxun şiki!" next'uniy. * ³¹ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal Şot'o laǵa haq'i next'uniy: «T'iyəmit'oǵone çark'est'ay, ama içu çark'est'es tene baksa! ³² Barta isə "İsraili padçaǵ" bakala me "xrist'os" xaçaxun şireq'an, yanal ak'en vėbakən!» İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'esit'oǵonal Şot'o təhk'irt'unbsay.

İsusi bisun

(Mat'. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30)

³³ Ūqūmci saadaxun † vuyumci saadal şirik' ‡ dirist' oçali çoyel bayinq'luǵe baki. ³⁴ Vuyumci saadast'a İsusen ost'ar səsen harayepi:

«Elohi, Elohi, lema sabaxt'ani?» §

Mo «ay Bez Buxaçux, Bez Buxaçux, het'aynak'en əxilbaki Zaxun?» upsune.

³⁵ T'et'iya çurpit'oǵoy bəzit'oǵon mot'o ibaki pit'un: «İnanbaksa, İlyane k'ale!» ³⁶ Sa amdaren t'it'eri bisinə fine oq'oyen şəyinbi şot'o sa q'arǵuni bel c'ovakest'i İsusane tadi ki, ũǵəne. Şot'in pine: «İse bəǵen bəyn İlyan hari kot'o xaçe loxolxun şivak'sa?» *

³⁷ İsusen ost'ar haraypi elmuxe tadi.

³⁸ Hat'e dayǵa xrame pərdə alaxun oq'al şirik' p'ə gala zıǵebaki. † ³⁹ İsusi bəş çurpi q'oşuni baçtani kalat'in Şot'ay axırncı nəfəsə metər tast'una ak'at'an «seriyal, me Amdar Buxaçuǵoy Ğarey» pine.

⁴⁰ T'et'iya əxiləxun bəǵala çupuxal buney. Şot'oǵoy arane magdallu Mariya, İosifi q'a mis'ik' İak'ovi nana Mariya saal Salomit'e buy. ⁴¹ İsus hələ Galileyina bakat'an me çupux İz baç'anəxun hari İçu q'ulluǵt'unbsay. T'et'iya Şot'oxun Yerusalamı hari q'erəzəl gele çupuxe buy. ‡

İsusa gərəmzinə laxsun

(Mat'. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42)

§ 15:28 15:28 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene - İvel Şamurxost'a şameşiyorox bex p'anep'i: «Ūşyanbalxoy taye baki». Luk'. 22:37 * 15:30 15:29-30 İvel məǵ. 22:7; 109:25; Mrk'. 14:57-58; İoan. 2:19 † 15:33 15:33 ũqūmci saad - Həysət'in vaxt'en bərezərə saadin p'as's'e. ‡ 15:33 15:33 vuyumci saad - Həysət'in vaxt'en bərezərəxun oşa saad xib. § 15:34 15:34 İvel məǵ. 22:1 * 15:36 15:36 İvel məǵ. 69:21 † 15:38 15:38 C'eys. 26:31-33 ‡ 15:41 15:40-41 Luk'. 8:2-3

⁴² Ene biyəne baksay. T'e ği C'ovaksuni axsibayeynak' həzirluğ bəğala ğiney, yəni Şamat' ğine bəşin ği. ⁴³ Kala Şurin hörmətlü amdarxoxun soğo bakala, Buxaçuğoy padçağluğa yaq'bəğala Arimat'eyalu İosif P'ilat'i t'öğöle hari. Şot'in iz ük'ə çaxp'i İususi meydəne şot'oxun çureşi. ⁴⁴ P'ilat'en İususi metər usum bisuna ibaki məət't'əle mandi, baçtani kalat'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'i: «Şo ene p'urene?» ⁴⁵ Baçtani kalat'in "hoo" pit'uxun oşa şot'in İosifa meydə exst'una icazane tadi.

⁴⁶ İosifen taşi kətani parçane haq'i, şot'in meydə xaçaxun sıvk'i me parçına bəc'ürpi, taşeri q'ayani boş kaşesi mağarinane laxi. Şot'in mağarin jomo sa jəyal t'ık'iredi. ⁴⁷ Magdallu Mariyan q'a İosifi nana Mariyanal meyidi maya laxsuna at'unk'i.

16

İususi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-8; Luk'. 24:1-9; İoan. 20:1-10*)

¹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa magdallu Mariyan, İak'ovi nana Mariyan saal Salomit'en şaat' adeğala oyurxoxun düzbaki c'əyint'un haq'i ki, taşi İususi meydə ləəmdat'un. ² Şamat' ği c'ovaki, savaxt'an üşenen bəğ çərtk'at'an şorox mağarin t'öğölt'un hari. ³ Şot'oğon içoğoy arane "mağarin jomost'a bakala jəna yaynak' şin t'ık'irdale?" pi exlətt'unbsay. ⁴ Ama t'iya İşalayınşakat'an at'unk'i ki, jə t'öox t'ık'ireşene. T'e jə gele kala jəney.

⁵ Şorox mağarina bağat'an at'unk'i ki, yön tərəf mas'i xələt lapi sa cəyile arşe. Çupuxxo q'iyene haq'i. ⁶ Şot'in isə pine: «Ma q'ıbanan! Avazu ki, xaçe loxol p'uri Nazaret'lu İususanan qəvesa. Şo bəyinbakene! Memiya butene. Bəğanan, mo İçu laxi gane. ⁷ Həysə isə takinan, Şot'ay şagirdxo saal P'et'era metər upanan: "İsusen Galileyina vəxun bəş taşi ef yaq'ane bəğsa. Vəx pi k'inək' Şot'o t'et'iya ak'alnan"». *

⁸ Çupux gərəmzinaxun c'eri tit'unt'eri. Şot'oğə sa dəhşətene haq'layınşey, mat mandet'uniy. İçoğoy q'iyexunal şuk'k'ala hik'k'al tet'un pi.

İususi İz şagirdxoynak' ak'esun

(*Mat'. 28:9-10; Luk'. 24:13-35; İoan. 20:11-18*)

(*P'ə ən damna kiinsamurxost'a Mrk'. 16:9-20 tene bu.*)

* 16:7 16:7 Mat'. 26:32; Mrk'. 14:28

⁹ Şamat' ği c'ovakit'uxun oşa, savaxt'an üşenen bëyinbaki İsus süft'ə magdallu Mariyaynak'e ak'eşi. Mo hat'e İsusen içuxun vüĝ murdar uruf c'evk'i Mariyaney. ¹⁰ Mariyanal taşi mot'o İsusaxun baki isəəl Şot'aynak' yas efi öñök'alt'oĝo xavare tadi. ¹¹ Ama şot'oĝon İsusi bëyinbaksuna q'a Şot'ay Mariyaynak' ak'esuna tet'un vëbaki.

¹² Mot'oxun oşa İsus p'urum İz şagirdxoxun p'rannat'aynak', şorox ayize taĝat'an yaq'a şot'oĝoy bësh q'erəz suraten ak'eşi. ¹³ Şot'oĝon qoş qaybaki me barada t'iyəmit'oĝo exlətt'unbi, ama şot'oĝoval tet'un vëbaki.

İsusi İz şagirdxo ən vacib tapşuruĝ tast'un

(*Mat'. 28:18-20; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8*)

¹⁴ Oşa t'etərə baki ki, İzi sas's'e şagirden sagala arşi şum ukat'an İsus şot'oĝoynak'e ak'eşi. Şot'oĝoy inadkərлуğa görə, İçu bëyinbakit'uxun oşa ak'it'oĝo nu vëbaksuna görə şot'oĝo töhmətebi.

¹⁵ Şot'in İz şagirdxo pine: «Dirist' dünyənə tarapanan, amdarxo bitova Müq Xavarakaroozbanan! ¹⁶ Vëbaki k'unuk'bakala amdar çark'eĝale, içust'a vëluĝ nu bakalt'u isə pis q'ərar tadeĝale. ¹⁷ Vë bakalt'oĝo çalxest'alo isə şot'oĝoy ak'est'ala möcüzəlü nişanxo bakale: şot'oĝon Bez Siyen murdar urufxo c'evk'alt'un, təzə muzurxon əyitk'alt'un, ¹⁸ dizik'xo içoĝoy kiin biq'i bəsp'ala zəhərəl üĝəyt'un, şot'oĝo təsir tene bal. Şot'oĝon içoĝoy kulmoĝo azariĝoy loxol laxalt'un, şoroxal q'olaybakalt'un».

İsusi göynul əqesun

(*Luk'. 24:50-53; Ap'ost'. 1:9-11*)

¹⁹ Me əyitmoĝo pit'uxun oşa Q'onçux İsus göynul əqeşi Buxaçuĝoy yön tərəf areşi. ²⁰ Şagirdxon isə taşi hər gala Müq Xavara karoozt'unbsay. Q'onçuĝonal şot'oĝo köməyebşay, şot'oĝoy karooza möcüzəlü nişanxon təst'iĝebşay.

Luk'an šampi Mũq Xavar Běšin öyit

Me girkə šampi Luk'a İsus Xrist'osi Mũq Xavari yəymişaksunast'a gele əşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz əşlə şaat' avabakala sa doxt'urey. Me girkə şot'in maya şamsuna avateyan, ama şamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eysa. Girke T'eofileynak' şamesunen isə ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eysunast'a Luk'a tənginen köməyebe. "Ap'ost'olxoy əşurxo" girkə şampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as's'e şagirdxoxun tene bake, şot'in İsusə oşane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusi bütüm amdaxoy çark'eseynak' ey-suna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', var-luğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görə girke boş İsusi azariğə q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'iyəmi Mũq Xavar girkurxo bəğat'an Luk'ay girk samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava saturběş avabakesest'a. Oşa İsusi nanaxun baksuni baradane exlətesa, oşa isə saycə Luk'ay Mũq Xavar girke boş bakala p'as's'e yəşt'ə İsusi Yerusalmi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusi k'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyinşbsuni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlətpsa. İsusi Galileya bölginə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalmi tağat'an bakala hadisəğoy baradal gelo saycə Luk'ay šamp'i girke boşe.

Axırda İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturběş avabakest'i k'inək'əl p'uri bəyinebaksa. Axiri Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğə os'kseynek'! Beşi çark'eseynak'! Me barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqi İsusi nanaxun baki vədinəl şirik' hema xavareçalene saturběş avabakest'e. Amdaxoy içoğoy əşp'est'i günaxaxun təmizbakseynek', Buxaçuğoy piyes p'urum şaat'luğ

bəğəbseyrak' sa yaq'e bu! Moval Mıç Xavara vėbaki Buxaçuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an sampsı Mıç Xavar girke axırncı bulurxo İsusı göynul əqesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içöğoyrak' İvel Urufa yaq'absuna əyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-4 Girke T'eofileynak' samesun

1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun

3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ

3:21-4:13 İsusı k'unuk'baksun q'a sinəyinşaksun

4:14-9:50 İsusı Galileyina q'ulluğbsun

9:51-19:27 İsusı Galileyinaxun Yerusalisa taysun

19:28-23:56 İsusı Yerusalisa baki axırncı ğimxo

24:1-53 İsusı bəyinbaksun, t'iyəmit'oğö ak'esun q'a göynul əqesun

Girke T'eofileynak' samesun

¹ Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş arane baki əşurxoxun şamsuna çalışake. ² T'e belxun həysət'inəl sirik' Mıç Xavara içöğoy piin ak'i şot'o q'ulluğbit'oğon me əşurxo yax exlətp'i k'inək' ³ zuval t'e belxun bitova yönbəri fikir tadi mot'oğö vayrak' belxun oşel şamsuna lazımez avabaki. ⁴ Metər ki, hun vi zombakit'oğö düz baksuna tam vėbakan.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna saturbəş avabakest'un

⁵ İudeyin padçağ İrodi vədinest'a Avia dəst'inəxun * bakala Zəkəriyə s'iyen sa bəyinşe buy, iz çuuxal Aaroni nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey. ⁶ Şorox p'öğəl Buxaçuğoy piyes düzgün amdarxuney, Buxaçuğon laxı buyruğxo q'a q'aydoğö bitova əyitsuz bex p'ap'est'unbsay. ⁷ Ama Elizabet' ərəmik† baksuna görə içöğoy əyel tene buy. Şot'oğoy p'rannayal yəş geleney.

⁸ Sa ği Zəkəriyən iz dəst'in navadast'a Buxaçuğoy bəş bəyinşluğı q'ulluğane taşt'ay. ⁹ Xrama başı saat' adeğala buxur bok'ospsunal me dönüş içune koft'ey (bəyinşxoy ədəten mot'ayrak' çöpt'un bost'ay). Zəkəriyə xramane başı, ¹⁰ amdarxon isə me vədine xrame məəlnə çurpi afirit'unney.

¹¹ Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəyrak' Buxaçuğoy sa angele ak'əsi. ¹² Zəkəriyən şot'o ak'i q'inebi, içü açesebi. ¹³ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'İba, Zəkəriyə!

* **1:5** 1:5 Avia - Xrama q'ulluğbala bəyinşxoy 24 dəst'inəxun soğoney. Me dəst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Bəğa: 1 Hadis. 24:10 † **1:7** 1:7 ərəmik - əyel eçes nu bakala çuux

Buxaçuğun vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'iya İoan † laxa. ¹⁴ Şot'in vaynak' müqluğ eçale, vi ük' müqluğen buy bakale. Amdarxoy geloval şot'ay dünyəne eysuna görə müq bakale, ¹⁵ şot'aynak' ki, şo Q'onçuğoy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz finağoybala üğünxo tene üğəl, hələ nanay tapane amaq'un İvel Urufen buy bakale. § ¹⁶ Şot'in israilluğoy gelet'u Q'onçuğoc, içoğoy Buxaçuğoc qaydale. ¹⁷ Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'onçuğoy bəş tağale, bavogo içoğoy əyloğoc, tərst'oğo düzgün yaq'aç yönbi, azuk'a Şot'ay eyseynak' həzirbale. *

¹⁸ Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğoy bex p'ap'suna hetərez avabakon? Axırı zuval gele q'ojazu, bez çuğoyal ene yəş c'ovakene». ¹⁹ Angelen şot'o coğabe tadi: «Zu Buxaçuğoy bəş çurk'ala Gavriilzu, me müq xavaral va upseynak'ez yaq'abake. † ²⁰ Həysə isə, hun bezi pit'oğon nu vəbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal şirik' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

²¹ Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bəğsay, şot'ay xramaxun het'u görə metər c'əyi c'eysuna tet'un q'amışaksay. ²² Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amışt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'eşene. Şot'in amdarxoxun kiin-biine əyitey, şot'aynak' ki, laley.

²³ Zəkəriyəy q'ulluği vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane qaybaki. ²⁴ Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandi, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri. ²⁵ Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'onçuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». †

İsus Xrist'osi nanaxun baksuna saturbəş avabakest'un

²⁶ Elizabet' üq xaşin bihi bakat'an Buxaçuğun angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhərə, ²⁷ iz s'i Mariya bakala ərgən sa xuyəri t'öğölə yaq'abi. Me xuyər Davidi nəsiləxun bakala İosif s'iyeən sa amdaraxun nişanluney. §

²⁸ Angelen şot'ay t'öğöl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxaçuğoy piyes saat' ak'eğalo! Q'onçux vaxune». ²⁹ Mariya me əyitmoğon çəşt'irişebi, me əyitmoğoy k'ə upsuni baradane fikirbsa burqi.

³⁰ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ıba, Mariya, şot'aynak' ki, hun Buxaçuğoy piyes saat'en ak'eşe. ³¹ Hun bihi baki sa

‡ **1:13** 1:13 İoan - əbrani muzin Q'onçuğun ük'e bok'ospsaupsune. § **1:15** 1:15 Ams'i oç. 6:3 * **1:17** 1:17 Mal. 4:5-6 † **1:19** 1:19 Dan. 8:16; 9:21 ‡ **1:25** 1:25 1:25 - İşq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxaçuğun tadi kala sa cazane hesabaksay. § **1:27** 1:27 Mat'. 1:18

ğar eçalnu. Şot'ay s'iyə İsus laxalnu. * 32 Şo kala Amdar bakale, Ala Arşit'ay Ğar k'aleğale. Q'onçux Buxaçuğon Şot'o İz bava Davidi taxt'a tadale. 33 Şo İak'ovi nəsili loxol həmişəluğ padçağ bakale. İz padçağluğiyal axır tene bakal». †

34 Mariyan angela pine: «Mo hetərə bakes bakon? Axırı zu hələ işq'ara tezu». 35 Angelen coğab tadi şot'o pine: «İvel Uruf vi loxol şığale, Ala Arşit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale. Kot'aynak'al vaxun bakala Əyel Buxaçuğoy Ğar k'aleğale, Şo İvel bakale. 36 Bəğa, vi q'oom Elizabet'al iz yəşlu vədine ğar əyeləne mande. Şot'o ərəmik't'un ‡ nexey, ama şo ene üqxaşın bihine. 37 Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' mümkün nu bakala şey tene bu». §

38 T'e vədə Mariyan pine: «Zu Q'onçuğoy nökerzu, barta za vi pi k'inək'q'an baki».

Angelenal şot'o barti taneşi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

39 T'e vədə Mariya hayzeri kap İudeyani burux ganxo bakala sa şəhərene yaq'a baft'i. 40 Şo Zəkəriyəy k'oyane hari. Başı Elizabet'a «Xeyirq'an baki!» pine. 41 Elizabet'en Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a bakala körpə müq baki galepi. Elizabet'al İvel Urufen buybaki 42 alloy səsən harayepi: «Hun çupuğoy boş xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone. 43 Mo hetərə bakes bakon? Bez Q'onçuğoy Nana bez t'öğölə hare! 44 Bəğa, vi əyitə ibakat'an zast'a bakala əyeləl müqluğaxun galepi. 45 Q'onçuğon içü pi əyitmoğoy bex p'ap'suna vəbakala çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxışp'ala məğ

46 Mariyan isə pine:

47 «Bez ük'en Q'onçuğoy s'iyane alabsa,
Bez elmuxal za Çark'est'ala Buxaçuğoy görə müqebaksa,
48 Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me gorox k'ulane ak'i.
İsəəl bütüm nəsilxon za bəxt'əvər hesabale,
49 Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen zaynak' kala sa əşe biq'i,
Şot'ay s'i İvele!
50 Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al
İz ük' bok'ospsun nəsiləxun-nəsiləne c'ovakon.
51 Şot'in İz zorba kiin gele kala əşurxone biq'i,
İçoğə ala efalt'oğə oq'ane saki.

* 1:31 1:31 Mat'. 1:21 † 1:33 1:33 2 Şam. 7:12-16; İsa. 9:7 ‡ 1:36 1:36 əyel

nu eçes bakala çuux § 1:37 1:37 Burq. 18:14

⁵² Kalaluğbalxo taxt'axune sívk'i,
Goroxt'oğo isə alanebi.

⁵³ Busat'oğo neymət'xon boşevk'i,
Varlut'oğo isə kul ams'ine yaq'abadi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Q'onçuğon Avrahama q'a şot'ay nəsİLə

Həmişə İz ük' bok'ospsuna ak'est'i,
Beş bavoğoyal tadi əyitə eyex badi
İz nöker İsraila köməyebi». *

⁵⁶ Mariya Elizabet'i t'öğöl xib xaşa İša mandit'uxun oşa iz
k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

⁵⁷ Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri.
⁵⁸ Şot'ay q'oom-q'onşığon Q'onçuğoy şot'aynak' me kala ük'
bok'ospsuna ak'i, içuxun sagala müqt'un baksay.

⁵⁹ Muğumci ğine körpə sünnətbsat'un hari. Şot'ay s'iya
iz bava k'inək' Zəkəriyət'un laxsun çuresay. † ⁶⁰ Əylin
nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale». ⁶¹ Şot'o pit'un:
«Axırı vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdar tene
bu». ⁶² T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bavaxunt'un şot'in
iz ğare s'iya k'ə laxsun çuresuna xavar haq'i. ⁶³ Zəkəriyənəl
sa daxt'ak'i k'ot'or çureşi iz loxol şamepi: «Kot'ay s'i
İoane». ⁶⁴ Hat'e saad şot'ay muz qayeşi, şot'inal Buxaçuğə
alxışpsane burqi.

⁶⁵ T'iya bakala q'onşığə isə kala qiyene haq'i, me baki
əşurxoy barada exlətxoval İudeyani bito burux ganxo
yəymişebaki. ⁶⁶ İbakalt'oğonal "axırı me əyel kala baki şu
bakala?" pi fikirət'un taysay. Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy kul
şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

⁶⁷ Əylin bava Zəkəriyəy loxol İvel Urufe şiri, şot'inal
metərə xavareçalluğbi:

⁶⁸ «Alxışq'an baki İsraili Buxaçux Q'onçuğə!

Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi şot'o çark'esedi,

⁶⁹ Şot'in İz nöker Davidi nəsİLəxun

Yaynak' zorba Çark'est'ale p'ap'esp'i.

⁷⁰ Gele vaxt' mot'oxun bəş İz İvel xavareçalxoxun avabak-
est'i k'inək'

⁷¹ Beş düşmənşoy q'a yax aksun nu çureğalt'oy kiyexune
çark'est'i.

⁷² Hametər beş bavoğə ük' bok'ospsuna ak'est'i

İz İvel irəzuluğane eyex badi.

* 1:54-55 1:46-55 Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10 † 1:59 1:59 Lev. 12:3

73 Hetəre beş bava Avrahama elasp'i əyit tadey ki,
 74-75 Yan beş düşmənxooy kiyexun çark'esi
 Beş yəşəyinşi axıral şirik' hik'k'alaxun q'ibinut'
 Q'onçuğoy bəş İvelluğen q'a düzgünluğen yəşəyinşi
 Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

76 Hun isə, ay bez bala, Ala Arsit'in yaq'abi xavareçal
 k'aleğalnu,
 Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy bəş tağalnu,
 Şot'ay yaq'a həzirbalnu,
 77 Şot'ay azuk'a içoğoy günaxxo bağışlayınşaksunen
 Çark'esuni barada avabakest'alnu.
 78 Axiri beş Buxaçux ük' bok'osp'ale,
 Şot'ay me ük' bok'ospsunen
 Alloyaxun yaynak' t'etər sa Bəğ c'eğale ki,
 79 Bisuni xojina saal bayinq'luğa arsalt'oğoy çoyel işiğ
 sakane,
 Beş turmoğo şip'luği yaq'a yönbane». †
 80 Körpəl kalabaksunen iz uruf zorbane baksay. Şo
 israilluğoy bəş c'eğala ğinal şirik' çölöne manst'ay.

2

İsusi nanaxun baksun (Mat'. 1:18-25)

¹ T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en bütüm Rime oçalxo
 bakala amdarxoy siyəyinə haq'esuni barada əmire tadi.
² Mo samci siyəyinə haq'suney, manu ki K'irini Siriin kalo
 bakat'ane c'ovakey. ³ Bitə siyəyinə haq'eseynak' iz şəhərənə
 yaq'a baft'i.

⁴ İosifal Davidi əsil-nəsiləxun baksuna görə Galileyin
 Nazaret' şəhərəxun c'eri İudeyina, Davidi şəhər bakala
 Bet'lexemane taşi. ⁵ Şo t'et'iyə siyəyinə haq'eseynak' iz
 nişanlı Mariyaxune taşi. Me vədine Mariya bİhiney, əyeləl
 bakala vədəney.

⁶ Bet'lexema əyel bakala vaxt' hari p'anep'i, ⁷ Mariyanal
 iz süft'in ğarane eçeri. Əyelə q'ondağbi nəvəne laxi,
 şot'aynak' ki, q'onağxo mandala k'oya şot'oğoynak' ga tene
 bəğəyəsey.

Angelxoy eğel bəğalxo müq xavar tast'un

⁸ T'e oçala sürün t'öğöl üşə navad zap'k'ala eğel
 bəğalxonoy. Şot'oğon çölöt'un kəybsay. ⁹ Bürdən

Q'onçuğoy sa angel şot'oğoy bəşe c'eri, Q'onçuğoy tam-tarağen şot'oğoy çoyel işiğe saki. Eğel bəğalxo kala q'iyene haq'i.

¹⁰ Angelen şot'oğoy pine: «Ma q'ibanan! Zu vəynak' bütüm amdaxo müq't'ala sa xavarez eçere. ¹¹ Ğe Davidi şəhəre efi Çark'est'ale nanaxun baki. Mo Q'onçuxXrist'ose. ¹² Vəynak' nişan mo bakale: vən nəve boş bask'i q'ondağbaki Körpə əyel bəğəbalnan».

¹³ Bürdən angeli t'öğöl Buxaçuğoy alxısp'ala kala göye q'oşune ak'eşi. Şot'oğon metərt'un nexey:

¹⁴ «Ən alloyluğxo Buxaçuğoy alxısp', Şot'ay çureğala amdaxoynak' isə oçali çoyel serluğq'an baki!»

¹⁵ Angelxo qaybaki göynul əqeşit'uxun oşa eğel bəğalxon pit'un: «Ekinan Bet'lexema tağen, Q'onçuğon yax avabak'est'i me baki əşlə beş piin ak'en».

¹⁶ Şorox kap hayzeri tat'unşi, hariyal Mariya, İosifa saal nəve boş bask'i Əylə bəğət'unbi. ¹⁷ Eğel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğoy pit'oğoy bitova exlətt'unbi. ¹⁸ Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in eğel bəğalxoy me exlətə mətt't'alt'un manst'ay. ¹⁹ Mariyan isə bütüm me exlətxo iz ük'e boş efi me barada fikirebsay. ²⁰ Eğel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğoy q'a ibakit'oğoy görə Buxaçuğoy alxısp'i tərifləyinşbsun qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğoy exlətp'i k'inək'e baki.

İsusi sünnət baksun

²¹ Muğumci ğine Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap'at'an Şot'ay s'iya İüst'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəşe angeli tərəfəxun tadeşey. *

²² Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa † İosifen q'a Mariyan Əylə Q'onçuğoy həsrəbseynak' Yerusimat'un eçeri, ²³ şot'aynak' ki, Q'onçuğoy k'anuna samesene: «Bütüm süft'in ğar əylux Q'onçuğoy həsrəbakalane». ‡ ²⁴ Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'onçuğoy k'anunast'a əmir bakeney: «P'ə giyə, nəəl ki p'ə göyərcini bala». §

Simeoni Buxaçuğoy alxısp'ala afırı

²⁵ T'e vədə Yerusalisa Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxaçuğoy və amdarey. Şot'in israilluğoy

* **2:21** 2:21 Lev. 12:3; Luk'. 1:31 † **2:22** 2:22 - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyel baki't'uxun oşa q'ırx ğiin bele çarksa. Bəğa: Lev. 12:2-8. ‡ **2:23**

2:23 C'eys. 13:1-2,12 § **2:24** 2:22-24 Lev. 12:6-8

çark'esunane yaq'bëğsay, * İvel Urufal şot'oxuney. ²⁶ İvel Urufen şot'o saturbëş avabakest'enedey ki, şo Q'onçuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.

²⁷ Metərluğen, İvel Urufen Simeona xrame mæəlinene eçeri. Me vədə körpə İsusə İz bava-nanan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxesi ədətə əməlbseynak't'un harey. ²⁸ Simeonen Şot'o iz q'ujel ext'i Buxaçuğə alxışpsun metərə pi:

²⁹ «Ay bitot'ay Q'onçux, isə Vi pi k'inək'

Me Vi nöker arxayin biyes banekon.

³⁰⁻³² Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna,

Millətxoynak' həzirbi işığa,

Vi azuk' İsrailəynak' bakala tamtarağa

Bez piin azk'i». †

³³ İsusi nana q'a bava isə Simeoni içoğoy Əylin barada uk'ala me əyitmoğoxun mæətt'əlt'un mandı. ³⁴ Simeonen şot'oğə xeyir-bərəkət tadi Əylin Nana Mariya metərə pi: «Me Əyel İsrailə gelet'ay hist'uni q'a eşesuni səbəbkər bakale. Şo amdarxoy nu q'abulbala sa nişan bakseynak'e təyin bake. ³⁵ Morox bito gelet'ay boş bakala fikirxo çoyel c'evkseynak' bakale. Vi ük'e isə q'ılınc bağale».

Xannay xavareçalluğbsun

³⁶ T'et'iyə Aşer tayfinaxun bakala P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux xavareçalal buney. Şo gele yəşluney. İzi cəyil vədine işq'ara taşi, vüğ usene işq'araxun yəşəyişi. Oşa şo süpürə mandı. ³⁷ Mo səksən bip' yəşt'ə süpür sa çuuxey. Şo xramaxun c'etenesay, gurux efi afırıpsun üşəğəna Q'onçuğə q'ulluğbsay.

³⁸ İosif q'a Mariya xrama bakat'an, Xannal şot'oğə işalayınşaki Buxaçuğə şükürəbi. Şot'in Yerusalmi çark'esuna yaq'bëğəla bütüm amdarxoynak' Körpə İsusi barada exlətpsane burqi.

Nazaret'a qaybaksun

³⁹ İosif q'a Mariya Q'onçuğoy k'anuna şameşit'oğoy bitova əməlbət'uxun oşa Galileyina - içoğoy şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki. ⁴⁰ Əyel isə kalabaksunen içust'a zor q'a müdrikluğ avuze baksay. Buxaçuğoy çuresunal İçuxuney.

* **2:25** 2:25 israilluğoy çark'esun - israilluğoynak' Buxaçuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy günaxxoxun hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğbsunaxun çark'esune. Beğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3. † **2:30-32** 2:30-32 İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10

P'as's'e yəşt'ə İsusi xrama eysun

⁴¹ Hər usen C'ovaksuni axsibayast'a‡ İsusi bava-nana Yerusalmat'un taysay. ⁴² İsusi p'as's'e yəş bakat'an şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un taşi. ⁴³ Axsibay çark'it'uxun oşa şorox qaybaki k'oya tayseynak' yaq'at'un baft'i. Ama İsus Yerusalima manedi. Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar buteney. ⁴⁴ İsusi içoğoxun yaq' tağalt'oğoy arane baksunat'un fikirbsay. Ama sa ği dirist' yaq' taşit'uxun oşa Şot'o dost'urxoy q'a q'oomxoy arane qəvesat'un burqi. ⁴⁵ Şot'o bəğətet'unbi, şot'aynak'al qəvesun-qəvesun Yerusalmat'un qaybaki.

⁴⁶ Xib ğinaxun oşa Şot'o xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy t'öğöl arsi şot'oğoy ümüxelaxsay, şot'oğoxun k'ənesa exlətp'i xavare haq'say. ⁴⁷ Şot'o ümüxlaxalt'oğoy bito Əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay tadala coğabxo matt'un manst'ay. ⁴⁸ İosifen q'a Mariyan Şot'o ak'i məətt'əlt'un mandi. İsusi Nanan pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə beş bel ençeri? Axırı vi bavan q'a zu nigərən mandi vayan qəvesay». ⁴⁹ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Za het'aynak'nan qəvesay? Avatenaniy ki, Zu Bez Bavay k'oya bakalazu?» ⁵⁰ Ama şot'oğon İsusi k'ə upsun çuresuna q'amış tet'un baki. ⁵¹ Oşa İsus İz nana-bavaxun sagala Nazaret'ane qaybaki. Şo şot'oğoy əyitəxun tene c'eysay. İz Nanan isə bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.

⁵² İsus kalanebaksay, kalabaksunenal iz müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy q'a amdarxoy Şot'o çuresunal ğiba-ği avuzebaksay. §

3

K'unuk'bal İoani eysun

(*Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28*)

¹ İmp'erat'or T'iberiin kalaluğbsuni qos's'emci useney. T'e vədinest'a P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden Galileyina, iz viçi Filip'en İt'ureyina q'a T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal Abileniyanane kalaluğbsay. ² Xanan q'a K'ayafa isə samci bəyinşxoy kalot'uniy. Hat'e vədə çölö Zəkəriyəy ğar İoana Buxaçuğoy əyite p'ap'i. ³ Şot'inal İordan oqe hərrəmine bakala bütüm oçalxo tarapsun amdarxo içoğoy günaxxo bağışlayınşakseynak' toobabi k'unuk'baksunane karoozbsay. ⁴ Hetər ki, xavareçal İsayay girke boş şameşeney:

‡ 2:41 2:41 C'eys. 12 § 2:52 2:52 1 Şam. 2:26; Məs. 3:4

«Çölö bayanbalt'ay ost'aar səse c'eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,
Şot'ay c'ovakala cıgırxo düzbanan.

⁵ Hər dərə buybakale,

Hər burux, hər tərə oçalaxun barabar bakale,

Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,

Ala-oq'a ganxo barabar bakale.

⁶ Bütüm amdarxonal Buxaçuğoy çark'est'una ak'alt'un". *

⁷ İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i nəsil! Şina pi ki, vəynak' həzirbaki cazinaxun ef elmoğə çark'est'es bakalnan? † ⁸ Toobina ef tadala barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş "Beş bava Avrahame" pi arxayin ma bakanan. Vəx nexzu, Buxaçuğon me jeyurxoxunal Avrahameynak' əyloxe yaratmışes bakon. ‡ ⁹ Ene tavar xodurxoy tume bitene. Metərluğen, şaat' bar nu tadala hər xod bot'eşi aruğone bosesa». §

¹⁰ Camaaten şot'oxun xavare haq'say: «P'oy yan k'ə ben?»

¹¹ İoanen şot'oğə metərə coğab tadi: «İzi p'ə gurat' bakalt'in sunt'u nu bakalt'uq'an tadi. Haketərəl, iz ukun bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e ukuna cöybeq'an».

¹² Naloggirbalxonal k'unuk'bakseynak' şot'ay t'öğöl hari xavart'un haq'say: «Məlim, yan k'ə ben?» * ¹³ İoanen şot'oğə pine: «Vəx tapşurbi q'ədərəxun gele nalog ma girbanan».

¹⁴ Bəzi əsk'ərxonal hari şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ə ben?» İoanenal şot'oğə coğabe tadi: «Şuk'k'alaxun zoren təngə ma haq'anan, nahaq' gala şuk'k'ala taxsırkər ma c'evk'anan, ef haq'ala maaşaxun irəziləyinşakanan».

¹⁵ Amdarxon umuden yaq'e bəğsay, bitot'inal İoani barada içoğoy boş fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes banekon?» ¹⁶ İoanen şot'oğə bütümə metərə coğab tadi: «Zu vəx xenenez k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone eysa. Zu Şot'ay torok'ali bağa şadbsunal layiğ tezu. Şot'in vəx İvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale. ¹⁷ İz ec'a təmizbi taxıla ambara topbseynak' k'oda † İz kiyel həzire. Koloşa isə Şot'in nu açala aruğoy boş bok'osp'ale». ¹⁸ Hametər, İoanen q'erəzəl gele ögüd-nəsyətxo tast'unen amdarxo Müq Xavarane p'ap'epsay.

¹⁹ Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay mandiyal pis əşurxo pisləyinşat'an

* 3:6 3:4-6 İsa. 40:3-5 † 3:7 3:7 Mat'. 12:34; 23:33 ‡ 3:8 3:8 İoan. 8:33

§ 3:9 3:9 Mat'. 7:19 * 3:12 3:12 Luk'. 7:29 † 3:17 3:17 k'oda - durut'i

lap'at'k'a

²⁰ İroden şot'o biq'i zindanane bostest'i. Metərлуğen, iz biq'i pis eşurxoy loxol soğoval avuzebay. †

İsusi k'unuk'baksun
(*Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11*)

²¹ Bito amdarxo k'unuk'bakat'an, İsusal k'unuk'ebaki. Şot'in afırık'at'an göy qayesi. ²² İvel Urufal göyərçini bədənen baki Şot'ay loxole şiri. Göynuxunal sa səse hari: «Hun Bezi çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

İsusi əsil
(*Mat'. 1:1-17*)

²³ İsusen İz q'ulluğa burqat'an təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi ğarey. ²⁴ Helinaxun bəş isə Şot'ay əsili boş bakalorox moroxey: Mat't'at', Levi, Melxi, Yannay, İosif, ²⁵ Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli, Naggay, ²⁶ Maat, Mat't'atiya, Semeyin, İosex, İoda, ²⁷ Yoxanan, Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri, ²⁸ Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er, ²⁹ Yesus, Eliyazar, Yorim, Mat't'at', Levi, ³⁰ Simeon, İuda, İosif, Yonam, Eliak'im, ³¹ Melea, Menna, Mat't'at'a, Nat'an, David, ³² Yesse, Oved, Boaz, Salmon, Naxşon, ³³ Amminadav, Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda, ³⁴ İak'ov, İsaak', Avraham, Tera, Naxor, ³⁵ Serux, Ragav, Falek', Ever, Şela, ³⁶ Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy, Lemek', ³⁷ Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalel, Kenan, ³⁸ Enoş, Şet', Adam - Buxaçuğoy ğar.

4

İsusi sinəyinşaksun
(*Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13*)

¹ İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa İvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusə ams'i oçalane taşeri. ² T'et'iya iblisen İsusə q'ırx ği sinəyinşebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'k'al tene kəyi, ama axırda busane baki.

³ T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, me jəna əmirba ki, şumq'an baki». ⁴ Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Amdar tək'e şumen tene yəşəyinşon", pine şameşe». *

⁵ Oşa iblisen İsusə alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi. ⁶ İblisen İsusə pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarağa Va

† 3:20 3:19-20 Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18 § 3:22 3:21-22 Burq. 22:2; İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35 * 4:4 4:4 K'an. 8:3; Mat'. 4:4

tadoz! Morox zane tadeşe, zuval şu çureğayiz, şot'o tades bazkon! ⁷ Bëğa, əgər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale». ⁸ İsusen isə metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğo bul k'os'ba, təkç'ə Şot'o q'ulluğba" pine şameşe». †

⁹ Mot'oxun oşa iblisen İsusə Yerusolimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əgər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, Va memiin oq'a bosa. ¹⁰ Axırı

"Buxaçuğon Va görə İz angelxo əmirebon ki, Va q'orişeq'at'un,

¹¹ Va içoğoy kiyel taşat'un, Vi tural sa jəna nu laft'ane" ‡

pine şameşe». ¹² Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğo sinəyinşmaba" pine şameşe». §

¹³ İblisen İsusə hər cürə sinəyinşit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

İsusi İz q'ulluğa burqsun
(Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15)

¹⁴ İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yəymişe baki. ¹⁵ Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyinşesay.

İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun
(Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6)

¹⁶ Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' şəhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taşi. T'iya Şo İvel Şamurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri. ¹⁷ Şot'o İsayə xavareçali girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux şameşi ganune bəğəbi:

¹⁸ «Q'onçuğoy Uruf Bez loxole,

Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i *

Fağırxo Müq Xavara avabakest'eynak'e yaq'abe.

Biq'ésit'oğo içoğoy çark'esuna,

K'aç'it'oğo içoğoy pulmoğoy qayesuna,

Çətinluğa bakalt'oğoy içoğoy irəətluğa c'eyşuna,

¹⁹ Q'onçuğoy ük' bok'ospşuni vaxt' hari p'ap'suna bayanb-seynak'e yaq'abe». †

²⁰ Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o q'ulluğçina tadi areşi. Sinagoga bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un bəğsay.

²¹ «Vən ibaki me İvel Şam ğe bex p'anep'i» pi İsusen iz exlətəne burqi.

† 4:8 4:8 K'an. 6:13 ‡ 4:11 4:10-11 İvel məğ. 91:11-12 § 4:12 4:12 K'an.

6:16 * 4:18 4:18 c'ək'p'i - ləəmdi † 4:19 4:18-19 İsa. 61:1-3

22 Me vëdinə bitot'in şot'ay barada şaat't'un fikirbsay, İz jomoxun c'eğala şaat' əyitmoğə məət't'əlt'un manst'ay, sunaxun "Mo yəni İosifi ğar tene ki?" pi xavart'un haq'say.

23 İsusen isə davamebsay: «Düze, vən həyse "doxt'urnusa, süft'ə va q'olayba!" məsəlinə Bez eyex badalnan. "K'efernauma bit'oğoy barada ibakeyan. İse memiya, Vi yurdnuval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan. 24 Vəx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz yurdnu q'abul tene baksa.

‡ 25 Bəğanan, İlyay vëdine, xibinq'ı usen ağala nu hari vëdine, dirist' ölkinə kala busaluğ bakat'anal, İsraila süpür çupux geleney. § 26 Ama Buxaçuğon İlya şot'oğoy saycət'ay t'öğöl təə, Sidoni Sarfat şəhərə bakala sa süpür çuğoy t'öğölə yaq'abi. * 27 Elişa xavareçali vëdineyal İsraila cuzamlu amdar geleney. Ama şot'oğoy sayco təə, Siriyalu Naamane təmizbaki». †

28 Sinagoga bakala amdarxo bito me əyitmoğə ibaki əcuğləyinšt'unbaki. 29 Şot'oğon hayzeri İsusə şəp't'unşi. Şot'o şəhər çurpi buruğoy bel eçeri t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay, 30 ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri taneşi.

İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun (Mrk'. 1:21-28)

31 İsus Galileyin K'efernaum şəhərene hari. T'iya şot'in şamat' ğine amdarxone zombsay. 32 Bütüm şot'ay zomb-suna haq'əsi manst'unst'ay, şot'aynak' ki, şot'in Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. ‡

33 Sinagoga isə me vëdine içust'a murdar uruf bakala sa amdare buy. Bürdən şot'in ost'aar harayepi: 34 «Ay Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibsan hare? Zu avazu Hun şunu: Buxaçuğoy İvelonu!» 35 Ama İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay bəş oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.

36 Bito məət't'əl mandı suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsa!» 37 İsusi barada bakala me exlət t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun (Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

38 İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taşi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al

‡ 4:24 4:24 İoan. 4:44 § 4:25 4:25 1 Padç. 17:1 * 4:26 4:26 1 Padç. 17:8-16
† 4:27 4:27 2 Padç. 5:1-14 ‡ 4:32 4:32 Mat'. 7:28-29

İsusaxun me çuğoynak' kôməyt'un çuresi. ³⁹ İsus şot'o İşalayınşaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal sire. Çuux hat'e saad hayzeri içoğ q'ulluğbsane burqi.

⁴⁰ Bəğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğ İsusi t'öğöl eşt'at'un burqi, Şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğ q'olayebsey. ⁴¹ Gelet'oğoxun "Hun Buxaçuğoy Ğarnu!" harayk'a murdar urufxone c'eysay. Amma İsusen şot'oğ q'adağanbi şipebsay, axırı şot'oğon İsusi Xrist'os baksuna avat'uniy.

İsusi İz karoozbsuna davambsun
(Mrk'. 1:35-39)

⁴² Kəybakat'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taşi. Amdarxon Şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğ barti maq'an taşi pi tərbsun tet'un çuresay. ⁴³ Ama İsusen şot'oğ pine: «Zu t'iyəmi şəhərmoğoval Buxaçuğoy padçağluği eysuni Mıq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare». ⁴⁴ Metərluğen, İsusen İudeyani sinagoxokaroozebsey.

5

Samci şagirdxo
(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)

¹ Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten Şot'ay hərrəmine çurpi Buxaçuğoy əyitəne ümüxlaxsay. ² İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dənə lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'axoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'öğ içoğoy torurxot'un os'ksay. ³ İsusen Simoni lodk'ina arşi şot'oxun q'ariluğaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arşi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi. *

⁴ Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ina bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa». ⁵ Simonen coğabe tadi: «Məəlim, yan üşe kəybakamin əşyanbe, ama hik'k'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz». †

⁶ Hametərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy torurxo zığebaksay. ‡ ⁷ Şot'aynak'al t'iyəmi lodk'ina bakala yoldaşxo k'alt'unpi ki, hari içoğ kôməybat'un. Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal çəlinen t'etərt'un buybi ki, lodk'oox batksane burqi. ⁸ Simon P'et'eren mot'o ak'i İsusi turin oq'a biti metərə pi: «Ay Q'onçux, zaxun əxil baka, axırı zu günaxkər sa amdarzu». ⁹ Şot'aynak' ki,

* 5:3 5:1-3 Mat'. 13:1-2; Mrk'. 3:9-10; 4:1 † 5:5 5:5 İoan. 21:3 ‡ 5:6 5:6 İoan. 21:6

şo içal, iz t'öğöl bakaloroxal içoğoy meq'ədər gele çəli biq'suna mat mandet'unıy. ¹⁰ Simonaxun ortağ bakala Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoanal me əşlin loxol məət't'əl mandet'unıy. Ama İsusen Simona pine: «Ma q'ıba, isə ene çəlin gala amdar biq'alnu».

¹¹ Metərluğen, şot'oğon lodk'oğo q'arılığa c'evk'it'uxun oşa bitova t'ıya boşeri İsusı baç'anexunt'un taşı.

İsusı cuzam baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45)

¹² Sa ği şəhərmoğoy sunt'ust'a İsus dirist' iz bədən yara baft'i § sa amdarane irəst'hari. Me amdaren İsusı ak'i çooq'a past'eşi xoyinşebi: «Ay Q'onçux, çureğayın za təmizbes bankon». ¹³ İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saadal me amdar cuzamaxun təmizə baki.

¹⁴ İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala me barada sa əyit maq'an exlətpi. Oşa pine: «Ama taki, va bəyinşa ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna görə Moiseyen bürüşü q'urbanxoval eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna avabakeq'at'un».*

¹⁵ Ama İsusı barada samalal gelet'un exlətəpsay. Amdarxo dəst'inen Şot'o ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybakseynakt'un eysay. ¹⁶ İsus isə gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo taşı afırınney.

İsusı p'araliçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12)

¹⁷ Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal Yerusalımaxun bakala fariseyxı q'a k'anun zombalxoval İz t'öğöl arşet'unıy. Azarit'oğo q'olaybseynak' İsusast'a Q'onçuğoy zore buy.

¹⁸ Me vədə sa hema tanen nasilk'in boş bask'i sa p'araliçen duği amdara eçeri bona İsusı bəş laxsunt'un çureşi. ¹⁹ Ama amdar gele baksuna görə, bona bayes tet'un baksay. T'e vədə şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'ə t'at'api p'araliçen duği amdara nasilk'in boş alaxun oq'a İsusı bəş şıvt'unk'i. ²⁰ İsusen şot'oğoy vəluğa ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

²¹ K'anun zombalxon q'a fariseyxon içoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi: «Buxaçuğoy tərsinə əyitk'ala me amdar şuva ki? Buxaçuğoxun başq'a şına günaxxo bağışlayınşes

§ 5:12 5:12 iz bədən yara baft'i - me azari s'i - cuzamey * 5:14 5:14 Lev. 14:1-32

bakon?» ²² İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna q'amışaki coğabe tadi: «Het'aynak'nan ef ük'e boş metər fikirbsa? ²³ Manu hasanda? "Vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, tarapa" upsun? ²⁴ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoyel günaxxo bağışlayınşala ext'iyəre bu».

Oşa isə p'araliçen duği amdarane pi: «İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina ext'a, vi k'oya taki!» ²⁵ Azariyal hat'e saad bitot'ay piin bəş turele hayzeri, iz nasilk'ina ext'i Buxaçuğo alxışpsun iz k'oyane taşi.

²⁶ Bito məətt'əl mandi, Buxaçuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala q'ıya baft'i metərt'un nexey: «Ğe nu ak'eşi əşurxoyan ak'i!»

Levin şagirdxo gərbaksun
(*Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17*)

²⁷ Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi † s'iyen sa naloggirbal-ane ak'i. Şo nalog gireğala gala arşeney. İsusen şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». ²⁸ Şoval hayzeri bitova bosı, İsusı baç'anexune taşi.

²⁹ Oşa Levinen iz k'oya İsusı kala sa q'onaxluğə tadi. Sulfin bel şot'oğoxun sagala gele naloggirbalxo q'a q'erəz amdarxoval buney. ³⁰ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon nairəzilüğbsat'un burqi. Şot'oğon İsusı şagirdxo pit'un: «Het'u görənən naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala kəyi-üğsa?» † ³¹ Ama İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Azari nu bakalt'oğoy təə, azarit'oğoy doxt'ura eht'iyəce bu. ³² Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo toobabsuna k'alpsaz hare».

Ğurux efsuni barada exlət
(*Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22*)

³³ T'e vədə şot'oğon İsusı pit'un: «İoani q'a fari-sexoy şagirdxon usum-usum ğuruxt'un efsa, afirt'unne, vit'oğon isə kəyi-üt'unğsa». ³⁴ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Laşk'oybakala bəyə t'öğöl arşi yoldaşxo ğurux efsuna məcburbes banekon? ³⁵ Ama sa ği eğale, laşk'oybakala bəyə içoğoy aranexun taşalt'un, t'e vədəl şot'oğon ğurux efalt'un».

³⁶ İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «Şuk'k'alən təzə paltaraxun sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq' tene duğon, tene, ham təzə paltare zığbakon, hamal təzə yamaluq' bisi paltara tene yarayınşon. ³⁷ Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxoy boş batenekon. Şot'aynak' ki, təzə finen tuluğxo t'öpəvək'on, t'e vədə ham fine baron, hamal

tuluğxone xarab bakon. ³⁸ Təzə fi təzə tuluğxone bayeğon. ³⁹ Şuk'k'alen bisi fina üğit'uxun oşa təzət'u çurteneğon. Şot'aynak' ki, "bisiyo şaat'e" unek'on».

6

Şamat' ğine barada zombsun
(Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28)

¹ Sa Şamat' ğine İsus taxılı əkini aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon burt'unqi sünbülxo çuki içoğoy məxine şarpi ukxa. * ² Fariseyxoy bəzit'oğon pit'un: «Vən het'aynak'nan Şamat' ğine q'adağan baki əşurxo biq'sa?» ³ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Daviden q'a iz t'öğöl bakit'oğon busa bakat'an k'ə bsuna k'altenanpe? ⁴ Şo Buxaçuğoy k'oyane başi; bəyinşxoxun başq'a şuk'k'ali uksuna icaza nu bakala Q'onçuğoy həsrbaki şumurxo ext'i kəye, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». † ⁵ Oşa pine: «Amdari ĞarŞamat' ğineyalq'onçuxe».

Kul p'araliç amdari q'olaybaksun
(Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6)

⁶ Q'erəz sa Şamat' ğine İsus p'urumal sinagoga başi zomebsay. T'et'iya yön kul p'araliç baki sa amdare buy. ⁷ K'anun zombalxon q'a fariseyxon İsusa taxsırkər c'evkseynak' məənət'un qəvesay, Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bəyn Şamat' ğine azarina q'olaybala yoxsa təə. ⁸ Ama İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki işq'ara pine: «Turel hayza, biyex c'eki!» T'e amdara hayzeri biyexe c'eri.

⁹ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ bsuna, yoxsa pislüğ bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa şot'o əfçibsuna?» ¹⁰ İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay loxol bəği t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in boxonedi, iz kulal q'olayebaki. ¹¹ K'anun zombalxo q'a fariseyxo isə gele əcuğləyinşəki «İsusa k'ə besyan bakon?» pi, maslaatbsat'un burqi.

İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun
(Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)

¹² T'e ğimxost'a İsus buruğone laşi ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena Buxaçuğoy afırıpsunene c'ovakest'i. ¹³ Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i ap'ost'ol s'ine tadi: ¹⁴ morox P'et'er

* 6:1 6:1 K'an. 23:25 † 6:4 6:4 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9

s'i tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov, İoan, Filip', Varfolomey, ¹⁵ Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Kənançi † Simon, ¹⁶ İak'ovi ğar İuda saal oşa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsusi azariğo q'olaybsun
(Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

¹⁷ İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun şiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz bač'anexun tağala şagirdxoxun başq'a, İudeyinxun, Yerusolimaxun saal Sur q'a Sidona İša bakala oçalxoxun hari gele amdarxone buy. ¹⁸ Şorox İsusa ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un harey. Memiya içoğost'a murdar uruf bakaloroxal q'olayt'unbaksay. ¹⁹ Amdarxoy bitot'in İsusa lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki, şot'oxun c'eğala zoren bütümə q'olayebşay.

İsusi burux gala bi karooz
(Mat'. 5:1-12)

²⁰ İsusen isə İz şagirdxoy loxol bəği pine:
«He bəxt'əvərnən, ay kəsibxo!
Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ efine.
²¹ He bəxt'əvərnən, ay həysə busa bakalorox!
Şot'aynak' ki, boşalnan.
He bəxt'əvərnən, ay həysə öñök'alxo!
Şot'aynak' ki, axşumk'alnan.
²² Amdari Ğara görə amdarxon vəx nifrətbat'an, vəx içoğoy aranexun şəp'eşi təhk'irbat'an, ef s'iya biyaburbat'an, he bəxt'əvərnən! § ²³ T'e ği müqbakanan, müqexun cupi-bitanan! Şot'aynak' ki, göynul ef mükəfət kalane. Axırı t'e amdarxoy bavoğonal xavareçalxoxun hametərt'un hərəkətbe. *
²⁴ Ama vay ef hala, ay varluyorox!
Şot'aynak' ki, ene vəx lazım bakalt'oğə haq'enan.
²⁵ Vay ef hala, ay həysə boş bakalorox!
Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.
Vay ef hala, həysə axşumk'alorox!
Şot'aynak' ki, yas efi öñök'alnan.
²⁶ Amdarxoy bitot'in ef barada şaat' şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axırı şot'oğoy bavağonal əfçi xavareçalxoxun metərt'un hərəkətbe.

† 6:15 6:15 Kənançi - rimluğoy əleyinə İvel davina həzirləyişakala əbrani millətçi təşkilatı üzviğə tadeğala s'i. § 6:22 6:22 1 P'et'. 4:14 * 6:23 6:23 2 Hadis. 36:16; Ap'ost'. 7:52-53

*Ef düşmənxo çurekinan**(Mat'. 5:38-48)*

²⁷ İse vəx nexzu, ay Za ibakalxo: ef düşmənxo çurekinan, vəx nifrətbalt'oğə şaat'luğbanan, ²⁸ vəx q'arğışbalt'oğə xeyir-bərəkət tadanan, vəx incit'mişalt'oğəynak' afırıpanan.

²⁹ Vi sa çoyel sillə duğit'aynak' t'iyəmin çoyal fırıda, vi alin paltara ext'alt'u gurat'al tada. ³⁰ Şiin vaxun k'ənesa çureğayin tada, vi mala ext'alt'uxunal şot'o qaydi ma çureki. ³¹ Amdarxon vəxun mani yöndə rəft'ərbəsunə çurnansasa, vənal şot'oğəoxun t'etər rəft'ərbəbanan. †

³² Əgər saycə vəx çureğalt'oğənan çuresasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Şot'aynak' ki, günaxkərxonal içəğə çureğalt'oğə çurt'unsa. ³³ Əgər saycə vəynak' şaat'luğbalt'oğənan şaat'luğ bsasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axiri günaxkərxonal ketərt'un bsa. ³⁴ Əgər tənginə qaydi qoş ext'es bakala amdaranan borc tast'asa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axiri günaxkərxonal suna tənginə tam qaydi qoş ext'alt'un pi borc tast'a.

³⁵ Ama vən ef düşmənxo çurekinan, şot'oğə şaat'luğ banan, borca qaydi qoş haq'suni umuden ma tadanan. T'e vədə ef mükəfət kala bakale, vənal Bitova-Başərbalt'ay ğarmux hesabbakalnan, axiri, Şot'in saycə şaat't'oğəynak' təə, ama şaat'luğ nu q'amışakalt'oğəynak' q'a pist'oğəynak'al ük'e bok'ospəsa. ³⁶ Ef Bava ük' bok'osp'al bakalt'ullarik', vənal ük' bok'osp'al bakanan.

*Divan mabanan**(Mat'. 7:1-5)*

³⁷ Divan mabanan ki, vənal divan nu bakanan. Q'inəyinqməbanan ki, vəxal q'inəyinqmaq'at'un bi. T'iyəmit'oğə bağışlayinqənanan ki, vəxal bağışlayinqəq'at'un. ³⁸ Tadanan - vəxal tadeğale. T'ap'k'a, jik'əsi, çaxk'a-çaxk'a jomol şirik' buy sa usk'unen vəx tadeğale. Şot'aynak' ki, mani usk'unen usk'alnansa, hat'e usk'unenal vəynak' usk'alt'un».

³⁹ İsusen şot'oğəynak' p'urumal sa məsələne eçeri: «Sa k'aç'inen t'iyəmi k'aç'ina taşes banekon? P'öğəl kurnu tene baft'on ki? ‡ ⁴⁰ Şagird məəliməxun ala tene, ama tam zombakit'uxun oşa hər şagird iz məəlim k'inək' bakale. § ⁴¹ Hun het'aynak' t'iyəmint'ay piyel bakala çöpə anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa? ⁴² Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçə hetəren pes bakon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpə c'evk'az!" Ay p'əçolo, süft'ə vi piyel

† 6:31 6:31 Mat'. 7:12 ‡ 6:39 6:39 Mat'. 15:14 § 6:40 6:40 Mat'. 10:24-25; İoan. 13:16; 15:20

bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpə c'evk'es bakavax».

Xode q'a bare barada məsələ

(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ «Şaat' xoden pis bar tene eçon, pis xodenal şaat' bar tene eçon. ⁴⁴ Metərluğen, hər xod iz baraxune çalxesa. Axiri q'aratikənəxun incil həvtet'unq'o, şaşluğaxunal t'ul tet'un həvq'on. ⁴⁵ Şaat' amdaren iz ük'e bakala şaat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren isə iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ə bunesa jomoxun şone c'eysa.

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ulsuz bari zap'k'al

(Mat'. 7:21; 24-27)

⁴⁶ Het'aynak'nan Za "ay Q'onçux, ay Q'onçux" pi k'ale, ama Bez pit'oğə bex tenan p'ap'espsa? ⁴⁷ Bez t'öğöl hari, Bez əyitmoğə ibaki şot'oğə əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a? ⁴⁸ Şo oçala bəğğəloy kaşp'i k'oja jəne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o şarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora jəne loxole laxése. ⁴⁹ Ama Bez əyitmoğə ibaki şot'oğə nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje bist'un hər şeyi axire bakon».

7

Rime q'oşuni baçtani kalat'ay vëbaksun

(Mat'. 8:5-13)

¹ İsusen İçu ümüxlaxala amdarxo İz əyitmoğə pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i. ² Memiya sa Rime q'oşuni baçtani kalat'ay gele dəyərlü nöker azarayınşaki bask'eneş, şo elmoğoy loxoley. ³ Me baçtani kalat'in İsusi barada ibakat'an, hari iz nökerə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo Şot'ay t'öğölə yaq'abi. ⁴ Şorox İsusi t'öğöl hari Şot'o gele xoyinşbi metərt'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğə. ⁵ Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yaynak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

⁶ İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja İşalayınşakat'an baçtani kalat'in iz dost'urxoxun Şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'onçux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu. ⁷ Kot'aynak'al bezi Vi t'öğöl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökeri q'olaybakseynek' bəse. ⁸ Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ərxono. Şot'oğoy sunt'u

uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökerə uk'ayiz "metər ba!" - bsane». ⁹ Mot'o ibakala İsusen baçtani kalat'ay əyitmoğə mət't'əle mandi. Şot'in fıırıpı İz baç'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx nexzu: sal İsrailal me cürə vëbaksun tez ak'e».

¹⁰ K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökerə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bëyinbaksun

¹¹ Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taşi. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy. ¹² Şo şəhəri darvazina İşalayınşakat'an t'et'iin sa süpür çuğoy tək sa ğare meyidət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'aysay. ¹³ Q'onçuğon t'e çuğə ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğə «ma önpə!» pi ¹⁴ İşalayınşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!» ¹⁵ P'uriyo hayzeri arşi bureqi əyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydı.

¹⁶ Bitova q'İyen haneq'i. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxaçuğon İz azuk'i loxole bëği!» pi Buxaçuğə alxıpsat'un burqi. ¹⁷ İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hərrəminə bakala oçalxo yəymişə baki.

İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan (Mat'. 11:2-19)

¹⁸ İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içü xavart'un tadi. T'e vədə İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz t'öğöl k'alpi ¹⁹ Q'onçuğoy t'öğölə yaq'abi ki, Şot'oxun xavar haq'eq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bëğen?»

²⁰ Şot'oğon İsusi t'öğöl hari pit'un: «K'unuk'bal İoanen yax Vi t'öğölə yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bëğen?"» ²¹ Hat'e vədə İsusen gele azariğə, içoğost'a murdar uruf bakala amdarxone q'olaybey, gele k'aç'igoy pulmoğone qaypey. ²² İsusenal şot'oğə metərə coğab tadi: «Takinan, ef ak'i-ibakit'oğə İoana avabakest'anan:

K'aç'it'oğon at'unksa, axsağxo tarat'unne,
Cuzamluyox təmizt'unbaksə, karurxon it'unbaksə,
P'uriyorox bëyint'unbaksə, kəsibxoynak'al Mıç Xavare
bayanbaksə. *

²³ Zaxun nu şüpələinşakalo he bəxt'əvərə!»

* 7:22 7:22 İsa. 35:5-6; 61:1-3

²⁴ İoani yaq'abi amdarxo taşit'uxun oşa, İsusen amdarxo İoani barada exlətpsane burqi: «Vən çölö het'u bəğsanan taşey? Muşen galgaldala gəša? ²⁵ P'oy t'e vədə het'u bəğsanan taşey? Toyexlu paltar lapi sa amdara? Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş yəşəyinşalorox padçağxoy sarayat'un baksax. ²⁶ P'oy het'u bəğsanan taşey? Sa xavareçala? Hoo, vəx nexzu, şo lap xavareçalaxunal üst'ün bakalone. ²⁷ Mo iz barada İvel Şame boş metər şameşiyone: "Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vaxun bəş taşi Vaynak' yaq' həzirbale". †

²⁸ Vəx nexzu: nanaxun bakit'oğoy arane İoanaxun üst'ün bakalo tene bu. Ama Buxaçuğoy padçağluğa ən mis'ik'oval şot'oxun alane».

²⁹ İsusax ibakalt'oğoy bitot'in, lap naloggirbalxonal Buxaçuğoy yaq'e düz baksuna q'abulbi İoani t'öğöl taşi k'unuk't'unbakey. ³⁰ Ama fariseyxo q'a k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna nu q'abulbsunen Buxaçuğoy yaq'al nu q'abulbit'un bakey. ‡

³¹ Oşa İsusen saal pine: «P'oy me döörin amdarxo şuxun barabar biq'az? Şorox şut'un oşq'ar? ³² Şorox bazari meydane arşi harayk'a suna

"Yan vəynak' t'üt't'əyyan farpi, vən isə əçitenanpi, Yan önök'ala məğurxoyan məğpi, vən isə önötenanpi" uk'ala əyloğot'un oşq'ar.

³³ Mone, K'unuk'bal İoan hari nə şum tene kəy, nə fi tene ũği, ama pinan: "Şot'ost'a murdar urufo". ³⁴ Amdari Ğar hari ham kəye, ham ũneği - pinan: "Me tapanxora q'a ũğələ bəğanan! Naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxune dost' bake!" ³⁵ Ama Buxaçuğoy müdrikluğ şo içoğost'a bakalt'oğoy əməlxoxune təst'iğbaksax».

İsusax sa günaxkər çuğox bağışlayınşbsun

³⁶ Sax fariseyen İsusax iz k'oya içuxun sagala şum uksane k'alpi. İsusax taşi şot'ay sulfin bel areşi.

³⁷ T'e şəhəre günaxkər sax çuuxe yəşəyinşbsay. Şot'in İsusax fariseyax k'oya baksuna ibakat'an t'iyax mas'i mərməri sax q'ave boş şaat' adeğala c'əyine eçeri. ³⁸ Çuux baç'anin tərəfəxun İsusax turmoğost'a önök'a areşi. Şot'ay neğur İsusax turmoğoy loxole barst'ay. Çuğon iz popen t'e neğurxo q'aribi, İsusax turmoğox muçp'i, oşax isə şot'oğox şaat' adeğala c'əyin ləəms't'ane burqi. §

† 7:27 7:27 Mal. 3:1 ‡ 7:30 7:29-30 Mat'. 21:32; Luk'. 3:12 § 7:38 7:37-38 Mat'. 26:6-7; Mrk'. 14:3; İoan. 12:3

³⁹ İsusuz iz k'oya k'alpi fariseyen mot'o ak'at'an iz boş metərə fikirbi: «Əgər me amdar xavareçal bakiniy, içü laft'ala çuğoy şu hamal he cürə baksuna avanebakoy, axırı şo günaxkərə». ⁴⁰ İsusen isə şot'o pine: «Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal pine: «Məəlim, bürüşa».

⁴¹ «P'ə tani hat'e sa amdara borce baksa. Sunt'ay qobaç dinar, t'e sunt'ay isə əlli dinar borce baksa. ⁴² Şot'oğoy borca qaydala imkan tenebaksa, borc tadalt'inal şot'oğoy p'rannayal borca içoğö bağışlayınşesba. Vi zənden t'e amdara mat'in gele çüreğale?» ⁴³ Simonen coğabe tadi: «Zəndezbsa ki, mat'u gelene bağışlayınşakesa, şot'in». İsusen şot'o «düzen fikirbsa» pine.

⁴⁴ Oşa İsusen çuğoy tərəf bəği Simona pine: «Hun me çuğö anksa? Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez turmoğö os'kseynak' Za xeyal ten tadi. Me çuğon isə Bez turmoğö iz piin neğen os'k'i iz popene q'aribi. ⁴⁵ Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə Zu k'oya basit'uxun mağay Bez turmoğone muçe. ⁴⁶ Hun Bez bel zeytuni c'əyin ten ləəmdi, me çuğon isə Bez turmoğö toyexlu adeğala c'əyine ləəmdi. ⁴⁷ Avanu het'u görə? Me çuğoy gele günaxxone bağışlayınşake, şot'o görə iz çuresunal gelene. Şu ki male bağışlayınşake, şot'ay çuresunal male».

⁴⁸ Oşa İsusen çuğone pi: «Vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁴⁹ T'e vədə İsusaxun sagala sulfin bel arsit'oğon içoğoy arane "me amdar şuva ki, günaxxoval bağışlayınşesba?" pi əyitpsat'un burqı. ⁵⁰ Ama İsusen çuğö pine: «Va vi vėbaksunene çark'est'i. Arxayin taki».

8

İsusi bač'anexun tağala çupux

¹ Me əşurxoxun oşa İsus şəhərmoğö q'a ayizmoğö tarapsane burqı. Şot'in Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsun Müq Xavarane yəymışbsay. Şot'oxun sagala İz p'as's'e şagird q'a ² içoğoxun murdar urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun q'olaybaki sa hema çuuxe buy: içuxun vüğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya, ³ İrodi k'ojin əşurxo bəğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusaxunt'uniy. Me çupuğon İsusuz q'a Şot'ay şagirdxo içoğoy kisinəxunt'un köməybsay. *

*Şaresi silurxoy barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20)*

* 8:3 8:2-3 Mat'. 27:55-56; Mrk'. 15:40-41; Luk'. 23:49

⁴ İsusı t'öğöl bütüm şəhərmoğoxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat giresi vədine İsusen şot'oğoynak' metər sa məsələne eçeri:

⁵ «Sa əkinçi şil şarp'sane c'eysa. Şark'at'an şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöl biti turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğoy t'uk'ti ut'unksa. ⁶ Sa hemo jəluğane bist'a, usumal göyünebaksa. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandi q'arinebaksa. ⁷ Bəziyo şaşluğane bist'a, şaşurxonal şiləxun sagala kalabaki şot'oğoy haq'layınşebşa. ⁸ T'iyəminorox isə bərəkətlu oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bare tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'aar pine: «Ümüx bakalt'in ibaqeq'an!»

⁹ İzi şagirdxon isə İçuxun xavart'un haq'i: «P'oy me məsəlin məənə hik'ə?» ¹⁰ Şot'in pine: «Buxaçuğoy padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeşe, t'iyəmit'oğoynak' isə hər şeyə məsələğonez exlətpsa ki, "Bəğəq'at'un - ama maq'at'un ak'i, İbaqeq'at'un - ama maq'at'un q'amışaki". †

¹¹ Me məsəlin məənə mone: şil - Buxaçuğoy əyite. ¹² Yaq'e t'öğöl biti şilurxo - mo əyitə ibakalxone. Şot'oğoy əyitə it'unbaksa, ama oşa iblisen hari əyitə içoğoy ük'exun ext'i tanəşt'a ki, vəkəki çark'eşes nubakat'un. ¹³ Jeluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki şot'o müqluğen q'abulbaloroxe. Ama içoğoy tum ost'aar tene, şot'aynak'al samal vədə vət'unbaksa, ama hari çətinluğa baft'ala k'inək' qoşt'unbaksa. ¹⁴ Şaşluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki, ama me dünyəni narahatçiluğxon (təngə q'azayınşbsun, kef zapsun) içoğoy şaat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone. ¹⁵ Bərəkətlu oçala biti şilurux isə əyitə ibaki, şot'o içoğoy ük'e boş düzgünluğen q'a şaat'luğen efi amdarxone. Şot'oğoy hər şeyə portp'i bart'un tast'a.

Çiraği barada məsələ

(Mrk'. 4:21-25)

¹⁶ Şuk'k'alən çirağa bəc'ük't'i q'aven but'teneksa, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çiraği q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğoy ak'eç'at'un. ‡ ¹⁷ Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in əş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz ço nu qayeğane. § ¹⁸ Mot'aynak'al ef hetər ümüxlaxsuna fikir tadanən. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele tadeğale. Ama şi tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale». *

† 8:10 8:9-10 İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27 ‡ 8:16 8:16 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33

§ 8:17 8:17 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 8:18 8:18 Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

İsusi nana q'a viçimux şuva?
(*Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35*)

¹⁹ Sa ği İsusi Nana q'a viçimux İz t'öğölt'un hari, ama amdarxoy geleluğaxun Şot'o İşalayınşakes tet'un baki. ²⁰ İsusaxavar tadi pit'un: «Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa». ²¹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

İsusi tufana bask'est'un
(*Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41*)

²² Sa ği İsus İz şagirdxoxun lodk'ina laşi şot'oğö pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağen». Şorox yaq'at'un baft'i. ²³ Şorox lodk'inen tağat'an İsusax n'ep'en taneşeri, Şoval nep'axeşi.

Birdən sa tufane əqeşi. Lodk'a xenen buybaksane burqi, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i. ²⁴ Şagirdxon İsusax İşalayınşaki Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçiyan baksax!» İsusen hayzeri muşax q'a əqeğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luğə baki.

²⁵ Me vədine Şot'in İz şagirdxo pine: «Ef vəbaksun tene bu?» Şot'oğön isə q'İyax baft'i hamal məətt'əl mandi sunsunaxun xavart'un haq'say: «Mə amdar hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsax, şoroxal tabit'un baksax?»

İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun
(*Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20*)

²⁶ Oşax şorox Galileyin bəş bakala gadaraluğoy oçalat'un hari. ²⁷ İsus lodk'inaxun q'ariluğax c'eğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe başey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəmzəluğxone yəşəyınşbsay. ²⁸ Şot'in İsusax ak'ala k'inək' haraypi Şot'ay bəş diz çökt'i ost'aar pine: «Zaxun k'ən çuresax, ay Ala Arşit'ay Ğar? Va xoyinşezbsax, za əzyət ma tada!» ²⁹ Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufax c'eysunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune mə amdara əzyət tast'ay. T'etərə baksay ki, lap şot'ay kula-turax zinciren ğaçt'unney, mə şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'inest'ay, murdar urufenal şot'o çölmoğone taşt'ay.

³⁰ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney. ³¹ Şot'oğön İsusaxun içöğö bəğəloyluğxox nu bost'unat'un xoyinşbsax burqi. ³² T'et'iyax - buruğoy bel

kala sa bõq'e sürüne otarişaksay. Murdar urufxon İsus a xoyinşt'unbi ki, içoğõ bõq'ürxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğõ icaza tanedi. ³³ Murdar urufxo amdaraxun c'eri bõq'ürxoy boşt'un başı. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'əq'əneşi.

³⁴ Bõq' otarişalxon mot'oğõ ak'i t'it'eri me barada şəhərə q'a ayizmoğot'un exlətp'i. ³⁵ Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsusi t'õğöl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'il iz bel İsusi turmoğost'a arsit'un ak'i. Şot'oğõ q'iyene haq'i. ³⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo başı amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi. ³⁷ T'e vədə bütüm gadaraluğon İsus a içoğoy oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinşbsa burqı, şot'aynak' ki, gelet'un q'ıbey. İsusal lodk'ina laşi qoşe qaybaki. ³⁸ İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusi t'õğöl manst'eynak' Şot'o xoyinşebi. ³⁹ Ama İsusen şot'o metərə pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxaçuğon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taşi İsusi içeynak' bit'oğõ dirist' şəhərə yəymişebi.

*Xuyəri bəyinbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun
(Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43)*

⁴⁰ İsus qoş qaybakat'an gele amdare Şot'ay bəş c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in Şot'ay yaq'ane bəğsay. ⁴¹ Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'iyen sa işq'ar hari İsusi turmoğõ biti Şot'o xoyinşebi ki, iz k'oyaq'an hari. ⁴² T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyərə buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'iya tağat'an İz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərene c'ovaksay.

⁴³ Me amdarxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'urxone xaşlayınşey, ama şot'oğoy saycət'in içü q'olaybes tene bakey. ⁴⁴ Me çuux İsusi baç'anexun hari Şot'ay paltari ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi. ⁴⁵ İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyõ?» Ama şuk'k'alən iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axırı Vi hərrəmine amdar gelene!» ⁴⁶ Ama İsusen pine: «Təə, Za şunesa lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eySunaz hisp'i».

⁴⁷ T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusi turnoq'a bineti. Bütüm camaati bəş izi het'aynak' Şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsus a exlətebi. ⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vəbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki».

49 İsusen me əyitmoğo uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdar hari pine: «Vi xuyər p'urene, məəlimə ene naraat maba». 50 Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'ıba, saycə vëbaka, Vi xuyər yəşəyinşale».

51 İsus şot'ay k'oya eğat'an P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun saal xuyəri bava-nanaxun başq'a şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene barti. 52 Bitot'in xuyəreynak' öñopi şivant'unbsay. Ama İsusen pine: «Öñömapanan, ko p'uritene, hat'etər basek'e». 53 Şot'oğon isə İsusi loxol axşümsat'un burqi, şot'aynak' ki, xuyəri bisuna avat'uniy. 54 İsusen isə xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez bala!» 55 Xuyəri uruf iz bədənəne qaybaki, şoval hat'e saad turele hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyərə ukunq'at'un tadi. 56 Xuyəri bava-nana mat mandet'uniy. Ama İsusen şot'oğə tapşurebi ki, me əşlin barada şuk'k'ala maq'at'un exlətp'i.

9

P'as's'e şagirdə tadeğala tapşuruğ
(Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)

1 İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğə bito murdar urufxo c'evkseynak' saal azarxo q'olaybseynak' zor q'a ext'iyərə tadi. 2 Oşa şot'oğə Buxaçuğoy padçağluği barada karozbsa, azariğə q'olaybsane yaq'abi. 3 Şot'oğə metərə pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombag, nə toray, nə şum, nə təngə, nəəl ki badalbseynak' gurat' ma ext'anan. 4 Mani k'oya bağaynan, t'et'iya mandanan, t'et'iinal yaq'a baft'anan. 5 Ama maya ki vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğoynak' sa nişanq'an baki». * 6 Metərлуğen, şorox yaq'a baft'i hər gala Müq Xavara yəymişsun saal azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz tarat'unpi.

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?
(Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)

7 Bütüm me exlətxo hari t'et'rarx † İrodiyal ümüğə p'anep'i, şot'inal tene avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki, bəzit'oğon "mo İoane p'uri ganuxun bəyinbake", 8 bəzit'oğon "İlyane hare", bəzit'oğon "mo damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake" next'uniy. ‡ 9 İroden isə nexey: «İoani bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo İsusə ak'seynak' bisaney.

* 9:5 9:3-5 Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 † 9:7 9:7 t'et'rarx - Rim imp'eriin sa hissin kalo. ‡ 9:8 9:7-8 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

İsusi qo hazaraxun gele amdara boşevksun
(*Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44*)

¹⁰ Ap'ost'olxon Ş İsusi t'öğöl qaybaki içoğoy biq'i əşurxoy barada şot'o exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğö İçuxun Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri. ¹¹ Ama camaaten me barada avabaki şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğö saat'e q'abulbi, şot'oğöynak' Buxaçuğoy padçağluğaxune exlətp'i, q'olaybaksuna eht'iyəc bakalt'oğoval q'olayebi.

¹² Ene bəğ bateksay. P'as's'e şagirdal İsusi t'öğöl hari şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğö bakala ganxo q'a ayizmoğö taşi içoğoy baskseynak' gaq'at'un bəğəbi, hamal sa şey haq'i kəyeq'at'un. Axırı yan miya çöl ganuyan». ¹³ Ama İsusen şot'oğö pine: «Kot'oğö ukun vən tadanan». Şagirdxon pit'un: «Yast'a qo şumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taşi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!» ¹⁴ T'et'iya isə qo hazara İša işq'are buy. Ama İsusen İz şagirdxo pine: «Şot'oğö dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arşevk'anan». ¹⁵ Şagirdxonal içoğö pi k'inək' arşevt'unk'i. ¹⁶ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəği şükərbala afırmane pi. Oşa şot'oğö cöybi İz şagirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. ¹⁷ Bitö kəyibot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile gireşi.

P'et'eri Xrist'osa çalxsun
(*Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30*)

¹⁸ Sa ği İsusen tək afırnney. Şagirdxo şot'o İşalayınşt'unbaki. İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexə? Zu şuzu?» ¹⁹ Şot'oğon metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon K'unuk'bal İoan, bəzit'oğon - İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake». *

²⁰ T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxaçuğoy Xrist'osnu». † ²¹ Ama İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

İsusi İz p'uri - bəyinbaksuni barada saturbėš avabak-est'un
(*Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1*)

²² Oşa şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon gele əzyət tadalt'un,

Ş 9:10 9:10 Luk'. 6:13 * 9:19 9:19 Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8

† 9:20 9:20 Xrist'os - Ləəmeşiyo, c'ək'eşiyo upsune.

Şot'oxun ço taradalt'un, Şot'o bespalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şo bëyinbakale».

²³ Oşa bitot'u pine: «Əgər şunesa Bez bač'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eq'an, hər ğiyal Bez bač'anexun iz xaça ext'iq'an hari. † ²⁴ Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğo efsun çureğayin, açesp'ale, ama şiin iz elmoğo zaynak' açesp'i bakayin, şot'o efale. § ²⁵ Axırı bito dünyənə q'azayinşi hələl vi elmoğo açespsaxun nəəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu? ²⁶ Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal İvel angelxoy tamtarağen eğat'an şot'oxun ot'p'ale. ²⁷ Vəx düzinəz nex: memiya çurpit'oğoy bəziyoroş Buxaçuğoy padçağluğı eysuna lap içoğoy piin ak'it'uxun oşa biyalt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)

²⁸ Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana saal İak'ova ext'i afırıpseynak' buruğone laşi. ²⁹ İsusen afırık'at'an İzi ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl map-mas'i, s'aldalane baki. ³⁰ Hame vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun exlətəpsat'un burqı. Mot'oğoy soğo Moisey, t'e soğo isə İlyaney. ³¹ Şot'oğon tamtarağen hari İsusi Yerusalama İzi bisuni bex p'ap'espsuni baradat'un exlətəpsay.

³² P'et'era q'a içuxun bakalt'oğoy isə bəğğəloy nep'ene çaxp'ey. Ama muğurbaki şot'oğon İsusi tamtarağa saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i. ³³ İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi memiya baksun he şaat'e! Eki xib dənə çadır biq'en: soğo Vaynak', soğo Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.

³⁴ P'et'eren me əyitmoğoy uk'at'an, sa asoy hari şot'oğoy but'ek'i. İçoğoy loxol xoji bitat'an şot'oğon q'it'unbi. ³⁵ Asoyi boşt'an isə sa səse hari: «Mo Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o ibakanan!». * ³⁶ Səs bot'bakat'an şot'oğon İsusa savsat'un ak'i. Şagirdxon baki əşurxo sir k'inək' efi, me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlət tet'unbi.

Ğaraxun murdar urufi c'eyusun
(Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29)

† 9:23 9:23 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 9:24 9:24 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33;
İoan. 12:25 * 9:35 9:28-35 İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2
P'et'. 1:17-18

³⁷ Əyc'indəri, şorox buruğoxun şığat'an, İsusı bəş kala sa top camaate c'eri. ³⁸ Camaati aranexun sa işq'aren harayepi: «Məəlim, xoyinşezbsa, bez ğara bəğa, şo bez tək sa ğare. ³⁹ Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe baysa, t'e vədə kot'in ost'aar harayene, iz kiin-turin t'ut'unne. Urufen kot'o iz jomoxun kəf baramin incit'mişebsa. Əylə gele əzyət tadt'uxun oşane iz boş't'an c'eysa. ⁴⁰ Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna xaişbezu, ama şot'oğon bacartet'unbi».

⁴¹ İsusenal pine: «Ay nu vəbakala q'a yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vəxun mandı vəx portp'oz? Vi ğara Bez t'öğöl eça». ⁴² Əyel İsusı İşalayınşakat'an murdar urufen şot'o oq'a saki jik'epi. Ama İsusen murdar urufa q'adağanebi, ğaral q'olaybi iz bavane qaydı. ⁴³ Bito Buxaçuğoy kalaluğa ak'i məət't'əlt'un manst'ay.

İsusı İzi bisuni barada p'urumal saturbəş avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32)

Amdarxo hələl İsusı biq'i əşurxoxun içoğol tet'un harey. Hame vədine İsusen İz şagirdxo pine: ⁴⁴ «Həysə bezi uk'alt'oğə yönbəri ümüxlaxanan: Amdari Ğar amdarxoy kiyel tadeğale». ⁴⁵ Ama şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki. Me əyitin məənə şot'oğoynak' c'ap'e mandı, Şot'oxun me əyiti k'ə upsuna xavar haq'suna isə zap't'unsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40)

⁴⁶ Sa ği şagirdxon içoğoy arane ən kalo şu baksuni barada höcətsat'un burqi. ⁴⁷ İsusen şot'oğoy ük'e boş bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik' əylə eçeri İz t'öğöl çurdesedi. ⁴⁸ Oşa şot'oğə pine: «Şin Bez s'iyen me əylə q'abulbayın, Zane q'abulbi baksə, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbi baksə. Şot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo ən kalone».

⁴⁹ İoanen pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarık' Vi bac'anexun tağalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ⁵⁰ Ama İsusen şot'o pine: «Şot'o mane ma bakanan! Efi əleyinə nu bakalo ef tərəfe».

Samariyaluğoy İsusı nu q'abulbsun

⁵¹ İsusı dünyənexun cöybaksuni vaxt' İşalayınşaksunen Şot'in Yerusalama taysunane q'ərara hari. ⁵² İsusen İçuxun bəş İz elçığone yaq'abi. Şorox İsusı eysuni həzirluğa bəğseynak' taşı samariyaluğoy sa ayizet'un başı. ⁵³ Ama

samariyaluğun İsusı q'abul tet'unbi, şot'aynak' ki, Şo Yerusolimane taysay.

⁵⁴ İz şagirdxo bakala İak'oven q'a İoanen mot'o ak'i pit'un: «Çurensa, ay Q'onçux, İlyan bi k'inək' yanal mot'oğö əfçibseynak' göynuxun arux barst'una əmirben?» † ⁵⁵ Ama İsusen fıripı şot'oğö q'adağanebi. ⁵⁶ Şoroxal q'erəz sa ayizet'un taşı.

*İsusı şagird baksun k'ə upsuna
(Mat'. 8:19-22)*

⁵⁷ Şorox yaq' tağat'an sunt'in İsusı pine: «Hun maya tağayın, zu Vi baç'anexun eğoz». ⁵⁸ İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal, göynul purk'ala q'uşurxoyal mese bu. Ama Amdari Gare bul laxala sa gaal tene bu».

⁵⁹ Q'erəz sunt'u isə pine: «Bez baç'anexun eki». Şot'inal coğabe tadi: «Ay Q'onçux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez bava oçalaxbaz». ⁶⁰ İsusen şot'o pine: «Barta p'urit'oğonq'an içoğoy p'urit'oğö oçalaxbi. Hun isə taki Buxaçuğoy padçağluği barada bayanba».

⁶¹ P'urum q'erəz sunt'in pine: «Ay Q'onçux, zu Vi baç'anexun eğoz, ama süft'ə icaza tada tağaz bez k'ojint'oğoxun dirist'oğonbaz». ⁶² Ama İsusen şot'o pine: «Kötən əşp'est'i, ama qoş bəğalo Buxaçuğoy padçağluğa yarayınş tenebsa».

10

İsusı yetmiş tana karoozbsa yaq'absun

(Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6)

¹ Mot'oxun oşa Q'onçuğun q'erəz sa yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə tan-p'ə tan İz tağala şəhərmoğö q'a ayizmoğone yaq'abi.

² Şot'oğö pine: «Məhsul gelene, əşp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli Q'onçuğö xoyinşbanan ki, İz məhsula girbseynak' əşp'alxoq'an yaq'abi. * ³ Takinan! Zu vəx q'uziğö canavarxoy boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa. † ⁴ Vəxun nə toray ma ext'anan, nə zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma banan.

⁵ Şinesa k'oya bağat'an süft'ə "vəynak' xeyirq'an baki!" upanan. ⁶ T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa amdar bakayın, efi şot'aynak' çuresi xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu bakayın isə şo vəynak' qaybakale. ⁷ Ef başi k'oyal

† 9:54 9:54 2 Padç. 1:10 * 10:2 10:2 Mat'. 9:37-38; İoan. 4:35 † 10:3 10:3 Mat'. 10:16

mandanan, vəx tadalt'uxun ukanan-üğənan, şot'aynak' ki, əsp'al iz haq'q'a layiğe. K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.

⁸ Maninesa sa şəhərə bağat'an vəx q'abult'unbsasa, ef bəş laxalt'u ukanan. ⁹ T'iya bakala azariğoval q'olaybanan, şot'oğö "Buxaçuğoy padçağluğ vəx ene işalayınşakene" upanan. ¹⁰ Ama maninesa şəhərə vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri küçəmoğö c'ekinan, metər upanan: ¹¹ "Ef şəhərə beş turmoğö arşi tozal şap't'i vəxyan qayst'a, ama mot'oval avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene işabakene." ¹² Vəx nexzu, axırncı ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər bakale.

¹³ Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala, ay Bet'sayda! Vəst'a baki möcüzoox Sur q'a Sidona bakiniy, şot'oğon gele vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' şipi †toobabet'uniy. ¹⁴ Şot'aynak'al, axırncı ğine ef hal Sur q'a Sidonaxun betər bakale. ¹⁵ P'oy hun, ay K'efernaum? Fikirenbsa ki, va göynul əqevk'alt'un? Təə! Vi bula oçala badalt'un!

¹⁶ Metərлуğen, vəx ümüxlaxalo Za ümüxlaxine baksa, vəx t'öǒxbalo za t'öǒxbine baksa. Za t'öǒxbalo isə Za Yaq'abit'une t'öǒxbi baksa». §

Yetmiş şagirdi qaybaksun

¹⁷ Yetmiş şagird müq-müq qaybaki, pit'un: «Ay Q'onçux! Vi s'iyyen əmirbat'an murdar urufxoval yax tabit'un baksa!»

¹⁸ İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Zu Şeytani s'əq' k'inək' göynuxun bist'una ak'ezu. ¹⁹ Mone, Zu vəx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vən zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. *

²⁰ Ama urufxoy vəx tabi baksuna təə, ef s'iyrxoy göynul şamesuna müq bakanan».

İsusi müqluğ

(Mat'. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Metər upsun q'a İvel Urufi müqluğ İsusi loxol şiysun sane baki, Şoval müqluğen buybaki pine: «Ay göye q'a oçalı Q'onçux bakala Bava! He şaat'a ki, mot'o içoğö haq'ullu, kamallu hesabbalt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğoynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi şaat' niyətey. ²² Bez Bavay tərəfəxun hər şey Zane tadeşe. Ğare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alən tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun

‡ **10:13** 10:13 çul lapi jeq'e boş arşi - Damna israilluğon çul lapi içoğoy bel jeq' sit'unney ki, içoğoy yaslu baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un. § **10:16**

10:16 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20 * **10:19** 10:19 İvel möğ. 91:13

q'a İz Ğaren avabakest'un çureğala amdarxoxun başq'a şuk'k'alen tene ava». †

²³ Oşa İsus şagirdxoç fıırıpı şot'oğö cöycə pine: «He bəxt'əvərə t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğone aksa! ²⁴ Vəx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğö aksun çureşi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğoval ibaksun çurt'unşi, ama tet'un ibaki».

Xeyirxax samariyalu barada bakala məsələ

²⁵ Sa k'anun zombalen İsusə sinəyinşbseynak' hayzeri pine: «Məəlim, zu k'ə saat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə haq'az?»

²⁶ İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə şameşe? K'alpi hetəren q'amışaksa?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Q'onçuğö, Vi Buxacığö vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ilen çureki". Saal "vi İşat'u hun va çureğalt'ullarık' çureki"». ²⁸ İsusen şot'o pine: «Hun düz coğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyinşalnu». ‡

²⁹ Ama k'anun zombalen içü təmizə c'evkseynak' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez işoo şuva?» ³⁰ İsusen metərə coğab tadi:

«Sa amdar Yerusalimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdar fūq'k'alxoy kiyene kofst'a. Fūq'k'alxon şot'ay paltara c'eqi, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

³¹ T'etərə baksa ki, t'e yaq'en sa bəyinşe c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğö tərəfene taysa. ³² Sa leviluyal t'et'iya İşalayınşakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğö tərəfene taysa.

³³ Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa, ³⁴ şot'ay yaroğö c'əyinen q'a finen os'k'i ğaçene. Oşa me amdara iz elema arşevk'i q'onağxo mandala galane eşt'a, şot'ay q'ulluğene çure. ³⁵ Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar § tadi nexə: "Me amdara saat' bəğa, əgər mot'oxunal gele vi xarc c'eğayin, zu qoş qaybakat'an va tadoz."

³⁶ Vi zənden, me xib tanaxun fūq'k'alxoy kiyel baft'i amdari işoo manuva?»

³⁷ K'anun zombalen coğabe tadi: «Şot'aynak' ük' bok'osp'iyö». İsusenal şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal haketər ba».

† **10:22** 10:22 İoan. 1:18; 3:35; 10:15 ‡ **10:28** 10:25-28 Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34 § **10:35** 10:35 dinar - t'e gala manst'uni sa ğine toy 1/12 dinarey

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

³⁸ İsus İz şagirdxoxun yaq' tağat'an şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un başı. Memiya Mart'a s'iyyen sa çuğon Şot'o iz k'oyane k'alpi. ³⁹ Şot'ay Mariya s'iyyen sa xunçine buy. Şo Q'onçuğoy turmoğost'a arşi Şot'ay əyitmoğone ümüxlaxsay. * ⁴⁰ Mart'ay isə bul əslə gərgürey. Şo İsus İşalayınşaki pine: «Ay Q'onçux! Ten aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə bez loxole bose? Kot'o upa ki, za köməybeq'an!» ⁴¹ Q'onçuğon isə şot'o metərə coğab tadi: «Mart'a, Mart'a, hun gele şeyaxunen fikirbi naraat baksa, ⁴² ama lazım bakalo tək sa şeye. Mariyan həgigi lazım bakalt'une içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun tene haq'eğal».

11

Afırıpsuni barada zombsun (Mat'. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Sa ği İsusen afırınney. Afırıpı çark'it'uxun oşa İz şagirdxoy sunt'in Şot'o pine: «Ay Q'onçux, İoanen iz şagirdxo zombi k'inək' Hunal yax afırıpsuna zomba».

² İsusen şot'oğə pine: «Afırık'at'an metər upanan: Ay göynul bakala beş Bava,

Vi s'i İvelq'an baki,

Vi padçağluğq'an hari.

Göynul bakala k'inək'

Oçalal Vi əyitq'an baki.

³ Beşi ğiluğ şuma yax hər ği tada.

⁴ Yax borclu bakala amdarxo yan bağışlayınşala k'inək'

Hunal beş günaxxo bağışlayınşa.

Yax sinəyınşmaba,

Ama yax şərəxun çark'est'a».

⁵ Oşa İsusen şot'oğə pine: «Məsələ, ef boşt'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin yarinest'a t'e dost'e t'öğöl taşi nexnu: "Bez dost', za xib dənə borc şum tada, ⁶ şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare, iz bəş laxala hik'k'al tezax bu". ⁷ Dost'enal k'oyaxun metərə coğab tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene kirit'e, əyloxal bez t'öğöl bask'et'un, zu həysə hayzeri va hik'k'al tades tez baksa". ⁸ Vəx nexzu, me amdara iz dost' baksuna görə nuval tadayin, şot'ay inaden çuresuna görəl bakayin hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.

⁹ Şot'o görəl vəx nexzu: çurekinan - vəx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vəynak'al qayegale. ¹⁰ Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər

* 10:39 10:38-39 İoan. 11:1

qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.

¹¹ Ef arane t'etər sa bava bune ki, iz ğaren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane? ¹² Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'arp'ion tadane?

¹³ Metərluğen, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğə saat' şeymux tades bananksasa, göynul bakala Bavan İçuxun çureğalt'oğə İvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul

(Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27)

¹⁴ Sa ği İsusen lal sa amdaraxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayeşi. Camaat mat manedi.

¹⁵ Ama şot'oğoy bəzit'oğon next'uniy: «Kot'in murdar urufxo şot'oğoy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». * ¹⁶ T'iyəmit'oğon isə İsusa sinəyinşbseynak' Şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. †

¹⁷ Ama şot'oğoy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğə pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal şareğon. ¹⁸ Əgər Şeytanal iç-içuxun davinane c'eyssasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa. ¹⁹ Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şi zorene c'evksa? Kot'aynak'al şorox içan vəynak' divanbal bakalt'un. ²⁰ Ama əgər Zu murdar urufxo Buxaçuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxaçuğoy padçağluğ ef aranene.

²¹ Əgər zorba sa amdar belxun-oşe silaxlayınşaki iz k'oja q'orişebssasa, şot'ay var-dövlətəynak' q'ı butene. ²² Ama şot'oxun zorbat'in içü hücümübi q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyinşəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayınşı şeyurxoval cöyebon. ²³ Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in şarene. ‡

²⁴ Murdar uruf amdaraxun c'eğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irəətluğə qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz". ²⁵ K'oya qaybakat'anal şot'o şameşi gireşine ak'on. ²⁶ Me vədə şot'in taşi içuxun samalal betər bakala vüğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'iya başi mant'undon. T'e vədə me amdari hal süft'int'uxunal pise bakon».

²⁷ İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boşt'an alloy səsen Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va dös tadiyo he

* **11:15** 11:15 Mat'. 9:34; 10:25 † **11:16** 11:16 Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11

‡ **11:23** 11:23 Mrk'. 9:40

bəxt'əvərə!»²⁸ Ama İsusen pine: «Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o əməlbəloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nişan
(Mat'. 12:38-42)

²⁹ Camaat Şot'ay hərrəminə gelene baksay. İsusenal pine: «Həysət'in nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un qəvesa, ama şot'oğə İonay möcüzənaxun başq'a sal sa möcüzə tene tadeğal. §³⁰ Şot'aynak' ki, İona Ninevin camaateynak' hetər sa möcüzə bakenesa, Amdari Ğaral me nəsiləynak' hat'etər bakale. *³¹ Güney tərəfin çuux-padçağenal † axırnci ğine me nəsili amdarxoxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'i pisləyinşale. Axırı şo dünyəni t'e t'öğölxun hayzeri Solomoni müdrək əyitmoğə ümüxlaxsane harey. Ama memiya Solomonax-unal ala Bakalono. ³² Ninevin amdarxonal axırnci ğine me nəsiləxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'alt'un. Axırı şot'oğon İonay karooza ibaki toobabet'uniy. Ama həysə ef t'öğöl Bakalo İonaxunal üst'üne! ‡

Bədəni çirağ
(Mat'. 6:22-23)

³³ Şuk'k'alən şama bəc'ük't'i şot'o c'əp'k'in gala, nəəl ki q'ave oq'a latenexo. Ama şama çirağı q'ave boşə laxon ki, bona bağalt'oğon işiğə ak'at'un. §

³⁴ Amdara işiğlu balo isə izi pule. Əğər vi pul sağlam bakayin, dirist' vi bədənəl işiğlu bakale. Ama piin zəif ak'ayin, bədənəl bayinq'üne bakon.

³⁵ Metərлуğen, bəğə ki, vast'a bakala "işig" bayinq'un maq'an baki. ³⁶ Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlu baki sal sa ga bayinq'un nu mandayin, vast'a bakala işig şamen vi loxol sakala işig k'inək' bakale».

Vay ef hala, ay fariseyxo!
(Mat'. 23:1-36)

³⁷ İsusen mot'oğə pit'uxun oşa fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya şum uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taşi sulfin bel areşi. ³⁸ İsusi şum ukalt'uxun bəş İz kulmoğə nu os'ksuna ak'ala farisey məət't'əle mandı. *

§ 11:29 11:29 Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12 * 11:30 11:30 İon. 3:4 † 11:31 11:31 güney tərəfi çuux-padçağ - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12 ‡ 11:32 11:32 İon. 3:5 § 11:33 11:33 Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16 * 11:38 11:38 - T'e vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' şum ukalt'uxun bəş içoğoy kula oşk'alat'uniy. Me hərəkəten içoğə pakbsunat'un ak'est'ay.

³⁹ T'e vədə Q'onçuğon şot'o pine: «Vən, ay fariseyxo, ef t'alik'i, boşq'avi baç'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun tamaxkərluğen q'a pislüğən buynan. ⁴⁰ Ay haq'ılsuzxo, q'amıştenanbaksa ki, qavuna bakalt'u Yaratmışalt'ine bona bakalt'ual yaratmışe. ⁴¹ Vəx isə ef q'ave boş bakalt'oğö kəsibxo tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmize bakon.

⁴² Ama vay ef hala, ay fariseyxo! Şot'aynak' ki, vən irəəni q'a q'erəzəl göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən vacib hesabbi, insafa q'a Buxaçuğö çuresuna isə t'ödxnan bost'a! Ama sunt'u bat'an, t'e sunt'ual gərəy eyexun nu c'evk'an!

†

⁴³ Vay ef hala, ay fariseyxo! Axiri vən sinagogxo ən hörmətlü gala arst'una, bazarin meydanxo amdarxon vəxun p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsunanan çuresa.

⁴⁴ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vən insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i c'ovakala açi gərəmzoğxonan oşq'arst'a».

⁴⁵ T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in İsusə coğabe tadi: «Məəlim, hun mot'oğö upsunen yaxal təhk'irenbsa».

⁴⁶ İsusenal metərə pi: «Vay efiyal hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, amdarxo bihi yuken yükləyinşnanbsa, ama vən ef k'əşinal me yükürxo tenan duğsa.

⁴⁷ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef bavoğon besp'i xavareçalxoynak'nan məğbərox‡ biq'sa. ⁴⁸ Metərлуğen, ef bavoğon, kalboğon bit'oğö təst'iğnanbsa. Şot'aynak' ki, şot'oğont'un xavareçalxo besp'e, vənal şot'oğöynak' məğbəroxnan biq'sa. ⁴⁹ Mot'aynak'al Buxaçuğoy əyit metərəy: "Zu şot'oğöynak' xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz, ama şot'oğon bəzit'oğö besp'alt'un, bəzit'oğö şəp'eğalt'un". ⁵⁰ Mot'aynak'al me nəsilən dünyəni binora laxesit'uxun mağay ⁵¹ bari bütüm xavareçalxoy p'iya görə coğab tadale: Aveli p'iyaxun burqi q'urban eçala gane q'a xrami arane besp'i Zəkəriyəy p'iyal şirik'. Hoo, Zu vəx nexzu, me əşurxo görə coğab tadalo me nəsil bakale. §

⁵² Vay ef hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy açara exnandi, ama nə vən bağalo tenan baki, nəəl t'iya baysun çureğalt'oğö tenan barti».

⁵³ İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun zombalxon q'a fariseyxon Şot'o p'əbulla sualxo tadi çətinluğa bast'unt'un çuresay ki, ⁵⁴ İz jomoxun c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə badat'un.

† 11:42 11:42 Lev. 27:30 ‡ 11:47 11:47 məğbərə - but' gala bakala gərəmzəluğ

§ 11:51 11:50-51 Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21

12

*Ma q'ibanan**(Mat'. 10:26-33)*

¹ Me vədə İsusi hərrəminə hazarxon amdarxone gireşi. Şorox t'eq'ədər gelet'uniy ki, sun-sunay loxolt'un laysay. İsusen süft'ə İz şagirdxoxun exlətə burqi pine: «Fariseyxoy əyinəl ma vėbakanan! Şot'aynak' ki, şorox p'əçolat'un. * ² T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'əgane, t'etər c'əp'k'in sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. † ³ Mot'o görəl vən bayinq'una pit'u ğene işiğə ibakalt'un, t'e bonin otağə ümüğoy tume pi hər əyitəl ũğŭlxun bayan bakale.

⁴ Ay Bez dost'urxo, vəx nexzu: bədənə bespi'i şot'oxun oşa q'erəz hik'k'al nu bes bakalt'oğoxun ma q'ibanan. ⁵ Ama şuxun q'ıbsun lazım baksuna vəx uk'az: am-dara besp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boses bakala Buxaçuğoxun q'ibanan! Hoo, vəx nexzu, Şot'oxun q'ibanan. ⁶ Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyəğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxaçuğoy eyexun tene c'eysa. ⁷ Ef bel bakala popurxoval isə böq'ələsene! Ma q'ibanan, vən böq'əlpi çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!

⁸ Zu vəx mot'oz nex: şiin Za amdarxoy bəş çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxaçuğoy angelxoy bəş təmiz ũk'en çalxale. ⁹ Ama şiin Za amdarxoy bəş nu q'abulbayin, şoval Buxaçuğoy angelxoy bəş q'abul tene bakal. ¹⁰ Amdari Ğare əleyinə k'ənesa uk'ala amdar bağışlayınşakale, ama İvel Urufi əleyinə uk'alo tene bağışlayınşakal. ‡

¹¹ Vəx sinagogxo, kalaluğbalxoy bəş eçat'an vəx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan. ¹² İvel Urufen vəx t'e dayğınast'a k'ə upsuna zombale». §

Dövlətlü q'ammazi barada məsələ

¹³ Amdarxoy boşt'an sunt'in İsusə pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandi mirasa zaxun cöybeq'an». ¹⁴ İsusen şot'o metərə coğab tadi: «Ay viçi, Za şina ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?» ¹⁵ Oşa İsusen şot'oğoxu pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərluğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari şaat' yəşəyinşbsun dövləti geələğaxun asulu tene».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'oğoxu me məsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a. ¹⁷ Me amdarenal

* **12:1** 12:1 Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15 † **12:2** 12:2 Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17 ‡ **12:10** 12:10 Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29 § **12:12** 12:11-12 Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15

iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İse k'ə baz?" ¹⁸ Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo şark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iya bak'oz. ¹⁹ Oşa isə bez elmux irəətluğa c'eğale. Bez yəşəyinşi axıral şirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-üşgi kef booz!" ²⁰ Ama Buxaçuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşe vi elmoğo vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"

²¹ Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxaçuğoy bəş dövlətlü nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

Hik'k'ali fikirə ma zapanan!

(*Mat'. 6:20-21; 25-34*)

²² Oşa İsusen iz şagirdxo metərə pi: «Kot'aynak'al Zu vəx nexzu: "K'ə ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef bədəni fikirə ma zapanan. ²³ Elmux uksunaxun, bədən isə lapsunaxun vacibe.

²⁴ Gəynoğo bəğanan: şot'oğon nə bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama Buxaçuğon şot'oğo ukesest'a. Vən isə q'uşurxoxun heq'ədər dəyərlunan! ²⁵ Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə malcəl bakayin boxoy bes bakon? ²⁶ Əgər vən me mis'ik' şeyə bes tenan baksasa, ene q'erəz şeyurxoy fikirə zap'suni he məənə bu?

²⁷ İse vardurxoy hetər kalabaksuna bəğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vəx nexzu, lap Solomonenə bütüm iz var-dövləti boş me vardurxoy saycət'ullarik' tene lapey. * ²⁸ Ay vəluğ mal bakaxo, Buxaçuğon çölə gə baki, əyc'ə isə aruğo bəşəgala oya metər lapesest'asa, yəni vəx tene lapest'on ki?

²⁹ Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə üğəlyan?" pi fikir ma banan, mot'aynak' naraat ma bakanan. ³⁰ Şot'aynak' ki, mo Buxaçuğo nu çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə efi het'u eht'iyəc baksuna avane. ³¹ Vən isə tək Buxaçuğoy padçağluğa qəveynan, t'e vədə mandı şeymuxal vəx avuzin tadəgale.

³² Ma q'ıba, ay mis'ik' sürü! Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa vəx tast'unane çureşi. ³³ Ef bakalt'u toydanan, kəsibxo paybanan. Vəynak' isə nu bisibakala kisoox, göynul nu çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'iya nə oğri tene eğon, nə şot'o miğmiğen tene k'as'k'on. ³⁴ Şot'aynak' ki, ef dövlət mayanesa, ef ük'əl t'et'iya bakale».

Ayığ bakanan

(*Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'. 13:32-36*)

* **12:27** 12:27 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6

³⁵ «Bëğanan ki, ef bığ həmişə gəç, çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki. ³⁶ Laşk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a bəğala, şot'in çomo t'ap'sun q'a qaypsuna həzir bakala nöker k'inək' bakanan. † ³⁷ He bəxt'əvərə t'e nökerxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an şot'oğoy muğure aksa! Vəx düzinəz nex: t'e vədə şot'in içine iz bığa gəçp'i nökerxo sulfin bel arsest'on, şot'oğoy q'ulluğebon. ³⁸ Ağan içoğoy lap üşenin yarine, nəəl ki kəykəymoğoy hari muğur ak'ala nökerxo he bəxt'əvərt'un!

³⁹ Avabakanan ki, əgər k'ojin q'oncuğon oğrin mani vədine eysuna avabakiniy, iz k'oj fūq'teneğoy. ⁴⁰ Hametər, vənal həzir bakanan, şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu yaq'bəğala vədine eğale».

⁴¹ P'et'eren pine: «Ay Q'onçux, me məsəlinə tək yaynak'en exlətəpsa, yoxsa bitot'aynak'?» ⁴² Q'oncuğon coğabe tadi: «Ağan iz nökerxoy loxol kalo laxi, şot'oğoy iz vədineş't'a şum tast'una tapşurbi ext'ibərli q'a haq'ullu nöker şuva p'oy? ⁴³ He bəxt'əvərə t'e nöker ki, iz ağan k'oya qaybakat'an içü əşlin bele aksa! ⁴⁴ Vəx düzinəz nex, ağan me nökerə iz bito var dövləti loxol kalo laxale. ⁴⁵ Ama əgər t'e nökerən iz ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, t'iyəmi nökerxo q'a çuux-nökerxo t'ap'k'ayin, kəyi-üşgi finağoyluğbayin, ⁴⁶ t'e nökeriəğə şot'in nu yaq'bəğala ğine, sal iz haq'ile nu eğala vədineş't'a eğale. Hariyal şot'o bihi caza tadale, oşal ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.

⁴⁷ İz q'oncuğoy çureğalt'u avabaksun şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nöker gele t'ap'eğale. ⁴⁸ Ağay çureğalt'u nu avabaki cazina layıg əş biq'alo isə mal t'ap'eğale! Şu gelene tadesəsa, şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele əşe tapşurbakesa, şot'oxun tələb bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

⁴⁹ Zu dünyəne arux şip'saz hare. K'ə bakoy me arux bəc'ük'eşi bok'i bakiniy! ⁵⁰ Ama Zu gele əzyət ak'i biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex p'ap'esp'amin Zu çətinluğı boş bakalazu! ‡ ⁵¹ Vən fikirnanbsa ki, Zu oçali çoyel şip'luğ eş'taz hare? Təə, vəx nexzu ki, Zu cöybaksun eş'taz hare! ⁵² Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa k'oya qo tan yəşəyinşəbsasa, şorox sun-sunaxun cöybaki xib tan p'ə tani loxol, p'ə tan xib tani loxol eçəğale. ⁵³ Bava ğaraxun, ğar bavaxun, nana xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako binaxun, bin q'aynakoxun cöybakalt'un». §

† 12:36 12:35-36 Mat'. 25:1-13 ‡ 12:50 12:50 Mrk'. 10:38 § 12:53 12:51-53 Mat'. 10:34-36; Mik'. 7:6

Nişanxo q'amışaksun
(*Mat'. 16:2-3*)

⁵⁴ Oşa İsusen bütüm camaata mot'oval pine: «Vən bəğ batk'ala tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e saad "ağala eğale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁵ Güney tərəfəxun muşe fupsuna ak'at'an "gele gam bakale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁶ Ay p'əçolorox, oçali q'a göye nişanxon k'ə upsuna q'amışakes bananksa, ama həysət'in vaxt'en k'ə upsuna q'amışakes tenan baksax?

⁵⁷ Vəynak' het'ay düz baksuna het'u görə q'amışakes tenan baksax? ⁵⁸ Axırı əgər hun va taxsırkər balt'uxun sagala divanbali t'öğöl tağayin, vaynak' saat'e baxon ki, şot'oxun yaq'acə barişakavax. Tenesa, şot'in va divanbali t'öğöl xork'ale, divanbalen isə va zindani kalat'ay kiyel tadale. Şot'inal va zindana bosale. ⁵⁹ Vəx nexzu: t'et'iin axırinci köpiyal şirik' tadinut' ten c'eğal». *

13

Amdarxo toobabsuna k'alpsun

¹ Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi amdarxon İsusax xavart'un tadi ki, P'ilat'en sa hema Galileyluğə bəsp'i şot'oğoy p'iya içəğoy eçala q'urbanxoy p'iyane gərbe. ² İsusen kot'o metərə coğab tadi: «Vən penanp'oy me Galileyluyox mandi Galileyluğəxun betər günaxkərt'uniy ki, me cürət'un p'uri? ³ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan. ⁴ Nəəl ki, Siloami q'ala muğes's'e tane bel biti şot'oğə besebi, fikirnanbsa ki, şorox mandi Yerusolimluğəxun gele taxsırkərt'uniy? ⁵ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

Bar nu tadala incilnə xod
(*Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14*)

⁶ Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri: «Sa amdari ganu incilnə xode baksax. Me amdaren hari xodin loxol meyvəne qəvesa, ama tene bəğəbsa. ⁷ Şot'in bağbana nexə: «Mağay bəğa, xib usene ki, hari me incilnə xodin loxol meyvəz qəvesa, ama bəğətezbsa. Bot'a kot'o, het'aynak' ams'i gala ga biq'ane?» ⁸ Bağbanen isə metərə coğab tast'a: "Ağa, sa usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma kaşezkon, peyinez şik'on. ⁹ Eğala usen meyvə tadayin, lap saat'; nu tadayin, t'e vədə bont'on"».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

* 12:59 12:58-59 Mat'. 5:25-26

10 İsusen Şamat' ğine sa sinagoga zomebsay. 11 T'et'iya sa çuuxe buy. Şot'o muğes's'e useney ki, murdar urufen azari boş efi iz baç'ana k'os'beneý. Şot'in iz baç'ana sal düzbes tene baksay. 12 İsusen me çuğo ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay çuux, hun vi azaraxun çarenk'i». 13 İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi, şoval hat'e saad düzbaki bureqi Buxaçuğo alxışpsa.

14 Ama sinagogi kalat'in İsusi azarina Şamat' ğine q'olaybsuna görə əcuğon biq'i camaata metəre pi: «Əş biq'seynak' üq ğino, hat'e üq ğimxoy sunt'ust'a q'olaybakseynak' ekinan, Şamat' ğine təə». * 15 İsusen isə şot'o metəre coğab tadi: «Ay p'əçolorox! Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema xe üğest'inut', ağıla ğaç enanfsa? 16 İz bava Avraham bakala me çuğo Şeytanen muğes's'e usene ki, iz kula-tura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat' ğine pi, me çuğo çark'est'un lazım tene?»

17 İsusen me əyitmoğo uk'at'an İçuxun nu irəziləyinşakalt'oğoynak' əyibe baki, camaat isə Şot'ay biq'ala şaat' əşurxo görə müqebaksay.

Xardali şile q'a əyini barada bakala məsələox
(Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32)

18 Oşa İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? 19 Şo amdaren ext'i iz ganu bit'i sa xardali şiləne oşq'ar. T'e şil kalabaki xode baksa. Göye q'uşurxonal şot'ay taymoğoy loxol mest'un biq'sa».

20 İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? 21 Şo çuğon ext'i xib tay xarin boş bapi sa əyin k'inək'e. Şot'in dirist' boq'oyane ayevkon».

Q'ac' çomo
(Mat'. 7:13-14; 21-23)

22 İsusen şəhərmoğoxun, ayizmoğoxun c'ovaki zombsun Yerusolimane taysay. 23 Sa amdaren Şot'oxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, yəni mal amdar çark'eğale?» İsusen şot'oğoy metəre coğab tadi:

24 «Çalışakanan q'ac' çomoxun bakinan. Vəx nexzu: gelet'in çalışakale me çomoxun bağane, ama bayes tene bakal. 25 K'ojin q'onçuğon hayzeri çomo but'k'it'uxun oşa isə vən c'öşin tərəf mandı çomo t'ap'k'alnan, xoyinşbi uk'alnan: "Ağa, çomo qaypa!", ama şot'in "nə vəx çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez ava" pi coğab tadale. † 26 T'e vədə

* 13:14 13:14 C'eys. 20:9-10; K'an. 5:13-14 † 13:25 13:25 Mat'. 25:11-12

vən "yan vaxun sagala kəyi-üyanğə, hun beş küçəmoğə zomenbsay" uk'alnan. ²⁷ Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl efi mayin eysuna tez ava! Zaxun əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. †

²⁸ T'e vədə Avrahama, İak'ova, İsaak'a saal bütüm xavareçalxo Buxaçuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş boseşi ak'at'an ef arane önöp'sun, uluxxo ğırıc'est'un bakale. ²⁹ Ama me vədine dünyəni bip' t'öğölxun q'erəz amdarxo hari Buxaçuğoy padçağluğa, q'onaxluği sulfin bel arsalt'un. § ³⁰ Metərлуğen, həysə axırnci bakalorox samci, samci bakalorox isə axırnci bakalt'un». *

Yerusalimi axır
(Mat'. 23:37-39)

³¹ T'e vədə İsusi t'öğöl bəzi fariseyxo hari pit'un: «C'eki taki memiin, şot'aynak' ki, İrod padçağen Va bespsune çuresa». ³² İsusen şot'oğə pine: «Takinan t'e tülkünə upanan: "Metərə, Zu ğe q'a əyc'ə murdar urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz, xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz". ³³ Ama ğe, əyc'ə saal oşın ği Bez yaq'a davambiz buq'on. Axırı bakes tene bakon ki, xavareçala Yerusalimaxun əxil besp'at'un!

³⁴ Ay Yerusalim, Yerusalim! Xavareçalxo besp'ala, t'iya yaq'abakit'oğə jələyinşala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çuresi? Ama vən çurtenansı! ³⁵ İsə mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'al». †

14

İsus q'a fariseyxoy kalo

¹ Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoy kalat'oğoy sunt'ay k'oya şum uksane taşi. Bitot'in İçune fikir tast'ay. ² İçuxun çobaço içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy. ³ İsusen fariseyxoxun q'a k'anun zombalxoxun xavare haq'i: «Şamat' ğine amdarxo q'olaybsun k'anunen düze yoxsa təə?» ⁴ Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anebi. ⁵ İsusen şot'oğə pine: «Əgər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküz Şamat' ğine kərizə baft'ayın, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» * ⁶ Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

‡ **13:27** 13:27 İvel məğ. 6:8 § **13:29** 13:28-29 Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30

* **13:30** 13:30 Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31 † **13:35** 13:35 İvel məğ. 118:26;

Yer. 12:7; 22:5; 26:6 * **14:5** 14:5 Mat'. 12:11

Q'onağxoy barada məsələ
(Mat'. 22:1-10)

⁷ Oşa İsusen k'alesit'oğoy içoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələne exlətp'i: ⁸ «Əgər sunt'in va laşk'oy k'alpenesa, mərəkəyə taşi best'a ma arsa. Bərkə k'ojin q'onçuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağə bu? ⁹ T'e vədə vəx p'rannal laşk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayin, hun ot'psun taşi oq'a gala arsala bakalnu. ¹⁰ Ama maninesa mərəkəyə tağat'an ən oq'a gala arsa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arsit'oğoy bitot'ay bəş hörməten q'azayınşon. † ¹¹ Şot'aynak' ki, içu ala biq'alo oq'a, içu oq'a biq'alo isə ala bakale». ‡

¹² İçu q'onağ k'alpit'u isə İsusen metərə pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğə, q'oomxo, dövlətlü q'onşiğə ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluği əvəzə c'eğalt'un. ¹³ Ama q'onaxluğ tadat'an kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğə k'alpa. ¹⁴ T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axırı şot'oğost'a t'e q'onaxluği əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdarxoxun sagala bəyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».

¹⁵ Sulfin bel arsit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusə pine: «Buxaçüğoy padçağluğa şum ukalo he bəxt'əvərə!»

¹⁶ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Sunt'in gele amdar k'alpi kala sa q'onaxluği həzirluğə bəğsa. ¹⁷ Şuma arsala vədə hari p'ap'at'an iz nökerə k'alpit'oğoy t'öğöl yaq'abi nexə ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

¹⁸ Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexə. Sunt'in "za bağışlayınşa, oçalez haq'e, taşi şot'o bəğalazu" nexə. ¹⁹ T'iyəmint'in "za bağışlayınşa, qə çüt öküzəz haq'e, taşi şot'oğoy hetər əşbsuna bəğalazu" nexə. ²⁰ Xibimcit'in isə nexə: "Zu təzəz laşk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

²¹ Nökərenal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'onçux əcuğləyinşəki nökerə nexə: "Usumluğən taki, şəhəri küçəmoğə, dönboğə bakala kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğə miya eça".

²² Oşa nökerən hari nexə: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi". ²³ Ağan isə iz nökerə metərə əmirbsa: "Taki, bütüm yaq'moğə, çəpərxo tarapi şu ak'ayin bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an. ²⁴ Vəx nexzu: süft'ə k'alesit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene arsal!"»

Şagird baksuni toy
(*Mat'. 10:37-38*)

²⁵ İsusaxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğoç fırdı pine: ²⁶ «Bez t'öğöl hari, ama iz bava-nana, çuğö-öyloğö, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğö Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şagird bakes batenekon. ²⁷ İz xaça için iz əmna bel taşeri Bez baç'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. §

²⁸ Ef boşt'an sunt'in sa q'ala biq'sun çüreğayin, süft'ə arşi xaşlayınşakala tənginə tene bəq'əlk'on ki, bəyn me əşlə çark'est'eynak' iz təngə p'oyesa yoxsa təə? ²⁹ Axırı şot'in q'alın binorına laxi əşlə çark'est'es nu bakayin, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un: ³⁰ "Biq'sa burqene, çark'est'es tene baksa".

³¹ Nəəl ki, sa padçağ t'iyəmi padçağaxun davına c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içoğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri bəş çurpes baki-nu baksuna saturbəş fikirtenebon ki? ³² Nu bacarbes baksunal ak'ayın, t'iyəmi padçağ hələ əxil amaq'un elçiğö yaq'abi şot'oxun barişaksune çüreğon.

³³ Hametərəl, ef boşt'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayın, Bez şagird bakes tene bakon.

³⁴ El saat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayın, şot'o het'ina elaxp'es bakon? ³⁵ Şo nə oçaleynak' tene lazım bakon, nəəl peyin k'inək' tene yarayınşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ümüx bakalt'in ibakeq'an!» *

15

Açı eğeli barada bakala məsələ
(*Mat'. 18:12-14*)

¹ Bütüm naloggirbalxo q'a günaxkərxo İsusaxun ümüxlaxseynek' İz t'öğölt'un eysay. ² Fariseyxon q'a k'anun zombalxon isə "me amdaren günaxkərxone q'abulbsa, şot'oğoxun şume ukxa" pi t'ot'ot'unney. *

³ T'e vədə İsusen şot'oğoynek' me məsəlinəne eçeri: ⁴ «Sa amdari sabaç eğele bu, sa gıyal şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan vuy eğela çöle barti, t'e açı eğela bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki? ⁵ Bəğəbiyal şot'o müq-müq iz əmna bel laxi, ⁶ k'oya hari isə iz dost'urxo, q'onşığö k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şerik bakanan, açesp'i bez eğela bəğəbezu"?

§ 14:27 14:27 Mat'. 16:24; Mrk'. 8:34; Luk'. 9:23 * 14:35 14:34-35 Mat'. 5:13;

Mrk'. 9:50 * 15:2 15:2 Luk'. 5:29-30

⁷ İsə avabakanan ki, göynulal sa toobabi günaxkərə görə doxsan vuy toobina eht'iyəc nu bakala düzgün amdara görə müqbaksunaxun gele müqbakalt'un.

Açi təngin barada bakala məsələ

⁸ İsə vəynak' sa məsələl exlətp'az. Sa çuğoy vis' draxmane † bu, sa ğiyal şot'in şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in t'e sa draxmina bəğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip' dönbinə şampi şot'o tene qəveğon ki? ⁹ Bəğəbiyal iz İsat'oğoy, q'onşığo k'alpi tene uk'on ki, "ekinən, bezi müqluğa şerik bakanan, açesp'i tənginə bəğəbezu"?

¹⁰ İsə avabakanan ki, Buxaçuğoy angelxoval toobabi sa günaxkərə görə müqt'unbaksə».

Açi ğare barada bakala məsələ

¹¹ İsusen mot'oval exlətebi: «Sa amdari p'ə ğare bu. ¹² Sa ği ğarmoğoy mis'ik't'in iz bava nexə: "Ay bava, vi var-dövlətəxun bez paynu koft'alt'u za tada". Bavanal iz var-dövlətə iz p'ə ğare arane cöyebəsa.

¹³ Sa hema ği oşa mis'ik' ğaren iz bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oşa pozğun yəşəyinş c'ovakest'i iz var-dövlətə çark'esest'a. ¹⁴ Ğaren iz bakala hər şeyə xaşlayınşəbsa.

Samal oşa, t'e ölkinə kala sa busaluğə baksə. Şot'in çətinluğ aksane burqsa. ¹⁵ Mot'aynak'al ğaren t'e ölkin amdaxoy sunt'ay t'öğöl əşbalane baksə. T'e amdaren şot'o iz oçalxo bəq' bəğsane yaq'absə. ¹⁶ Şo t'ema busane manst'a ki, bəq'urxon ukala yemenal tapana boşevksuna irəzine baksə, ama haşot'oval tadal tene baksə.

¹⁷ Ğaren iz taxsıra q'amışakat'an isə nexə: "Bez bavay heq'ədər tənginen əyiteşi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin ukala şume bu. Zu isə memiya busə bisaz! ¹⁸ Hayzeri bavay t'öğöl taşi şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göyə ‡ q'a vi bəş günaxezbə. ¹⁹ Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu. Za tənginen əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".

²⁰ Metərлуğən, ğar hayzeri iz bavay t'öğölə taysə. Şo hələ əxil amaq'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysə. İz ğare bəş t'it'eri şot'o q'ujbi muçene. ²¹ Ğaren nexə: "Ay bava, zu göyə q'a vi bəş günaxezbə. Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu." ²² Bavan isə iz nökerxo nexə: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anən. İz k'əşinə boğoçal lavk'anən, iz turel torok'al lapest'anən. ²³ Kökbi mozinal eçeri şampanən. Ekinən uken-üğən müqluğben!"

† 15:8 15:8 draxma - gümüş tənge

‡ 15:18 15:18 göy - yəni, Buxaçuğ

²⁴ Şot'aynak' ki, bezi me ğar p'ureney - qayebaki, aĉeney - bəġəneşi". Metərluġen, me müqluġa c'ovakest'at'un burqsa.

²⁵ Bavay kala ğar isə çölöney. Şo k'oya qaybakat'an fare, aĉin səsürxo ibaki ²⁶ nökerxoy sunt'u iz t'öġöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?" ²⁷ Nökären şot'o nexə: "Vi viçine qaybake. Vi bavanal şot'ay salamat qaybaksuna görə kökbaki mozinane şampe".

²⁸ Kala ğar t'eġ'ədər əcuġləyinşebaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyinşeba. ²⁹ Ama ğaren iz bava metərə coġab tast'a: "Bəġa, hema usene ki, vaynak' nöker k'inək' əşezbsa. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iymişi ki, bez dost'urxoxun kəyi-üġöz. ³⁰ Me vi ğaren isə vi bütüm var-dövlətə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayınşı çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozinan şame". ³¹ Bavan şot'o nexə: "Ay bez ğar, axırı hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine. ³² Ama yan həysə müq bakalayan, müqluġ c'ovakest'alayan! Axırı, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo aĉeney - bəġəneşi!"».

16

Yön bəġəbala kalaluġbali barada məsələ

¹ İz şagirdxo isə İsusen mot'oġone pi: «Dövlətlü sa amdari iz əşürxo bəġala sa amdare baksa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlətə şarene. ² Dövlətlü amdarenal şot'o iz t'öġöl k'alpi nexə: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".

³ T'e vədə əşürxo bəġala amdaren için içeynak' nexə: "İsə zu k'ə booz? Aġan kalaluġbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kaşp'sun kaşk'alt'oġoxun tezu, nə dilənçiluġbalt'oġoxun.

⁴ Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içoġoy k'ojurxo q'abulbala amdar bakane".

⁵ Şot'aynak'al iz aġa borclu bakalt'oġo soġo-soġo k'alpi nexə: "Bez aġa heq'ədərən borclu?" ⁶ Sunt'in nexə "sabaç bat' * zeytuni c'əyin". Əşürxo bəġalen şot'o pine: "Vi q'əbizə ext'a, arsa usum şampa: əlli". ⁷ Oşa t'iyəmint'une nexə: "P'oy vi heq'ədər borcvax bu?" Şot'in coġabe tast'a: "Sabaç k'or † arum". Əşürxo bəġalt'in şot'o nexə: "Vi q'əbizə ext'a şampa: səksən".

* **16:6** 16:6 sabaç bat' - təxminən 3950 lit'ir † **16:7** 16:7 sabaç k'or - təxminən 39500 lit'ir

⁸ Dövlətlü amdarenal t'e haq'suzluğbala əşp'ala iz yön bəğəbsuna görə tərifləyinşesba. Axırı me dünyəni amdaxon içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a işiğa tarak'ala amdaxoxun gelet'un q'amış. ⁹ Zuval vəx nexzu: me dünyəne bakala var-dövləten vəynak' dost' q'azayınşanan ki, oşa me dövlət çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne q'abulbal bakane.

¹⁰ Mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərliu bakalo, kala əşləst'al ext'ibərlune. Mis'ik' sa əşləst'a haq'suz bakalo isə kala əşləst'al haq'suze. ¹¹ Metərлуğen, əgər me dünyəni var-dövlətə vəx ext'ibərbes tene baksasa, əsil var-dövlətə vəx şina ext'ibərbon? ¹² Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərliu tenan c'eyasasa, efi bakalt'u vəx şina tadon?

¹³ Sal sa nökrən p'ə ağa q'ulluğbes batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u nifrətbi t'iyəmint'u çureğale, nəəl ki sunt'uğaçesi t'iyəmint'u pis piin bəğale. Vənal ham Buxaçuğo hamal var-dövlətə q'ulluğbes batenankon». †

¹⁴ Təngəpərəst' fariseyxon bütüm me əyitmoğo ibaki İsusi loxol axşumt'unney. ¹⁵ İsusen isə şot'oğo pine: «Vəx amdaxoy bəş düzgünnan ak'est'a, ama Buxaçuğon ef ük'əne aksa. Ama avabakanan ki, amdaxon üst'ün biq'alt'uxun Buxaçuğon irit'ene.

Buxaçuğoy padçağluğ q'a K'anun

¹⁶ K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə Buxaçuğoy padçağluği Müq Xavare yəymişaksa, bütüməl t'iya baysunt'un çuresa. § ¹⁷ Ama göye q'a oçali əfçibaksun K'anuni girke boş bakala sa gis'e aşt'unaxun hasande. *

¹⁸ İz çuğo c'evk'i q'erəz çuğoxun laşk'oybakalo pozğune. İşq'araxun c'eri çuğo haq'aloval pozğune. †

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

¹⁹ Sa dövlətlü amdare baksa. Şot'in həmişə iz loxol toyexlu tünd č'oç'a irəngen paltar q'a nəzik' kətani parçinen paltare layey, izi hər giyal köfe boşe c'ovaksay. ²⁰ Saal Lazar s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən dirist' yara baft'ine baksa. Şo t'e dövlətlü amdari çomoy tume bask'i ²¹ iz pul şot'ay sulfinaxun barala k'ot'orxoy loxole baksa. Xəyoğonal hari şot'ay yaroğone lamey.

²² Mone, kəsib bisane, angelxonal şot'o lap Avrahami t'öğölt'un taşt'a. Dövlətlü amdari vaxt'al p'anep'sa, şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa. ²³ Me amdaren cəhənnəmə

‡ **16:13** 16:13 Mat'. 6:24 § **16:16** 16:16 Mat'. 11:12-13 * **16:17** 16:17 Mat'. 5:18 † **16:18** 16:18 Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

koruğ ak'at'an, iz pulmoğo alabi əxil bakala Avrahama, saal iz t'öğöl Lazarane aksa. ²⁴ Şot'in ost'aar nexə: "Ay bez bava Avraham, za gorox eki! Lazara yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez muza şəyinbeq'an, me aruğoy boş koruğez aksa". ²⁵ Ama Avrahamen nexə: "Bez ğar, vi eyex bada ki, hun vi yəşəyinşast'a şaat' şeymux, Lazaren isə pis şeymuxe ak'e. İsaəl şot'in miya irəətluğə bəğəbe, hun isə koruğen aksa. ²⁶ Hamal ef q'a beş arane t'etər sa bəğəloyluğə laxeşe ki, nə memiin ef tərəf, nəəl kekiin me tərəf şinesa çuralğayin, c'ovakes tene baksa".

²⁷ Dövlətlü amdaren nexə: "Ay bava, t'e vədə va xoy-inşezbsa, Lazara bez külfəti t'öğöl yaq'aba. ²⁸ Axırı qo viçizax bu. Barta şot'oğə metər sa ga baksuna av-abakest'eq'an ki, şorox me koruğ ak'ala gala maq'at'un hari. ²⁹ Avrahamen şot'o nexə: "Şot'oğost'a Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxono, barta t'iya şameşit'oğəq'at'un əməlbə". ³⁰ Dövlətlü amdaren isə nexə: "Təə, ay bez bava Avraham, şot'oğoy t'öğöl p'urit'oğoxun soğə nu tağayin, toobabalo tet'un". ³¹ T'e vədə Avrahamen şot'o nexə: "Əgər şot'oğon Moiseya q'a xavareçalxo tet'un ümüxlaxsasa, p'urit'oğoxun soğə bəyinalbakayin tet'un vəbakal"».

17

Günax, vəluğ saal vəzifə
(Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42)

¹ Oşa İsusen İz şagirdxone pi: «İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux müt'lək' bakale. Ama t'iyəmint'u yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay vay hala! ² Şiin me mis'ik' hesab-bakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayin, t'e amdareynak' iz q'oq'exun kala sa jomok'ojin jə suruk'bi dənizə bosesun şaat'e bakon. ³ Şot'o görə vəx fikir tadanən.

Əgər vi viçen günax əşp'est'i va pislüğbenesa, şot'o töhmətba. Ama şot'in toobabayin, şot'o bağışlayınşa. *

⁴ Əgər lap sa ğinast'a vüğ kərəm günax əşp'est'i va pislüğbayin, oşa vüğ kərəməl vi t'öğöl hari "toobazbi" uk'ayin, şot'o bağışlayınşa». †

⁵ Sa ği ap'ost'olxon Q'onçuğə pit'un: «Yast'a bakala vəluğa avuzba!» ⁶ Q'onçuğon şot'oğə metərə pi: «Əgər vəst'a sa xardali şile hama vəluğ bunesa, me tutna xoda "va tumexun c'evk'i taşa dənizə bit'a" unank'on, şot'inal ef əyitə bəneğon. ‡

⁷ Ef boşt'an mat'ina iz kətən zap'k'ala nəəl ki eğel bəğala nökerə çölöxun qaybakat'an "usum baka, arsa şum uka"

* 17:3 17:3 Mat'. 18:15 † 17:4 17:4 Mat'. 18:21-22 ‡ 17:6 17:5-6 Mat'. 17:20

uk'on? ⁸ Şuk'k'alēn! Şot'o "bezi biyəsin şuma həzirba, zu kəyi-üğəminal vi biğa ğaç'p'i za q'ulluğba, oşa hun unkon" uk'alnan? ⁹ Oşal hayzeri t'e nökərə iz bit'oğō görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axiri şot'in iz borcane bi. ¹⁰ Vənal haketər, vəx bürüşit'oğō bitova bex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layiğ nu bakala nökərxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borce"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

¹¹ İsus Yerusalisa tağala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'öğölxune c'ovaksay.

¹² Ayizmoğoy sunt'u bağat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi ¹³ ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox eki!» ¹⁴ İsusen şot'oğō ak'i «takinan, vəx bəyinşxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unşi. Tet'ərə baki ki, şorox hələ yaq'a amaq'un təmizt'unbaki. Ş ¹⁵ Şot'oğoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an Buxaçuğō ost'aar alxışpsun qayebaki. ¹⁶ Şo İsusi turin oq'a biti Şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.

¹⁷ T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyoroş vis' tan teney ki? P'oy mandi vuy tan maya? ¹⁸ Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxaçuğō alxışp'al bateneki?» ¹⁹ Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vėbaksunen va çark'esedi».

Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?

²⁰ Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oğō metərə coğab tadi: «Buxaçuğoy padçağluğ ef piin aksunen tene eğal. ²¹ Şuk'k'alēn şot'o "bəğa, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene ef aranene». *

²² İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «T'etər ğimxo eğale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureğalnan, ama ak'alatenan. ²³ Amdarxon vəx "bəğa, Şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri bəmağanan! ²⁴ Şot'aynak' ki, s'əq'en göye sa tərəf duği t'iyəmi tərəfəl şirik' hetər işiğəbsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. † ²⁵ Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxun t'öğ bəşəgalane.

²⁶ Noye döörəst'ə hetərə bakesa, Amdari Ğar eğala ğimxost'al hat'etər bakale. ²⁷ Noy ğəminə başi ğinal şirik'

Ş 17:14 17:14 Lev. 14:1-32 * 17:21 17:21 Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21 † 17:24 17:23-24 Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21

insanxon kəyi-üt'ünğsay, laşk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel hari bitova əfçinebi. † 28 Lut'e ğimxost'al hametərey. İnsanxon kəyi-üt'ünğsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say. 29 Ama Lut' Sodonaxun c'eri ğine göynuxun arux q'a kükürde bari, bitoval əfçinebaki. § 30 Amdari Ğare eğala ğiyal hametər bakale.

31 T'e ği iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar * şot'oğo exst'eynak' bona maq'an başi. Çölö bakaloval qoş maq'an qaybaki. † 32 Lut'e çuğo ef eyex badanan! † 33 İz elmoğo çark'est'un çureğalt'in şot'o açesp'ale, ama šiin iz elmoğo açesp'ayin, şot'in iz elmoğo efale. § 34 Vəx nexzu: t'e üşe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğo isə mandale. 35 Sagala dən berxala p'ə çuğoxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğo isə mandale. * 36 Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğo isə mandale».

37 Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoxal t'iya gireğale». †

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada məsələ

1 İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i urufaxun maq'at'un bit'i pi sa məsələne eçeri: 2 «Sa şəhərə sa divanbale baksa. Şot'in nə Buxaçuğo tene çalxsay, nə amdarxo tene hörmətbsay. 3 Hat'e şəhərə sa süpür çuuxal baneksa. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexə: "Bez rəğibəxun bakala məhkəmin əşlə hun bəğa". 4 Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlbsun çurtenesa, oşa isə için içeynak' metərə fikirbsa: "Düze, zu nə Buxaçuğo tez çalxsə, nə amdarxo tez hörmətbsə, 5 ama me çuğon bez zəhlə şipsuna görə iz əşlə bəğoz, tene bez ümüğo taşale"».

6 Oşa Q'onçuğon pine: «İnanbaksa me haq'suz bakala divanbalen k'ə nex? 7 Kot'in ketərə bsasa, t'e vədə Buxaçuğon hetərə bon? Yəni İz c'ək'p'it'oğoy, üşe-ğena İçuxun köməy çureğalt'oğoy əşlə bəği düzgün q'ərar tene c'evk'on ki? Şot'oğo gele yaq'bəğesədon ki? 8 Vəx nexzu:

‡ 17:27 17:26-27 Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39 § 17:29 17:28-29 Burq.

18:20-19:25 * 17:31 17:31 k'ojin bel - Filist'inə k'ojurxoy bul hamavare bake. T'iya c'öşin tərəfi k'as'kalent'un laşe. Amdarxon içoğoy gele vaxt'a k'ojin belt'un c'ovakest'e: əşt'unbe, afırt'unpe, useni eğarix vədəmoğo t'et'iya bast'unke.

† 17:31 17:31 Mat'. 24:17-18; Mrk'. 13:15-16 ‡ 17:32 17:32 Burq. 19:26

§ 17:33 17:33 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; İoan. 12:25 * 17:35

17:34-35 Mat'. 24:40-41 † 17:37 17:37 İov. 39:30; Mat'. 24:28

şot'oğoy əşlə usumluğen bəğale. Ama Amdari Ğar eğat'an oçali çoyel Buxaçuğo vèluğ bəğəbale?»

Farisey q'a naloggirbali barada məsələ

⁹ İçoğo düzgün hesabbi, t'iyəmit'oğo isə oq'a sakala amdarxoynak' İsusen me məsəlinəne eçeri:

¹⁰ «Sa ği p'ə tan afırıpseynak' xramat'un baysa. Soğo farisey, t'iyəmino isə naloggirbal.

¹¹ Fariseyen turel çurpi iz barada metəre afırıpse burqi: "Ay Buxaçux, Va şükürəzbsa ki, zu nə t'iyəmit'oğollarik' amdarfüq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğoy loxol bəğal tezu, nəəl ki me naloggirbalt'ullarik'. ¹² Şamat'e p'ə kərəm ğuruxez efsa, bütüm bez q'azanci vis' paye sunt'uval tast'a".

¹³ Naloggirbal isə əxil çurpi, iz pulmoğo göynul alabsunal q'inebsa. Saycə iz bel t'api nexey: "Ay Buxaçux! Za günaxkərə gorox eki!"

¹⁴ İse Zu vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbale Buxaçuğoy piyes düzgün ak'eşi iz k'oya taşi. Şot'aynak' ki, için içü ala biq'alo oq'a bakale, içü oq'a biq'alo isə ala». *

İsusi əyloğo xeyir-bərəkət tast'un

(Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16)

¹⁵ Amdarxon İsusi t'öğöl körpə əyloğoval et'unşt'ay ki, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə mot'o ak'i şot'oğo İsa tet'un barti.

¹⁶ Ama İsusen əyloğo İz t'öğöl k'alpi pine: «Bartanan əylux Bez t'öğölq'at'un hari. Şot'oğo galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. ¹⁷ Vəx serinaz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'iya sal sa vədine bayes tene bakon».

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ

(Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)

¹⁸ Sa kalaluğbalen İsusaxun xavare haq'i: «Ay saat' Məəlim, zu k'ə baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə miras k'inək' haq'az?» ¹⁹ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nex? Saat' bakalo tək Buxaçuxe. ²⁰ Şot'ay əmirxo avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, bəsmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətba"». †

²¹ Şot'in isə pine: «Mot'oğo bitova əyelluğaxun əmələzbsa». ²² Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vi sa şey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez baç'anexun

* **18:14** 18:14 Mat'. 23:12; Luk'. 14:11 † **18:20** 18:20 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20

eki». ²³ Şot'in isə me əyitmoğō ibaki pərte baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.

²⁴ İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğōynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine! ²⁵ Serine ki, buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande». ²⁶ Mot'oğō ibakalt'oğōn pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon»? ²⁷ Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' мүmkün nu bakala əşurxo Buxaçuğōynak' мүmküne».

²⁸ T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeyə bosı vi baç'anexunyan hare». ²⁹ İsusen şot'oğō pine: «Vəx serinaz nex: Buxaçuğoy padçağluğeynak' iz k'oja, iz çuğō, iz viçimoğō, iz bava-nana, nəəl ki əyloğō efi t'etər sa amdar tene bakal ki, ³⁰ me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyiş nu haq'ane».

İsusen İz p'uri-bəyinbaksuni barada xibimci kərəm xavare tast'a

(*Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34*)

³¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə t'öğx zapi şot'oğō pine: «Mone, yan Yerusolimayan taysa, xavareçalxonAmdari Ğare barada şampiyoroxal bito bex p'ap'ale. ³² Şot'o Buxaçuğō nu vėbakalxoy kiyel tadalt'un, lağa haq'alt'un, təhk'irbalt'un, şot'ay çoyel çuk'alt'un. ³³ Şot'o tatarlayişi oşa besp'alt'un. Xib ğinaxun oşa isə Şo bəyinbakale».

³⁴ Ama şagirdxon me əyitmoğoxun hik'k'al q'amış tet'unbaki. Me əyitmoğoy məənə c'ap'e mandi, şot'oğonal Şot'ay pit'oğō tet'un q'amışaki.

İsusi k'aç'i amdari pulmoğō qaypsun

(*Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52*)

³⁵ İsus Yerixoya İşalayinşakat'an sa k'aç'i amdar yaq'e t'öğöl arsi dilənçilüğəbsay. ³⁶ K'aç'i amdaren iz t'öğölxun gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?»

³⁷ Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsuse memiin c'ovaksa».

³⁸ T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!» ³⁹ Bəş tağalt'oğōn şot'o q'adağanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi ğar! Za gorox eki!» ⁴⁰ İsusen çurpi əmirebi ki, şot'o İz t'öğölq'at'un eçeri. Amdar İşalayinşakat'an İsusen şot'oxun xavare haq'i: ⁴¹ «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'onçux, bez pulmoğōn ak'eç'an». ⁴² İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayəseq'an, vi vė baksunen va çark'esedi». ⁴³ Hat'e saad me amdari pulmux qayəşi,

şot'inal Buxaçuğo alxışp'i İsusi bač'anexune taşi. Amdarxonal mot'o ak'i bitot'in Buxaçuğo alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

¹ İsus Yerixoya başi t'et'iin c'ovaneksay. ² T'et'iya nalog-girbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövletlü işq'are buy. ³ İsus a ak'seynak' içu besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun şot'o ak'es tene baksay. ⁴ Şot'o görəl bəş t'it'eri sa incilnə xodane laşi ki, İsus t'et'iin c'ovakat'an ak'ane.

⁵ İsus t'e gala p'ap'at'an ala bəği pine: «Zak'k'ay, usum oq'a şiki. Ğe Zu vi k'oya mandalazu». ⁶ Şoval usum oq'a şiri İsus a müqlüğən q'abulebi. ⁷ Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un burqi: «Taşi sa günaxkəri k'oyane q'onağ baki!»

⁸ Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'onçuğo metəre pi: «Ay Q'onçux, bez var-dövləti qit'u kəsibxo payboz, şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsa, bip' q'at avuz qaydoz». ⁹ İsusen şot'o pine: «Ğe me k'oya çark'esune hari, şot'aynak' ki, me amdaral Avrahami ğare. ¹⁰ Axiri Amdari Ğar ačit'oğo qəveşi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ

(Mat'. 25:14-30)

¹¹ İsusen amdarxoynak' sa məsələl exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene Yerusalama işalayınşakene, amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki, Buxaçuğoy padçağluği eyseynak' male mande. ¹² İsusen pine: «Sa s'ila amdar əxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iya iz padçağ baksuna təst'iğbi qaybakane. * ¹³ Tağalt'uxun bəş iz nökerxoxun vis' tana k'alene, şot'oğoy vis' mina † tənginə tadi nexə: "Zu eğamin me tənginə alverbanan".

¹⁴ Ama t'e ölkən amdarxon şot'o nifrətsuna görə şot'ay bač'anexun elçiğoy yaq'abi pest'unst'a: "Me amdari beş padçağ baksuna çurteyansa".

¹⁵ Ama me amdar padçağ baneksa. Qaybakat'an isə təngə tadi nökerxo izi t'öğöl k'alpest'i şot'oğoy heq'ədər q'azayınşsunane avabaksun çuresa. ¹⁶ Samcit'in hari nexə: "Ağa, vi sa minan vis' minane eçere". ¹⁷ Ağan şot'o nexə: "Dirbaşnu, bez şaat' nöker. Ən mis'ik' sa əşləst'a

* **19:12** 19:12 T'e döörəst'ə Rime İmperiin sa bölgin padçağ c'ək'eşi amdar iz kalaluğa burqsunaxun bəş süft'ə Rima taşi iz padçağluğa təstiğbakalaney.

† **19:13** 19:13 mina - 100 dirhəmə barabar, 100 gülüğ maaşey.

ext'ibərli c'eysuna görə va vis' şəhəri loxol kalaluğbsunaz ext'ibərbsa". ¹⁸ P'əmcit'in hari nexə: "Ağa! Vi sa minan qo minane eçere." ¹⁹ Ağan şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa" nexə.

²⁰ T'iyəmint'in isə hari nexə: "Ağa! Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə bəc'ürpi ezfe. ²¹ Şot'aynak' ki, vaxun q'izbe. Axırı hun gorox nu eğala sa amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a, nu ezbi ganuxun exenbsa". ²² Ağan şot'o nexə: "Ay pis nökar, va vi jomoxun c'eğala əyitmoğon biq'oz! Huncə nexnu ki, bezi q'əddar baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu bit'i ganuxun exbsuna avanuy. ²³ P'oy t'e vədə het'u görə bez tənginə faizen ten tade ki, zu eğat'an bez laxit'uxun avuzin ext'az?"

²⁴ Oşa iz t'öox bakalt'oğə nexə: "Me amdari kiyexun tənginə ext'i vis' mina bakalt'u tadanan!" ²⁵ Şot'o next'un: "Ağa, axırı şot'ay ene vis' mina bune!" ²⁶ Ama şot'in coğabe tast'a: "İsə ibakanan, vəx nexzu: şust'a bune, şot'o samalal gele tadeğale, şust'a tenosa, iz kiye bakaloval haq'eğale. † ²⁷ Bezi içoğoy loxol padçağ baksuna nu çureğala bez düşmənxo isə miya eçanan, bez piin bəş içoğoy bula bot'anani!"»

İsusi Yerusalisa baysun

(*Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19*)

²⁸ İsusen me məsəlinə exlətp'it'uxun oşa p'urum bəş baft'i Yerusalisaçe taşi. ²⁹ Zeytuni buruğoy döşel bakala Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala ayizmoğə işalayınşakat'an, Şot'in İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi pine: ³⁰ «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağat'an hələ şuk'k'alən nu c'idi, gaç sa elemi bala bəğəbalnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³¹ Şiin vəxun "het'aynak'nən me elemi balina şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan: "Q'onçuğone lazım"».

³² Şagirdxonal taşi bitova içoğə pi k'inək' at'unk'i. ³³ Şot'oğon elemi balina şadbat'an şot'ay q'onçuğon xavare haq'i: «Me elemi balina het'aynak'nən şadbsa?» ³⁴ Şot'oğon coğabt'un tadi: «Mo Q'onçuğone lazım». ³⁵ Şot'oğon elemi balina İsusi t'öğöl et'unçeri, oşal t'e elemi loxol içoğoy paltara lap't'i İsusə şot'ay loxol arşevt'unk'i. ³⁶ Şo tane-say, amdaxonal şot'ay tağala yaq'a içoğoy paltarxot'un past'st'ay.

³⁷ İsus hari Zeytun buruğoy döşel p'ap'at'an t'iya bakala şagirdxon içoğoy ak'i bito möcüzəğə görə müq baki, Buxaçuğə ost'aar səsen alxışpsat'un burqı:

³⁸ «Q'onçuğoy s'iyen eğala padçağa xeyir-bərəkətq'an baki!

Göynul şip'luğ, ən alloyluğxo alxışq'an baki!» §

³⁹ Amdarxoy arane bakala bəzi fariseyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi şagirdxoy səsə bot'a!» ⁴⁰ Ama İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Vəx nexzu, əgər korox şip' çurk'ayin, jeyurxo muzal bakale!»

İsusi Yerusalimeynak' önoşsun

⁴¹ İsus Yerusalima İşalayınşakat'an şəhərə ak'i şot'aynak' önoşnəpi. ⁴² Şot'in pine: «K'ə bakoniy, hun ğeq'a bakayin va serluğa taşala yaq'a q'amişakinuy! Ama me yaq' hələ ki vaynak' c'ap'e. ⁴³ İşəəl, va t'etər sa ğimxone yaq'bəsa ki, vi düşmənxon va haq'seynak' eçeri vi q'alın tume k'ul şipi oçala şot'oxun barabar balt'un. Şot'oğon vi bip' t'öğə biq'i va hər tərəfəxun sıxışt'ırışalt'un. ⁴⁴ Vaal, vi boş bakala amdarxoval əfçibalt'un. Vast'a sa jəna jəne loxol tet'un bark'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy va İşalayınşakala vədinə ten q'amişaki».

İsusi alverçiğə xramaxun şəp'esun

(*Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22*)

⁴⁵ Oşa İsus xrame məəlne başi t'et'iya alverbaltoğə şəp'esane burqi. ⁴⁶ Şot'oğə metərə pi: «"Bez k'oj afırbseynek' bakala k'oj bakale" * pine şameşe. Ama vən şot'o fūq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»

⁴⁷ İsusen hər ği xrama zomebsay. Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o bəspseynek' yaq't'un qəvesay. ⁴⁸ Ama mot'o hetər balt'un avatet'uniy, şot'aynak' ki, amdarxo dim İz hərrəminet'un baksay, Şot'ay jomoxun c'eğala sa əyitəl tet'un c'ovakest'ay.

†

20

İsusa tadeşi ext'iyər

(*Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33*)

¹ Ğimxoy sa ği İsusen xrama amdarxo zombi hamal Mūğ Xavara yəymişat'an samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayınşaki ² pit'un: «Upa bəyn, Hun me əşurxo mani ext'iyərənen bsa? Va me ext'iyərə şina tade?» ³ İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Zuval vəx metər sa sual tadoz. Za upanan: ⁴ İoanen k'unuk'bseynek'

ext'iyərə mayina haq'ey? Göynul bakala Buxaçuğoxun, yoxsa amdarxoxun?»

⁵ Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i metərt'un pi: «Əgər uk'ayan "Buxaçuğoxuney", t'e vədə "p'oy het'aynak' şot'o vëtenanbaki?" uk'ale. ⁶ Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist' azuk'en yax jëlayinşebon. Şot'aynak' ki, amdarxon İoani xavareçal baksuna vët'un».

⁷ Axırdal Şot'o "yan avateyan mayina" pit'un coğab tadi. ⁸ İsusen isə şot'oğoxu pine: «T'e vədə Zuval vëx me əşurxo mani ext'iyərən bsuna uk'alatez».

Pis bağbanxoy barada məsələ
(Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12)

⁹ Mot'oğoxu pit'uxun oşa İsusen amdarxoynak' metər sa məsələne exlətpsa burqı: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədine içu p'ap'ala paya tast'uni şərten bağbanxo tadi q'erəz ölkinəne taysa. Şo t'et'iya boxoy vaxt' manst'uni s'iyene taysa. * ¹⁰ Hari t'ul p'ap'i vədine t'e bağbanxoy t'öğöl iz nökerəne yaq'absa ki, izi paya şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluği əşp'alxon t'e nökerə t'api kul ams'i yaq'at'unbsa. ¹¹ T'ulluği q'onçuğon q'erəzəl sa nökerə yaq'absa, ama bağbanxon mot'oval t'api biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un yaq'absa. ¹² T'ulluği q'onçuğon xibimci nökerəl yaq'anebsa, ama bağbanxon şot'oval yaralayınşı şəp't'unbsa. ¹³ T'e vədə t'ulluği q'onçuğon nexə: "İsə k'ə baz? Barta bez bakal nu bakal sa ğara yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbat'un". ¹⁴ Ama bağbanxon şot'o ak'i içoğoy arane exlətp'i next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en ki, miras yaxq'an mandı". ¹⁵ Haketərəl bsat'un, şot'o t'ulluğaxun c'evk'i best'unbsa.

İsə ef zənden, t'ulluği q'onçuğon şot'oğoxu k'ə bale? ¹⁶ Şot'in hari me bağbanxo əfçibale, t'ulluğa isə q'erəzt'oğoxu tadale». Amdarxon mot'o ibaki "Buxaçuğon maq'an bi!" pit'un.

¹⁷ Ama İsusen şot'oğoxu piin boş bəği pine: «P'oy me Şam k'ə upsuna?

"Barizap'k'alxon bosı jë
Ən vacib t'öğün jëne baki". †

¹⁸ Me jëne loxol bitalo şareğale, jë mat'ay loxol bitayin isə şot'o ç'ak'k'ale».

¹⁹ K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon q'amişt'unbaki ki, İsusen me məsəlinə içoğoy baradane exlətp'i. İmkan

* 20:9 20:9 İsa. 5:1-7 † 20:17 20:17 İvel məğ. 118:22

bakiniy Şot'o hat'et'iya bit'unq'oy, ama amdarxoxun q'it'unbsay.

Hər tani iz haq'q'

(*Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17*)

²⁰ K'anun zombalxon q'a samci bəyinşxon İsusi baç'anexun busmişt'unbsay. Şot'ay t'öğöl sa hema amdaral yaq'abet'uniy. T'e amdarxon içoğə təmiz ak'est'i dim İsusi t'öğöl bakalat'uniy, İz jomoxun sa sərf əyit c'eğala k'inək' isə Şot'o biq'i Rimen təyinbi kalat'ay kiyel tadalat'uniy.

²¹ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzen əyitp'i zombsa, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Buxaçuğoy yaq'a düzen zombsa. ²² İse upa bəyn, beşi Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze, yoxsa təə?»

²³ Ama İsusen şot'oğoy bic'luğa q'amışaki metəre pi: ²⁴ «Za sa dinar ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil q'a s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ²⁵ İsusen şot'oğə pine: «T'e vədə imp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxaçuğoy haq'q'a isə Buxaçuğə tadanən».

²⁶ Metər, İsusə amdarxoy bəş əyiti loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay coğabal mat mandı şip' çurt'unpi.

Bəyinbaksuni barada sual

(*Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27*)

²⁷ Bəyinbaksun tene bu uk'ala sa hema saduk'eyen‡ İsusi t'öğöl hari xavare haq'i: ²⁸ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metəre şampe: "Əğər sa amdari laşk'oy baki viçi əyelsuz biyayın, şot'in t'e viçey süpür mandı çuğə haq'i p'uri viçey nəsilə davam beq'an".

§ ²⁹ Məsələn, vüğ viçinə baksə. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, içoğoy əyel bakinut' bisane. ³⁰ Oşa p'əmcı viçene me çuğə haq'sa, ama şoval içoğoy əyel bakinut' bisane. ³¹ Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketər vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'i, ama içoğoy əyel bakinut' bisat'un. ³² Axırda me çuux içal bisane. ³³ P'oy isə p'uriyoroş bəyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı, vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'eneş».

³⁴ İsusen şot'oğə metəre coğab tadi: «Me döörin amdarxo laşk'oyt'un baksə, işq'arat'un taysə. ³⁵ Ama p'urit'oğoy bəyinbakit'uxun oşa həmişəluğ yəşəyınşə layiğ hesabkaloroş isə nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara

‡ **20:27** 20:27 saduk'eyen - Rime hökmətəxun gəç bakalə arist'ok'rat p'art'iya. İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay, nə bəyinbaksuna, nə angelxo, nəəl axırncı gine tet'un vəbaksay. § **20:28** 20:27-28 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

tet'un tağal. ³⁶ Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bəyinbakala ğarmux baksuna görel şorox Buxaçuğoy ğarmuxt'un. ³⁷ Moiseyenal şaşe barada bakala hadisinə şamk'at'an Q'onçuğo "Avrahami Buxaçux, İsaak'i Buxaçux saal İak'ovi Buxaçuxe" nexə. Metər, Moiseyen içinal p'urit'oğoy bəyinbaksunane ak'est'a. * ³⁸ Buxaçux p'urit'oğoy tene, dirist't'oğoy Buxaçuxe, axırı Şot'aynak' biço dirist'e».

³⁹ K'anun zombalxoy bəzıt'oğon metərt'un pi: «Məəlim, Hun he gözəlen pi». ⁴⁰ Eneyal İsusaxun sa şey xavar haq'suna zap't'unşi.

Xrist'os şı Ğara?

(*Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37*)

⁴¹ T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare? ⁴²⁻⁴³ Axırı Daviden için "İvel məğurxo" girke boş "Q'onçuğon bez Q'onçuğo pine: Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin Bez yön tərəf arsa" † pene.

⁴⁴ Metər luğen, Daviden Şot'o "Ağa" pine k'ale. T'e vədə Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vəx bəğanan

(*Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40*)

⁴⁵ Amdarxon bitot'in me əyitmoğo ümüxlaxat'an, İsusen İz şağirdxo pine: ⁴⁶ «K'anun zombalxoxun vəx bəğanan. Şot'oğoy çureğalo boxoy paltar lapi tarapsun, amdarxoy içoğo bazarın meydanxo ak'i p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo q'a q'onaxluğxo best'a arst'une. ⁴⁷ Şot'oğon süpür çupuğoy dövlətə ut'unksa, oşa isə içoğo ak'est'eynak' boxoy afırt'unne. Me amdarxoy caza lap bİhi bakale».

21

Süpür çuğoy nəzir

(*Mrk'. 12:41-44*)

¹ İsusen xrama bakala nəziri q'utin t'öğöl nəzir laxala dövlətlü amdarxone bəğsay. ² Şot'in sa kəsib süpür çuğoyal nəziri q'utina p'ə lep't'on * təngə laxsuna anek'i.

³ İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon bitot'uxun gele təngəne laxi. ⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy

* **20:37** 20:37 C'eys. 3:6 † **20:42-43** 20:42-43 İvel məğ. 110:1 * **21:2** 21:2 lep't'on - ən mis'ik' təngə

bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

Dünyəni axırı İşalayınşaksuni nişanxo
(Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23)

⁵ T'iya bakalt'oğon xrame q'əşəng jëyurxoxun, Buxaçuğoy s'iyal laxesi payurxoxun exlətp'at'an İsusen pine: ⁶ «T'etər ğimxo eğale ki, vən memiya ak'alt'oğoxun hik'k'al tene mandal. Jëne loxol jë tene mandal, bito oçalaxun barabar bakale».

⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim, me Vi piyoroş hevaxt' bakale? Me əşurxoy İşalayınşaksuna mani möcüzəlü nişanxon ak'est'ale?» ⁸ İsusen pine: «Eht'iyat'lu bakanan, feret' ma bakanan! Şot'aynak' ki, Bez s'iyen gele amdaren hari "zu Şozu", "vaxt' İşalayınşakene" uk'ale. Şot'oğoy baç'anexun ma baft'anan. ⁹ Davoğoy q'a amdarxoy eşesuni s'iya ibakat'an ma q'ıbanan. Şot'aynak' ki, morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ axır tene».

¹⁰ Oşa şot'oğoy metərə pi: «Azuk' azuk'i, padçağluğ padçağluğı loxol eşeğale. ¹¹ Ost'aar oçal galpsunxo, hər gala busaluğ, pis azarxo saal dəşşətlü eşur bakale, göyenal yax möcüzəlü nişanxo ak'est'ale.

¹² Ama bito me əşurxoxun bəş Za görə vəx biq'alt'un, təqıbbalt'un, zindanxo badalt'un. Vəx sinagogxo q'a padçağxoy saal kalaluğbalxoy bəş coğab tast'eynak' taşalt'un. ¹³ Morox vəynak' Müq Xavara yəymişbseynak sa fürsət bakale. ¹⁴ Vənal saturbəş k'ə coğab tast'uni barada ma fikirbanan. ¹⁵ Şot'aynak' ki, Zu vəx t'etər sa exlətpsuni yönə avabaksun q'a haq'ıl tadoz ki, ef bəş c'eğalt'oğoy saycət'in nə ef sa əyitə p'ə bes tene bakal, nəəl ki şot'ay bəş çurpes tene bakal. † ¹⁶ T'etər bakale ki, vəx lap ef nanoğon, bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a dost'urxonalt'alt'un, vəxun bəzit'oğoy bəsp'esaldalt'un. ¹⁷ Za görə bitot'in vəx nıfrət balt'un. ‡ ¹⁸ Ama ef belxun sa popal kam tene bakal. ¹⁹ Hər şeyə portbsunen ef elmoğoy çark'est'alnan.

²⁰ Q'oşunxoy Yerusalmi bip' t'öğə haq'layınşbsuna ak'at'an avabakanan ki, şot'ay vərən baksuni vaxt' İşalayınşakene. ²¹ T'e vədə İudeyina bakalorox bito buruxmoğoyat'un t'it'eri, barta şəhərə bakalorox t'et'iin c'ereq'at'un, şəhərexun t'ödx bakalorox isə t'et'iya maq'at'un başı. ²² Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito şamesiyoroş bex p'ap'ale. § ²³ T'e

† 21:15 21:14-15 Luk'. 12:11-12 ‡ 21:17 21:12-17 Mat'. 10:17-22 § 21:22 21:22 Yer. 5:29; Hos. 9:7

ğimxost'a bihi çupuğoy q'a dös tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ölin bel kala bələ eğale, Buxaçuğoy əcuğal me azuk'i bel barale. ²⁴ Şorox q'ılincaxun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğoy kiyel badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusolim q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğoy turin oq'a çaxçuxegale.

Amdari Ğare eysun

(*Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31*)

²⁵ Göynul bakala bəğen, xaşen, muç'uliğon möcüzəlü nişanxo ak'est'alt'un. Millətxo oçali çoyel bakala dənizi gürultinaxun q'ıya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. *

²⁶ Oçali loxol eğala bəlinəxun amdarxon içoğoy açesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale. ²⁷ T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarağen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un. ²⁸ Me əşurxo bex p'ap'sa burqat'an tikbaki ef bula alabanan, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene İşane».

²⁹ Oşa İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandı xodurxo bəğanan: ³⁰ şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaksa ki, yəy ene İşane.

³¹ Haketərəl vən me şeymoğoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ İşane. ³² Vəx düzinəz nex: hələ me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale.

³³ Göy q'a oçal c'ovaki tanəğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

³⁴ Bəğanan ki, ef fikir tarapsuni, uğsuni saal hetər yəşəyinşsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vəx bürdən biq'ale, sal ef xavaral tene bakal! ³⁵ Axırı t'e ği oçali çoyel yəşəyinşala amdarxoy bitot'aynak' eğale. ³⁶ Vənal ef bel eğala me bəloğoxun çark'esi Amdari Ğare bəş çomas'i çurpes bakseynak' afırıpsunaxun çurmapanan».

³⁷ İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taşi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakest'ay. † ³⁸ Savaxt'an üşenen isə camaat İsusə ümüxlaxseynak' Şot'ay t'öğöl, xramat'un eysay.

22

İsusə bespseynak' həzirluğ bəğsun

(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53*)

¹ Əyinsuz Şume axsibay İşalayinşebaksay. Me axsi-bayi s'ıya C'ovaksuni axsibayal next'unıy. * ² Samci

* 21:25 21:25 İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13 † 21:37 21:37

Luk'. 19:47-48 * 22:1 22:1 C'eys. 12:1-27

bëyinšxon q'a k'anun zombalxon camaati İsusı bač'anexun taysunaxun q'ıt'unbsay, šot'aynak'al šot'o bəspseynek' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusı toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30*)

³ Hame vədə ņeytan p'as'se ņagirdaxun soğo bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boņe baņı. ⁴ ņot'inal taņı ņamci bëyinšxoxun q'a xrame q'aroolçığoy kalat'oğoxun İsusı ņot'oğoy kiyel mani yönen tast'uni barada exlətebi. ⁵ ņorox müqt'unbaki, ņot'o tənğə tast'unat'un əyit tadi. ⁶ İudal irəzine baki. ņot'in İsusı camaataxun c'əp'k'in ņot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqı.

Axırncı biyəsin ukun

(*Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

⁷ Əyinsuz ņume axsıbayı C'ovaksuni axsıbayı q'urbanluğ q'uzına ņamk'ala ğı hare. † ⁸ İsusen P'et'era q'a İoana bəņ yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsıbayı ukuneynak' həzırluğ bəğanan». ⁹ ņot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzırluğa maya bəğen?» ¹⁰ İsusen ņot'oğoy pine: «Bəğanan, vən ņəhərə bağat'an ef bəņ gamaten xe taņala sa amdar c'eğale. ņot'ay bač'anexun takinan, ņo bağala k'oya bakinan. ¹¹ T'e k'ojin q'onçuğoy upanan: "Məəlİmen vaxun xavare haq'sa: <Bez ņagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsıbayı ukuna ukseynek' q'onağı otağ maya? >" ¹² K'ojin q'onçuğon vəx alin k'oya həzırbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'ıya həzırluğ bəğanan». ¹³ ņot'oğon taņı hər ņeya İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsıbayı ukuneynak' həzırluğa bət'unğı.

¹⁴ Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areņı. ¹⁵ İsusen ņot'oğoy pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsıbayı ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay. ¹⁶ Vəx mot'oz nex: Buxaçuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsıbay k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsıbayı ukuna ene ukalatezu».

¹⁷ Oņa İsusen cama ext'i ņükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane cöybanan. ¹⁸ Vəx nexzu: Buxaçuğoy padçağluğ eğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal ņğalatez».

¹⁹ Oņa İsusen ņumal ext'i ņükürebı. ņot'o cöybi İz ņagirdxo tadi pine: «Mo vəynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».

²⁰ Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vəynak' barala Bez p'iyen ğaçesi Təzə İrəzilüğe. †
²¹ Ama mone, Za xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfinane boxost'a. § ²² Amdari Ğar İçeynak' hetər şameşenesa t'etərə taysa, ama Şot'o xəyanətbala amdari vay hala!» ²³ Şagirdxon me amdari içoğoy boş'tan şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqi.

²⁴ Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabbaksuni baradal sa exləte baki. * ²⁵ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdaxoy loxol kalaluğt'unbsa, oşal içoğoy şot'oğoy havadart'un † hesabbsa. ²⁶ Ama vən metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçi k'inək'q'an baki. † ²⁷ Axırı şuva kalo, sulfin bel arşiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arşiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçi k'inək'zu. §

²⁸ Zu sınaşxoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyoroş vənnan. ²⁹ Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuval vəxəz padçağluğ tapşurbsa ki, ³⁰ vənal Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arşi kəyi-üğənan, hamal İsraili p'as's'e tayfina divanbseynak' taxt'urxo arşanan.

P'et'eri danmişaksuna saturbēš avabakest'un

(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38)

³¹ «Simon, Simon! Şeytanen vəx arum k'inək' xaxalaxun c'ovakest'eynak' ene icazina haq'ene. ³² Ama Zu vast'a bakala vəluğ maq'an açi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qaybakat'an vi viçimoğoy ük' tada». ³³ Şot'in İsusa coğabe tadi: «Ay Q'onçux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu». ³⁴ Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: ğe dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kərəm danmişakalnu».

³⁵ Oşa şagirdxoxun xavare haq'i: «Zu vəx təngəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koroğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun».

* ³⁶ T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Həysə isə şi ki təngə q'a toray bune şot'o ext'eğ'an. Q'ılinc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ılincq'an haq'i. ³⁷ Şot'aynak' ki, vəx nexzu: İvel şamast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" †

‡ 22:20 22:20 Yer. 31:31-34 § 22:21 22:21 İvel məğ. 41:9 * 22:24 22:24 Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46 † 22:25 22:25 havadar - t'iyəmint'oğoy köməybala amdar. Kalaluğbalxoynak' q'a c'ək'eşi amdaxo tadeğala s'i. † 22:26 22:25-26

Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44 § 22:27 22:27 İoan. 13:12-15

* 22:35 22:35 Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4 † 22:37 22:37 İsa. 53:12

əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada şameşiyorox bito bakale». ³⁸ Şot'oğon pit'un: «Ay Q'onçux, mone, memiya p'ə q'ılınce bu». Şot'in isə şot'oğə pine: «Bəse».

İsusi Zeytun buruğoy bel afırıpsun
(Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42)

³⁹ İsus c'eri həmişənin k'inək' Zeytun buruğone laşi. İz şagirdxoval İz baç'anexunt'un taşi. ⁴⁰ T'iya p'ap'at'an İsusen şot'oğə pine: «Afırıpanan ki, sinəyinşaksun vəxun əxilq'an baki».

⁴¹ İsus İç isə şot'oğoxun sa jə boses bakala q'ədər aralayınşaki, oşa diz çökt'i afırınepi. ⁴² Şot'in metərə pi: «Ay Bez Bava, əgər mümkünesa, me cama † Zaxun əxilba. Ama Bez təə, barta Vi çureğala k'inək'q'an baki». ⁴³ T'e vədə göynuxun sa angel İsusa ak'əsi İçu zore tadi. ⁴⁴ İsusen əzyət aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay ap' oq'a bitala p'iyə k'at'punxo k'inək'ey.

⁴⁵ İsus afırıpit'uxun oşa hayzeri İz şagirdxoy t'öğöle hari, ama şot'oğə nep'axe ak'i. ⁴⁶ Şot'in İz şagirdxo pine: «Het'aynak'nən bask'e? Hayzeri afırıpanan ki, sinəyinşaksun vəxun əxilq'an baki».

İsusi biq'esun

(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12)

⁴⁷ Mone, İsusen metər əyitk'ala vədine, bürdən sa dəst'ə amdare ak'əsi. P'as's'e şagirdxoxun soğə bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e dəst'in bəşe taysay. Şo İşalayınşebaki ki, İsusa muçk'ale. ⁴⁸ Ama İsusen şot'o pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa muçbsunenen toyst'a?»

⁴⁹ İsusi hərrəmine bakalt'oğon isə me əşurxo ak'at'an Şot'o pit'un: «Ay Q'onçux, bərkə beş q'ılincxo ext'en?» ⁵⁰ Hat'e dayğal şot'oğoy sunt'in q'ılincen duği samci bəyinşxoy kalat'ay nökeri yön ümoğə tumexun bonet'i. ⁵¹ Ama İsusen "bəsp'anan!" pi İz kula nökeri ümoğoy loxol laxi şot'o q'olayebi.

⁵² Oşa İsusen İz baç'anexun hari samci bəyinşxo, xrame q'aroolçığoy kalat'oğə saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu amdar fıq'k'alzu ki? Q'ılincen q'a maqen het'aynak'nən hare Bez baç'anexun? ⁵³ Zu hər ği vəxun sagala xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay. Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği § kalaluğbala vaxt'!» *

† 22:42 22:42 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan § 22:53 22:53 bayinq'luği
- yəni, şeytani * 22:53 22:53 Luk'. 19:47-48; 21:37

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(*Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27*)

⁵⁴ İsus biq'i tat'unşeri, Şot'o samci bəyinşxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri. Samal aralu isə P'et'eral şot'oğoy baç'anexun tanesay. ⁵⁵ Məəlin bİYex eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e aruğoy hərrəmine arşit'oğoy arane areşi.

⁵⁶ Aruğoy işiğ P'et'eri loxole biti, t'iya bakala çuux nökerxoy sunt'inal şot'o anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal bəği pine: «Moval İsusaxun sagalaney». ⁵⁷ Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e amdara çaltexsa!" pi danmişebaki.

⁵⁸ Samal oşa q'erəz sa amdarenal şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğoxun soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə, ay işq'ar!»

⁵⁹ Sa saadaxun oşa q'erəz sa amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me amdar şot'oxun sagalaney! Atenank'sa ki, mo galileyalune?» ⁶⁰ Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun het'uxunen əyite avatez».

Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi. ⁶¹ T'e vədə Q'onçuğon fıripi P'et'eri loxole bəği. P'et'erial Q'onçuğon içü "ğə dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu" pi əyit eyexe baf'ti. ⁶² Şoval t'et'iin c'eri hönkür-hönkür öñnepi.

⁶³ İsusi q'aroola zap'k'ala amdarxon isə Şot'o lağa haq'i t'ap't'unney. ⁶⁴ Şot'ay pulmoğə gəç'p'i xavart'un haq'say: «Sa xavareçalluğba bəyn, va şina duği?» ⁶⁵ Şot'o q'erəzəl gele əyitmux pi lağat'un haq'say.

İsus Kala Şurin bəş

(*Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24*)

⁶⁶ Kəybakat'an azuk'i ağsaq'q'alxoy, samci bəyinşxoy saal k'anun zombalxoy Kala Şurane gireşi, İsus al içoğoy bəşt'un c'evki. ⁶⁷ Şot'oğon pit'un: «Yax düz upa, hun Xrist'osnu?» İsusen şot'oğə pine: «Vəx uk'ayiz, tenan vəbakal, ⁶⁸ vəxun xavar haq'ayiz isə Za coğab tenan tadal. ⁶⁹ Ama mone, mot'oxun oşa Amdari Ğar zorba Buxaçuğoy yön tərəf arsale». ⁷⁰ Şot'oğoy bitot'in xavare haq'i: «İsə Hun Buxaçuğoy Ğarnu?» İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Vənnan nexə ki, Zu Şozu». ⁷¹ T'e vədə şot'oğon pit'un: «Ene q'erəz şahidluğa k'ə eht'iyəcə bu ki? Me əyitə İz jomoxunyan ibaki!»

23

İsus Rimen təyinbi başçı P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi bəş

(*Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16*)

¹ T'e vədə Kala Şurin üzviyox bito hayzeri İsusa P'ilat'i t'öğölt'un taşeri. ² Şot'o taxsırkər c'evksun çuresi pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me amdaren beş millətə yaq'nuxune c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog tast'una tene bare, içü isə Xrist'os pi padçağə hesabbsa».

³ P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen coğab tadi şot'o pine: «Hunen metər nex». ⁴ P'ilat'en samci bəyinşxo q'a camaata pine: «Zu me amdarast'a sal sa taxsır atezak'sa». ⁵ Ama şot'oğon içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me amdaren Galileyinaxun burqi me oçaxol şirik' dirist' İudeyina İz zombsunen camaata yaq'nuxune c'evksa».

⁶ P'ilat'en Galileyin s'iya ibaki xavare haq'i: «Me amdar galileyalune ki?» ⁷ İsusi İroden kalaluğbala oçalaxun baksuna avabakiyal Şot'o İrodi t'öğölə yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal Yerusolimaney.

⁸ İroden İsusa ak'i gele müqəbaki. Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema ibakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun aksune çuresay. Şot'in İsusi içeynak' sa möcüzə ak'est'unane çuresay. ⁹ İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama İsusen şot'o sal sa coğab tene tadi.

¹⁰ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon hayzeri gele əyitmux pi Şot'o taxsırkərt'un c'evksay. ¹¹ İroden q'a iz əsk'ərxon isə İsusi loxol boşşamin axşumpi lağa haq'it'uxun oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi P'ilat'i t'öğölt'un yaq'abi. ¹² Süft'ə sunaxun düşmən bakala P'ilat' q'a İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.

¹³ T'e vədə P'ilat'en samci bəyinşxo, kalaluğbalxo saal camaata topbi ¹⁴ şot'oğə pine: «Vən me amdara bez t'öğöl şot'aynak'nan eçere ki, kot'in amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone, zu ef piin bəş me məsəlinə bəği q'əraraz hari ki, me amdarast'a ef uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır butene. ¹⁵ İrodenal sa taxsır tene ak'i, şot'aynak'al beş loxole qaydi. İsə vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna layiğ bakala sal sa əş tene biq'e. ¹⁶ Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ¹⁷ Hər usen P'ilat'en me axsibaya görə sa biq'əsit'u tərebsay. ¹⁸ Ama camaaten harayepi: «P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak' Barabbina tərba!» ¹⁹ Barabba isə

şəhərə amdarxo hökmətə q'arşi ėqevksuna görəne zindana boşey.

²⁰ P'ilat'en İsusə tərbsuni tərəf baki p'urum amdarxoxun əyitepi. ²¹ Ama şot'oğon «kot'o xaçə loxol t'əq't'a, xaçə loxol t'əq't'a!» uk'a harayt'unney.

²² P'ilat'en xibimci kərəm xavare haq'i: «Axiri me amdaren k'ə pisluga be? Zu kot'o bəsp'est'una layiğ bakala sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görəl Kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». ²³ Ama şot'oğon p'urum içoğoy əyiti loxol çurpi harayk'a şot'ay xaçə loxol t'əq'tesunat'un tələbbsay. Camaaten uk'aloval baneki.

²⁴ P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine: ²⁵ şot'in amdar bespsuna görə, amdarxo hökmətə q'arşi ėqevksuna görə biq'əsi amdara tərbi. İsusə isə şot'oğoy kiyele tadi.

İsusə xaçə loxol t'əq't'esun

(*Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25*)

²⁶ Əsk'ərşon İsusə t'əq't'sta taşat'an, hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen k'irenalı sa amdara biq'i xaçə şot'ay baç'ane lat'unxi. Şot'in İsusə baç'anexun taşi xaçə taşalaney.

²⁷ İsusə baç'anexun gele amdarxo, Şot'aynak' öñopi neğ şik'ala çupuxə taysay. ²⁸ İsusen fırtipi şot'oğoy pine: «Ay Yerusəlimi xuyərmux, Bez dərden ma öñöpanan. Vəynak' q'a ef əyloğoynak' öñöpanan. ²⁹ Şot'aynak' ki, t'etər ġimxone eysə ki, "he bəxt'əvərə songsuzxo, me dünyəne əyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un. ³⁰ Me vədə "buruxmoğoy <beş loxol bitanan!>, təpoğoy <yax but'k'anan!> uk'alt'un". * ³¹ Şot'aynak' ki, əgər göyün xode bel me əşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?»

†

³² İsusəxun sagala p'ə cinəyətəkərəl bespsat'un taşt'ay. ³³ Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iyə Şot'oval t'e p'ə cinəyətəkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərş tərəf xaçə loxol t'əq't'undi. ³⁴ İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayınşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərşon isə çöp bosı İsusə paltara içoğoy arane cöyt'unbi. ‡

³⁵ Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iyə samci bəyinşxon q'a k'anun zombəlxonal İsusə lağə haq'i next'unıy: «Mot'in q'erəzt'oğone çark'est'ay. Əgər Buxaçuğon c'ək'p'i

* **23:30** 23:30 Hos. 10:8; Qay. əyit 6:16 † **23:31** 23:31 - Memiya İsusen İçu "göyün xod" upsunen İzi düzgünluğa, günəxkərşon "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş batk'sunane ak'est'a. ‡ **23:34** 23:34 İvel məğ. 22:18

Xrist'osesa, t'e vədə İçuval çark'est'eq'an!» ³⁶ Əsk'ərxonal İşalayınşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi ³⁷ next'uniy: «Əgər hun iudeyxoy padçağnusa, va çark'est'a!» ³⁸ Şot'ay best'a xaçe loxol "me amdar iudeyxoy padçağe" same buy. § ³⁹ Xaçe loxol t'əq'teşi cinəyətkərxoy sunt'inal Şot'o təhk'irbi pine: «P'oy Xrist'osnuy, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

⁴⁰ T'iyəmi cinəyətkəren isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxaçuğoxun q'itenbsa? Axırı hunal xaçe loxolnu!» ⁴¹ Yan beş əməlxo görəyan cazina zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene». ⁴² Oşa İsusane pi: «Ay İsus, Vi padçağluğa padçağ k'inək' eğat'an za eyex bada!» ⁴³ İsusen şot'o pine: «Va düzinəz nex, ğe hun Zaxun sagala cənnəte bakalnu».

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30*)

⁴⁴ Üqümci saadey, * ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal şirik' † bayınq'luğə baki. ⁴⁵ Bəğen iz işiğa satenek'say, xrame pərdəəl biyexun cöyebaki. ‡ ⁴⁶ İsusen ost'aar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» § pi elmuxe tadi. Şo pure.

⁴⁷ Me əşurxo ak'i q'oşuni baçtani kalat'in «həgigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxaçuğə alxışebi. ⁴⁸ Tamaşabseynak' t'iya gireşi amdarxonal bütüm me əşurxo ak'i içoğoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.

⁴⁹ İsusə çalxalt'oğon isə Galileyinaxun İz baç'anexun hari çupuxxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'öğxun çurpi bət'unğsay. *

İsusa oçalaxbsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ T'iya İosif s'iyen sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'əraraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxaçuğoy padçağluği eysuna yaq'bəğala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney. ⁵² Şot'in P'ilat'i t'öğöl taşi İsusi meydəne çureşi. ⁵³ Meyidə xaçe loxolxun şivk'i parçına bəc'ürepi. Oşa q'ayane kaşəsi, hələ memaçağ şuk'k'al nu

§ **23:38** 23:38 sameşey - bəzi kiinşamurxost'a grek'i, lat'ini saal əbrani t'arurxone sameşey. * **23:44** 23:44 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saad p'as's'e. † **23:44** 23:44 vuyumci saad - həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib. ‡ **23:45** 23:44-45 C'eys. 26:31-33 § **23:46** 23:46 İvel məğ. 31:5 * **23:49** 23:49 Luk'. 8:2-3

oçalaxeşi sa mağarina lanexi. ⁵⁴ T'e ği Həzirluğ bəğala ğiney, †Şamat' ğiyal işalayınşebaksay.

⁵⁵ İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi baç'anexun taşi mağarina q'a Şot'ay meydə t'iya hetər laxsuna at'unk'i. ⁵⁶ Şot'oğon k'oya taşi saat' adeğala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxaçuğon bürüşü k'inək' hik'k'al əştet'unbi. ‡

24

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18*)

¹ Şamat'i samci ğine* savaxt'an üşenen, çupuğon içoğoy həzirbi adeğala oyurxo ext'i mağarin t'öğolt'un taşi. Şot'oğoxun sagala q'erəzəl sa hema amdar buney. ² Şot'oğon hari mağarin çomost'a bakala jəna t'öox t'lk'ireşit'un ak'i. ³ Bona başi isə Q'onçux İsusi meydə tet'un bəğəbi.

⁴ Şorox çəşmişəki mandet'uniy. Bürdən içoğoy bəş s'əq'e işig k'inək' s'aldala paltarla p'ə işq'are c'eri. ⁵ Çupuxxo q'iyene haq'i. Şorox çooq'a past'unşi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vən het'aynak'nan dirist' Bakalt'u p'urit'oğoy arane qəvesa? ⁶ Şo memiya butene, Şo bəyinbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vəx pit'u ef eyex badanan: ⁷ "Amdari Ğar günaxkərxoy kiye tadeğalane, şot'oğonal Şot'o xaçe loxol t'əq't'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bəyinbakalane"». † ⁸ Çupuğonal İsusi əyitmoğoy eyext'un badi.

⁹ Şot'oğon t'et'in qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusi sas's'e şagirdə q'a t'iyəmin amdarxo exlətt'unbi. ¹⁰ Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'erəz çupuxey. ¹¹ Ama ap'ost'olxo şot'oğoy əyitmoğoy tet'un vəbaki, bütüm me əşurxo içoğoynak' vəbakala tene ak'esay. ¹² Ama P'et'er t'it'eri mağarina bəğsane taşi. Şot'in hari bona bəği t'iya saycə meydə bəc'ürpi parçoğone ak'i. Me əşlə gele mətt'əl mandiyal iz k'oyane qaybaki.

İsusi p'ə şagirdə ak'esun

(*Mrk'. 16:12-13*)

† **23:54** 23:54 Həzirluğ bəğala ği - yəni iudeyxost'a İvel hesabakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bəğəğala qomci ği. ‡ **23:56** 23:56 C'eys. 20:10; K'an. 5:14

* **24:1** 24:1 şamat'i samci ği - yəni bazarin ği † **24:7** 24:6-7 Mat'. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33

¹³ Hat'e ği şağirdxoxun p'öğö Yerusolimaxun altmış st'adi † äxil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay. ¹⁴ Şot'oğon bito me əşurxoy barada içoğoy arane exlətt'unbsay. ¹⁵ Şot'oğon exlətp'ala, sun-suna içoğoy fikirxo uk'ala vədineyal İsus İç İşalayınşaki şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqi. ¹⁶ Ama şot'oğon İsus tet'un çalxi, içoğoy pulmux ğaçeseny.

¹⁷ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan metər yaq' taysun exlətpsa?» Şorox beyköf çurt'unpi. ¹⁸ Şot'oğoy boş't'an K'leop'a s'iyen bakalt'in pine: «Yerusali-baksun-baksun me baki əşurxoxun xavar nu bakalo saycə hunnu unko p'oy?» ¹⁹ İsusen «mani əşurxoxun?» pine. Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusi bel hari əşurxoxun. Şo Buxaçuğoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala əyitmoğon q'a əməlxon c'ək'eğala sa xavareçaley. ²⁰ Beşi samci bəyinşxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsuni caza tadi xaçe loxol t'əqt'est'undi. ²¹ Yanal umudyanbaksay ki, me amdar gələcəyə İsraila çark'est'alone. Hamal, me əşur xib ği bəşe bake, ²² ama beş çupuxxoxun bəzit'oğon yax mat mandala əşurt'un exlətpsa. Şorox savaxt'an üşenen meyid laxesi mağarina taşi ²³ bəğet'un ki, t'iya meyid butene. Next'un ki, içoğoy t'et'iya angelxone ak'eşe, şot'oğon İsusi dirist' baksunat'un pe. ²⁴ Oşa beşt'oğoxun bəziyoroxal mağarina taşi hər şeyə çupuğon içoğoy exlətpi k'inək't'un ak'e. Ama İsus İçu ak'itet'un».

²⁵ T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğoy vəbaksun vəx heq'ədər çətine tadesa! ²⁶ P'oy tenan k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me kuruğxoxun c'ovaki q'azayınşalaney?» ²⁷ Oşa Şot'in İvel Şame boş Moiseyi girkurxoxun burqi xavareçalxoy girkurxol şirik' İz barada şamesi bito ganxo q'andırışebi.

²⁸ Şorox içoğoy tağala ayiza hari p'ap'at'an, İsusen İçu t'etərə taşeri ki, güvə hələ t'etiinal t'ağay tağale. ²⁹ Ama şot'oğon İsus "eki, yaxun manda! Ene biyəne, bəğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane başi.

³⁰ Hari şum ukala vədine, İsusen şuma ext'i şükürbala afırinal pit'uxun oşa cöybi şot'oğone tadi. ³¹ Hame vədə şot'oğoy pulmux qayesi, şot'oğonal İsus çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneçi. ³² Şot'oğon pit'un: «Şot'o görəne Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i İvel Şama q'andırışat'an beş ük' metər bəc'ük'esi boksay!»

³³ Şorox hat'e saad hayzeri Yerusalimat'un qaybaki. Hariyal sas's'e şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğ gireşit'un ak'i. ³⁴ Şot'oğonal içoğ Q'onçuğoy həgigiyal bəyinbaksuna saal Simona ak'esunat'un exlətpi. ³⁵ T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari əşurxo q'a İsusə şum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

İsusi sas's'e şagirdə ak'esun

(*Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8*)

³⁶ Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus iç şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ³⁷ Şorox çəşmiş'tunbaki, içoğ q'iyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa. ³⁸ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Het'aynak'nan q'ibsa? Het'u görənən ef ük'e metər fikirxo eş'ta? ³⁹ Bez kulmoğ q'a turmoğ bəğanan. Mo Zuzu! Za kuldanan bəğanan! Axırı urufi nə bədən tene baksa, nə üq'ən, ama Zast'a bune». ⁴⁰ İsusen mot'o pi şot'oğoy İz kulmoğ q'a turmoğone ak'est'i. ⁴¹ Şorox içoğoy müqexun hələl vətet'unbaksay, mat mandet'unuy. T'e vədə İsusen pine: «Ukala şey buvəx?» ⁴² Şot'o sa tikə ap'esp'i çəli q'a sa k'ot'or uç'e şamt'un tadi. ⁴³ İsusenal ukuna ext'i şot'oğoy piin bəş kəye.

⁴⁴ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun sagala bakat'an Bez pi əyitmoğoy məənə money: Moiseyi k'anunast'a, xavareçalxoy girkurxost'a q'a İvel məğurxost'a Bez barada şameşiyorox bex p'ap'alane».

⁴⁵ Oşa İsusen İvel Şama hetər düzgün q'amışaksunane şot'oğoy zombi. ⁴⁶ Şot'in pine: «Metərə şameşe: Xrist'os koruğ zapi biyalane, xib ği oşa isə bəyinbakalane. ⁴⁷ Yerusalimaxun burqi bütüm millət xoynak' içoğoy günaxxo toobinen bağışlayınşaksun Şot'ay s'iyen karooz bakalane. ⁴⁸ Vən bütüm me əşurxoy şahidxonan. ⁴⁹ Mone, Zu Bez Bavan vəx əyit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vən isə, göynuxun eğala zora haq'amin, Yerusalimaxun c'emakinan». §

İsusi göynul əqesun

(*Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11*)

⁵⁰ Oşa İsusen şot'oğoy şəhərexun c'evk'i Bet'anyanal şirik' eneçeri, İz kula alabi şot'oğoy xeyir-bərəkətə tadi. ⁵¹ Xeyir-bərəkət tast'unal şot'oğoxun əxilbaki göynule əqəsi. ⁵² İz şagirdxon Şot'o bult'un k'os'bi, müq-müqal Yerusalimat'un

qaybaki. ⁵³ Metərluğen, şorox həmişə Buxaçuğo alxışpsun xramat'un baksay.

İoanen şampi Műq Xavar Běşin əyit

Me girkə şampiyo ap'ost'ol İoane. İçal me girke boş şampi hadisoğoy şahide. Şot'in ham əbraniğoy ədətəxo q'a şot'oğoy fikirxo, hamal İsraili coğrafina şaat'e away. Metər sa fikire bu ki, İoanen me girkə beş erin 50-70 ci usenxoy aranene şampe.

İoanen iz girke məksədə qay tət'igəbsa: «Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusi Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vėbaki Şot'ay s'iyen yəşəyiñş haq'es bakanan» (20:31).

«İoanen şampi Műq Xavar» girken İsusə Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək'e ak'est'a: «Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyiñşi. Şo ük' bok'ospsunen q'a seriluğen buyey». (1:14). İsusə Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək' ak'est'ala samci bəndurxoxun oşa «Műq Xavarast'a» İsusi cürbəcür möcüzəoğoy ak'est'uni baradane exlətesə. Me möcüzəoğon İsusi əyit tadesi Çark'est'al saal Buxaçuğoy Ğar baksunane ak'est'a. Morox ak'est'i möcüzəoğə q'andırışala əyitmoğone tət'igəbaksə. Girke me hissinen bəzi amdarxoy İsusə hetər vėbaksuna q'a İz baç'anexun taysuna, t'iyəmit'oğoy isə Şot'ay əleyinə baki nu vėbaksunane ak'est'a. 13-17-ci bulurxost'a isə İsusi biq'esi biyəsin İz şagirdxoxun sagala baksuna q'a içəoğoy hərtərəfli exləti baradane şamesə. İsusen xaça t'əqt'esunaxun bəş şagirdxo ük'e tast'a. Axırnci bulurxon isə İsusi biq'esuna, divanbaksuna, bəyinbaksuna, bəyinbakit'uxun oşal İz şagirdxo ak'esunane ak'est'a.

İoanen me girke boş Xrist'osi tərəfəxun amdarxo tadeğala həmişəluğ yəşəyiñşi haq'suni yaq'ane ak'est'a. Me həmişəluğ yəşəyiñş İsusi yaq'a, düzluğa, Şot'ay yəşəyiñşə vėbakala amdarxone tadesə. İoani Műq Xavari t'iyəmi girkurxoxun c'ək'esun şone ki, İsusen İçu "xe", "şum", "çoban", "eğelxo", "c'ap' saal iz zoğurux" əyitmoğon İzi "Həmişə Bakalo" baksunane ak'est'a.

Girke boş bakalorox:

1:1-18 P'rolog: İsus - Buxaçuğoy Əyite

1:19-51 İsusı q'ulluği burqesun: K'unuk'bal İoani şahidluğ saal İsusı samci şagirdxo
 2:1-11:57 İsusen amdarxoynak' bi q'ulluğ
 12:1-19:42 İsusı axırınıci ğimxo
 20:1-29 İsusı bəyinbaksun saal amdarxoynak' ak'esun
 20:30-31 İoani girke məksəd
 21:1-25 Ep'ilog: Q'onçuğoy Galileyina p'əmci kərəm ak'esun

Buxaçuğoy Əyit Amdare baks

¹ Burqesunast'a Əyit buney. Əyit Buxaçuğoxun sagalaney, Əyit Buxaçuxey. ² Şo burqesunast'a Buxaçuğoxun sagalaney. ³ Hər şeyə Şot'ine yaratmışı, yaranmışaki şeyurxoxun sal soğə Şosuz tene yaranmışaki. ⁴ Şo yəşəyinşi orayiney, me yəşəyinşal amdarxoy işiğey. ⁵ İşiğen bayinq'luğa s'alest'a, bayinq'luğen şot'o bəc'ürpes tene baki.

⁶ Buxaçuğoy tərəfəxun yaq'abaki sa amdare hari, şot'ay s'i İoaney. * ⁷ Şo şahidluğbseynak'e harey ki, işiği barada şahidluğbane, bütüm amdarxonal me şahidluğa ibaki və bakat'un. ⁸ Şo iç işiğ teney, ama işiği barada şahidluğbseynak'e harey.

⁹ T'e işiğ seri işiğey, şo dünyəne harit'oğoy hər sunt'u işiğlune bsay. ¹⁰ Şo dünyənəney, dünyənə Şot'ine yaratmışı, ama dünyənən Şot'o tene çalxi. ¹¹ Şo İzt'oğoy t'öğöle hari, ama İzt'oğon İçu tet'un q'abulbi. ¹² Ama Şot'in İçu q'abulbi İz s'iya vėbakit'oğə bitova Buxaçuğoy əylux baksuni ext'iyərə tadi. ¹³ Şorox nə sa amdari əsiləxun, nə bədəni nəəl insani çuresunen tet'un baki, ama Buxaçuğoxunt'un baki.

¹⁴ Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyinşi. Yan Şot'ay kalaluğa q'a zora ayank'i. Şot'in mot'oğə İz Bavaxun Şot'ay tək sa Ğar baksunene haq'i. İzi eysunen Şot'in yax ük' bok'ospsuni q'a het'ay seri baksunane ak'est'i.

¹⁵ İoanen Şot'ay barada şahidluğbi ost'aar pine: «"Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi, İz barada bez exlətp'i Amdar mone». ¹⁶ Yan bitot'in Şot'ay bakalt'uxun hayanq'i, Şot'in İz ük' bok'ospsunen yax bol xeyir-bərəkətə tadi. ¹⁷ Buxaçuğon İz k'anuna Moiseyaxune avabakest'i, ük' bok'ospsuna q'a seri bakala yaq'a ak'est'una isə İsus Xrist'osane tapşurbi. ¹⁸ Buxaçuğə

* 1:6 1:6 Mat'. 3:1-2; Mrk'. 1:4; Luk'. 3:1-2

şuk'k'alēn sal sa vədə tene ak'e, ama Bavay t'öğöl bakala tək sa Ğaren Buxaçuğoy yax çalxesedi.

İoan Xrist'os tene

(*Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; Luk'. 3:1-18*)

19 İudeyxoy kalat'oğon İoanaxun "hun şunu?" pi xavar haq'seynak' Yerusalimaxun bəyinşxo q'a leviğə şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. T'e vədə İoanen şahidluğbi ²⁰ düzə pi c'ap'tenebi, şot'in qay pine: «Zu Xrist'os tezu». ²¹ Şot'oğon İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? İlyanu?» İoanen "təə, şo tezu" pine. T'e vədə şot'oğon xavart'un haq'i: «Bərkə yan yaq'bəğala xavareçalnu?» İoanen "təə" coğabe tadi. † ²² Şot'oxun saal xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? Yax yaq'abit'oğə k'ə coğab taden? Vi barada k'ən pes bakon?» ²³ İoanen İsayə xavareçali pi əyitmoğone coğab tadi:

«"Q'onçuğoy yaq'a düzbanan" pi ams'i oçala bayanbalt'ay səszu». ‡

²⁴ T'e vədə bəzi yaq'abaki fariseyxon ²⁵ İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun Xrist'os, İlyə nəəl yan yaq'bəğala xavareçal tenusa, het'aynak'en xena badi k'unuk'bsa?» ²⁶ İoanen şot'oğə coğabe tadi: «Zu xenenez k'unuk'bsa, ama ef arane vən nu çalxala sa Tano. ²⁷ Şo zaxun oşa eğale. Zu şot'ay sal torok'ali bağa şadbsunal tez lafst'a».

²⁸ Me əşurxo İordan oqe t'e soğə tərəf - Bet'anyina, İoanen xena badi k'unuk'bala galane bakey.

K'unuk'bal İoani şahidluğbsun

²⁹ Əyc'indəri İoanen İsusı şot'ay t'öğöl eysuna ak'i pine: «Dünyəni günaxa İz loxol ext'ala Buxaçuğoy Q'uzi mone! ³⁰ "Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi İz barada bez exlətp'i Amdar mone. ³¹ Zu şot'o tez çalxsay, ama şot'o İsrailə çalxest'eynak'ez xenen k'unuk'bsa hari». ³² İoanen şahidluğbi pine: «Azk'i ki, Uruf göynuxun göyərçin k'inək' siri şot'ay loxole çurpi. ³³ Zu şot'o tez çalxsay, ama xenen k'unuk'bseynak' za Yaq'abit'in İçin za peney: "Uruf şi loxol siri manst'una ak'ayin, İvel Urufen k'unuk'baləş şone". ³⁴ Zuval mot'o ak'i şahidluğezbsa ki, "Buxaçuğoy Ğar mone"».

İsusı samci şagirdxo

† **1:21** 1:21 K'an. 18:15,18; Mal. 4:5 ‡ **1:23** 1:23 İsa. 40:3 § **1:33** 1:33 İvel Urufen k'unuk'balə - yəni İvel Urufen amdarxoy ük'ə təmizbalə

³⁵ Əyc'indəri İoan iz şagirdxoxun p'öğö iz t'öğöl p'urum t'et'iya çurpeney. ³⁶ Şot'in içoğoy t'öğölxun c'ovakala İsusa ak'i pine: «Bəğanan, Buxaçuğoy Q'uzi mone!»

³⁷ Me p'ə şagirdal şot'ay əyitə ibaki İsusı baç'anexunt'un taşi. ³⁸ İsusen fırpı İz baç'anexun eğalt'oğö ak'i şot'oğö pine: «Vəx k'ə lazım?» Şot'oğon İsusa pit'un: «Ravvi, Hun mayan manst'a?» ("Ravvi" "Məəlim" upsune.) ³⁹ İsusen şot'oğö pine: «Zaxun ekinan, ak'alnan». Şoroxal taşi İsusı maya manst'una at'unk'i, t'e ği vis'imci saadal şirik'əl * Şot'oxunt'un baki.

⁴⁰ İoanaxun ibaki İsusı baç'anexun taşi p'ə tanaxun soğö Simon P'et'eri viçi Andreyey. ⁴¹ Şot'in süft'ə taşi iz viçi Simona bəğəbi şot'o pine: «Yan Xrist'osa bəğəyanbi!» ("Xrist'os" "ləəməsi, yəni c'ək'əsi amdar" upsune.) ⁴² Andreyen şot'o İsusı t'öğöle taşeri. İsusen Simoni loxol bəği pine: «Hun İoani ğar Simonnu, ama K'efa k'aleğalnu». (K'efa isə grek'i muzin P'et'er, yəni je upsune.)

⁴³ Əyc'indəri İsus Galileyina taysune çureşi. Şot'in Filip'a bəğəbi şot'o pine: «Bezi baç'anexun eki». ⁴⁴ Filip'al, Andrey q'a P'et'er k'inək' Bet'sayda şəhərexuney.

⁴⁵ Filip'en Nat'anaila bəğəbi şot'o pine: «Moiseyi k'anuna şameşi, xavareçalxonal pi Amdara bəğəyanbi. Mo nazaret'lu İosifi ğar İsusə». ⁴⁶ Nat'anailen şot'o pine: «Nazaret'axun saat' sa şey c'eneğon ki?» Filip'en isə "eki, huncə ak'alnu" pine.

⁴⁷ İsusen Nat'anaili İçuç eysuna ak'i şot'ay barada metərə pi: «Mo iz ök'e bic'luğ nu bakala əsil sa israillune».

⁴⁸ Nat'anailen "Hun za k'ən çalxsa?" pi Şot'oxun xavare haq'i. İsusen şot'o coğabe tadi: «Filip'en va k'alk'alt'uxun bəş va incilnə xodin oq'a ak'ezuy». ⁴⁹ Nat'anailen Şot'o pine: «Ravvi, Buxaçuğoy Ğar Hunnu, İsraili padçağ Hunnu!»

⁵⁰ İsusen pine: «Bezi va incilnə xodin oq'a azk'i upsuna görən Za və baki? Hun kot'oxunal kala şeyurxo ak'alnu».

⁵¹ Oşa p'urum şot'o pine: «Serina, serinaz vəx nex: göye qayesuna saal Buxaçuğoy angelxo Amdari Ğare t'öğöl laşi-şiysuna ak'alnan». †

2

İsusı xena fina tarast'un

* **1:39** 1:39 vis'imci saad - həysət'in vədine berezərə saadin bip'. † **1:51** 1:51 Burq. 28:12

1 P'ə ği oşa Galileyin Gana ayize sa laşk'oye baki. İsusı Nana t'et'ianey. 2 İsusı q'a İz şagirdxoval laşk'oya k'alpet'unıy. 3 Fi çark'at'an İsusı Nanan İçu pine: «Mot'oğoy fi çark'ene». 4 İsusen pine: «Avazu, ay Nana, ama Bezi vaxt' hələ p'ap'itene». 5 İz Nanan q'ulluğçıgo pine: «Kot'in vəx k'ə uk'ayin, banan».

6 İudeyxoy içoğə pakbsuni ədətə görə t'et'iya hər sunt'ay boş p'ə-xib met'rit' * xe p'aq'ala üq dənə jəne k'oyine buy. 7 İsusen q'ulluğçıgo pine: «K'oyiğə xenen buybanan». Şot'oğonal k'oyiğə jomol şirik' buyt'unbi. 8 Oşa Şot'in saal pine: «İsə kot'oxun samal ext'i düvənbəyin t'öğöl taşanan». Şot'oğonal tat'unşeri. 9 Düvənbəyinen fina tarapi xene tadane bəği. Şot'in fine mayin baksuna tene avay, mot'o saycə xena eçeri q'ulluğçıgone avay. Düvənbəyinen bəyə k'alpi 10 şot'o pine: «Bitot'in süft'ə saat' fina, amdarxon üğit'uxun oşa isə keje finane eş't'a. Ama hun saat' fina axıran efe».

11 Hamətər, İsusı Galileyin Gana ayize ak'est'i me samci möcüzəlü nişanen Şot'ay kalaluğa çoyele c'evk'i, İz şagirdxoval İçu vət'un baki. 12 Mot'oxun oşa Şo İz Nanaxun, viçimoğoxun saal şagirdxoxun sagala K'efernauma taşi sa hema ği t'et'iyane mandi. †

İsusı haq'i-toydalxo xrame məəlinexun şəp'esun
(Mat'. 21:12-13; Mrk'. 11:15-17; Luk'. 19:45-46)

13 İudeyxoy C'ovaksuni axsibay‡ İşalayınşəbaksay. İsusı Yerusolimane taşi. 14 Şot'in hari xrame məəline arak', eğel, göyərçin toydalxone ak'i, t'et'iya təngə badalbalxoval buney.

15 İsusen vijurxon sa tatar düzbi bütüm haq'i-toydalxo içoğoy eğel saal arak'xoxun sagala xramaxun şəp'eşi, təngə badalbalxoy ist'olxoval taradi təngöğə oq'ane şipi. 16 Şot'in göyərçin toydalxo pine: «Mot'oğə memiin ext'anan! Bezi Bavay k'oja bazaranan c'urevk'e!» 17 İz şagirdxonal İvel Şame boş bakala "vi k'oja çuresunen Za bok'osp'i-şik'ale" əyitə eyext'un badi. §

18 T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon Şot'oxun xavart'un haq'i: «Mot'oğə bseynek' Vi ext'iyər baksuna yax mani möcüzəlü nişanxonen ak'est'es bakon?» 19 İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Me xrama şarpanan, xib ğiin boş Zu kot'o təzədən

* 2:6 2:6 P'ə-xib met'rit' - təxminən 100 lit'ir. † 2:12 2:12 Mat'. 4:13 ‡ 2:13 2:13 C'eys. 12:1-27 § 2:17 2:17 İvel məğ. 69:9

biq'oz». * 20 T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon pit'un: «Mə xram q'ırx üq useni bele biq'eşe, hun isə kot'o xib ğiin biq'alnu?» 21 Ama İsusen "xram" uk'at'an İz bədənəxune əyitey. 22 İsus p'uribəyinbakit'uxun oşa şagirdxon şot'ay me pi əyitmoğoy eyext'un badi, İvel Şamurxo q'a İsusi pi əyitmoğoy vət'unbaki.

23 İsusen C'ovaksuni axsibayi vədine Yerusalisa bakat'an, şot'in t'iya ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'it'oğoy gelo şot'o vət'un baki. 24 Ama İsusen amdarxoy ük'e bakalt'oğoy avabaksuna görə şot'oğoy İz barada hər şeyə nexteney 25 şot'o görə ki, amdarxoy barada şinesa şot'o exlətpsuna eht'iyəc buteney, axırı amdarxoy ük'exun c'ovakalt'oğoy avaney.

3

İsusi q'a Nik'odimi exlət

1 Fariseyxoy arane Nik'odim s'iyen iudeyxoy kalat'oğoxun soğone buy. 2 Şo üşe İsusi t'öğöl hari pine: «Ravvi, avayan ki, Hun Buxaçuğon yaq'abi sa mələimnu. Şot'aynak' ki, Buxaçuxsuz şuk'k'aleni Vi ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'est'es batenekoy». 3 İsusen şot'o coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: sal sa amdaren təzədən nanaxun nu bakayin, Buxaçuğoy padçağluğa çalxes tene bakon».

4 Nik'odimen şot'oxun xavare haq'i: «Yəşlu sa amdar hetərə təzədən nanaxun bakes bakon? Şo p'əmci kərəm iz nanay tapane başi saal nanaxun bakes banekon ki?»

5 İsusen coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: amdaren xenaxun saal Urufaxun təzə yəşəyinq nu haq'ayin, *Buxaçuğoy padçağluğa bayes tene bakon. 6 Amdaraxun bakalo amdare, Urufaxun bakalo uruf. 7 Va Bezi "təzədən nanaxun bakalanan" upsuna mat ma manda. 8 Muşen iz çureğala galane fune, şot'ay səsə inbaksa, ama mayin hari maya taysuna ten avabaksa. Urufaxun təzə yəşəyinq haq'i amdaral metərə».

9 Nik'odimen "ke əşur hetərə bakes bakon?" pi xavare haq'i. 10 İsusen şot'o coğabe tadi: «Hun İsraila çalxeşi mələimnu. Mot'oğoy avatenu ki? 11 Serina, serinaz va nex: yan beşi avabakalt'uyan exlətpsa, beşi ak'it'uyan şahidluğbsa, ama vən beşi şahidluğbsuna tenan q'abulbsa. 12 Bezi me dünyənin əşurxoxun exlətp'it'oğoy və tenansa, göynul bakala əşurxoxun exlətp'ayiz hetər və bakalnan?»

* 2:19 2:19 Mat'. 26:61; 27:40; Mrk'. 14:58; 15:29 * 3:5 3:5 - İsusen "xenaxun" uk'at'an k'unuk'baksunaxun, "Urufaxun" uk'at'an isə Buxaçuğoy və amdarxoy ük' badalbaksunaxune əyitey.

¹³ Göynuxun şiri Amdari Ğaraxun başq'a şuk'k'al göynul laşi tene, † saycə Amdari Ğare t'et'iyə bake. ¹⁴ Moiseyen çölə dizik'ə ala əqəvk'i k'inək' ‡Amdari Ğaral Buxaçuğoy kiin ala əqəşinə buq'on ki, ¹⁵ Şot'o və bakala hər sunt'in həmişəluğ yəşəyinq haq'ane.

¹⁶ Şot'aynak' ki, Buxaçuğon dünyənə t'etərə çureşi ki, İz tək sa Ğarane tadi; tanedi ki, Şot'o və bakalo maq'an p'uri, ama həmişəluğ yəşəyinq'an haq'i. ¹⁷ Buxaçuğon İz Ğara me dünyəneynak' pis q'ərar c'evkseynak' təə, şot'o çark'est'eynak'e yaq'abi. ¹⁸ Şot'in İçu və bakalt'aynak' pis q'ərar tene c'evk'al, və nu bakalt'aynak' isə ene pis q'ərar tadeşene, şot'aynak' ki, şo Buxaçuğoy tək sa Ğara və tene baki. ¹⁹ Tadeşi q'ərareynak' səbəb mone baki: dünyənə İsus işiğ k'inək'e hari, ama amdarxon bayinq'luğa işiğaxun gelet'un çureşi, şot'aynak' ki, içoğoy əməlxo şərə. ²⁰ Pisluğ balt'in işiğa nifrətəbon, iz əməlxo ak'maq'ansı pi işiği tərəf tene tağon. ²¹ Serina əməlbalo isə işiğane c'eğon ki, izi Buxaçuğoy s'iyal bi əməlxo ak'eğane.

K'unuk'bal İoani İsusı barada şahidluğbsun

²² Kot'oxun oşa İsus q'a İz şagirdxo İudeyin oçalat'un taşi. İsus sa hema vaxt' şot'oğoxun t'et'iyə mandi amdarxo xena badi k'unuk'ebsey. ²³ İoanenal Salima İša bakala Aynonane xena badi k'unuk'ebsey, t'et'iyə gele xenoy. Amdarxo hari xena başi k'unuk't'unbaksay. ²⁴ (İoana hələ zindana tet'un badey.) §

²⁵ Me vədine İoani şagirdxoy q'a q'erəz sa iudeyluni arane pak baksuni barada həcətə biti. ²⁶ Şagirdxon İoani t'öğöl hari pit'un: «Ravvi, İordan oqe bəğ c'eğalaç tərəf vaxun sagala baki amdar vi eyexe? Hun Şot'ay barada şahidluğənbey. Mone, Şot'inal k'unuk'ebsey, bitoval Şot'ay t'öğölə taysa». ²⁷ İoanen coğabe tadi: «Amdara Buxaçuğoxun nu tadeğayin, şot'in hik'k'al bes tene bakon. ²⁸ Bezi "Zu Xrist'os tezu, ama Şot'oxun bəşez yaq'abake" pi me əyitə vən şahidnan. * ²⁹ Bin şiyasa, bəy şone. Ama bəye yaq'a bəği ümüx-səsəl bakala xəşp'anal bəye səsə ibakat'an gele müqe baksə. Bezi həysət'in müqluğal hametərə bex c'eysə. ³⁰ Şo kala, zu isə mis'ik' bakalazu».

³¹ Göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. Oçali çoyexun bakalo isə oçali çoyel bakalane, hamal me dünyəni

† **3:13** 3:13 Göynuxun şiri - həzi şamurxost'a "göynuxun şiri, həysəəl göynul Bakalo". ‡ **3:14** 3:14 Ams'i oç. 21:9 § **3:24** 3:24 Mat'. 14:3; Mrk'. 6:17; Luk'. 3:19

* **3:28** 3:28 İoan. 1:20

amdar k'inək' exlətp'alane. Ama göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. ³² Şot'in k'ə ak'i-ibakenesa, şot'oğoy baradane şahidluğbon, ama Şot'ay şahidluğa şuk'k'alene tene q'abulbsa. ³³ T'e şahidluğa q'abulbala amdaren isə Buxaçuğoy seri baksuna təst'iğebsa. ³⁴ Buxaçuğon yaq'abi Amdaren Buxaçuğoy əyitəne nex, Buxaçuğonal İz Urufa Şot'o bol-bole tast'a. ³⁵ Bavan İz Ğara çuresa, hər şeyə Şot'ay kiyele tadi. † ³⁶ Ğara və bakalt'in həmişəluğ yəşəyinşə haq'i baksa, Ğara t'ödxbalt'in isə yəşəyinş tene ak'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy əcuğ şot'ay loxole manst'a.

4

İsus q'a samariyalu çuux

¹ Fariseyxon İsusi İoanaxun gele şagird girbsuni saal şot'oğə xena badi k'unuk'bsuni barada it'unbaki. ² (İsusen İçin təə, İz şagirdxont'un k'unuk'bsay). ³ İsusen mot'o avabakala k'inək' İudeyinxun c'eri Galileyinane qaybaki.

⁴ Şo Samarinaxun c'ovakalaney. ⁵ İsus İak'oven iz ğar İosifa tadi oçala İša bakala Samariin Sixar s'iyen şəhərene hari. * ⁶ İak'ovi xene kəriz t'et'iyaney. Yaq'en İsusə mandak'bsuna görə Şo t'e xene kərizi t'öğöl çurepi. Üqumci saadey. †

⁷ Samariyalu sa çuux kərizəxun xe c'evk'sane hari. İsusen şot'o pine: «Za üğseynak' xe tandon?» ⁸ (İz şagirdxo ukun haq'seynak' şəhəret'un təsey.) ⁹ Samariyalu çuğon Şot'o pine: «Hun sa iudeynu, zu isə sa samariyalu çuux. Hun hetəren zaxun xe çureşes bakon?» (İudeyxon samariyaluğoy əşp'est'ala q'ava əşp'estet'unst'ay.) ‡ ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər hun Buxaçuğon tadi paya saal vaxun xe çureğalo Şu baksuna avabakayin, hunen Şot'oxun xe çureğon, Şot'inal va yəşəyinşest'ala xene tadon». §

¹¹ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, xe c'evkseynak' sa q'av tevax bu, kərizəl bəğəloye. P'oy t'e yəşəyinşest'ala xena mayin c'evk'alnu? ¹² Me kərizə yax beş bava İak'ovene tade. Kot'oxun için, iz ğarmoğon, iz beligon xet'un üğə. Hun şot'oxunal üst'ünnu ki?» ¹³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Me xenaxun üğəlo saal xeneza bakale, ¹⁴ ama Zu tadala xenaxun şiin üğəyin, sal sa vədə xeneza tene bakal. Zu

† 3:35 3:35 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 * 4:5 4:5 Burq. 33:19; Yeş. 24:32 † 4:6 4:6 Üqumci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saadi p'as's'e. ‡ 4:9 4:9 Ezr.

4:1-5; Neh. 4:1-2 § 4:10 4:10 İoan. 7:38

tadala xe şot'ay boş həmişəluğ yəşəyinşest'ala sa xene orayin bakale».

¹⁵ Çuğon Şot'o pine: «Bezi ağa, t'e xenaxun za tada ki, zu sal sa vədə xeneza ma bakaz, saal xe c'evkseynak' memiya ma eğaz».

¹⁶ İsusen çuğo pine: «Taki vi işq'ara k'alpa qaybaka miya». ¹⁷ Çuğon Şot'o "Bezi işq'ar butene" pine. İsusen şot'o pine: «Vi işq'ar nu baksuna düzen pi, ¹⁸ şot'aynak' ki, vi qo işq'are bake, həysə vaxun yəşəyinşaloval vi işq'ar tene, hun kot'o düzen pi».

¹⁹ Çuğon metəre pi: «Bezi ağa, azaksa ki, Hun xavareçalnu. ²⁰ Beşi bavoğon-kalboğon me buruğot'un bul k'os'bsay, ama vən iudeyxon nexnan ki, bul k'os'bseynak' sa ga bunesa, şoval Yerusalime». ²¹ İsusen şot'o pine: «Za vėbaka, t'etər sa vədəne eysa ki, Bava nə me buruğo, nəəl Yerusalima bul k'os'bsun tene lazım bakal. ²² Vən tenan ava het'unan bul k'os'bsa, yan isə avayan het'uyan bul k'os'bsa, şot'aynak' ki, çark'esun iudeyxoxune. ²³ Ama t'e vədə enesa, şo ene harene ki, həgigi bul k'os'balxon Bava urufen saal ük'en bul k'os'balt'un. Axırı Bavanal İçeynak' metər bul k'os'balxone qəvesa. ²⁴ Buxaçux İç Urufe, İçu bul k'os'balxonal urufen q'a ük'en bul k'os'balat'un». ²⁵ Çuğon Şot'o pine: «Avazu ki, "Xrist'os" uk'ala c'ək'eşi * sa Tan eğale. Şo eğat'an yax hər şeyə avabakest'ale». ²⁶ İsusen şot'o pine: «Vaxun əyitk'alo Şone, Zu Şozu».

²⁷ Me arane İsusi şaqirdxo hart'un, Şot'ay sa çuğoxun exlətpsuna ak'i məətt'əlt'un mandı, ama şuk'k'alən "k'ən çuresay?" nəəl "het'aynak'en ke çuğoxun exlətpsa?" pi tene xavar haq'i.

²⁸ Çuğon isə xene gamata oq'a laxi şəhərene qaybaki. Şot'in amdarxo pine: ²⁹ «Ekinan, zu biq'i əşurxo bitova za exlətp'i Amdara ak'anan. Bərkə beşi yaq' bəğala Xrist'os Şone?» ³⁰ Amdarxoval şəhərexun c'eri İsusi t'öğölt'un hari.

³¹ Me arane şaqirdxon Şot'o xoyinšt'unbsay: «Ravvi, sa şey uka». ³² Ama İsusen şot'oğo pine: «Zast'a t'etər sa ukune bu ki, vən şot'oxun xavarsuznan». ³³ T'e vədə şaqirdxon "bərkə şinesa Kot'aynak' ukun eçerene?" pi sun-sunaxun xavart'un haq'i.

³⁴ İsusen şot'oğo pine: «Za Yaq'abit'ay çureğalt'u əməlsun, Şot'ay əşlə tamamsun Zaynak' ukun k'inək'e. ³⁵ Vən "exeynak' hələ bip' xaşə mande" tenan nex? Zu isə vəx nexzu ki, ef pulmoğo qaypi q'oruğa bəğanan: əkin

* 4:25 4:25 c'ək'eşi - yəni, c'əyin ləəmeşi c'ək'eşi amdar

ene neşum bakene, exp'ala vədəne. † 36 Mone, exp'alēn iz zəhməti haq'q'al exest'a, həmişəluğ yəşəyinşeynak' məhsulal topebsa. Hametər, ham bit'alo, ham exp'alo sagala müqt'unbaksa. 37 Metərлуğen, "sunt'in binet'on, t'e sunt'in exebon" əyit hari düze c'eyša. 38 Zu vəx iz loxol vən zəhmət nu zapi sa məhsula exbsaz yaq'abe. Q'erəzt'oğont'un zəhmət zapi, vən isə şot'oğoy zəhməti baranan şərik baki».

Samariyaluğoy gelet'ay İsusə və baksun

39 T'e şəhərexun bakala samariyaluğoxun gelo "bezi biq'i bütüm əşurxo za exlətebi" pi şahidluğbala çuğoy əyitə görə İsusə vəne baki. 40 Şot'aynak'al samariyaluyox İsusi t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi ki, içoğoy t'öğölq'an mandı. İsusal p'ə ği t'et'iyane mandı. 41 İsusen İçin şot'oğoxun exlətpsuna görə lap gele amdare şot'o və baki. 42 Şot'oğon çuğo next'uniy: «Ene tək vi əyiten teyan və baksə, ene yanal beşi ümüğon ibaki avayanbaki ki, həgigiyal, dünyənə Çark'est'al Mone».

Padçağeynak' əşp'ala amdari ğare q'olaybaksun

43 İsus p'ə ğinaxun oşa t'et'iin c'eri Galileyin tərəf yaq'ane baft'i. 44 İsusen İçin sa vədə xavareçali iz yurdnu hörmət nu baksuni barada peney. ‡ 45 Ama Galileyinə eğat'an galileyaluğon şot'o saat't'un q'abulbi, şot'aynak' ki, şot'oğonal axsibayi vədine Yerusəlimalıma hari şot'in t'et'iya bi hər şeyə ak'et'uniy. §

46 Hametər, İsus p'urum mot'oxun bəş İzi xena fina taradı gala, Galileyin Gana ayizene hari. Me ayize padçağeynak' əşp'ala sa amdare buy. Şot'ay ğar K'efernauma azari bask'ened. 47 Me amdar İsusi İudeyinxun Galileyinə eysuna ibakat'an şot'ay t'öğölə hari. Şot'oxun xoyinşebi ki, hari iz ğara q'olaybane, şot'aynak' ki, iz ğar elmoğoy loxoley.

48 İsusen şot'o pine: «Vən müt'lək' möcüzəlü nişanxo ak'ınan buq'on ki, vəst'a vələğ bakane!» 49 Padçağeynak' əşp'ala amdaren isə İsusə pine: «Bez ağa, hələ ki bez ğar p'uritene, tağen!» 50 İsusen şot'o pine: «Taki k'oya, vi ğar yəşəyinşəle». T'e amdaral İsusi əyitə vəbaki taneşi.

51 Şo hələ k'oya tene p'ap'ey, iz k'ulurxon hari içü iz ğare q'olaybaksunat'un xavar tadi. 52 Şot'in k'ulurxoxun iz ğare saat' baksuni vaxt'ane xavar haq'i, şot'oğonal pit'un: «Nəyni vüğümci saadast'ane * iz q'ızdırma şiri». 53 Bavanal

† 4:35 4:35 Mat'. 9:37-38; Luk'. 10:2 ‡ 4:44 4:44 Mat'. 13:57; Mrk'. 6:4; Luk'.

4:24 § 4:45 4:45 İoan. 2:23 * 4:52 4:52 Vüğümci saad - həysət'in vaxt'en bərezərə saad sa.

q'amişe baki ki, mo İsusen içü "vi ğar yəşəyinşale" pi vədinene bake. Hametər, şo içal, dirist' iz külfətəl İsusa vət'un baki. ⁵⁴ Mo İsusi İudeyinaxun Galileyina harit'uxun oşa ak'est'i p'əmci möcüzəlü nişaney.

5

Hovuzi t'öğöl bakala azarin q'olaybaksun

¹ Mot'oxun samal vədə oşa İsus Yerusalama, iudeyxoy sa axsibayane taşi. ² T'iya Eğeli darvazin t'öğöl, iz hərrəmine qo seyvan bakala, əbraniğoy muzin Bet'zada uk'ala sa hovuze buy. ³⁻⁴ Şot'ay qo seyvaneyal gele azariyoxe bask'ey: k'aç'i, axsağ saal p'araliçen duği amdarxo. *

⁵ T'et'iya otuz muğ usenin azari bakala sa amdare buy. ⁶ İsusen me amdari baksuna ak'i, hamal şot'ay gele vaxt'axun azari baksuna avabaki şot'oxun xavare haq'i: «Q'olaybaksun çurensa?» ⁷ Azarinen İsusa coğabe tadi: «Bez ağa, bezi t'öğöl sa amdar tene bu ki, xene galgalk'ala vədinə za hovuzə badane. Zu p'ap'amin q'erəzo zaxun bəş t'et'iya banesa». ⁸ İsusen şot'o pine: «Hayza, vi döşəyə ext'a, tarapa!» ⁹ T'e amdara hat'e saad q'olayebaki, iz döşəyə ext'i taranepi.

T'e ği Şamat' ğiney. ¹⁰ Kot'o görəl iudeyxoy kalat'oğon q'olaybaki amdara pit'un: «Ğe Şamat' ğine, döşəyə taşt'un va q'adağane». † ¹¹ T'e amdaren şot'oğə coğabe tadi: «Za q'olaybi Amdaren za "döşəyə ext'a, tarapa" pine». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy va "ext'a, tarapa" pi amdar şuva?» ¹³ Ama q'olaybaki amdaren şot'ay şu baksuna tene avay, şot'aynak' ki, İsus t'et'iya bakala camaati arane açeney.

¹⁴ Samal oşa İsusen xrama t'e amdara bəğəbi pine: «Bəğa, hun q'olayebaki, saal günax əş ma biq'a ki, vi bel ene pis əş maq'an hari». ¹⁵ Q'olaybaki işq'arenal taşi içü q'olaybi t'e Amdari İsus baksuna iudeyxoy kalat'oğə avabakesedi.

¹⁶ Mot'oxun oşa iudeyxoy kalorox İsusa biq'suni loxolt'un biti, şot'aynak' ki, me əşurxo Şamat' ğinene bsay. ¹⁷ Ama İsusen şot'oğə pine: «Bezə Bavan ğeyin ğinal şirik' əşəbsa, Zuval əşəzbsa».

* **5:3-4** 5:3-4 - bəzi şamurxost'a: bask'ey saal xene galpsuni yaq'at'un bəğsay. ⁴ Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy sa angelen arane hovuzi boş başi xena galgalest'ay. Xene galgalpsunaxun oşa t'et'iya bağala samci amdar, hetər azari balkayin q'olayebaksay. † **5:10** 5:10 Neh. 13:19; Yer. 17:21

18 Metərлуğen, iudeyxoy calorox İsusə bespsuni loxol samalal gelet'un biti, şot'aynak' ki, İsusen saycə Şamat' ğina tene pozmişey, hamal Buxaçuğoy İz Bava baksuna upsunen İçu Buxaçuğoxun barabare hesabbsay.

İsusə tadeşi ext'iyəri İz Bavaxun baksun

19 Ama İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vəx nex: Ğaren İz Bavay k'ə bsuna nu ak'ayin, İçuxun sa şey tene bon. İz Bavan k'ə bayin, Ğarenal şot'one bsa. 20 Şot'aynak' ki, Bavan İz Ğara çuresə, İçin bala hər şeyə Şot'o ak'esest'a. Bavan kot'oxunal kala əşurxo ak'est'ale, vənal mat mandalan.

21 Bavan p'urit'oğə bəyinbi şot'oğə yəşəyinş tadi k'inək' Ğarenal İçin çureğalt'oğə yəşəyinşə tast'a. 22 Bavan şuk'k'ala divantenebsa, ama divanbsuni ext'iyərə İz Ğarane tade ki, 23 bitot'in Bava hörmətbala k'inək' İz Ğaral hörmətq'anbi. İz Ğara hörmətnubalt'in Şot'o yaq'abi Baval hörməttenebsa.

24 Serina, serinaz vəx nex: Bezi pit'oğə ümüxlaxi Za Yaq'abit'u və amdareynak' həmişəluğ yəşəyinşə bu. Şo pis q'ərərə tene divanbakal, şot'aynak' ki, şo ene bisunaxun yəşəyinşə c'ovaneki.

25 Serina, serinaz vəx nex: iz vədə enesə, şo ene hari p'ap'ene; p'urit'oğə Buxaçuğoy Ğare səsə ibakalt'un, ibakiyoroxal yəşəyinşalt'un. 26 Şot'aynak' ki, Bavay İçust'a yəşəyinş bakala k'inək' İz Ğaral İçust'a yəşəyinş baksune tadi. 27 Divanbsuni ext'iyərə Şot'one tadi, şot'aynak' ki, Şo Amdari Ğare. 28 Mot'o mat ma mandanan, şot'aynak' ki, t'etər sa vədəne eysə ki, gərəmzoğə bask'iyorox bito Şot'ay səsə ibaki 29 gərəmzoğoxun c'eğalt'un. Saat'luğ biyorox yəşəyinşbseyinak' bəyinbakalt'un, pislug biyorox isə divanbaki pis q'ərar haq'seynak' bəyinbakalt'un. †

30 Zu Bez ext'iyərə hik'k'al bes batezkon. Bavan Za pi k'inək'ez divanbsa, Bezi c'evk'ala q'ərəral düzgünə, şot'aynak' ki, Bezi çureğalt'u tez bsa, Za Yaq'abit'ay çureğalt'uz bsa.

İsusi barada bakala şahidluğ

31 Əgər Zu Bezi barada şahidluğbayiz, Bezi şahidluğ seri tene bakon. 32 Ama Bezi barada şahidluğbalə q'ərazone. Şot'ay şahidluğı seri baksunal avazu.

33 Vən İoani t'öğöl amdarnan yaq'abi, şot'ay bi şahidluğal serine. § 34 Bezi amdarxoy şahidluğa eht'iyəc butene,

mot'oğo saycə ef çark'eseynak'ez nex. ³⁵ İoan bok'ala saal işiğ sakala sa çırağ k'inək'ey, vənal samal vədə şot'ay işiğa müq baksunnan çuresi.

³⁶ Ama Zast'a İoani Bezi barada bi şahidluğaxun üst'ün şahidluğə bu. Bezi Bavan Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'espseynak' Bezi bala me əşurxon içan Bez barada şahidluğəbsa. Şot'oğon Bezi Bavay tərəfəxun yaq'abaksunane ak'est'a.

³⁷ Za yaq'abala Bavan İçinal Bezi barada şahidluğəbsa. Vən sal sa vədə Şot'ay səsə tenan ibake, İçuval tenan ak'e. *

³⁸ Şot'ay əyitəl vəst'a tene yəşəyinşbsa, şot'aynak' ki, Şot'in yaq'abi Amdara tenan və.

³⁹ Vən İvel Şamurxo diggətlü k'alpi fikirnanbsa ki, şot'oğon vəx həmişəluğ yəşəyinş tadale. Ama İvel Şamurxonal Bezi baradat'un şahidluğəbsa. ⁴⁰ Vən isə yəşəyinş haq'seynak' Bez baç'anexun eysun tenan çuresa.

⁴¹ Amdarxoy tərifə Bezi eht'iyəc butezax. ⁴² Ama vəx çalezxa: vəst'a Buxaçuğo çuresun butene. ⁴³ Zu Bavay s'iyenez hare, vən isə Za q'abulnanbsa. Ama soğo hayzeri iz s'iyen eğayin, şot'o q'abulnanbon. ⁴⁴ Vən amdarxoxun eğala tərifənan qəvesa, tək bakala Buxaçuğoxun eğala tərifə təə. Şot'o görəl Buxaçuğo bakala vəluğ vəxun əxile!

⁴⁵ Fikirmabanan ki, Zu vəx Bavay bəş taxsirkər booz. Vəx taxsirkər balo ef umudbakala Moiseye. ⁴⁶ Əgər vən Moiseya vəbakinaniy, Zaal vənanbakoy, şot'aynak' ki, şot'in Bez baradane şampe. ⁴⁷ Ama şot'ay şampit'oğo tenan vəbaksasa, Bezi əyitmoğo hetər vəbakalnan?»

6

*İsusi qo hazar tanaxun gele amdara ukest'un
(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44; Luk'. 9:10-17)*

¹ Mot'oxun oşa İsus Galileya göle t'e soğo tərəfe c'ovaki. T'e göle s'iya T'iberiyal next'uniy. ² Şot'ay baç'anexun gele camaate taysay, şot'aynak' ki, Şot'in azariğo q'olaybsunen ak'est'ala möcüzəlü nişanxo at'unksay. ³ İsus burux gala laşi İz şagirdxoxun sagala areşi. ⁴ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşəbaksay.

⁵ İsusen gele camaati İz t'öğöl eysuna ak'i Filip'a pine: «İsə şum mayin haq'en ki, me amdarxo uk'est'en?»

⁶ Me əyitmoğo şot'o yoxlayinşbseynak'e pi, şot'aynak' ki, İçin k'ə baleysa avaney. ⁷ Filip'en Şot'o coğabe tadi:

* **5:37** 5:37 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:22   * **6:4** 6:4 C'eys. 12:1-27

«Kot'oğoynak' p'əbaç dinarluğ † şumal haq'ayin, hərt'u sa k'ot'or tene koft'on!»⁸ T'e vədə şagirdxoxun soğə bakala Simon P'et'eri viçi Andreyen Şot'o pine:⁹ «Memiya sa ğar əyeləst'a qo dənə mis'ik' muye şum saal p'ə dənə çəline bu, ama meq'ədər amdareynak' ko hik'ə ki?»

¹⁰ İsusen pine: «Camaata oq'a arsev'k'anan». T'e gala boçu one buy, camaatal areşi. Miya bakala işq'arxoy say saycə qo hazar tana İşaney.

¹¹ Oşa İsusen şuma ext'i şükürbala afırinal bit'uxun oşa şot'o arsit'oğone paybi. Çəlinəl ext'i hak'etərə bi. Bit'ot'in iz çureğala hama exedi.¹² Amdarxon kəyi-boşit'uxun oşa İsusen şagirdxo pine: «Avuzin mandi k'ot'orxo girbanan ki, hik'k'al maq'an zaybaki». ¹³ Şot'oğon girt'unbi, qo muye şuma kəyit'oğoy bəşt'an mandi k'ot'orxonal p'as's'e zənbilt'un buybi.

¹⁴ T'e vədine İsusen ak'est'i me möcüzəlü nişana ak'ala amdarxon pit'un: «Seriya, dünyəne eğala xavareçal Mone!»

¹⁵ İsusen avaney ki, amdarxon İçu zoren padçağ laxsunt'un çuresa, şot'o görəl p'urum savsa buruğone laşi.

İsusi xene çoyelxun taysun
(Mat'. 14:22-33; Mrk'. 6:45-52)

¹⁶ Biyəbakat'an İsusi şagirdxo göle t'öğöl siri ¹⁷ sa lodk'inat'un laşi. Ene bayinq'ey, ama İsus hələ şot'oğoy t'öğöl tene harey. Şoroxal göle t'e tərəf bakala K'efernaum şəhəret'un taşi.

¹⁸ Ost'aar muşe buy, göle çoyelal ləpoğone duğsay. ¹⁹ Şagirdxon avar zapi saq'o qo, otuz st'adi ‡ taşit'uxun oşa at'unk'i ki, İsus göle çoyelxune ləngbsun eysa, Şo lodk'inane İşalayınşaksay. Şot'oğə q'iyen haneq'i, ²⁰ ama İsusen şot'oğə "Zuzu, q'imabanan" pine. ²¹ T'e vədə şagirdxon Şot'o lodk'inat'un laçuvk'i. Lodk'al hat'e saad içoğoy tağala gala p'anep'i.

²² Əyc'indəri göle t'e soğə tərəf mandi camaati eyex bafedi ki, t'et'iya tək sa lodk'ane bake, İsus isə şagirdxoxun t'e lodk'ina laşi teney, şagirdxo İcsuzt'un taşey. ²³ Me vədə T'iberinaxun sa hema lodk'al hari Q'onçuğon şükürbala afırına pit'uxun oşa ukun kəyi gala İşa çurepi. ²⁴ Camaaten nə İsusi, nə şagirdxoy t'et'iya nu baksuna ak'i t'e lodk'oğə laşi İsusa qəveseynak' K'efernaumat'un taşi.

† 6:7 6:7 p'əbaç dinarluğ - sa dinar fəəlin sa ğilug maaşa barabarey. ‡ 6:19 6:19 Saq'o qo, otuz st'adi 5-6 k'm.

İsus yəşəyiñsest'ala şume

²⁵ Şot'oğon İsus a göle t'e soğo tərəf bəğğəbi şot'oxun "Ravvi, memiya hevədən hari?" pi xavart'un haq'i. ²⁶ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Serina, serinaz vəx nex: möcüzəlü nişanxo q'amişakenan pi təə, şum kəyi boşenan pinan Za qəvesa. ²⁷ Ama c'ovaki-tağala ukuneynak' təə, həmişəluğ yəşəyiñsest'ala ukuneynak' çalışakanan, şot'o vəx Amdari Ğaren tadale. Şot'aynak' ki, Bava-Buxaçuğon Şot'o İz təst'iğbala peçatane duğə». ²⁸ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Yan k'ə ben ki, beşi biq'ala əşurxo Buxaçuğoy piyes şaat'q'an ak'eşi?» ²⁹ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Buxaçuğon vəxun sa şeye çuresa: efi Şot'in Yaq'abit'u və baksun».

³⁰ Şot'oğon İsus a pit'un: «Yax mani möcüzəlü nişanen ak'est'es bakon ki, yan va və bakayan? K'ə besen bakon? ³¹ Bəğa, beşi bavoğon-kalboğon ams'i oçala mannat'un kəye. Me barada İvel Şame boşal bune: "Şot'oğoy ukun bakseynak' göynuxun şume tadi"». Ş

³² T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəx göynuxun şum tadiyo Moisey teney, göynuxun seri şuma vəx tadalo Bezi Bavane. ³³ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy şum göynuxun şiri, me dünyənə yəşəyiñş Tadalone».

³⁴ Şot'o pit'un: «Ağa, Hun yax me şuma həmişə tada». ³⁵ İsusen şot'oğo pine: «Zu - yəşəyiñsest'ala şumzu. Bezi t'öğöl eğalo sal sa vədə busa tene bakal, Za və bakalo sal sa vədə xeneza tene bakal. ³⁶ Ama vəx pi k'inək', Za ak'iyal bakaynan, Za və tenan. ³⁷ Bavan Za tadiyorox bito Bezi t'öğöl eğale, Bezi t'öğöl eğalt'uval sal sa vədə şəptezğon. ³⁸ Axırı Zu göynuxun Bez çureğalt'u bseynak' tez şire, Za Yaq'abit'ay çureğalt'u bex p'ap'espseynak'ez göynuxun şire. ³⁹ Za Yaq'abit'ay çureğalo isə şone ki, Za tadt'oğoxun sal sunt'u nu açesp'i şot'oğo axırnci ğine bəyinbaz. ⁴⁰ Şot'aynak' ki, Bezi Bavay çureğalo Ğara ak'i Şot'o vəluğ bakala hər sa amdaren həmişəluğ yəşəyiñş haq'sune, Zuval şot'o axırnci ğine bəyinboz».

⁴¹ İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxon İsus i "göynuxun şiri şum Zuzu" əyitin loxol əcuğon biq'i ⁴² pit'un: «Mo beşi çalxala İosifi ğar İsus tene ki? Axırı yan kot'ay nana-bava çalyanxsa. Həysə hetərə baksa ki, "göynuxunez şire" nexə?» ⁴³ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «T'ot'opsuna efanan! ⁴⁴ Za yaq'abi Bavan şunesa Zaç nu bayın, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon. Zuval Bezi t'öğöl eğalt'u

axırncı ğine bəyinboz. ⁴⁵ Xavareçalxoy girkurxoy boş şameşene: "Şot'oğö bitova Buxaçuğon zombale". * Bavaxun ibaki zombakiyone Bezi t'öğöl eysa. ⁴⁶ Düze, Buxaçuğoy t'öğölxun Harit'uxun başq'a Bava şuk'k'alene tene ak'e, saycə Şot'ine Bava ak'e. ⁴⁷ Serina, serinaz vəx nex: Za və bakalt'ay həmişəluğ yəşəyişə bu. ⁴⁸ Zu - yəşəyişest'ala şumzu. ⁴⁹ Ef bavoğon-kalboğon çöle mannat'un kəye, ama p'uret'un. ⁵⁰ Mo isə göynuxun şigala t'etər sa şume ki, şot'o ukalo sal sa vədə tene biyal. ⁵¹ Zu - göynuxun şiri yəşəyişest'ala şumzu. Me şumaxun ukalo həmişəluğ yəşəyişəle. Zu tadala şum Bezi bədəne. Zu şot'o me dünyəni yəşəyişeynak'ez tast'a».

⁵² İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxoy arane həcətə baki: «Me amdaren ukseynek' İz bədənə yax hetərə tades bakon?» ⁵³ T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Serina, serinaz vəx nex: Amdari Ğare bədənəxun nu kəyi, iz p'iyaxun nu üğəynan, vəst'a yəşəyiş tene bakal. ⁵⁴ Bezi bədənəxun kəyi Bez p'iyaxun üğəlt'in həmişəluğ yəşəyiş haq'ale, Zuval şot'o axırncı ğine bəyinboz. ⁵⁵ Şot'aynak' ki, Bezi bədən seri ukune, p'iyal seri üğüne. ⁵⁶ Bezi bədənəxun kəyi, Bez p'iyaxun üğəlo Zast'ane manst'a, Zuval şot'ost'az manst'a. ⁵⁷ Dirist' bakala Bavan Za yaq'abi, Zuval Bavay sələməten yəşəyişəla k'inək' Bez bədənəxun ukaloval Bezi sələməten yəşəyişəle. ⁵⁸ Göynuxun şiri şum mone, mo ef bavoğon-kalboğon kəyi şumaxun tene. Şorox p'uret'un, ama me şuma ukalo həmişəluğ yəşəyişəle».

⁵⁹ İsusen me əyitmoğö K'efernauma bakala sinagoga zombat'ane pi.

Şagirdxoy gelet'ay İsusaxun cöybaksun

⁶⁰ Şagirdxoy gelet'in me əyitmoğö ibakat'an pit'un: «Mo hetər sa zombsune? Kot'o şina q'amişakes bakon?» ⁶¹ Ama İsusen şagirdxoy İz pit'oğö görə t'ot'opsuna avaney. Şot'in pine: «Bezi əyitmux vəx lafest'a? ⁶² P'oy Amdari Ğare İz süft'in baki gala eşesuna ak'aynan, k'ənan bon? ⁶³ Yəşəyiş tadalo Urufe, amdar memiya acize. Bezi vəx pi əyitmoğost'a yəşəyişest'ala Urufe bu. ⁶⁴ Ama ef arane nu və bakalxoval bune». (İsusen və nu bakalxoy saal Şot'o xəyanətbala amdari şü baksuna süft'inəxun avaney.) ⁶⁵ İsusen saal pine: «Kot'o görəz vəx pi ki, əgər Bavan sunt'u Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon».

⁶⁶ Kot'oxun oşa şagirdxoy gelo İsusə boseri ene Şot'ay baç'anəxun tet'un taşi. ⁶⁷ T'e vədə İsusen İz p'as'se

şagirdaxun xavare haq'i: «Bərkə vənal Za bosı taysunnan çuresa?» ⁶⁸ Simon P'et'eren İsusı coğabe tadi: «Ay Q'onçux, yan q'erəz şı t'öğölyan tağon? Həmişəluğ yəşəyinşest'ala əyitmux Vast'ane. ⁶⁹ Yanal vəyan hamal avayan ki, Buxaçuğoy İvel Bakalo † Hunnu». ‡

⁷⁰ İsusen şot'oğö pine: «Vəx - me p'as's'e şagirdal Zu tez c'ək'p'e ki? Ama p'urumal vəxun soğö iblise!» ⁷¹ İsusen me əyitmoğö Simon İsk'ariot'i ğar İuday baradane pi, şot'aynak' ki, şo p'as's'e şagirdaxun soğö baalkayın, İsusı xəyanətbaley.

7

İsusı viçimoğoy İçu nu və baksun

¹ Kot'oxun oşa İsus Galileyinane taraney. İudeyina isə tene taysay, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalat'oğon şot'o bəspəynak' yaqt'un qəvesay.

² İudeyxoy Pace axsibay İşalayınşəbaksay. * ³ İz viçimoğon İsusı pit'un: «Memiin c'eri İudeyina taki ki, Vi şagirdxonal Vi biq'ala əşurxo ak'eğ'at'un. ⁴ Axırı İçu çalxest'una çalışakala amdaren hik'k'ala c'əp'k'in tene bon. Hun mot'oğö bşanusı - taki, Va dünyənə çalxest'a». ⁵ Şot'ay viçimuxal İçu və teney.

⁶ T'e vədə İsusen şot'oğö pine: «Bezi vaxt' hələ p'ap'itene, vəynak' isə hər vaxt' uyğune. ⁷ Dünyənən vəx nifrətbes tene bəkon, ama Za nifrətəbsı, şot'aynak' ki, Zu şot'ay əməlxoy şər baksunaz çoyel c'evk'sı. ⁸ Vən takinan axsibaya, Zu isə Bezi vaxt' hari nu p'ap'suna görə me axsibaya tez tağal». ⁹ İsusen me əyitmoğö pi Galileyinane çurpi.

¹⁰ Ama İz viçimux axsibaya təsit'uxun oşa İçal c'əp'k'in, İçu amdaxo ak'est'inut taneşi axsibaya. ¹¹ İudeyxoy kalat'oğon axsibaya İsusı qəvt'unsay. Şot'oğon "me amdar maya?" pi xavart'un haq'say. ¹² Camaatı arane şot'ay barada gele exlətxone taysay. Bəzit'oğon "şaat' amdare", t'e sunt'oğon isə "təə, camaatane feret'st'a" next'unıy. ¹³ Ama iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun şuk'k'alən şot'ay barada qay tene exlətpsıy.

İsusı Pace axsibayı vədine xrama zombsun

† **6:69** 6:69 Buxaçuğoy İvel Bakalo - Xrist'os, Dirist' bakala Buxaçuğoy Ğar.

‡ **6:69** 6:69 Mat'. 16:16; Mrk'. 8:29; Luk'. 9:20 * **7:2** 7:2 əbraniğoy axsibay. Amdaxo bare vədine içoğoynak' q'oruğxo ga düzbi t'iyat'un manst'ay. Lev. 23:34; K'an. 16:13

14 Axsibayi qıyo c'ovakit'uxun oşa İsus xrama başı zombsane burqı. 15 İudeyxoy kalat'oğon məət't'əl mandı pit'un: «Me Amdaren maşk'al k'altenepe, hetəre baksa ki, savadlune?» 16 İsusenal şot'oğo coğabe tadi: «Bezi zombsun Zaxun tene, Za Yaq'abit'uxune. 17 Şiin Şot'ay çureğalt'u bex p'ap'epsun çuresasa, şot'in Bezi zombsuni Buxaçuğoxun baksuna yoxsa Zu Zaxun upsuna avabakale. 18 İçuxun exlətp'alt'in içeynak'e tərif qəvesa, ama İçu Yaq'abit'aynak' tərif qəveğala Amdar serine, Şot'ost'a əfçi butene. 19 Moiseyen vəx k'anune tadi, ketər tene? Ama ef saycət'in me k'anuna tene əməlbsa! Tenesa Za het'aynak'nan bespsun çuresa?»

20 Camaaten coğabe tadi: «Hun k'ən əyite? Şina Va bespsun çuresa?» 21 İsusen şot'oğo pine: «Zu tək sa möcüzəz bi, vən bito mot'o məət't'əlnan mandı. 22 Moiseyen vəynak' sünnətbsuni k'anunane laxi (düze, me ədət Moiseyaxun təə, ef bavoğoxun-kalboğoxune eysa), vənəl ef ğarmoğo lap Şamat' ğineyal baft'ayın sünnətnanbsa. † 23 Şamat' ğine Moiseyi k'anun maq'an pozmişaki pi ğarmoğo sünnətnanbsa, ama Şamat' ğine amdari dirist' bədənə q'olaybsuna görə Bezi loxol ef əcuğone biq'sa? ‡ 24 Piin ak'alt'u ma divanbanan, düz divanbanan».

İsus Xrist'ose ki?

25 T'e vədə yerusalimluğoy bəzit'oğon pit'un: «Me amdara tet'un qəvesay ki bespseynak'? 26 Bəğanan, mot'in qay exlətebsa, ama içü sa əyit tet'un nexə. Bərkə kalat'oğon Şot'ay həgigiyal Xrist'os baksunat'un avabake? 27 Ama me amdari mayın baksuna avayan, Xrist'os eğat'an isə Şot'ay mayın baksuna şuk'k'alən tene avabakal».

28 Şot'aynak'al İsusen xrama zombat'an ost'aar pine: «Həgigiyal Za çalnanxsaxsa? Bezi mayın eysunal avanan? Ama Zu Zaxun tez hare, Za Seri Bakalt'ine yaq'abe. Vən Şot'o tenan çalxsaxsa, 29 Zu isə Şot'o çalezxsaxsa, şot'aynak' ki, Şot'ay t'ödxunez hare, Şot'ine Za yaq'abe».

30 Me əyitmoğo görə İsusax biq'sunt'un çureşi, ama şuk'k'al Şot'o tene laft'i, şot'aynak' ki, İz vaxt' hələ tene p'ap'ey. 31 Ama camaati gelo Şot'o vənəy. Şot'oğon next'uniy: «Xrist'os eğat'an me amdaren ak'est'it'uxun gele möcüzəlü nişanxo ak'est'ale ki?»

32 Fariseyxon camaati İsusı barada k'ə upsuna it'unbaksay. Şot'o görəl samci bəyinşxon q'a fariseyxon Şot'o biq'seynak' xrame q'aroolçığot'un yaq'abi. 33 İsusen

pine: «Samal vaxt' Zu vəxun bakoz, oşa isə Za Yaq'abit'ay t'öğöl tağoz. ³⁴ Vən Za qəveşi tenan bəğəbal, Zu bakala galal eyes tenan bakal». ³⁵ T'e vədə iudeyxon içoğoy arane pit'un: «Me Amdar maya tağale ki, Şot'o teyan bəğəbal? Grek'xoy arane bakala iudeyxo taşi zombale? ³⁶ "Vən Za qəveşi tenan bəğəbal, Bezi bakala galal vən eyes tenan bakon" əyiten k'ə upsune çuresa?»

³⁷ Axsibayi axırınıci, ən vacib ğine İsusen hayzeri ost'aar pine: «Şu xenezane, Bezi t'öğöl hari üğəq'an. § ³⁸ İvel Şamurxon uk'ala k'inək', Za vë bakala amdari boştan yəşəyişest'ala xene oqurxo barale». * ³⁹ Mot'o İçu vë bakalxoy oşa haq'ala Urufi baradane nexey. Uruf isə hələ tene tadeşey, şot'aynak' ki, İsus hələ tene eşeşey, İz s'iyal tene alabakey.

⁴⁰ Camaati aranexun sa hemaran me əyitmoğoy ibaki "mo, həgigiyal, beş yaq'bəği xavareçale" pit'un. † ⁴¹ Sa hemaran "Mo Xrist'ose" pit'un, ama bəzit'oğon next'uniy: «K'ə? Xrist'os Galileyinaxune eysa? ⁴² İvel Şame boş tene şameşe ki, Xrist'os Davidi nəsiləxun, şot'ay yəşəyişi Bet'lexem ayizexun eşale?» ‡

⁴³ Metərluğen, İsusi barada camaati arane cöy-cöy fikirxone buy. ⁴⁴ Bəzit'oğon Şot'o biq'sunt'un çureşi, ama şuk'k'al Şot'o laftenedi.

İudeyxoy kalat'oğoy nu vë baksun

⁴⁵ Mot'oxun oşa xrame q'aroolçiyox samci bəyinşxoy q'a fariseyxoy t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğonal q'aroolçığoxun "şot'o het'aynak' tenan eçeri?" pi xavart'un haq'i. ⁴⁶ Q'aroolçığon coğabt'un tadi: «Həysət'inəl şirik' sal sa amdaren metər tene əyitp'ey». ⁴⁷ Fariseyxon şot'oğoy pit'un: «Şot'in vəxal feret'edi? ⁴⁸ Bəyn kalat'oğoxun soğoy nəəl sa farisey şot'o vənəbaki? ⁴⁹ Ama k'anuna nu avabakala vəxlirik' savadsuzxoy loxol Buxaçuğoy ləənəte hare!»

⁵⁰ İçoğoy aranexun sunt'in, mot'oxun bəş İsusi t'öğöl hari Nik'odimen § isə şot'oğoy pine: ⁵¹ «Beşi k'anuna görə, sa amdara ümüxlaxinut, şot'ay k'ə bsuna avabakinut divanbsun düzgünə ki?» ⁵² Şot'oğon Nik'odima pit'un: «Bərkə hunal Galileyinaxunnu? Şamurxo k'alk'ayin, ank'on ki, xavareçal Galileyinaxun tene eşal».

(Ən damna kiinşamurxost'a İoan. 7:53-8:11 tene bu.)

⁵³ Mot'oxun oşa hər soğoy iz k'oyane taşi.

§ 7:37 7:37 Lev. 23:36 * 7:38 7:38 Məs. 18:4; İsa. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8

† 7:40 7:40 K'an. 18:15-18 ‡ 7:42 7:42 2 Şam. 7:12; Mik'. 5:2 § 7:50 7:50 İoan. 3:1-2

8

İsus saal əxlagsuzluğu loxol biq'əsi çuux

¹ İsus isə Zeytun buruğone taşi. ² Savaxt'an üşenen Şo p'urum xramane hari. Bütüm camaat Şot'ay t'öğöle gireşi, Şot'inal arşi zombsane burqi.

³ Me vədine k'anun zombalxon q'a fariseyxon əxlagsuzluğu loxol biq'əsi sa çuğot'un t'et'iya eçeri. Şot'o biyex c'evk'i ⁴ İsus pit'un: «Məəlim, me çuux əxlagsuzluğbat'ane biq'ése. ⁵ Moiseyen iz k'anuni boş yax əmirbene ki, metərt'oğö jəlayinşen. P'oy hun k'ən nex?» *

⁶ Mot'o İsus sinəyinşbseynak't'un nexey, Şot'o taxsırkər c'evkseynak' sa məənət'un qəvesay. Ama İsusen k'os'baki k'əşinen oçali loxol şampsane burqi. ⁷ Şot'oxun saal xavar haq'at'an tikbaki şot'oğö pine: «Ef boş şu günaxsuzesa, barta me çuğö samciq'an jə bosı». ⁸ Oşa p'urum k'os'baki oçali loxol şamsane burqi.

⁹ Me əyitmoğoxun oşa, ağsaq'q'alxoxun burqi soğö-soğö t'et'iin əxilt'unbaki. İsus təke mandi, çuux isə hələ t'et'ianey. ¹⁰ İsusen tikbaki şot'o pine: «Ay çuux, morox hort'un baki? P'oy şuk'k'alən vaynak' q'ərar tene c'evk'i?» ¹¹ Çuğon "şuk'k'alən, bezi ağa" pine. T'e vədə İsusen pine: «Zuval va tez taxsırkərbasa. Takı, eneyal günax ma ba».

İsus dünyəni işiğə

¹² İsusen saal camaataxun əyitk'at'an pine: «Zu - dünyəni işiğzu. Bezi baç'anexun eğalo sal sa vədə bayinq'luğa tene tarak'al, şot'ost'a yəşəyinşest'ala işiğ bakale». †

¹³ Fariseyxon isə Şot'o pit'un: «Vi barada Hunen şahidluğbi baksa, şot'o görəl vi şahidluğ ext'ibərli tene». ‡ ¹⁴ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Bezi barada Zu şahidluğbiyal bakayız, Bezi şahidluğ ext'ibərlune, şot'aynak' ki, Zu Bezi mayin hari maya taysuna avazu. Vən isə Bezi mayin hari maya taysuna tenan ava. ¹⁵ Vən amdarxoy q'aydoğonnan divanbsa, Zu isə şuk'k'ala divantezbsa. ¹⁶ Divanbayızal, Bezi c'evk'ala q'ərar serine, şot'aynak' ki, tək tezu, Za yaq'abi Baval Zaxune. ¹⁷ Ef k'anunal şameşene ki, p'ə tani şahidluğ ext'ibərlune. § ¹⁸ Bezi barada şahidluğbalo Zu saal Za yaq'abi Bez Bavane». ¹⁹ T'e vədə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy maya vi bava?» İsusen coğabe tadi: «Vən nə Za, nə Bez Bava tenan çalxsa. Əgər Za çalxinaniy, Bez Baval çalnaxoy».

* 8:5 8:5 Lev. 20:10; K'an. 22:22-24 † 8:12 8:12 Mat'. 5:14; İoan. 9:5 ‡ 8:13 8:13 İoan. 5:31 § 8:17 8:17 K'an. 17:6; 19:15

²⁰ İsusen me əyitmoğo xrama, nəziri q'uti bakala gala zombat'ane pi. Ama şuk'k'alen Şot'o biteneq'i, şot'aynak' ki, Şot'ay vaxt' hələ tene p'ap'ey.

İsusi me dünyənexun nu baksun

²¹ Oşa İsusen şot'oğo p'urum pine: «Zu c'eri tazsa, vən isə Za qəveşi ef günaxi boş biyalnan. Bezi tağala galal vən eyes tenan bakal». ²² T'e vədə iudeyxon pit'un: «Kot'in İçu besp'ale ki, "vən Bezi tağala gala eyes tenan bakal" nexə?»

²³ İsusen şot'oğo pine: «Vən oq'a bakala dünyənexunnan, Zu isə ala bakala. Vən me dünyənexunnan, Zu isə me dünyənexun tezu. ²⁴ Kot'o görəz vəx "ef günaxxoy boş biyalnan" pi. Əgər Bezi "Zu Şozu" baksuna tenan və baksasa, ef günaxxoy boş biyalnan».

²⁵ T'e vədə "p'oy hun şunu?" pi İsusaxun xavart'un haq'i. İsusen şot'oğo pine: «T'e belxun Bezi Şu baksuna pezuysa, Şozu. ²⁶ Bezi ef taxsıra çoyel c'evk'i ef barada uk'ala gele əyitmuxzax bu. Ama Za Yaq'abiyo düzinə uk'alone, Zuval Şot'oxun ibakit'oğoz dünyənə exlətpsa». ²⁷ Şot'oğon İsusen içoğoxun Bavay barada əyitpsuna tet'un q'amışaki.

²⁸ T'e vədə İsusen pine: «Vən Amdari Ğara ala əqevk'at'an * avabakalnan ki, Zu Şozu, Zaxun c'evk'iyal sa şey tezbsa, saycə Bavan Za hetər zombenesa, t'etərəl exlətezbsa. ²⁹ Za Yaq'abiyo Zaxune. Şot'in Za tək tene bare, şot'aynak' ki, Zu həmişə Şot'ay xoşel eğalt'uz bsa». ³⁰ İsusen me əyitmoğo uk'at'an amdarxoy gelo Şot'o vənə baki.

Serinen amdarxo çark'est'un

³¹ İsusen İçu və iudeyxon pine: «Əgər vən Bezi əyiten tağaynan, həgigiyal, Bezi şagirdxonan. ³² T'e vədə vən seri k'ə baksuna avabakalnan, serinenal vəx çark'est'ale».

³³ İudeyxon İsusa coğabt'un tadi: «Yan Avrahami nəsiləxunyan, sal sa vədəl şuk'k'ali k'ul teyan bake. "Vən çark'eğalnan" k'ə upsuna?» † ³⁴ İsusen şot'oğo pine: «Serina, serinaz vəx nex: günax əsp'est'ala amdar iz günaxi k'ule. ³⁵ K'ul ailin boş həmişə tene yəşəyinqsa, ğar isə həmişə ailin boşe. ³⁶ Vəx çark'est'alo Ğaresa, t'e vədə vən həgigiyal çark'eğalnan. ³⁷ Vən Avrahami nəsiləxun baksuna avazu, ama p'urumal Za bespsunnan çuresa şot'o görə ki, Bez əyit vəx p'atenep'sa. ³⁸ Zu Bez Bavay t'öğöl ak'it'oğoz exlətpsa, vən isə ef bavaxun ibakit'oğonan bsa».

* 8:28 8:28 İoan. 3:14 † 8:33 8:33 Mat'. 3:9; Luk'. 3:8

³⁹ Şot'oğon İsusə coğabt'un tadi: «Beşi bava Avra-hame». İsusen şot'oğə pine: «Avrahami nəsiləxun bakiynaniy, Avrahamallarik' Buxaçuğoy çureğalt'oğonan əməlboy. ⁴⁰ Vən isə Za - Buxaçuğoxun ibaki serina vəx uk'ala Amdara bespsunnan çuresə. Avrahamen metər əşurxo tene biq'e. ⁴¹ Vən efi bavay biq'i əşurxonan bsa».

Şot'oğon əcuğon biq'i "yan nanaxun bic' baki əylux teyan, beşi sa Bavane bu, Şoval Buxaçuxə" pit'un. ⁴² İsusen şot'oğə pine: «Əgər ef Bava Buxaçux bakiniy, Za çurnanğoy, şot'aynak' ki, Za Buxaçuğone dünyəne yaq'abe, həysəəl memiyazu. Zu Bez ext'iyəren tez hare, Şot'ine Za yaq'abe. ⁴³ Bezi uk'alt'oğə het'aynak' tenan q'amışaksa? Şot'aynak' ki, Bezi əyitmoğə ümüxlaxsun çurtenansa. ⁴⁴ Vən ef bava iblisaxunnan, ef bavay çureğalt'oğoval bsunnan çuresə. Şo burqesunaxun † amdar besp'ale, seri bakala hər şeyal şot'oxun əxile, şot'aynak' ki, şot'ost'a seri uk'ala hik'k'al butene. Əfçi əyitpsuna saat'e başarbsa, şot'aynak' ki, əfçiduğale hamal əfçiduğalxoy kalone. ⁴⁵ Zu isə düzinə exlətpsuna görə vən Za vətənanbaksa. ⁴⁶ Vəxun şina subutbes bakon ki, Zu hevaxt'esa sa günax əşez biq'e? P'oy düzinəz əyitesə, het'aynak' Za tenan vəkaksə? ⁴⁷ Buxaçuğoxun bakala amdaren Buxaçuğoy əyitə inebakon. Vən isə tenan ibaksa, şot'aynak' ki, Buxaçuğoxun tenan».

İsusi İzi həmişə baksuni barada əyitpsun

⁴⁸ T'e vədə iudeyxon pit'un: «Hun həgigiyal sa samariyalunu, § vast'aal murdar urufe bu». ⁴⁹ İsusen coğabe tadi: «Zast'a murdar uruf tene bu, Zu Bezi Bavaz hörmətbsə, vən isə Za hörmətəxun sananksə. ⁵⁰ Zu Zaynak' s'i tez q'azayınşbsə, Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Divanbalone. ⁵¹ Serina, serinaz vəx nex: «Şiin Bezi əyitə əməlbayin, sal sa vədə bisun tene ak'al».

⁵² İudeyxon Şot'o pit'un: «Həysə həgigiyal avayan-baki ki, vast'a murdar urufe bu. Avrahamal p'urene, xavareçalxoval. Ama Hun "şiin Bezi əyitə əməlbayin, sal sa vədə tene biyal" nexnu. ⁵³ Hun beşi bava Avrahamaxunal kalanu? Şoval p'urene, xavareçalxoval. Axırı Hun Va şun hesabsa?» ⁵⁴ İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Əgər Zuz Zaynak' s'i q'azayınşbsə, Bezi s'i hik'k'ale, ama Zaynak' s'i q'azayınşest'alo Bezi Bavane. Vən Şot'o "beşi Buxaçux" pinan k'ale. ⁵⁵ Ama Şot'o tenan çalxi. Zu isə Şot'o çalezxsə.

† 8:44 8:44 Burq. 3 § 8:48 8:48 - İudeyina samariyalu upsun təhk'ire hesabbsay, şot'aynak' ki, iudeyluğoy samariyaluğoxun ara buteney.

Əgər "Şot'o tez çalxsə" pizuy, vəllarik' əfçiduğal bakalzuy. Ama Zu Şot'o çalezxsə, İz əyitəl əməlezbsə. ⁵⁶ Ef bava Avrahamen Bezi eysuna gelene yaq'bəğsay. Bezi eysuna ak'iyal gele müqey».

⁵⁷ T'e vədə iudeyxon Şot'o pit'un: «Vi sal əlli yəş tene bu, Avrahamen va hetərə ak'i?» ⁵⁸ İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vəx nex: Avraham nanaxun bakalt'uxun bəş Zu Bakalozu». * ⁵⁹ Me əyitmoğə görə İsusə jəlayinşbseynak' jət'un ext'i, ama İsus amdarxoy piyexun açi xramaxun c'ere.

9

K'aç'i amdari q'olaybaksun

¹ Sa ği İsusen yaq'en tağat'an sa amdare ak'i. T'e amdar nanaxun k'aç'ine bakey. ² İz şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Ravvi, şina günax əşpest'e ki, me amdar k'aç'ine nanaxun bake: için, yoxsa iz nana-bavan?» ³ İsusen coğabe tadi: «Mo nə me amdari əşp'est'i günaxa görəne bake, nə iz nana-bavay əşp'est'i günaxa görə. Mo Buxaçuğoy əşurxo me amdari yəşəyinşast'a çoyelq'an c'eri pine bake. ⁴ Heq'ədər ki ğenaxune, Za Yaq'abit'ay əşurxo balayan. Samal oşa bayinq' bakale, t'e vədə şuk'k'alən əşp'es tene bakon. ⁵ Heq'ədər ki Zu dünyənezu, Zu dünyəni işiğzu». * ⁶ Me əyitmoğə pit'uxun oşa İsusen oq'a çupı, t'e çupuna k'ulaxun gərbi oç'ine düzbi. Oşa t'e oç'ina k'aç'i amdari piyel ladi ⁷ pine: «Taki, Siloam hovuzə vi çoya os'k'a». ("Siloam" - "yaq'abakiyo" upsune.) Şot'inal taşi iz çoya os'ek'i, qaybakat'an isə iz pulmoğon ene aneksay.

⁸ T'e amdari q'onşığon q'a süft'inəxun şot'o sa dilənçi k'inək' çalxalt'oğon next'unıy: «Mo t'e dilənçiluğbala amdar tene ki?» ⁹ Bəzit'oğon "şone" pit'un, t'iyəmit'oğon "təə, ama şot'o oşq'arest'a" pit'un. İçin isə "zu hat'e amdarzu" pine. ¹⁰ Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy hetərə baki ki, vi piyel işiğə hari?» ¹¹ Şot'in coğabe tadi: «İsus uk'ala Amdaren oç'i düzbi bezi piyel lanedi, za "taki Siloam hovuzə vi çoya os'k'a" pine, zuval taşi bez çoya os'k'it'uxun oşa bezi pulmux qayeşi». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy t'e amdar maya?» Şot'in pine: «Tez ava».

Fariseyxoy q'olaybaki amdaraxun bala silist'

¹³ Me süft'inəxun k'aç'i baki amdara fariseyxoy t'öğölt'un eçeri ¹⁴ şot'aynak' ki, İsusen oç'i düzbi şot'ay pula q'olaybi

* **8:58** 8:58 C'eys. 3:14; İoan. 1:1; 8:24,28; Qay. əyit 1:4-6,8 * **9:5** 9:5 Mat'. 5:14; İoan. 8:12

ği Şamat' ğiney. ¹⁵ Fariseyxonal t'e amdaraxun hetəre baki ki, aksan burqı pi xavart'un haq'i. T'e amdarenal "Şot'in bezi piyel oç'ine laxi, zuval taşi bez çoya os'ezk'i, isə azaksa" pine.

¹⁶ T'e vədə fariseyxoxun bəzit'oğon pit'un: «Me amdar Buxaçuğoxun tene, şot'aynak' ki, Şamat' ğine k'anunxo tene əməlbsa». T'e sunt'oğon isə "günaxkər amdaren metər möcüzəlü nişanxo hetəre ak'est'es bakon?" pit'un. Hametər şot'oğoy arane fikirxo cöyebaki. ¹⁷ Şot'o görə saal k'aç'i amdaraxun xavart'un haq'i: «P'oy hun me amdari barada k'ən nex? Axırı şot'in vi pulmoğone qaype». K'aç'i amdarenal "Şo xavareçale" pine.

¹⁸ Ama iudeyxoy kalorox hələl vətət'uniy ki, me amdar k'aç'ine bake, isəəl aneksa. Mot'o görəl q'olaybaki amdari nana-bava k'alpi ¹⁹ şot'oğoxun xavart'un haq'i: «Mo ef ğare? Vən nexnan ki, ko nanaxun bakat'an k'aç'ine bake. P'oy hetəre baksa ki, həysə aneksa?» ²⁰ Şot'ay nana-bavan pit'un: «Hoo, mo beşi ğare, nanaxun bakat'anal k'aç'ine bake. ²¹ Ama həysə hetəre aksa nəəl iz pulmoğō şina q'olaybe avateyan. İçuxun xavar haq'anan. Mis'ik' tene, iz barada içinq'an pi».

²² Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexunt'un me əyitmoğō pi, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalorox ene q'ərara haret'uniy ki, şiin İsusı Xrist'os baksuna q'abulbayın, t'e amdari tura sinagogaxun bot'alt'un. ²³ Mot'o görət'un t'e amdari nana-bavan "mis'ik' tene, içuxun xavar haq'anan" pi.

²⁴ İudeyxoy kalat'oğon süft'ə k'aç'i baki amdara p'əmcı kərəm k'alpi şot'o pit'un: «Buxaçuğō elasp'a ki, düz uk'alnu. Yan me amdari günaxkər baksuna avayan». ²⁵ Şot'inal coğabe tadi: «T'e amdari günaxkər baki nu baksuna tez ava. Sa şeyaz ava ki, süft'ə k'aç'izuy, ama həysə azaksa». ²⁶ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Şot'in va k'ə bi? Vi pulmoğō hetəre q'olaybi?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Həysəz vəx exlətp'i, ama tenan ümüxlaxi. Het'aynak'nən mot'o saal ibaksun çuresa? Bərkə vənəl Şot'ay şağird baksunnan çuresa?» ²⁸ Şot'o jamdi pit'un: «Hunnu şot'ay şağird, yan isə Moiseyi şağirdxoyan. ²⁹ Yan avayan ki, Moiseyaxun exlətp'iyo Buxaçuxe, me amdari isə mayın baksuna teyan ava».

³⁰ T'e amdaren pine: «Məət't'əl mandalane ki, vən Şot'ay mayın eysuna tenan ava, ama Şot'in bezi pulmoğone q'olaybi. ³¹ Ama avayan ki, Buxaçuğōn günaxkərxo təə, İçu q'abulbi İz əyiten tağala amdarxone ibaksa. ³² Sal sa vədine şuk'k'alən tene ibakey ki, şinesa nanaxun k'aç'i baki

amdari pulmoğə qayk'ane. ³³ Əgər me Amdar Buxaçuğoxun nu bakiniy, hik'k'al bes tene bakoy».

³⁴ Şot'oğon isə t'e amdari loxol haraypi pit'un: «Belxun-oşel günaxi boşen nanaxun bake! İse yax dərs tadalan baki?» Metər piyal şot'o şəp't'unşi.

Fariseyxoy içoğoy k'aç'iluğa nu aksun

³⁵ İsusen t'e amdara şəp'esuni barada inebaki. Oşa şot'o bəğəbi pine: «Hun Amdari Ğara vənu?» ³⁶ Şot'in xavare haq'i: «Bezi ağa, şot'ay şu baksuna za upa, zuval və bakaz». ³⁷ İsusen şot'o pine: «Şo həysə vi ak'ala, vi İçuxun exlətp'ala Amdare». ³⁸ Şot'inal "ay Q'onçux, vəzu" pi İsusi bəş past'eşi. ³⁹ İsusen pine: «Zu me dünyəne amdaxoy əşurxo çoyel c'evkseynak'ez hari ki, nu ak'alxon ak'eq'at'un, ak'alorox isə k'aç'iq'at'un baki».

⁴⁰ Şot'ay t'öğöl bakala bəzi fariseyxon me əyitmoğə ibaki "bərkə yanal k'aç'iyən?" pi Şot'oxun xavart'un haq'i. ⁴¹ İsusen şot'oğə pine: «Əgər k'aç'i bakiynaniy, ef loxol günax tene bakoy. Ama həysə "ayanksa" upsunen ef günaxxo ef loxole manst'a».

10

Şaat' çoban

¹ «Serina, serinaz vəx nex: eğeli ağıla iz çomoxun təə, çərvəndəxun cupi bağalo oğri saal fūq'k'ale. ² Ama çomoxun bağalo eğelxoy çobane. ³ Q'aroolçinen çomo şot'aynak'e qayk'on, eğelxonal şot'ay səsəne ümüxlaxon. Şot'inal iz eğelxo s'iyen k'alpi şot'oğə qavunane c'evk'on. ⁴ İz eğelxo bitova qavuna c'evk'it'uxun oşa iç bəş, eğelxoval şot'ay baç'anexune tağon, şot'aynak' ki, şot'ay səsə çalt'unxsa. ⁵ Ama q'erəz amdari baç'anexun tet'un tağon, şot'oxun t'it'unt'on, şot'aynak' ki, q'erəz amdari səsə tet'un çalxsa».

⁶ İsusen me məsəlinə exlətebi, ama şot'oğon İsusi exləti məninə tet'un q'amışaki. ⁷ Şot'aynak'al İsusen şot'oğə p'urum pine: «Serina, serinaz vəx nex: Zu - eğelxoynak' çomozu. ⁸ Zaxun bəş hariyoroxt bito oğriyox q'a fūq'k'alxone, ama eğelxon şot'oğə tet'un ümüxlaxi. ⁹ Zu - çomozu, şu me çomoxun bağayin, çark'eğale. Şo başi-c'eğale, içeynak' ot't'ağ bəğəbale. ¹⁰ Oğri saycə başq'seynak', bespseynak' saal şərbseynak'e eysa, Zu isə şot'oğə yəşəyinq, əsil yəşəyinq tast'eynak'ez hare.

¹¹ Zu - şaat' çobanzu, şaat' çobanen eğelxoynak' iz elmoğoval q'urbane tadon. ¹² Tənginen əyiteşi

çoban isə eğelxoy q'onçux tene, şot'aynak'al ule ey-suna ak'at'an şot'oğö bosı t'inet'on. Ulenal şot'oğö həfədon, şot'oğö şarpi şinek'on. ¹³ Şo tənginen əyitesine, şot'aynak'al eğelxoynak' ük' tene bok'ospa. ¹⁴⁻¹⁵ Zu şaat' çobanzu. Hetər ki, Bavan Zane çalxsa, Zu Bavaz çalxsa, hametərəl bezit'oğoz çalxsa, bezit'oğonal Zat'un çalxsa. Zu eğelxoynak' Bezi elmoğö q'urbanez tast'a. * ¹⁶ Bezi me ağılxun nu bakala q'erəzəl eğelxozax bu, Zu şot'oğoval eçalazu. Şot'oğonal Bezi səsə ibakalt'un, t'e vədə tək sa sürü, tək sa Çoban bakale.

¹⁷ Zu Bezi elmoğö q'urbanez tast'a ki, oşa şot'o qaydı qoş ext'az. Bavanal Za mot'o görəne çuresa. ¹⁸ Bezi elmoğö Zaxun şuk'k'alən haq'es tene bakon, ama şot'o Zuz tast'a. Şot'o tast'eynak'al, oşa qaydı qoş exst'eynak'al Bezi ext'iyərə bu. Axırı me əmirə Bezi Bavaxunez haq'e».

¹⁹ Me əyitmoğö görə iudeyxoy arane p'urum fikirxo cöyebaki. ²⁰ Şot'oğöy gelet'in pine: «Me amdarast'a murdar urufe bu, ko gije. Het'aynak'nən kot'o ümüxlaxsa?» ²¹ T'iyəmit'oğon isə pit'un: «Morox içust'a murdar uruf bakala amdari əyitmux tene. Maya ak'eşe ki, murdar urufen k'aç'i amdari pulmoğö q'olaybane?»

İudeyxoy İsusə nu vëbaksun

²² İjenaney, Yerusalimal İşiği axsibayt'un† c'ovakest'ay. ²³ İsus xrame məəlin hərrəmine bakala Solomoni seyvane taranney. ²⁴ İudeyxoy İsusı hərrəmine gireşi şot'o pit'un: «Heq'ədər yax şüpin boş efalnu? Əgər Hun Xrist'osnusa, yax qay upa». ²⁵ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Zu vəx exlətezbi, ama vë tenan. Bezi Bavay s'iyen biq'i əşurxon Bezi barada şahidluğəbsa. ²⁶ Ama vən Za vë tenan, şot'aynak' ki, Bezi q'uziğoxun tenan. ²⁷ Bezi q'uziğon Bezi səsə çalt'unxsa, Zuval şot'oğö çalezxsa, şorox Bezi baç'anexunt'un eysa. ²⁸ Zu şot'oğö həmişəluğ yəşəyinşez tast'a. Şoroxal sal sa vədə tet'un biyal, şuk'k'alən şot'oğö Bezi kiyexun haq'es tene bakal. ²⁹ Şot'oğö Za tadi Bava bitot'uxun üst'üne. Şuk'k'alən şot'oğö Bavay kiyexun haq'es tene bakon. ³⁰ Zu q'a Bava sayan».

³¹ İudeyxon p'urum jət'un ext'i ki, şot'o jəlayinşat'un. ³² İsusen şot'oğö pine: «Zu vəx Bavaxun eğala gele şaat' əşurxoz ak'est'i. Vən kot'oğöy mat'u görənən Za

* **10:14-15** 10:14-15 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22 † **10:22** 10:22 İşiği axsibay - Me axsibayast'a iudeyluğon İsusı nanaxun baksunaxun 164 usen bəş Yerusalima baki xrame surluğon murdarlayinşit'uxun oşa, şot'ay təzədən pak saal İvel baksuna, t'et'ıya p'urum Buxaçuğö q'ulluği burqesunat'un q'eydbsa.

jëlayinşbsun çuresa?»³³ İudeyxon Şot'o coğabt'un tadi: «Va kot'o görə təə, adi amdar baksunen Va Buxaçux bi Buxaçuğoy əleyinə əyitpsuna görəyan jëlayinşbsa». †³⁴ İsusen şot'oğə pine: «P'oy ef İvel Same boş tene sameşe ki, "Buxaçuğon pene: <Vən buxaçuxxonan>»? §³⁵ Buxaçuğon İzi əyitə avabakest'i amdarxo İçine <buxaçuxxonan> nexə. İvel Samal avanan ki, pozmişakes tene bakan.³⁶ İsə vən uk'alnan ki, Zu - Buxaçuğon c'ək'p'i düynəne yaq'abi Amdaren - "Zu Buxaçuğoy Ğarzu" upsunen Buxaçuğoy əleyinəz əyite? †³⁷ Əgər Bavay biq'ala əşurxo tez biq'sasa, Za və ma bakanan.³⁸ Ama me əşurxo bizaqsasa, Za və nuval bakaynan, Bezi biq'ala əşurxo vëbakanan ki, Bava Zast'a, Zuval Bavast'a baksuna avabaki q'amışakes bakanan». †³⁹ İudeyxon p'urum İsusə biq'sunt'un çuresi, ama Şo içəğoy kiyexun c'efedi.

⁴⁰ İsus p'urum İordan oqe t'e soğə tərəf, İoanen süft'ə k'unuk'bala gala taşi t'et'iyə manedi. *⁴¹ Şot'ay t'əğöl gele amdare eysay. Şot'oğon next'uniy: «İoanen sal sa möcüzəlü nişan nuval ak'est'i bakayin, şot'ay me Amdari barada pi bito əyitmux düze c'eri». †⁴² Gele amdarxoval t'et'iyə İsusə vət'un baki.

11

P'uri Lazari bëyinbaksun

¹ Bet'anya ayize yəşəyınşala Lazar s'iyen sa amdar azarayinşebaki. Şot'ay Mariya saal Mart'a s'iyen p'ə xunçine buy. *² Mo hat'e Q'onçuğoy loxol adeğala c'əyin lapi Şot'ay turmoğə iz popen şarpi Mariyaney. Azarayinşaki Lazar şot'ay viçiney. †³ Xunçimoğonal "ay Q'onçux, Vi çureğala amdar azarine" pi İsusəynak' xavart'un yaq'abi. †⁴ İsusen mot'o ibaki pine: «Me azari axır bisun tene, Buxaçuğoy kala s'i çoyel c'eyseynak'e. Şot'ay köməyen Buxaçuğoy Ğaren kala s'i q'azayinşeq'an pine bake».

⁵ İsusen Mart'a, şot'ay xunça saal Lazara çuresay. †⁶ Ama Lazari azari baksuna ibakat'an İz baki gala p'ə ğiyal manedi. †⁷ Oşa isə İz şagirdxo "p'urum İudeyina tağen" pine. †⁸ İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Ravvi, t'et'iyə bakala İudeyxon samal vədə mot'oxun bəş Va jëlayinşbsunt'un çuresay. Hun p'urumal t'et'iyə qayenbaks?» †⁹ İsusen coğabe tadi: «Ğine p'as's'e saad tene ki işiğ? Şu ğenaxun

† **10:33** 10:33 Lev. 24:16 § **10:34** 10:34 İvel məğ. 82:6 * **10:40** 10:40 İoan. 1:28 * **11:1** 11:1 Luk'. 10:38-39 † **11:2** 11:2 İoan. 12:3

tarak'ayin, tene lamandon, şot'aynak' ki, me dünyənə işiğ baksuna görə aneksa. ¹⁰ Ama şu üşe tarak'ayin, lamandon, şot'aynak' ki, içust'a işiğ tene bu». ¹¹ İsusen me əyitmoğoxun oşa şot'oğə pine: «Beşi dost' Lazar nep'axeşi. Zu şot'o muğurbseynak'ez taysa». ¹² T'e vədə İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Əgər nep'axeşenesa, q'olaybakale». ¹³ İsusen şot'ay bisuni baradane exlətpsay, ama şot'oğon t'etərt'un fikirbsay ki, nep'axesuni baradane nex. ¹⁴ T'e vədə İsusen şot'oğə qay pine: «Lazar p'urene. ¹⁵ Ama Zu vəx görə müqzu ki, t'et'iyə tez bake - metər vən Za lap usum və bakalnan. İ sə ekinan şot'ay t'öğöl tağen». ¹⁶ "Əkiz" k'aleğala T'omasen t'e soğə şagirdxo pine: «Ekinan yanal taşi İsusaxun sagala biyen!»

¹⁷ İsus t'iyə hari avanəbaki ki, Lazar ene bip' ğine gərəmzin boşe. ¹⁸ Bet'anyay q'a Yerusalmi arane qos's'e st'adinaxunal † mal yaq'e buy, ¹⁹ şot'aynak'al Mart'a q'a Mariya içoğoy viçi bisuna görə buldirist'luğ tast'a gele iudeyxone harey.

²⁰ Mart'a İsusi eysuna ibaki Şot'ay bəşe c'eri, Mariya isə k'oyane çurpi. ²¹ Mart'an İsusə pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy. ²² Ama avazu ki, Hun həysəəl Buxaçuğoxun k'ə çureğayin, Şot'in Va tadale». ²³ İsusen şot'o "vi viçi bəyinbakale" pine. ²⁴ Mart'an Şot'o pine: «Avazu ki, bəyinbakale, bəyinbaksuni vədine, axırncı ğine şoval bəyinbakale». ²⁵ İsusen şot'o pine: «Zu - Yəşəyinşzu, bəyinbaksunal Zaxune. Za və bakalo biyayinal, yəşəyinşale, ²⁶ yəşəyinşi Za və bakaloval sal sa vədə tene biyal. Mot'o vənu?» ²⁷ Mart'an Şot'o coğabe tadi: «Hoo, ay Q'onçux, vəzu ki, İzi me dünyənə eysuna beş yaq'bəğala Buxaçuğoy Ğar, yəni Xrist'os, Hunnu».

²⁸ Mart'an mot'o pit'uxun oşa taşi iz xunçi Mariya c'əp'k'in k'alpi pine: «Məəlim memiyane, vane k'ale». ²⁹ Mariyan kot'o ibakala k'inək' kap hayzeri İsusi t'öğölə taşi. ³⁰ İsus hələ ayize tene başey, Şo Mart'a İz bəş c'eri gala çurpeney. ³¹ Mariya ük' tadala, içuxun sagala k'oya bakala iudeyxon şot'ay kap hayzeri qavuna c'eysuna ak'at'an pit'un p'oyla ki, önöpseynak' gərəmzoğone taysa. Kot'o görəl şot'ay baç'anexun tat'unşi. ³² Mariyan İsusi bakala gala p'ap'i Şot'o anek'i, İz turnoq'a biti pine: «Ay Q'onçux, əgər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy».

33 İsusen Mariyay q'a şot'ay t'öğöl hari iudeyxoy önöpsuna ak'at'an içü gele pise təsirbi. 34 Şot'in xavare haq'i: «P'urina mayanan laxe?» Şot'o pit'un: «Beşi Ağa, eki ak'est'en». 35 İsusen öñnəpi. 36 T'e vədə iudeyxon "bəğanən şot'o hetəre çuresay!" pit'un. 37 Ama şot'oğoy bəzit'oğon pine: «K'aç'i amdari piyel işiğ eçeri me amdaren sa şey bes tene bakoy ki, me amdar nu p'uriniy?»

38 Hametər İsus dilxor gərəmzoğone taşi. Gərəmzoğ sa mağaraney, Ş iz bağala gane jomost'al jət'un t'ik'ırdey. 39 İsusen pine: «Jəna ext'anan!» P'urit'ay xunçi Mart'an şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'et'iin yəgin ki adesa, axırı şot'ay bisun bip' gine». 40 İsusen pine: «P'oy Zu va tez pey ki, və bakayin, Buxaçuğoy kalaluğa ak'alnu?»

41 Metərлуğen, jəna ext'undi. İsusenal ala bəği pine: «Ay Bava, Za ibaksuna görə Va şükürezbsa. 42 Avazu ki, Za həmişə inbaksa. Ama mot'o Bezi t'öğöl çurpi camaateynak'ez nex ki, Za Hun yaq'absuna vėbakat'un». 43 Me əyitmoğo pit'uxun oşa ost'aar pine: «Lazar, qavuna c'eki!» 44 P'uriyal qavunane c'eri. Şot'ay tur-kul parçinen, ço isə dəsməren bəc'ürey. İsusen şot'oğo "me amdara qaypanan taşeq'an" pine.

Fariseyxoy İsusə bespsuni niyət

(Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; Luk'. 22:1-2)

45 T'e vədə Mariyay t'öğöl hari iudeyxoy gelet'in İsusen k'ə bsuna ak'i Şot'o vət'un baki. 46 Ama şot'oğoxun bəzit'oğon fariseyxoy t'öğöl taşi İsusen bit'oğo şot'oğo exlətt'unbi.

47 T'e vədə samci bəyinşxon q'a fariseyxonKala Şurina girbi pit'un: «Yan k'ə ben? Me amdaren gele möcüzəlü nişanxone ak'est'a. 48 Əgər Şot'o bark'ayan, bito Şot'o və bakale. Rimluğonal hari beşi xrama q'a dirist' me azuk'a əfçibalt'un».

49 T'et'iya bakalt'oğoxun sunt'in, hat'e useni samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafan şot'oğo pine: «Vən hik'k'al tenan ava. 50 Q'amıştenanbaksa ki, vəynak' bütüm me azuk'i k'as'esaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun saat'e?» 51-52 Şot'in me əyitmoğo içuxun tene pi, ama t'e useni samci bəyinşxoy kalo baksunen xavareçalluğebi. Şot'in İsusi saycə me azuk'eynak' təə, me dünyəne səpələyinşəki Buxaçuğoy əyloğo bitova sagala girbseynak'

Ş 11:38 11:38 Mağara q'ayani boş bakala ams'iluğ, t'e vaxt' p'uri amdarxo t'iyat'un laxsay.

bisunane xavareçalluğbi. ⁵³ Metərлуğen, hat'e ğinaxun əyitə sat'unbi ki, İsus a besp'at'un.

⁵⁴ İsus ene iudeyxoy arane qay tene taraney. Şo t'et'iin çöle İša bölginə, Efraim uk'ala şəhərene taşi, İz şagirdxoxun t'et'iya manedi.

⁵⁵ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay. Gele amdar C'ovaksuni axsibayaxun bəş içoğo pakbseynak' ayiz-moğoxun Yerusolimane hari. ⁵⁶ Şot'oğon İsus a qəvt'unsay, xrame məəlne çurpi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «K'ənan fikirbsa? Şo axsibaya tene eğal?» ⁵⁷ Samci bəyinşxon q'a fariseyxon isə "şot'ay ganu avabakalt'in yax xavarq'an tadi" pi əmirt'un tadi ki, Şot'o biq'at'un.

12

Mariyay İsusəynak' eçeri pay
(Mat'. 26:6-13; Mrk'. 14:3-9)

¹ C'ovaksuni axsibayaxun* üq ği bəş İsus Bet'anyinane hari. İsusen p'uri ganuxun bəyinbi Lazaral t'et'iyane yəşəyinşbsay. ² T'et'iya İsusi eysuni s'iyal q'onaxluğt'un tadi. Mart'an q'ulluğəbsay. Lazaral İsusaxun sagala q'onağxoy araneney. ³ Mariyan isə sa lit'ra † toyexlu təmiz narde c'əyin ext'i İsusi turmoğoy loxol lapi iz popen şarpsane burqı. C'əyini muç'a aden k'oja haneq'i. ‡

⁴ Ama İsusi şagirdxoxun sunt'in, mat'in ki, oşa Şot'o toydaley, İuda İsk'ariot'en pine: ⁵ «Mot'oxunsa me c'əyinə xibbaç dinara § toydi kəsibxo paybese bakoy». ⁶ Me əyitə kəsibxoy q'ayğina manst'una görə təə, iç oğri baksuna görəne nexey, şot'aynak' ki, içust'a bakala təngin toraya amdarxoy laxalt'uxun sa paya başeq'say. ⁷ T'e vədə İsusen pine: «Me çuğə ma galda, şot'aynak' ki, me c'əyin Za oçalaxbala ğineynak'ey. ⁸ Kəsibxo həmişə ef t'öğölt'un, Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal».

⁹ Me vədə iudeyxoy gelo isə İsusi Bet'anyina baksuna avabaki ham İsus a görə, hamal Şot'in p'uri ganuxun bəyinbi Lazara ak'seynak' t'et'iyat'un hari. ¹⁰ T'e vədə samci bəyinşxo Lazaral bespsuni q'ərarat'un hari ¹¹ şot'aynak' ki, iudeyxoy gelo Lazara görəne İsusi tərəf c'ovaki Şot'o və baki.

* **11:55** 11:55 C'eys. 12:1-27 * **12:1** 12:1 C'eys. 12:1-27 † **12:3** 12:3 sa lit'ra - 300 gr. samal gele ‡ **12:3** 12:3 Luk'. 7:37-38 § **12:5** 12:5 Sa dinar fəəlin sa ğilüğ maaş a barabarey.

*İsusi Yerusalima baysun**(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; Luk'. 19:28-40)*

¹² Əyc'indəri, axsibaya hari amdarxoy gelo İsusi Yerusalima eysuna ibaki ¹³ p'almin xode c'ik'urxo ext'i Şot'ay bəşe c'eri. Şot'oğon

"Hosanna! *

Q'onçuğoy s'iyen eğalo he bəxt'əvəre!

İsraili padçağeynak' xeyir-bərəkətq'an baki!"

uk'a harayt'unney. †

¹⁴ İsusen sa cəyil elem bəğəbi iz baç'ane laneşi. Hetər ki, şameşene:

¹⁵ «Ay Sioni xuyər, ‡ ma q'ıba!

Bəğa vi padçağ sa cəyil elema laşi enesa». §

¹⁶ İsusi şagirdxon t'e vədə mot'oğoy k'ə upsuna tet'un q'amışaksay. Ama İsusi s'i alabakit'uxun oşa, Şot'ay barada şameşit'oğə saal camaati Şot'ay bəş hetər şameşeneysa, hat'etərəl c'eysuna eyex badi q'amışt'unbaki.

¹⁷ Lazara gərəmzoğoxun k'alpi p'uri ganuxun bəyinbat'an İsusi t'öğöl bakala camaaten hələl me barada exlətebsay. ¹⁸ Amdarxon İsusi me möcüzəlü nişana ak'est'una ibakeneş, şot'o görəne Şot'ay bəş c'ereş. ¹⁹ Şot'aynak'al fariseyxon sun-suna next'uniy: «Bəğanən, beşi kiyexun hik'k'al tene ayesa. Dirist' dünyə Şot'ay baç'anexune taysa».

İsusi saturbəş İz bisuna avabakeş'un

²⁰ Axsibaya Yerusalima bul k'os'bsa harit'oğoy arane sa hema grek'i muzin əyitk'ala amdare buy. ²¹ Şot'oğon Galileyin Bet'sayda ayizexun bakala Filip'i t'öğöl hari şot'o xoyinşt'unbi: «Ağa, yan İsusə aksunyan çuresə».

²² Filip'en taşi Andreyane pi, Andreyenal Filip'axun sagala taşi İsusat'un xavar tadi.

²³ İsusen coğabe tadi: «Mone, Amdari Ğar əslində Şu baksuni çoyel c'eğala vaxt' harene. ²⁴ Serina, serinaz vəx nex: əgər sa arumi dən oçala biti tene bisasa, tək sa arum k'inək'əl manest'a, ama bisanesa, gele bare tast'a. ²⁵ İz yəşəyinşə çureğalt'in şot'o açesebon, izi me dünyəne bakala yəşəyinşə hik'k'al nu hesabbalt'in isə şot'o həmişəluğ yəşəyinşeynak'e q'orişon. * ²⁶ Şin Za q'ulluğbsun çureğayin, Bezi baç'anexunq'an hari. Zu

* **12:13** 12:13 Hosanna - əbrani muzin «Buxaçuğə alxışq'an baki» upsune.

† **12:13** 12:13 İvel məğ. 118:25-26 ‡ **12:15** 12:15 Sioni xuyər - "Sion" Yerusalima tadeşi q'erəz s'iyurxoxun soğone. "Xuyər" isə memiya "amdarxo" upsune. § **12:15** 12:15 Zək. 9:9 * **12:25** 12:25 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; 17:33

maya bakayiz, Za q'ulluğbaloval t'et'iya bakale. Şin Za q'ulluğbayin, Bavanal şot'o hörmətbale.

²⁷ Həysə Bezi ük' narahate. K'ə uk'az? "Ay Bava, Za me dəyğınəxun çark'est'a" uk'az? Ama Zu dünyəne me dəyğın koruğaxun c'ovakseynak'ez hare! ²⁸ Ay Bava, Vi s'iya alaba!» Göynuxunal sa səse hari: «Alazbi, saal alaboz».

²⁹ T'et'iya çurpi camaati bəzit'oğon mot'o ibaki "göyene gürupi", t'e sunt'oğon isə "Şot'oxun sa angelene əyitp'i" pit'un. ³⁰ İsusen pine: «Me səs Zaynak' tene, vəynak'e. ³¹ Həysə isə me dünyə divanebaksa, me günaxbala dünyəni kalaluğbalal † qavuna boşəgale. ³² Za isə oçalaxun ala əqevk'at'an, bütüm amdarxo Zaç zap'k'oz».

³³ İsusen me əyitə upsunen İz mani cürə bisunane ibakest'i. ³⁴ Camaaten Şot'o coğabe tadi: «İvel Şamurxoxun ibakeyan ki, Xrist'os həmişəluğ mandale. P'oy Hun het'aynak'en "Amdari Ğar ala əqəğalane" nex? Amdari Ğar şuva?» †

³⁵ T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «İşiğ samal vədə ef arane bakale. İşiğ bakala vədine tarapanan ki, vəx bayinq'luğen maq'an biq'i. Şot'aynak' ki, bayinq'luğa tarak'alt'in maya taysuna tene avabaksa. ³⁶ İşiğ bakala vədine İşiğa vəbakanan ki, İşiği əylux bakanan». İsusen me əyitmoğoy pit'uxun oşa taneşi, şot'oğoy piyexunal aneçi.

İudeyxoy inadkərluğ

³⁷ Ama İsusen camaati bəş meq'ədər möcüzəlü nişanxo ak'est'it'uxun oşal amdarxo Şot'o və teney. ³⁸ Morox kot'o görəne baki ki, İsayə xavareçali me əyitmux bex p'ap'ane: «Ay Q'onçux, beşi xavara şuva vəbaki, Q'onçuğoy zor şineynak'e qayəsi?» Ş

³⁹ İsayan pi k'inək', şorox şot'o görə və tet'un baksay ki: ⁴⁰ "Buxaçuğon şot'oğoy pulmoğoy k'aç'inebi, İçoğoy haq'ıla kütebi ki, İçoğoy pulmoğon maq'an ak'i, İçoğoy haq'ilen maq'an bot'i Saal Zaç maq'at'un fıırıpı ki, Zu şot'oğoy q'olaybaz». *

⁴¹ İsayan İsusi kalaluğa aksuna görəne me əyitmoğoy Şot'ay barada pey.

† **12:31** 12:31 me günaxbala dünyəni kalaluğbalal - yəni şeytan. † **12:34**

12:34 İvel məğ. 110:4; İsa. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14 § **12:38** 12:38 İsa. 53:1

* **12:40** 12:40 İsa. 6:10; Mat'. 13:14-15; Mrk'. 4:12; Ap'ost'. 28:26-27

⁴² Əslində isə kalat'oğoy gelo İsusə vənəy, ama fariseyxon içoğə sinagogaxun maq'at'un şəp'əsi pi mot'o qay tet'un avabakest'ay. ⁴³ Buxaçuğoxun eğala tərifəxunsa amdarxoxun eğala tərifət'un c'ək'p'i.

⁴⁴ İsusen ost'aar pine: «Za və bakalo saycə Za təə, Za Yaq'abit'uval vənə. ⁴⁵ Za ak'alt'in Za Yaq'abit'uval aneksa. ⁴⁶ Zu işiğzu. Me dünyəneyal harezu ki, Za və bakalo bayinq'luğa maq'an mandı. ⁴⁷ Bezi əyitə ibaki şot'o nu əməlbalt'u isə Zu tez divanbal, şot'aynak' ki, dünyənə divanbseynak' təə, dünyənə çark'est'eynak'ez hare. ⁴⁸ Za t'öoxbi Bezi əyitmoğə nu q'abulbalt'ay divanbal ene bune: Bezi uk'ala əyiten axırinci ğine şot'aynak' q'ərar c'evk'ale. ⁴⁹ Şot'aynak' ki, Zu Zaxun tez əyitp'i, Za yaq'abi Bavane Bezi k'ə upsuni saal hetər exlətpsuni barada Za əmir tadi. ⁵⁰ Zu avazu ki, Şot'ay çureğalt'oğon həmişəluğ yəşəyinşə tast'a. Metərлуğen, Bavan za mani əyitmoğə upsuna əmirbenesa şot'oğoz əyite».

13

İsusi İz şagirdxoy turmoğə os'ksun

¹ C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay. İsusen me dünyənəxun cöybaki İz Bavay t'öğöl qaybaksuni vaxt' hari p'ap'suna avaney. Şot'in me dünyənə İçu aid bakalt'oğə həmişə çureşene, axıra şirik'əl çureşi.

² Biyəsin şum ukala vədəney. İblisenal ene İsusə toyst'uni fikirə Simon İsk'ariot'i ğar İuday beyne badeney. ³ İsusen Bavan hər şeyə İz kiyel tast'una, İzi Buxaçuğoxun eysuna, qaybakiyal Buxaçuğoy t'öğöl taysuna avaney. ⁴ Şot'in İz ganuxun hayzeri xələtə c'eq'i sa dəsmər ext'i İz biyəx ğaçepi. ⁵ Mot'oxun oşa ləənə xe bapı şagirdxoy turmoğə os'k'i, İz biyəx ğaçp'i dəsmərən şarpsane burqi. ⁶ İsus Simon P'et'era İşalayinşakat'an şot'in İsusə pine: «Ay Q'onçux, bezi turmoğə Hun os'k'alnu?» ⁷ İsusen şot'o coğab tadi pine: «Bezi k'ə bsuna hun həysə təə, oşa q'amışakalnu». ⁸ P'et'eren Şot'o pine: «Sal sa vədine! Hun bezi turmoğə ten os'k'al!» İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər nu os'k'ayiz, Bezi əsil şagird bakes ten bakon». ⁹ T'e vədə Simon P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'e vədə saycə bezi turmoğə təə, kulmoğə q'a bulal os'k'a». ¹⁰ İsusen şot'o pine: «Os'k'alpi amdareynak' saycə turmoğə os'ksun bəse, şot'aynak' ki, şo bul-oş təmize. Vənal təmiznan, ama bütüm

* 13:1 13:1 C'eys. 12:1-27

təə». ¹¹ Şot'in İçu şiin toydalesa avaney, kot'o görəl "bütüm təmiz tenan" pine.

¹² İsusen şot'oğoy turmoğo os'k'it'uxun oşa İz xələtə lapi p'urum İz gala arsi şot'oğo pine: «Zu vəynak' k'əz bisa q'amişnanbaki? ¹³ Vən Za "Məəlim" saal "Q'onçux" pinan k'ale. Düznan nexə, şot'aynak' ki, Zu hat'e Şozu. ¹⁴ İsə ki, Zu Q'onçux saal Məəlim baksunen ef turmoğoz os'k'i, vənəl sun-sunay turmoğo os'k'alanən. ¹⁵ Vəx ak'esezdi ki, Zu vəynak' bit'u vənəl sun-sunaynak' banan. ¹⁶ Serina, serinaz vəx nex: k'ul iz ağaxun, elçiyal içü yaq'abit'uxun kala tene. ¹⁷ İsə ki me əyitmoğo avanan, vən hametər bsunen bəxt'əvər bakalnan. ¹⁸ Ef bitot'ay barada tez nex. Zu Bezi c'ək'p'it'oğo çalezxa. Ama barta "Zaxun sagala şum ukalo Bez düşməne baki" † uk'ala İvel Şam bex p'ap'eq'an. ¹⁹ Həysə me əyitmux bex p'ap'alt'uxun bəş vəx mot'oğo nexzu ki, bex p'ap'at'an və bakanan: Zu Şozu. ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: Zu yaq'abalt'u q'abulbalt'in Zane q'abulbsa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbsa». ‡

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:20-25; Mrk'. 14:17-21; Luk'. 22:21-33*)

²¹ İsusen me əyitmoğo pit'uxun oşa gele pis baki pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəxun sunt'in Za toydale». ²² İz şagirdxon me əyitmoğo şi barada upsuna nu avabaksuna görə çəşmişəki sun-sunay loxolt'un bəği. ²³ İz şagirdxoxun soğo - İsusi çureğala şagird Şot'o lap İşaney. ²⁴ Simon P'et'eren t'e şagirdi loxol himebi ki, şi barada upsuna Şot'oxun xavar haq'ane. ²⁵ T'e şagirdenal fıripi İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, şo şuva?» ²⁶ İsusen coğabe tadi: «Me şume loq'mina torpi şu tadozsa, şone». Loq'mina torpi Simon İsk'ariot'i ğar İudane tadi. ²⁷ İudan loq'mina ext'ala k'inək' Şeytan şot'ay boşe başi. İsusen şot'o "k'ə balnusa, usum ba!" pine. ²⁸ İsusen mot'o het'aynak' şot'o upsuna sulfin bel bakalt'oğoy şuk'k'alən tene q'amişaki. ²⁹ Təngin toray İudast'a baksuna görə bəzit'oğon fikirt'unbi ki, İsusen şot'o "axsibaya yaynak' lazım bakala şeyurxo haq'a" nəəl "kəsibxo sa şey tada" nexə. ³⁰ İudan loq'mina ext'it'uxun oşa kap qavunane c'eri. Üşeney.

Sun-suna çurekinan

³¹ İuda c'erit'uxun oşa İsusen pine: «Həysə Amdari Ğare s'i alanebaki, Buxaçuğoy s'iyal Şot'oxune alabaki. ³² İsə ki,

† **13:18** 13:18 İvel məğ. 41:9 ‡ **13:20** 13:20 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:37; Luk'. 9:48; 10:16

Buxaçuğoy s'i Şot'oxune alabaki, Buxaçuğonal Şot'o İçust'a alabale, usumluğen alabale. ³³ Ay Bezi əylux! Samal vədəl vəxun bakoz. Vən Za qəveğalnan, ama Zu iudeyxo "Bezi tağala gala vən eyes tenan bakon" pi k'inək' həysə vəxal mot'o nexzu. § ³⁴ Vəx təzə sa əmirez tast'a: sun-suna çurekinan, Zu vəx çureşi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. * ³⁵ Əgər efi sun-suna çuresun bakayin, t'e vədə bütüm amdarxon avabakalt'un ki, vən Bezi şagirdxonan».

*P'et'eri İçuxun danmışaksuna İsusı saturbēš upsun
(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; Luk'. 22:31-34)*

³⁶ Simon P'et'eren İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, mayan taysa?» İsusen coğabe tadi: «Zu tağala gala həysə hun Bezi baç'anexun eyes ten bakon, ama oşa eğalnu». ³⁷ P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, həysə het'aynak' Vi baç'anexun eyes tez bakon? Vaynak' bezi elmoğoz tadon». ³⁸ İsusen şot'o pine: «Zaynak' vi elmoğon tadon? Serina, serinaz va nex: dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu».

14

İsus - Buxaçuğoc tağala yaq'e

¹ «Barta ef ük' maq'an narahat baki. Buxaçuğo və bakanan, Zaal və bakanan. ² Bezi Bavay k'oya mandala ga gelene. Əgər nu bakiniy, vəx uzk'oy ki, vəynak' ga həzirbsaz taysa? ³ Taşi vəynak' ga həzirbit'uxun oşa qaybaki vəx Bezi t'öğöl taşoz ki, Zu bakala gala vənal bakanan. ⁴ Bezi tağala gane yaq'a vən çalnanxsa».

⁵ T'omasen İsusı pine: «Ay Q'onçux, Vi maya taysuna teyan ava, yaq'a hetəryan çalxon?» ⁶ İsusen şot'o pine: «Zu - seri, yəşəyinqest'ala yaq'zu. Bavay t'öğöl tağala saycə sa yaq'e bu, şoval Zaxune c'ovaksa. ⁷ Əgər Za çalxinaniy, Bezi Baval çalnanxoy. İse ene vən Şot'o çalnanxsa, Şot'o aalk'enan».

⁸ Filip'en Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Bava yax ak'est'a, ko yaynak' bəse». ⁹ İsusen şot'o pine: «Xeylək vaxt'e ki, Zu vəxunzu, hələ Za ten çalxi, Filip'? Za ak'i amdaren Bez Bava ak'ene. P'oy hun hetəren "Bava yax ak'est'a" pes bakon? ¹⁰ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna və tenu ki? Vəx pi əyitmoğo Zaxun tez nexə, ko Zast'a bakala Bavane İz əşurxo bsa. ¹¹ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna vəbakanan, tenesa mot'o Bezi bala əşurxo görəq'a bakayin və bakanan.

§ 13:33 13:33 İoan. 7:34 * 13:34 13:34 İoan. 15:12,17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan.

¹² Serina, serinaz vëx nex: Za vë amdaren Bezi bi əşurxo içinal bale, hələ kot'oxunal kala əşurxo bale, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğölüz taysa. ¹³ Vənal Bezi s'iyen * k'ənesa çureğaynan, şot'o booz ki, Bavay s'i Ğarast'aq'an alabaki. ¹⁴ He vədə Bezi s'iyen Zaxun sa şey çureğalnansa, şot'o booz.

İvel Urufi barada əyit tast'un

¹⁵ Əgər Za çurnansasa, Bezi buyruğxo əməlbəlnan. ¹⁶ Zu Bava xoyinşboz, Şot'in q'erəz sa Köməybal yaq'abale, Şoval vëxun həmişəluğ mandale. ¹⁷ Şo Buxaçuğoy serina çoyel c'evk'ala Urufe. Şot'o dünyənən q'abulbes tene baksa, şot'aynak' ki, Şot'o nə ateneksa, nəəl çaltenexsa. Vən isə Şot'o çalnanxsa, şot'aynak' ki, Şo vëxune, ef boş mandale.

¹⁸ Vëx yetim tez bark'al, ef t'öğöl eğoz. ¹⁹ Samal c'ovakit'uxun oşa dünyənən ene Za atenek'al, ama vən Za ak'alnan. Zu yəşəyinşsuna görə vənal yəşəyinşalnan. ²⁰ T'e ği avabakalnan ki, Zu Bez Bavast'azu, vən Zast'anan, Zuval vöst'azu. ²¹ Şiin Bezi buyruğxo əmələbsasa, Za çureğalo şone. Bez Bavanal Za çureğalt'u çureğale. Zuval şot'o çuresi Za şot'o ak'est'oz».

²² İsk'ariot' təə, t'e soğo İudan Şot'o pine: «Ay Q'onçux, ko hetərə baksa ki, Hun bütüm dünyənə təə, saycə yaynak' ak'eğalnu?» ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Şiin Za çuresasa, Bezi əyitə bəğale, Bezi Bavanal şot'o çureğale. Yanal me amdari t'öğöl hari şot'oxun sagala bakalyan. ²⁴ Za nu çureğalt'in Bezi əyiten tene tağal. Ef ibaki zombsun Bezi tene, Za yaq'abi Bavay zombsune.

²⁵ Hələ ki ef t'öğölzu, vëx mot'oğoz pizu. ²⁶ Ama Köməybalen - Bavan Bezi s'iyen yaq'abala İvel Urufen hər şeyə vëx zombale. Zu exlətp'i bütüm əyitmoğoz ef eyex badale. ²⁷ Ef arane serluğ laxiz taysa, Zast'a bakala serluğa vëxəz tast'a. Zu şot'o vëx dünyənən tadala k'inək' tez tast'a. Barta ef ük' maq'an narahat baki, qımabanan.

²⁸ Zu vëx "həysə tazsa, oşa p'urum ef t'öğöl eğoz" upsuna inanbaki. Əgər Za çuresinaniy, Bezi Bavay t'öğöl taysuna müqnan bakoy, şot'aynak' ki, Bava Zaxun üst'üne. ²⁹ Mot'oğoz saturbəş vëx pizu ki, mo bex p'ap'at'an Za vë bakanan.

³⁰ Ene vëxun gele tez əyitk'al, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbal enesa. Düze, şot'in Bezi loxol kalaluğbes tene bakan, ³¹ ama dünyənən avabakalane ki, Zu Bava çurezsa, Bavanal Za k'ə bürmişenesa, şot'o bsazu. Həysə isə hayzanan memiin tağen.

* **14:13** 14:13 Bezi s'iyen Bez çureğalt'oğoz uyğun

15

C'ap' saal iz zoğurux

¹ Zu - seri c'ap'zu, Bez Baval t'ulluği q'onçux. ² Zast'a bakala bar nu tadala hər zoğa Bavan k'as'ene. Bar tadala hər zoğa isə budayınşı təmizebsa ki, lap gele barq'an tadi.

³ Vən isə Bezi pi əyiten ene təmiznan.

⁴ Zast'a mandanan, Zuval vəst'a mandoz. Zoğ c'ap'e loxol nu bakayin, için-içuxun bar nu tadala k'inək' vənal Zast'a nu mandaynan, bar tades tenan bakon. ⁵ C'ap' Zuzu, vənal zoğurxonan. Şu Zast'a mandayin, Zuval şot'ost'a mandayiz, şot'in gele bare tadon, şot'aynak' ki, Zasuz hik'k'al bes tenan bakon. ⁶ Zast'a nu mandalo isə, c'ap'axun t'ödx bosesi q'aribaki zoğ k'inək'e. Metər zoğurxo girbi aruğo bot'unst'a boneksa. ⁷ Əgər Zast'a mandaynan, Bezi əyitmuxal vəst'a mandayin, k'ə xoyinşbi çureğaynan, vəx tadeğale. ⁸ Vən gele bar eşt'unen saal Bezi şagird baksunen Bezi Bavay s'i alanebaks.

⁹ Bavan Za çuresi k'inək' Zuval vəx çurezsi. Bezi çuresunast'a mandanan. ¹⁰ Əgər Bezi buyruğxo əməlbaynan, Bezi çuresunast'a mandalnan, hetər ki, Zu Bavay buyruğxo əməlbəi şot'ay çuresunast'a manezst'a.

¹¹ Me əyitmoğ vəx exlətezbi ki, Bezi müqluğ vəst'aq'an baki, ef müqluğal bolq'an baki. ¹² Bezi buyruğ metərə: Zu vəx çuresi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. * ¹³ Şuk'k'ali çuresun dost'eynak' iz elmoğo tadala amdari çuresunaxun gele bakes batenekon. ¹⁴ Əgər Zu vəx bürmişit'oğo əməlbaynan, vən Bezi dost'urxonan. ¹⁵ Ene vəx nökerxo tez nex, şot'aynak' ki, nökeren iz ağan k'ə bsuna tene ava. Zu vəx dost'ez nex, şot'aynak' ki, Bezi Bavaxun ibakit'oğo bütümə vəx avabakesezdi. ¹⁶ Vən Za tenan c'ək'p'i, Zuz vəx c'ək'p'i tapşurbi ki, taşi bar tadanən, t'e baral həmişə mandane. Metərluğen, Bezi s'iyen Bavaxun k'ə çureğaynan, şot'in vəx tadale. ¹⁷ Bezi buyruğ mone: sun-suna çurekinan.

Dünyənen şagirdxo nifrətsun

¹⁸ Dünyənen vəx nifrətbayin, ef eyex badanan ki, vəxun bəş Zane nifrətbe. ¹⁹ Əgər me dünyənəxun bakiynaniy, dünyənən izi k'inək' vəx çureğoy. Ama vən dünyənəxun tenan, Zu vəx dünyənəxun c'ək'ezpi, kot'o görə dünyənən vəx nifrətebsa. ²⁰ Zu vəx pi əyitə ef eyex badanan: "K'ul iz ağaxun kala tene". Əgər Za pul tadi işiğ tet'un tadesa, vəxal hat'etər balt'un; Bezi əyitə bəğət'unsa, efiyal əyitə

* 15:12 15:12 İoan. 13:34; 15:17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5

bəğalt'un. † ²¹ Kot'oğö bitova efi Bezi baç'anexun taysuna görə balt'un, şot'aynak' ki, Za Yaq'abit'u tet'un çalxsa. ²² Zu nu harizuy, şot'oğoxun nu exlətp'izuy, şot'oğoy taxsır tene bakoy, ama həysə günaxkər baksuna görə içöğö təmizə c'evk'es tet'un bakon. ²³ Za nifrətbalt'in Bezi Baval nifrətebsa. ²⁴ Əgər Zaxun başq'a şuk'k'alən nu bes bakala əşurxo şot'oğoy arane nu bizuy, içöğoy günax tene bakoy. Ama həysə Bezi bit'oğö ak'it'uxun oşal Zaal, Bezi Baval nifrətt'unbsa. ²⁵ Ama mo kot'o görəne baki ki, Moiseyi Şamurxoy boş sameşi "Za nahaq' gala nifrətt'unbi" əyit bex p'ap'ane. ‡

²⁶ Bavaxun eğala serina ak'est'ala Urufen - Zu Bavay t'öğölxun vəynak' yaq'abala Köməybalen, eğat'an isə Bezi barada şahidluğbale. ²⁷ Vənal mot'o ef piin ak'i şahidluğbalan, şot'aynak' ki, t'e belxun Zaxun sagalanan.

16

¹ Me əyitmoğö vəx nexzu ki, ef vələğ nu açane. ² Vəx sinagogxoxun şəp'eğalt'un. Hamal t'etər sa vədə eğale ki, vəx bəsp'alt'in Buxaçuğö q'ulluğbi baksuna fikirbale. ³ Şot'oğon mot'o balt'un, şot'aynak' ki, nə Bava tet'un çalxi, nə Za. ⁴ Ama mot'oğö vəx exlətezbi ki, t'e vaxt' eğat'an Bez pi əyitmoğö ef eyex badanan.

İvel Urufi əşurux

Süft'inəxun mot'oğö vəx tez exlətp'i, şot'aynak' ki, vəxun sagalazuy. ⁵ Həysə isə Za Yaq'abit'ay t'öğölez taysa, ama vəxun şuk'k'alən Zaxun "mayan taysa?" pi tene xavar haq'sa. ⁶ Şot'aynak' ki, me Bezi pit'oğon vəx dərdəne badi. ⁷ Ama Zu vəx serinaz nex: Bezi taysun ef xeyrinəne. Şot'aynak' ki, nu tağayiz, Köməybal ef t'öğöl tene eğal, ama tağayiz, Şot'o vəynak' yaq'aboz. ⁸ Şo eğat'an günaxi, düzgünluği saal divani barada fikiri düz nu baksuna avabakest'ale: ⁹ günaxi barada, şot'aynak' ki, Za vələğ tene bu; ¹⁰ düzgünluği barada, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğölez taysa, ene Za tenan ak'al; ¹¹ divani barada, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbaleynak' * ene q'ərar tadeşene.

¹² Hələ vəx Bezi uk'ala gele əyitzax bu, ama həysə korox ef haq'ıla tene p'aq'al. ¹³ Serina çoyel c'evk'ala Uruf eğat'an isə şot'in vəx həgigi seri bakala yaq'en taşale. Axiri hik'k'ala İçuxun tene exlətp'al, ama k'ə ibakenesa şot'o uk'ale saal oşa bakala əşurxo avabakest'ale. ¹⁴ Şot'in Bezi s'iya alabale, şot'aynak' ki, Zu pi əyitmoğö vəx

† 15:20 15:20 Mat'. 10:24; Luk'. 6:40; İoan. 13:16 ‡ 15:25 15:25 İvel məğ.

35:19; 69:4 * 16:11 16:11 - yəni ki ibliseynak'

avabakest'ale. ¹⁵ Bezi Bavay k'ə bunesa, Bezine. Kot'o görəz "Bezi əyitmoğə vəx avabakest'ale" pi.

Şagirdxoy dərdə müqluğa fıropsun

¹⁶ Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan». †

¹⁷ T'e vədə İsusı bəzi şagirdxon sun-suna pit'un: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" saal "şot'aynak' ki, Bavay t'öğöləz taysa" pi me əyitmux k'ə upsuna?» ¹⁸ Şot'oğon içoğoy arane xavart'un haq'say: «"Male mande", "gele tene c'ovakal" k'ə upsuna? Yan mot'o teyan q'amışaksa». ¹⁹ İsusen İçuxun k'ə xavar haq'alt'uniysa avabaki şot'oğə pine: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" pi Bezi əyiti baradanən sun-sunaxun xavar haq'sa? ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: vən önöpi zizik'alnan, dünyə isə müq bakale. Vən dərde boş bakalnan, ama ef dərd müqluğa fırk'ale. ²¹ Çuğon əyel eçala vədine q'aç'e zap'e, şot'aynak' ki, iz vədə p'ap'ene. Ama əylə eçerit'uxun oşa dünyəne sa amdar eşt'una görə iz müqexun zapi q'aç'a eyexun c'evək'sa. ²² Vənal həysə dərđlunan. Ama Zu vəx p'urum ak'oz, t'e vədə vən müqbakalnan, şuk'k'alenal me müqluğa vəxun haq'es tene bakal. ²³ T'e ği Zaxun hik'k'al tenan xavar haq'al. Serina, serinaz vəx nex: Bezi s'iyen ‡ Bavaxun k'ə çureğaynan, Şot'in vəx tadale. ²⁴ Həysət'inəl şirik' Bezi s'iyen hik'k'al tenan çureşe. Çurekinan, tadeğale, ef müqluğal bol bakale.

²⁵ Vəx mot'oğə məsələğonez nexey. Ama t'etər sa vədəne eysa ki, ene vəxun məsələğon tez exlətp'al, Bavay barada vəynak' qay exlətp'oz. ²⁶ T'e ği vən Bavaxun Bezi s'iyen xaişbalnan. Zu Bezi ef gala Şot'oxun sa şey xoyinşbsuna tez nex. ²⁷ Axiri Bavan İçin vəx çuresa, şot'aynak' ki, vən Za çurnansı, Buxaçuğoy t'öğxun Bezi eysunal vənənbaki. ²⁸ Bavay t'öğxun me dünyənez hari, isəəl me dünyənəxun c'eri p'urum Bavay t'öğöləz taysa».

²⁹ T'e vədə İz şagirdxon pit'un: «Həysə Hun qayen exlətpsa, sal sa məsələl ten nex. ³⁰ İse q'amışyanbaksa ki, Hun hər şeyə Vaxun xavar haq'alt'uxun bəşən ava. Kot'o görəl Vi Buxaçuğoxun eysuna vəyan». ³¹ İsusen şot'oğə pine: «Həysə həgigiyal vənən? ³² Mone, Za savsa barti hər soğə iz k'oya şareğala vaxt' enesa, şə ene harene. Ama Zu savsa tezu, şot'aynak' ki, Bava Zaxune. ³³ Vən Zast'a serluğ

† **16:16** 16:16 - Bəzi şamurxost'a: ak'alnan. Şot'aynak' ki, Bavay t'öğöləz taysa.

‡ **16:23** 16:23 - Bez çureğalt'oğə uyğun

bəğəbanan piz mot'oğə vəynak' exlətp'i. Me dünyəne əzyəti boşnan, ama ük'lü bakanan! Zu me dünyəni şərə q'alibez hari».

17

İsusi İçeynak' afırpsun

¹ İsusen exlətp'i çark'it'uxun oşa göynul bəği pine: «Ay Bava, vaxt' hare! Vi Ğare kalaluğa ak'est'a ki, Ğarenal Vi s'iyəq'an alabi. ² Hun Şot'o bitot'ay loxol ext'iyəren tadi ki, Şot'inal Vi tadit'oğə bitova həmişəluğ yəşəyiñş tadane. ³ Həmişəluğ yəşəyiñşal mone ki, Va - tək bakala seri Buxaçuğə saal Hun yaq'abi İsus Xrist'osa çalxat'un. ⁴ Hun Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'epsunen oçali çoyel Vi kalaluğa ak'esezdi. ⁵ Ay Bava, Zu Vi t'öğöl bakat'an, hələ dünyə yaranmışakit'uxun bəş Bezi s'i alabakeneş. Həysə p'urum Bezi s'iya Vi t'öğöl alaba.

İsusi İz şagirdxoynak' afırpsun

⁶ Dünyənəxun Hun Za tadi amdarxo Vi Şu baksunaz ak'est'i. Şorox Vit'uniy. Hun şot'oğə Zan tadi, şot'oğonal Vi əyitə əməlt'unbi. ⁷ Həysəəl avat'un ki, Za k'ə tadenu bito Vaxune. ⁸ Şot'aynak' ki, Za avabakeşti əyitmoğə şot'oğə avabakesezdi, şot'oğonal q'abult'unbi. Vi t'öğölxun eysuna həgigiyal q'amışt'unbaki, Za Hun yaq'absunal vət'unbaki. ⁹ Zu şot'oğoynak'ez afırine. Dünyəneynak' təə, Za tadit'oğoynak'ez xoyinşbsa, şot'aynak' ki, şorox Vit'un. ¹⁰ Bezi bakala hər şey Vine, Vi bakaloroxal Bezine, şot'oğoxuneş Bezi s'iya alabe. ¹¹ Zu me dünyəne gele tez mandal, Zu Vi t'öğölez qaybaksə. Şorox isə me dünyənət'un manst'a. Ay İvel Bava, şot'oğə Za tadi Vi s'iyə zoren q'orişə ki, Yallarik' saq'at'un baki. ¹² Şot'oğoxun sagala baki vədine şot'oğə Hun Za tadi Vi s'iyə zoren q'orişezbsay. Şot'oğə ezfi. İvel Şam bex p'ap'eq'an pi əfçibaksuna q'ərar tadeşi amdaraxun başq'a, şot'oğoxun şuk'k'al tene açi. *

¹³ Həysəəl Vi t'öğölez eysa. Heq'ədər ki me dünyənezu, me əyitmoğə nexzu ki, Bezi müqluğ şot'oğost'al bol-bolq'an baki. ¹⁴ Zu şot'oğə Vi əyitə p'ap'eseşbi. Dünyənən şot'oğə nifrətəbi, şot'aynak' ki, Zu me dünyənəxun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənəxun tet'un. ¹⁵ Şot'oğə me dünyənəxun exst'una təə, şot'oğə şər bakalt'uxun q'orişəsunaz Vaxun xoyinşbsa. ¹⁶ Zu me dünyənəxun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənəxun tet'un. ¹⁷ Şot'oğə Vaynak' Vi seri bakala əyiti zoren İvelba. Seri bakalo saycə

* 17:12 17:12 İvel məğ. 41:9; İoan. 13:18

Vi əyite. ¹⁸ Hun Za me dünyəne yaq'abi k'inək' Zuval şot'oğoy me dünyənez yaq'abi. ¹⁹ Za şot'oğoy dərdenez Va həsrbsa ki, şorox həgigiyal Viq'at'un baki.

İsusi bütüm İçu vət'oğoynak' afırıpsun

²⁰ Saycə şot'oğoynak' təə, şot'oğoy əyiten Za və bakalt'oğoynak'al afırızne ki, ²¹ bütüm saq'at'un baki. Ay Bava, Hun Zast'a, Zuval Vast'a bakala k'inək' şoroxal Yast'a bakeq'an ki, dünyənen Vi Za yaq'absuna vəbakeq'an. ²² Hun Za tadi s'iye kalaluğa Zuval şot'oğoz tadi ki, Yan sa bakala k'inək' şoroxal saq'at'un baki. ²³ Zu şot'oğost'a, Hunal Zast'anu. Barta şoroxal tam saq'at'un baki ki, me dünyənen Vi Za yaq'absuna, Za çureğala k'inək' şot'oğoval çuresuna avabakeq'at'un. ²⁴ Ay Bava, xaişezbsa ki, Hun Za tadi amdarxoval Bezi bakala gala Zaxunq'at'un baki. Barta Hun Za tadi s'iye kalaluğa ak'eq'at'un, şot'aynak' ki, Hun dünyə yaranmışakalt'uxun bəşen Za çureşi. ²⁵ Ay düzgün bakala Bava, me dünyənen Va tene çalxi, Zu isə Va çalezxsə, mot'oğonal Vi Za yaq'absuna avat'unbaki. ²⁶ Vi şu baksuna şot'oğoy avabakesezdi, avabakest'unal davamboz ki, Vi za tadi çuresun şot'oğost'a bakala k'inək', Zuval şot'oğost'a bakaz».

18

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; Luk'. 22:55-57*)

¹ İsusen afırıpit'uxun oşa İz şagirdxoxun sagala c'eri Gidron dərəni t'e soğoy tərəfe c'ovaki. T'et'iya sa zeytunluğə buy. İsus q'a İz şagirdxo t'iyat'un başi. ² İsusə xəyanətbala İudanal me ganu çalexsay, şot'aynak' ki, İsus q'a İz şagirdxo usum-usum t'et'iya girt'unşay.

³ Mone, İudan Rime q'oşuni əsk'ərxo saal samci bəyinşxon q'a fariseyxon yaq'abi xrame sa hema q'aroolçiğoy t'iyane eçeri. Şot'oğoy kiyel çirağ, lopa saal silaxe buy. ⁴ İsusen İz bel eğala hər şeyə avaney. Şo bəş c'eri "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. ⁵ Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusə». İsusen şot'oğoy "Zu Şozu" * pine. Şot'o toydi İudal şot'oğoxun sagalaney. ⁶ İsusen "Zu Şozu" uk'at'an şorox qoş baki oçala pastt'unşi.

⁷ Şot'in p'urum "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. Şot'oğonal "nazaret'lu İsusə" pit'un. ⁸ İsusen coğabe tadi: «Vəx pizu ki, Zu Şozu. Əgər Zanan qəvesasa, Bez t'öğöl bakalt'oğoy tərbanan taseq'at'un». ⁹ Mot'o şot'aynak'e

* **18:5** 18:5 - Həmişə Bakalo.

pi ki, İzi "Za tadi amdarxoxun şuk'k'ala tez açesp'i" pi əyit bex p'ap'ane. †

¹⁰ Simon P'et'erast'a xançale buy. Şot'o c'evk'i samci bəyinşi nökeri yön ümüço tumexun bonet'i. T'e nökeri s'i Məlikey. ¹¹ T'e vədə İsusen P'et'era pine: «Xançala iz gala laxa! Bavan tadi koruği kasina ũğiz buq'on». ‡

¹² T'e vədə hazartani kalat'in iz əsk'ər xoxun sagala, saal iudeyxoy xrame q'aroolçiğon İsusə biq'i İz kulmoğə gaçt'unpi. ¹³ İsusə süft'ə Xanani t'öğölt'un taşeri. Şo t'e usen samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay q'ayinbaney. § ¹⁴ Mo hat'e K'ayafaney ki, "bütüm me azuk'i k'as'esunaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun şaat'e" pi iudeyxoy kalat'oğə maslaate tadey. *

Pet'eri İsusaxun samci danmişaksun

(Mat'. 26:69-70; Mrk'. 14:66-68; Luk'. 22:55-57)

¹⁵ Simon P'et'er saal q'erəz sa şagird İsusə baç'anexun tat'unsay. T'e şagird samci bəyinşxoy kalat'ay çalxaley, şot'aynak'al İsusaxun sagala şot'ay məəlnə baneşi. ¹⁶ P'et'er isə qavuna çomoy t'öğöl çurk'alane baki. Samal oşa samci bəyinşxoy kalat'ay çalxal bakala t'e şagird qavunane c'eri. Şot'in çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyərəxun exlətp'i P'et'era bonane badi. ¹⁷ Me arane çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyəren P'et'eraxun xavare haq'i: «Hun t'e amdari şagirdxoxun tenu ki?» Şot'in isə "təə, tezu" pine.

¹⁸ Miney pi nökerxon q'a q'aroolçiğon t'et'iya aruxp'i, iz hərrəmine çurpi gamt'unsay. P'et'eral şot'oğoxun çurpi gamesane burqi.

İsus Samci bəyinşxoy kalat'ay bəş

(Mat'. 26:59-66; Mrk'. 14:55-64; Luk'. 22:66-71)

¹⁹ Samci bəyinşxoy kalat'in isə İsusaxun İz şagirdxoy q'a zombsuni baradane xavar haq'say. ²⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Zu bitot'ay bəş qayez exlətp'e, bütüm iudeyxə gireğala sinagogxo q'a xramaz həmişə zombe, hik'k'alal c'ap' tez exlətp'e. ²¹ İsə het'aynak'en Zaxun me exlətə taşt'a? Za ibaki amdarxoxun xavar haq'a, şot'oğon Bezi pi əyitmoğə avat'un». ²² İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa t'et'iya çurpi q'ulluğçiğoy sunt'in "samci bəyinşxoy kalat'u metəren coğab tast'a?" pi şot'o sa silləne duği. ²³ İsusen

† 18:9 18:9 17:12 ‡ 18:11 18:11 Mat'. 26:39; Mrk'. 14:36; Luk'. 22:42 § 18:13 18:13 - Xanan içal süft'ə samci bəyinşxoy kaloney. Şot'o gele vədə hələl "samci bəyinşxoy kalo" pit'un k'aley. * 18:14 18:14 İoan. 11:49-50

şot'o coğabe tadi: «Əgər haq'suzes əyitesa, Bez haq'suz baksuna ak'est'a. Ama düzez əyitesa, Za het'aynak'en duğsa?» ²⁴ T'e vədə Xananen Şot'o hələl İz kul gəç samci bəyinşoy kalo bakala K'ayafay t'öğölə yaq'abi.

P'et'eri p'əmci saal xibimci danmışaksun
(*Mat'. 26:71-75; Mrk'. 14:69-72; Luk'. 22:58-62*)

²⁵ Simon P'et'er çurpi gameğat'an şot'oxun p'urum xavart'un haq'i: «Unk'o hunal me amdari şagirdxoxunnu, tene?» Şot'in danmışaki "təə, tezu" pine. ²⁶ Samci bəyinşoy kalat'ay nökrəxoxun soğo P'et'eren duği ümüğo bot'i amdari q'oomey. Hat'e nökrəren "va şot'oxun sagala tez ak'ey ki ganu?" pi P'et'eraxun xavare haq'i. ²⁷ P'et'er p'urum izi İsusaxun sagala baksunaxun danmışe baki. Hat'e saadal dadalen elepi.

İsus Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i bəş
(*Mat'. 27:1-2; 11-31; Mrk'. 15:1-20; Luk'. 23:3-5; 13-25*)

²⁸ Savaxt'an üşenen İudeyin kalat'oğon İsusə K'ayafay t'öğoxun Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i sarayat'un eçeri. Ama içan saraya tet'un başi şot'aynak' ki, pak manst'unt'un çuresay, tenesa C'ovaksuni axsibayi† ukuna ukes tet'un bakaliy. ²⁹ T'e vədə P'ilat' qavuna, şot'oğoy t'öğöl c'eri pine: «Me amdari taxsır hik'ə?» ³⁰ Şot'oğon P'ilat'a coğabt'un tadi: «Əgər me amdaren pis əş nu biq'i bakiniy, kot'o vi kiyel teyan tadoy!» ³¹ P'ilat'en şot'oğo pine: «Kot'o memiin taşeri ef k'anunen vən divanbanan». İudeyxoy kalat'oğon P'ilat'a pit'un: «Beşi şuk'k'ala bəsp'est'uni ext'iyər butene». ³² Mo şot'o görəne baki ki, İsusi İzi hetər bisuni barada pi əyit bex p'ap'ane. ‡

³³ P'ilat' qaybaki sarayane başi. Şot'in İsusə k'alpi Şot'o pine: «Hun iudeyxoy padçağnu?» ³⁴ İsusen coğabe tadi: «Hun kot'o vaxunen pi, yoxsa Bezi barada va q'erəzt'oğont'un exlətp'i?» ³⁵ P'ilat'en pine: «Zu iudeyzu ki? Vi azuk'en q'a samci bəyinşxone va bezi kiyel tadi. Exlətp'a, k'ən biyo?» ³⁶ İsusen coğabe tadi: «Bezi padçağluğ me dünyənəxun tene. Əgər Bezi padçağluğ me dünyənəxun bakiniy, Bezi q'ulluğçığon Zu iudeyxoy kalat'oğoy kiyel nu bafst'eynak' davat'unboy. Ama Bezi padçağluğ memiin tene». ³⁷ P'ilat'en Şot'o pine: «Ak'esa, hun padçağnu». İsusen coğabe tadi: «Vi pi k'inək'e, Zu Padçağzu. Zu serin barada şahidluğbəynak'ez nanaxun baki dünyəne hari.

† **18:28** 18:28 C'eys. 12:1-27 ‡ **18:32** 18:32 - İsusen İzi xaçe loxol t'əq't'esuna saturbəş avabakest'eny. İoan. 3:14; 12:32

Serin tərəf bakala hər sunt'in Za ümüxelaxsa». ³⁸ P'ilat'en Şot'oxun "p'oy seri hik'ə?" pi xavare haq'i.

Mot'o pit'uxun oşa p'urum qavuna, iudeyxoy t'öğöl c'eri şot'oğö pine: «Zu Şot'ost'a sal sa taxsır tez aksa. ³⁹ Vəst'a sa ədətə bu: C'ovaksuni axsibayi vədine zu vəynak' sa tana tərəzbsa. Həysə çurnansasa, vəynak' "iudeyxoy padçağa" tərəbz?» ⁴⁰ Şot'oğön p'urum harayk'a pit'un: «Me amdara təə, Barabba tərəba!» Barabba isə sa k'uldurey.

19

İsusa bespsuni q'ərar

¹ T'e vədə P'ilat'en İsusa tatarlayınşsunane əmirbi.

² Əsk'ərxonal şaşaxun sa tac əldi İsusı belt'un laxı, Şot'ay loxol tünd ç'oç'a xələtt'un lap't'i. ³ Şorox İsusı t'öğöl hari "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi Şot'o sillət'un duğsay.

⁴ P'ilat'en p'urum qavuna c'eri iudeyxoy pine: «Mone, şot'o qavuna, ef t'öğöləz eşt'a ki, bezi şot'ost'a sa taxsır nu aksuna vən avabakanan». ⁵ İsus İz bel şaşaxun tac, İz loxol tünd ç'oç'a xələt qavuna c'əğat'an P'ilat'en şot'oğö pine: «Me amdari loxol bəğanan!» ⁶ Samci bəyinşxon q'a şot'oğoy q'ulluğçıgön Şot'o ak'i "xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a harayt'unpi. P'ilat'en isə şot'oğö pine: «Şot'o vən ext'i xaçe loxol t'əq't'anan, şot'aynak' ki, zu şot'ost'a sa taxsır tez aksa». ⁷ İudeyxon şot'o coğabt'un tadi: «Beşi k'anune bu, me k'anuna görəl şo biyalane, şot'aynak' ki, içü Buxaçuğoy Ğare nex».

⁸ P'ilat'en me əyitə ibaki samalal q'inebi. ⁹ P'urum saraya başı İsusaxun xavare haq'i: «Hun mayinnu?» Ama İsusen şot'o coğab tene tadi. ¹⁰ P'ilat'en Şot'o pine: «Zaxun exlətpsın ten çuresa? Ten ava ki, va tərəbsunal, xaçe loxol t'əq'st'unal bezi kiyele?» ¹¹ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər va Alaxun nu tadəşiniy, Bezi loxol vi sal sa ext'iyər tene bakoy. Ama Za vi kiyel tadit'ay günax gele kalane».

¹² Me əyitmoğoxun oşa P'ilat'en Şot'o tərəbsune çureşi, ama iudeyxon harayk'a next'unıy: «Əgər me amdara tərəbayın, imp'erat'ori tərəf tenu. İçü padçağ uk'alo imp'erat'ori düşməne!»

¹³ P'ilat'en me əyitə ibaki İsusa qavunane c'evk'i. Şo "Jenen Döşəyınşəki" gala (əbrani muzin Gabbata), izi di-vanbseynak' laxesi taxt'a areşi. ¹⁴ C'ovaksuni axsibayey-nak'* həzirliğ bəğala ğine təxminən üqümci saadey. †

* 19:14 19:14 C'eys. 12:1-27 † 19:14 19:14 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saadi p'as's'e.

P'ilat'en iudeyxo "bəğanan, ef padçağ mone!" pine. ¹⁵ Ama şot'oğon harayt'unpi: «İradbakeq'an, iradbakeq'an! Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» P'ilat'en şot'oğoxun xavare haq'i: «Yəni ef padçağa xaçe loxol t'əq't'az?» Samci bəyinşxon coğabt'un tadi: «İmp'erat'oraxun başq'a beşi padçağ butene!» ¹⁶ T'e vədə P'ilat'en İsusə xaçe loxol t'əq'st'eynak' şot'oğoy kiyele tadi.

İsusə xaçe loxol t'əq'st'un

(*Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; Luk'. 23:24-43*)

Əsk'ərxon İsusə tat'unşeri. ¹⁷ İsusen xaça İcin taşeri "Kəllə", yəni əbrani muzin K'olgot'a uk'ala galane c'eri. ¹⁸ T'et'iyə Şot'o xaçe loxol t'əq't'undi. İçuxun sagala q'erəz p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi: soğo İsusə yön, t'e soğo tərş tərəf, İsus isə bİYexey. ¹⁹ P'ilat'en xaçe loxol İudeyxoy PADÇAĞ NAZARET'LU İSUS şame duğest'i.

²⁰ İudeyxoy gelet'ine me şama k'alpi, şot'aynak' ki, İsusə xaçe loxol t'əq't'eşi ga şəhərə İşaney hamal t'e şam əbrani, lat'ini saal grek'i muzine şameşey. ²¹ Mot'o görət'un iudeyxoy samci bəyinşxon P'ilat'a pey: «"İudeyxoy padçağ" təə, "<Zu iudeyxoy padçağzu> uk'al" şampa». ²² P'ilat'en isə "k'ə şampezsə, ene şampezu" pine coğab tadey.

²³ Əsk'ərxon İsusə xaçe loxol t'əq't'it'uxun oşa Şot'ay paltarxo ext'i içoğoy arane bip' gala cöyt'unbi. Şot'oğon gurat'al ext'undi, t'e gurat' t'etərə əleşey ki, şot'ay loxol əbun buteney. ²⁴ Şot'oğon sun-suna pit'un: «Mot'o zığmaben, çöp bosen bəyin, şiya baksə». İvel Şamurxost'a bakala "İçoğoy arane Bezi paltara cöyt'unbi, Bezi paltareynak' çöpt'un bosı" †
əyit bex p'ap'eq'an pine me əşurxo baki.

²⁵ İsusə xaçe loxol t'əq't'i gala İz Nana, İz Nanay xunçi, K'leop'ay çuux Mariya saal magdallu Mariyanə çurpey. ²⁶ İsusen İz Nana saal Şot'ay t'öğöl İz çureğala şagirdi çurpsuna ak'i İz Nana pine: «Ay Nana, kot'o Vi ğar hesabba!» ²⁷ Şagirdə isə "hunal kot'o vi nana hesabba!" pine. Kot'oxun oşa t'e şagirden Mariya iz k'oyane taşeri.

İsusə bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; Luk'. 23:44-49*)

²⁸ İsusen hər şeyə tamam baksuna avaney. Şot'aynak'al İvel Şam tam bex p'ap'eq'an pi "xenezaz baki!" pine. §
²⁹ T'et'iyə fine oq'oyen buy sa q'ave buy. Sa bisinə t'e

oq'oyi boş puşp'it'uxun oşa q'arğuni loxol c'ovakest'i İsusı jomot'un taşeri. ³⁰ İsusen fine oq'oya q'urtedi. Oşa "tamame baki" pi İz bula k'os'bi İz urufa Buxaçuğone tapşurbi.

³¹ Mo Həzirluği ğiney, hamal me Şamat' ği C'ovaksuni axsibayaxun sa ğinane kofst'ay. İudeyxon tet'un çuresay ki, xaçe loxol t'əq't'eşiyorox Şamat' ğine suruk' mandat'un. Şot'aynak'al şot'oğon P'ilat'axun xaişt'unbi ki, xaçe loxol t'əq't'eşit'oğoy turmoğoxoxbi * meydixox xaçe loxolxun ext'at'un. ³² T'e vədə əsk'ərxon süft'ə İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'eşit'oğoy sunt'ay, oşa isə t'e sunt'ay turmoğoxoxt'unbi. ³³ İsusı t'əğöl İşalayınşakat'an isə Şot'ay ene p'uri baksuna ak'i İz turmoğox tet'un xoxbi. ³⁴ Ama əsk'ərxoxun sunt'in Şot'ay bərinə xişt'ik'en deşinebi, hat'e saad t'et'iin p'i saal xene bari.

³⁵ Mot'o iz piin ak'i amdarene şahidluğbsa, şot'ay şahidluğal serine, şot'in serina upsuna avane. Şahidluğbsa ki, vənal və bakanan. ³⁶ Morox şot'o görəne baki ki, İvel Şamurxost'a bakala "Şot'ay sa üq'ənal xox tene bakal" † əyit bexq'an p'ap'i. ³⁷ İvel Şamurxost'a metər sa gaal bune: "Deşibakit'ay loxol bəğalt'un". ‡

İsusı meydə mağarina laxsun

(Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; Luk'. 23:50-56)

³⁸ Mot'oxun oşa arimat'eyalu İosifen P'ilat'axun meydə exst'unane xaişbi. İosif İsusı şagirdey, ama iudeyxoy kalat'oğoxun q'İbsuna görə mot'o c'ap'e efsay. P'ilat'en şot'o bareti, İosifenal hari İsusı meydə exedi. ³⁹ Şot'oxun sagala Nik'odimal buney, mo üşe İsusı t'əğöl hari hat'e Nik'odimey. § Şot'in içuxun sabaç lit'ra * aloyaxun gərgürbi mirra † c'əyine eçeri. ⁴⁰ Şot'oğon İsusı meydə ext'i iudeyxoy oçalaxbsuni ədəten şot'o adeğala c'əyin ləəmdi kətani bəzen bəc'ürt'unpi. ⁴¹ İsusı xaçe loxol t'əq't'i gala İşa sa gane buy, memiyal hələ meyd nu laxesi təzə sa mağarane buy. ⁴² Əyc'indəri Şamat' ğiney, me mağaral İşa baksuna görə şot'oğon İsusı meydə t'et'iyat'un laxi.

* **19:31** 19:31 Xaçe loxol t'əq't'eşit'oğoy bisunen boxoye zapey. Ama şot'oğoy turmoğoxoxbsunen şot'oğon içoğox efes tet'un baksay, metərлуğenal suruk'esi usum bisat'unıy. † **19:36** 19:36 C'eys. 12:46; Ams'i oç. 9:12; İvel məğ. 34:20

‡ **19:37** 19:37 Zək. 12:10; Qay. əyit 1:7 § **19:39** 19:39 İoan. 3:1-2 * **19:39** 19:39 sabaç lit'ra - 34 kg. † **19:39** 19:39 mirra - saat' adeğala oyurxoxun həzərbaki toyexlu c'əyin

20

*İsusi bəyinbaksun**(Mat'. 28:1-8; Mrk'. 16:1-8; Luk'. 24:1-12)*

¹ Şamat'i samci ğine* üşenen, hələ bayıq' vədine magdallu Mariya İsus laxeşi mağarinane hari. Şot'in anek'i ki, mağarin jomoxun t'əp'ək' jə t'ik'ireşene. ² Şot'aynak'al t'it'eri Simon P'et'eri saal İsusi ən gele çureğala t'e soğo şagirdi t'öğöl hari pine: «Q'onçuğomağarinaxun taşeret'un, mayat'un laxe teyan ava».

³ P'et'er saal t'e soğo şagird mağarinat'un taşi. ⁴ Şorox sagala t'it'unst'ay, ama t'e soğo şagird P'et'eraxun yeyine t'ist'ay, şot'o görəl mağarina süft'ə şone p'ap'i. ⁵ Şot'in k'os'baki anek'i ki, kətani bəzurxo t'iya bitene, ama bona tene başi. ⁶ Şot'ay baç'anexun Simon P'et'eral hari p'anep'i, şo mağarin boş başi biti kətan bəzurxo ⁷ saal İsusi bula bəc'ürpi dəsmərə anek'i. Dəsmər kətan bəzürxoy t'öğöl təə, q'erəz sa gala cöycə bəc'ür mandeney. ⁸ T'e vədə mağarina süft'ə p'ap'i t'e soğo şagirdal bona başi mot'oğo ak'i vəne baki. ⁹ Ama şot'oğon İsus p'uri ganuxun bəyinbakalane uk'ala İvel Şama hələ tet'un q'amışaksay.

*İsusi magdallu Mariya ak'esun**(Mat'. 28:9-10; Mrk'. 16:9-11)*

¹⁰ Hametər, şagirdxo p'urum içoğoy mandala galat'un qaybaki.

¹¹ Mariya isə önök'a mağarin çölin tərəf çurpeney. Şot'in önök'a-önök'a k'os'baki mağarin bonane bəği. ¹² T'et'iya mas'i paltar lapi p'ə angele ak'i: soğo İsusi meydə laxi gane best'a, t'e soğo isə turmoğost'a arşeney. ¹³ Şot'oğon Mariyaxun "ay çuux, het'aynak'en öñöne?" pi xavart'un haq'i. Mariyanal şot'oğo pine: «Bezi Q'onçuğo taşeret'un, maya laxsunal tez ava». ¹⁴ Mot'o pit'uxun oşa baç'ane fıripi İsusi t'et'iya çurpsuna anek'i, ama Şo İsus baksuna tene avabaki.

¹⁵ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Ay çuux, het'aynak'en öñöne? Şun qəvesa?» Mariyan Şot'ay bağban baksuna zəndbi pine: «Ağa, əgər Şot'o hunen taşeresə, maya laxsuna za upa, zu Şot'o ext'oz».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'o pine: «Mariya!» Mariyanal fıripi İsusə əbrani muzin "Ravvuni!" pine. ("Ravvuni" məəlim upsunə).

* **20:1** 20:1 Şamat'i samci ğine - yəni bazarin ğine. İudeyxoynak' şamat'i samci ği bazarin ğine hesabbaşa.

17 İsusen şot'o pine: «Za ma biq'i efa, şot'aynak' ki, Zu hələ Bavay t'öğöl tez eşeşe. Ama Bezi viçimoğoy t'öğöl taki, şot'oğoy upa ki, Bezi Bava bakala k'inək' efiyal Bava bakalt'ay, Bezi Buxaçux bakala k'inək' efiyal Buxaçux bakalt'ay t'öğölez eşesa».

18 Magdallu Mariya şagirdxoy t'öğöle hari, şot'oğoy "Q'onçuğoy azk'i!" pine. Oşa İsusen içü pit'oğoy bitova şot'oğoy avabakesedi.

İsusi İz şagirdxoynak' ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; Luk'. 24:36-49)

19 Hat'e ği - şamat'i samci ğine biyəşçoye şagirdxo p'urum sagalat'unıy. Şot'oğoy iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun içoğoy bakala k'ojin çomo kiritp'et'unıy. Ama İsus bona başı şot'oğoy boş çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!»²⁰ Mot'o pi şot'oğoy iz kulmoğoy saal bōrinəne ak'est'i. Şagirdxon Q'onçuğoy ak'i gele müqt'un baki.

21 İsusen şot'oğoy p'urum pine: «Vəynak' xeyirq'an baki! Bavan Za yaq'abi k'inək' Zuval vəxez yaq'absa». 22 Mot'o pit'uxun oşa şot'oğoy loxol fupi pine: «İvel Urufa haq'an! 23 Vən şi günaxxo bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakale, şi günaxxo nu bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakinut mandale». †

İsusi T'omasa ak'esun

24 Ama p'as's'e şagirdaxun soğoy, "Əkiz" k'aleğala T'omas, İsus İz şagirdxo ak'eğat'an şot'oğoy t'öğöl tene buy. 25 T'e soğoy şagirdxonal T'omasa "Q'onçuğoy ayank'i" uk'at'an şot'oğoy pine: «Əgər şot'ay kiyel misp'aren qaypi yaroğoy nu ak'ayiz, misp'ari ganxo bezi kul nu laft'ayin, İzi bōrineyal kula nu laxayiz, zu mot'o vëtezbakon».

26 Muğ ğinaxun oşa İsusi şagirdxo p'urum k'oya gireğat'an T'omasal şot'oğoy t'öğöley. Çomxo kirit baalkayin, İsus bonane başı. Şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» 27 Mot'oxun oşa T'omasane pi: «Vi k'eşinə miya laxa, Bezi kulmoğoy bəğa, vi kula boxoda, Bezi bōrine laxa. Ma süpələyinşaka, və baka!» 28 T'e vədə T'omasen pine: «Hun bezi Q'onçuxnu, bezi Buxaçuxnu!» 29 İsusen isə şot'o coğabe tadi: «Hun Za ank'i pin və baki? Ak'inut' və bakalorox isə he bəxt'əvərt'un!»

İoanen şampi girke məksəd

30 İsusen İz şagirdxoy piin bəş q'erəzəl gele möcüzəlū nişanxone ak'est'ey, manu ki, me girke boş tene şameşe.

31 Ama memiya bakalorox şot'aynak'e sameşe ki, vən İsusi Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vëbakanan, vë bakiyal Şot'ay s'iyen yəşəyiň haq'anana.

21

İsusi İz şagirdxo göle börine ak'esun

1 Me əşurxoxun oşa İsus T'iberiya göle * börine p'urum İz şagirdxo ak'eşi. Mo metəre bakey:

2 Simon P'et'er, "Əkiz" k'aleğala T'omas, Galileyin Gana ayizexun bakala Nat'anail, Zavdayi ğarmux saal Şot'ay q'erəz p'ə şagird sagalat'uniy. 3 Simon P'et'eren pine: «Çəli biq'saz taysa». Mandi şagirdxon "yanal vaxun tayansa" pit'un. Şorox taşi lodk'inat'un laşi, ama t'e üşe hik'k'al biq'es tet'un baki. †

4 Kəybakat'an İsus göle börine çurpeney, ama şagirdxon Şot'ay İsus baksuna tet'un avabaki. 5 İsusen şot'oğö pine: «Ay viçimux, ukseynak' sa şey biq'es bananki?» Şot'o coğabt'un tadi: «Təə». 6 İsusen pine: «Tora lodk'in yön tərəf bosanan, t'etiin biq'alnan». Haketərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, tora zapes tet'un baksay. ‡ 7 T'e vədə İsusi çureğala şagirden P'et'era pine: «Mo Q'onçuxe». Simon P'et'eren Şot'ay Q'onçux baksuna ibakala k'inək' iz looxun c'eq'i alin paltaren bəc'üreşi lodk'inaxun c'eri xene boşe cupi. 8 T'e soğö şagirdxo isə çəlin tora zapsun-zapsun lodk'inent'un hari, şot'aynak' ki, göle börinexun əxil tet'uniy, p'əbaç p'exusa § İša gane mandey.

9 Şorox q'ariluğa c'eğat'an at'unk'i ki, t'et'iya bok'ala s'ile loxol çəline ap'sa, iz t'öğöl şumal buney. 10 İsusen şot'oğö pine: «Həysə biq'i çəlinəxunal eçanan». 11 Simon P'et'er tora q'ariluğa eşt'eynak' lodk'inane laşi. Tore boş sabaç əlli xib dənə kala çəline buy. Çəli lap gele baalkayin, tor k'as'teneşi. 12 İsusen şot'oğö pine: «Ekinan, savaxt'in şuma ukanan». Şagirdxoy saycət'in Şot'oxun "Hun şunu?" pi xavar haq'suna ük' tenebi. Şot'ay Q'onçux baksuna avat'uniy. 13 İsusen şuma ext'i şot'oğö payebi, hat'etərəl çəlinəne paybi. 14 İsus p'uri ganuxun bəyinbakit'uxun oşa xibimci kərəmey ki, şagirdxo ak'esay.

İsusi P'et'era tadi tapşuruğ

15 Savaxt'in şumaxun oşa İsusen Simon P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, hun Za kot'oğoxun gelen çuresa?»

* 21:1 21:1 T'iberiya göl - mo Galileya göle t'e soğö s'ine † 21:3 21:3 Luk'.

5:5 ‡ 21:6 21:6 Luk'. 5:6 § 21:8 21:8 p'əbaç p'exus - 100m.

P'et'eren Şot'o pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö bəğa». ¹⁶ Şot'in p'əmci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» Şot'inal İsusa pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö otarişa». ¹⁷ Xibimci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» P'et'eren xibimci kərəm İsusen içuxun "Za çurensa?" xavar haq'suna görə pisbaki Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Hun hər şeyə avanu, bezi Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö bəğa. ¹⁸ Serina, serinaz va nex: cəyil bakat'an vi q'ayinşa ğaçp'i çureğala gala tansay, ama q'oja bakat'an kulmoğö boxodalnu, q'erəzt'in vi q'ayinşa ğaçp'i va vi nu çureğala gala taşale». ¹⁹ İsusen me əyiten P'et'eren mani cürə bisunen Buxacığoy s'iya alabaleysa, şot'one avabakest'ay. Mot'o pit'uxun oşa "Bezi bač'anexun eki" pine.

²⁰ P'et'erenal qoş bəği İsusı çureğala şagirdi içoğoy bač'anexun eysunane ak'i. Mo hat'e biyəsin şum ukala vədine fıripi İsusaxun "ay Q'onçux, Va toydala amdar şuva?" pi xavar haq'i şagirdey. * ²¹ P'et'eren me şagirdə ak'i İsusa pine: «Ay Q'onçux, p'oy me amdar hetər bakala?» ²² İsusen şot'o pine: «Əğər Zu qaybakamin † şot'ay dirist' manst'una çureğayiz, mot'oxun va hik'ə? Hun Bezi bač'anexun eki». ²³ Hametər, t'e şagirdi nu bisuni barada vəbakalt'oğoy arane exlətxone yəymişəki. Ama İsusen şot'o tene biyal tene pey, saycə "əğər Zu qaybakamin şot'ay dirist' manst'una çureğayiz, mot'oxun va hik'ə?" peney.

²⁴ Me əşurxoy barada şahidluğbsun samk'alo hat'e şagirde. Yanal avayan ki, şot'ay şahidluğ serine.

²⁵ İsusen q'erəzəl gele əşurxone biq'ey. Əğər şoroxal soğö-soğö şameşiniy, zaynak' t'etərə eysa ki, şameğala girkurxo sal dünyəne tene p'aq'oy.

* **21:20** 21:20 İoan. 13:25 † **21:22** 21:22 Zu qaybakamin - memiya İsusen İzi me dünyənə p'əmci eysunaxune əyitey